SA

L A

NOO

IN

SAMUEL HEARNE'S

LANDREIS

NAAR DEN

NOORDER-OCEAAN.

IN TWEE DEELEN.

LANDREIS

VAN 'T

PRINS VAN WALLIS FORT

AAN

HUDSONS BAAI,

NAAR DEN

NOORDER-OCEAAN.

ONDERNOMEN OP BEVEL

VAN DE

MAATSCHAPPIJ DER HUDSONS BAAI,

TER ONTDEKKINGE VAN

KOPER-MIJNEN,

EEN NOORD-WESTEN DOORTOGT, ENZ.

IN DE JAREN 1769, 1770, 1771 EN 1772.

DOOR

SAMUEL HEARNE.

UIT HET ENGELSCH VERTAALD,

MET AANMERKINGEN VAN

JOHANN REINHOLD FORSTER.

MET PLATEN EN KAARTEN.

EERSTE DEEL.

IN DEN HAAGE,
BIJ J. C. LEEUWESTIJN.
1798.

NW
972
H436l
v.1

VOORREDEN
VAN DEN
SCHRIJVER.

De heer DALRYMPLE heeft in zijne kleene ſchriften betrekkelijk *Hudſons baai* zich zoo bijzonder uitgelaten over mijne Landreis, van zelfs aantemerken, dat ik mij niet volledig verklaard had over het ſamenſtel van de quadrant, welke ik het ongeluk had te breken, op mijne tweede reis naar 't noorden. Het was een *Hadleys* quadrant, aan welke een glas bolletje ten horiſond was gehegt, en die quadrant was het werk van D. SCHATLIF te *Wapping*. (*) Dan dewijl geen dergelijk ſtuk voor mij tot mijne laatſte reis te bekomen was, moest ik mij behelpen met een oude *Eltons* quadrant, welke meer dan dertig jaren aan 't fort had gelegen, en de eenige welke eenigzins geſchikt was, om 'er waarnemingen te lande mede te doen.

De heer DALRYMPLE merkt insgelijks aan, dat ik enkel in mijn laatste dagverhaal aan

(*) Men kan eene beſchrijving van deze quadrant, vinden in 't woordenboek van BUIS VIII deel bladz. 933. VERTALER.

185726

aan de Maatſchappij eene waarneming geplaatst heb, welke waar kan zijn. Ik heb nogthans op die reis verſcheide andere waarnemingen gedaan, bijzonder aan 't *Sneeuw vogel meir*, *Thelewey-aza-yeth* en *Clowey*, behalven die, in mijn dagverhaal vermeld, te *Conge-ca-thaw-ha-cha-ga*. Maar toen ik die reis deed, en veele jaaren daar na, kon ik niet droomen dat de aanmerkingen door mij geplaatst, immer de aandacht zouden trekken van het publiek; zoo ik zulks had kunnen doen, zou ik meer moeite hebben kunnen nemen, en ook werkelijk genomen hebben, om die oplettenheid beter te verdienen. Op dien tijd gingen mijne gedachten en eerzucht niet verder dan om mijne meesters een voldoend verſlag van mijne verrichtingen te geven, en daardoor aan hun oogmerk te beantwoorden, weinig vermoedende dat dit verſlag immer zoude komen onder het oog van een zoo ſchrander en onvermoeid landbeſchrijver als men den heer DALRYMPLE moet erkennen te zijn. Maar daar de zaak anders is uitgevallen, heb ik in mijne ſnipper

uren

uren alle mijne dagverhalen weder overgeſchreven, en ze tot één boek gemaakt, en in zommige plaatzen mijne vorige aanmerkingen meer uitgebreid, niet zoo zeer tot onderrichting van kundige landkenners, als wel tot vermaak van hupſche inſchikkelijke lezeren, die misſchien eenig behagen zullen vinden, de geſteldheid van 't land onder hun oog gebragt te zien, het welk tot hier toe geheel aan elk Europaan, behalven aan mij zelven onbekend was. Ik vleije mij ook, dat eene beſchrijving van de levenswijze, zeden en gewoontens der inboorlingen (welke, ſchoon lang bekend, nooit beſchreven zijn geweest) niet minder aangenaam aan den weetgierigen zijn zal.

Ik kan mij niet weerhouden te erkennen eenigzins geraakt te zijn over de wijze op welke de heer DALRYMPLE mijne berekende breedte verwerpt, om dat, voor ik te *Conge-ca-thaw-ha-cha-ga* aankwam, de zon den ganſchen nacht niet onderging, een bewijs, dat ik toen benoorden den poolcirkel was. Men zal mij wel willen toeſtaan hier bijtevoegen,

dat, toen ik op den 18 julij mij aan de *Koper rivier* bevond, de zon's afwijking ſlechts 21° was, en evenwel was zij nog eenigzins boven de kimmen te middernacht, hoe veele graden kan ik thans niet zeggen, om dat ik toen 'er geen acht op ſloeg; maar het bewijst toch dat het veel noordelijker was dan de heer DALRYMPLE wil erkennen. Zijne verzekering dat 'er geen gras te vinden is op de (rotzige) kust van *Groenland*, op hooger noorderbreedte dan 65°, is geen bewijs dat 'er op veel hooger breedte in de binnenlandſche ſtreeken van *Noord Amerika* geen gras zou zijn. Want voor eerst, denk ik het meer dan waarſchijnlijk te zijn, dat de *Koper rivier* zich ontlast in eene ſoort van binnenlandſche, of uitgeſtrekte baai, eenigzins gelijk aan die van *Hudſon*; en het is wel bekend dat geen gedeelte van de kust van *Hudſons ſtraat*, noch die van *Labrador*, ten minſten eenige graden bezuiden dezelve, meer dan de oost kust van *Hudſons baai*, tot men nabij *Walvisch rivier* komt, boomen heeft, terwijl de west-kust van de baai

op

op dezelfde breedte, zeer wol gedekt is met hout. Waar is dan de grond op welken de verzekering van den heer DALRYMPLE rust? Had de heer DALRYMPLE dit flechts overwogen, vlei ik mij zelven dat hij zoo haastig niet zou geweest zijn zoo veel tegenwerpingen tegen de bosfchen en 't gras te maken in dergelijke ftreeken, fchoon op een veel hooger breedte, noch kan de gevolgtrekking welke de heer DALRYMPLE maakt uit den misflag dien ik beging, bij 't berekenen van den afftand van *Cumberland huis*, hier iets uitdoen, om dat die afftand voornamentlijk in de lengte beftaande, ik geen middel had dien zeker te bepalen door eene waarneming, welke hier niet te pas kwam.

Ik verlang hier geenzins een twistgeding aan te gaan met, of mij het misnoegen op den hals te halen van den heer DALRYMPLE; maar bedenkende dat ik geenzins zoo heusch van hem behandeld ben als ik had behooren behandeld te worden, kan hij het mij niet kwalijk nemen, getracht te hebben,

het publiek te overtuigen, dat zijne tegenwerpingen grootendeels ongegrond zijn. Daar ik zulks nu gedaan hebbe, zal ik van dit onaangenaam onderwerp afklappen, met te verklaren, dat indien eenig gedeelte van het volgende werk vermaak verschaffe aan den heer DALRYMPLE, of aan iemand mijner andere lezeren, zulks het grootste genoegen voor mij zijn zal, en de eenigste belooning, welke ik verlang te ontvangen, voor de moeilijkheden en ongemakken welke ik heb uitgestaan, om kennis te verkrijgen van al het gene de volgende bladen inhouden.

Wel verzekerd zijnde, dat verscheide geleerde en weetgierige heeren in 't bezit zijn, van afschriften of uittrekzels mijner dagverhalen, als mede van de aftekeningen der kaarten, heeft zulks mij aangezet, om alle mijne papieren, tot mijne reis betreklijk, zoo naauwkeurig mogelijk natezien, de misslagen te verbeteren, en alles in 't licht te geven; voor al daar ik weet, dat de beide berigten, welke uittrekzels bevatten van mijne

ne dagverhalen, naauwlijks overeenkomen in de dagtekeningen, wanneer ik aan deze of gene bijzondere plaatzen aankwam of van daar vertrok. Om dit verſchil te verhelpen, vervoegde ik mij tot den gouverneur en gemagtigden van de *Hudſons baai* Maatſchappij, met verzoek, verlof te mogen hebben, mijne oorſprongelijke dagverhalen natezien. Dit wierd mij gereedelijk, en met de grootſte beleefdheid toegeſtaan, gelijk men mij insgelijks toeliet, alle mijne kaarten betreklijk die reis, te bezichtigen en nategaan. Door deze hulp ben ik in ſtaat geſteld eenige onnaaukeurigheden te verbeteren, welke, door mij te veel op mijn geheugen te verlaten, in mijne affchriften waren ingeſlopen; 't verhaal derhalven, het welk ik thans van mijne reis in 't licht geef, verzeker ik dat op echte dagtekeningen en beſcheiden ſteund, hoe zeer die ook mogen verſchillen van de vorige uitgaven

Ik heb de vrijheid genomen, eenige plaatzen, welke in het oorſpronglijke handſchrift voor-

voorkomen, achterwegen te laten, dewijl dezelven van geen belang altoos voor 't publiek waren, andere hebben groote veranderingen ondergaan; zoo dat, indedaad, het geheel kan gezegt worden, op een gansch anderen leest geſchoeid te zijn, door bijvoeging en vermenging van verſcheide aanmerkingen en aantekeningen, welke in 't oorſpronglijke handſchrift niet gevonden worden, maar welke ik door mijn lang verblijf in dat land in ſtaat geweest ben te maken. (*)

Het bericht wegens de voornaamſte viervoetige dieren en vogels, welke in den zomer de-

(*) De Nederduitſche vertaling, heeft ook boven het origineele Engelſche werk dit voordeel, dat dezelve vermeerdert is, met de aanmerkingen van den beroemden heer JOHANN REINHOLD FORSTER, profeſſor in de Natuurlijke Historie en Mineralogie enz. door den vertaler getrokken uit de Hoogduitſche vertaling van deze reis; doch welke vertaling op verre na zoo volledig niet is, als deze Nederduitſche, in welke niets is uitgelaten of overgeſlagen. De aanmerkingen van den heer FORSTER onderſcheiden zich van die des ſchrijvers door de cijfers en den letter F.

dezc noordelijke gewesten bezoeken, als mede van die, welke nooit van daar verhuizen, ſchoon niet volgens de gewone kunst-termen beſchreven, zal, hoop ik, niet onaangenaam zijn, zelfs aan de kundigſte dierenkenners; en aan hun die onbekend zijn met de kunstwoorden, bij 't beſchrijven van dieren gebruikelijk, zal het misſchien van meer nut en aangenamer zijn, dezelve aldus eenvoudig en niet op eene klasſiſche wijze beſchreven te zien. Ik moet evenwel niet eindigen zonder mijne uiterſte erkentenis te betuigen, voor de hulp welke ik geleend heb uit de *Artic Zoology* van den heer PENNANT, waar door ik in ſtaat wierd geſteld verſcheide vogels bij hunnen eigen naam te noemen; want die, welke zij in *Hudſons baai* hebben, zijn zuiver Indiaanſche, en gevolglijk onbekend aan die Europanen, die zich nooit in *Noord Amerika* hebben opgehouden.

Voor 't overige kan ik mij niet genoeg beklagen, over het verlies van eene aanzienlijke woorden-lijst der noord Indiaanſche taal, wel-

welke lijst, ruim zestien folio bladzijden beſloeg, en uitgeleend werd aan den onlangs overleden heer HUTCHINS, toen ter tijd geheimſchrijver der buitenlandſche zaken, bij de Maatſchappij, om voor kaptein DUNCAN overgeſchreven te worden, toen deze op ontdekkingen naar *Hudſons baai* werd uitgezonden in 't jaar 1790. Doch de heer HUTCHINS kort daar na overlijdende, werd de woordenlijst, onder zijne andere effecten, vervoerd, zonder dat men weet waar dezelve gebleven zij, terwijl mijn geheugen mij niet toelaat eene andere te vervaardigen.

IN-

INHOUD

VAN 'T

EERSTE DEEL.

INLEIDING. 1

EERSTE HOOFDSTUK.

Verrichtingen ſedert mijn vertrek van 't Prins van Wallis fort *op mijnen eersten togt tot onze terugkomst aldaar.* . . . 35

TWEEDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen ſedert mijn aankomst aan de faktorij, tot aan mijne tweede afreize van daar, en geduurende het eerſte gedeelte van mijnen tweeden togt, tot dat ik het ongeluk had de quadrant te breeken. 47

DERDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen ſedert het breken van de quadrant tot mijne aankomst aan de faktorij. 88

VIERDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen gedurende ons verblijf aan 't Prins van Wallis fort, *en in het begin van an-*

onzen derden togt, tot onze komst te Cloweij, *daar wij kanoos toeſtelden in meij* 1772. 102

VIJFDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen te Cloweij *en onder weg, tot aan onze komst aan de* Koper-mijn rivier. 141

ZESDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen aan de Koper-mijn rivier, *tot den tijd dat wij terug kwamen bij alle de vrouwen ten zuiden van 't* Cogead meir. 199

BERICHT VOOR DEN BINDER.

De Kaart van de Reis te plaatzen voor de Inleiding.

Gezicht van 't *Prins van Wallis fort*, tegen over bladz. 36

De Kaart van de *Koppermijn rivier*, tegen over bladz. 200

IN-

INLEIDING.

Menſchen van allerlei ſtaat waren veele jaren in de meening dat de Maatſchappij van *Hudſons baai* niet zeer veel op had met het doen van eenigerlei ontdekkingen; dat zij, te vrede met het voordeel, 't welk haar kleen kapitaal, zoo als het toen genoemd werd, haar aanbragt, het niet nodig achtte haaren handel uittebreiden. Hoe vorige leden dier Maatſchappij, over het doen van ontdekkingen, gedagt hebben, kan ik niet zeggen; maar zeker weet ik, dat zij zoo wel als de tegenswoordige leden, altoos bereidwillig zijn geweest in zoodanige ontwerpen te treden, welke ter uitbreiding van haren handel aanneemlijk ſchenen. Ten bewijze hier van zou ik ſlechts de groote geldſommen hebben optenoemen, door haar in verſcheide tijden, ſchoon vruchteloos, beſteed tot het aanleggen van visſcherijen; den volgenden landtogt, benevens de onderſcheide pogingen aangewend door BEAN, CHRISTOPHER, JOHNSTON, en DUNCAN om

een noordwesten doortogt te vinden, zijn nieuwe bewijzen, dat de tegenwoordige leden even zoo geneigd zijn ontdekkingen te doen, als zij begeerig zijn haren handel uttebreiden.

De bedektheid en geheimhouding, welke misschien, voorheen, den handel der Maatschappij in de baai verzelden, kunnen aanleiding gegeven hebben tot die gissingen, en de ongegronde verzekeringen en onbillijke aantijgingen van DOBBS, ELLIS, ROBSON, DRAGG en den Amerikaanschen reiziger, de eenige schrijvers, die over de *Hudsons baai* opzettelijk geschreven hebben, en die alle uit geene andere beweegreden dan die van eigenbelang of wraak een bijzonder vermaak geschept hebben het gedrag der Maatschappij te berispen en te laken, zonder eenige wezenlijke kundigheid te bezitten van haren handel of iets in haren dienst ondervonden te hebben dat den minsten grond kon geven tot hunne aantijgingen, moet gewis veel toegebragt hebben om het publiek in dat gevoelen te versterken. De meeste dier schrijveren komen nogthans met zulke tastbare ongerijmdheden voor den dag, dat niemand, buiten de genen, die bereids tegen de Maatschappij ingenomen zijn, eenig geloof daar aan kan geven. (*)

ROB-

(*) Dit had ik reeds geschreven, toen een zekeren Mr. UMFREVILLE een bericht uitgaf van de *Hudson's baai*, dat even kwaadaartig is als dat van de bo-

ROBSON, die zes jaren in de *Hudſons baai* en in 'en dienst dier Maatſchappij doorbragt, kon natuurlijk verondersteld worden eenige kundigheid te hebben van de luchtſtreek en de landen om en nabij de faktorijen, aan welke hij zijn verblijf hield; maar zijn boek geeft duidelijke blijken van partijdigheid, en werd enkel geſchreven met een' geest van weerwraak, om dat zijne romaneske en onbekookte ontwerpen door de Maatſchappij verworpen waren. Daar en boven weet men zeer wel dat ROBSON ſlechts een werktuig was in de hand van Mr. DOBBS.

De Amerikaanſche reiziger, ſchoon een ſierlijker ſchrijver, heeft nog minder recht op onze toegevenheid, dewijl zijne vaste verzekeringen nog ſterker invloed hebben op 's menſchen ligtgeloovigheid. Zijn verhaal, dat hij verſcheide groote brokken van het fijnſte maagden-koper ontdekte (*) is eene zoo tastbare onwaarheid, dat hetzelve geene wederlegging behoeft. Geen mensch, het zij Engelschman, of Indiaan, vond ooit het geringſte ſtukje koper in dat land bezuiden den 71ⁿ graad, ten zij het aldaar toevallig ware ontvallen aan eenige der noordſche In-

bovengemelde ſchrijvers, en om geene anderen reden, dan om dat men niet goedvond aan hem in de baai het bewind in eene post te geven, welke niet eens open was.

(*) American Traveller page 23.

Indianen op hunnen togt naar de factorij der maatſchappij.

De inboorlingen die in hun zwervend leven eerder de groote ſtreek lands welken ten noorden van *Churchill rivier* gelegen is overtrekken dan bewonen, herhaalde keeren ſtalen koper aan de factorij der Maatſchappij gebragt hebbende, maakte ons volk daar uit op dat dit koper niet ver van onze zetels (ſettlements) gevonden was, en dewijl de Indianen verhaalden dat de mijnen op geen wijden afſtand van eene groote rivier lagen, was men algemeen van begrip dat die rivier zich zelve moest ontlasten in de *Hudſons baai*; dewijl men geenzins vermoedde dat eenig volk van welk een zwervend leven ook, ooit zulk eene groote ſtreek lands kon overtrekken om aan geene zijde der noordelijke grenzen dier baai te komen en dat nog wel zonder behulp van vaartuigen. Het volgende dagverhaal zal nogthans doen zien, hoe zeer men zich vergiste, en tevens duidelijk aantoonen de onmoog'lijkheid om hun geliefkoosd ontwerp van koper te delven ter uitvoer te brengen.

De berichten wegens deze groote rivier, van welke ſommige een ſtraat maakten, te ſamen met de monsters koper, werden aan de factorij, welke de Maatſchappij aan de *Churchill rivier* heeft, terſtond na hare eerste vestiging aldaar in 't jaar zeventienhonderd-vijftien overgebragt, en het ſchijnt niet te blijken dat 'er eenige pogingen werden gedaan ter ontdek-

kin-

kinge van de rivier of van de mijnen voor 't jaar zeventien-honderd-negentien, toen de Maatschappij een fregat uitrustte, de *Albanij* genaamt, kapitein GEORGE BARLOW (*) en een sloep genaamt de

Dis-

(*) Kapitein BARLOW was gouverneur van 't fort *Albanij* toen de Franschen bij land van *Canada* uittrokken, om dat fort in 't jaar zeventien-honderd vier te belegeren. De Canadanen en derzelver Indianen kwamen verscheide dagen achter een het fort bespieden alvorens eenigen aanval daar op te doen, en doodden veel vee van 't gene in de broeklanden graasde. Een getrouwe huis Indiaan, die op de jagt uit was, deze vreemdelingen ontdekkende en hen als vijanden beschouwende, keerde terstond naar 't fort te rug en gaf kennis van de zaak aan den gouverneur, die 'er weinig geloof aan sloeg. Alle maatregels werden evenwel in 't werk gesteld ter verdediging van 't fort, en men zond bevel aan den schipper van eene sloep, welke op eenigen afstand van daar lag, om op 't eerste schieten, met allen mogelijken spoed naar 't fort te komen.

De Franschen kwamen vervolgens in 't midden van den nacht of liever in den morgen voor het fort, rukten voort tot aan de poort en eischten binnen gelaten te worden. Mr. BARLOW, die toen de wacht had, zeide hun, dat de gouverneur nog sliep, maar dat hij terstond de sleutels zou gaan halen. De Franschen dit hoorende verwagtten geenen tegenstand en drongen zoo digt bij een aan de poort als zij maar kon-

Discoverij kapitein VAUGHAN. Het geheele bewind van dezen togt werd nogthans gegeven aan den

den. BARLOW bediende zich van die gelegenheid, en in ſtede van de poort te openen, opende hij ſlechts twee ſchietgaten, voor welke twee zesponders geladen ſtonden met ſchroot, welke hij terſtond loste. Door 't afſchieten van die ſtukken werden veele Franſchen gedood en onder dezelven den bevelhebber die een Ierschman was.

Zulk eene onverwagte begroeting deed de overigen met allen ſpoed aftrekken, en de ſchipper van de ſloep het ſchieten gehoord hebbende ſpoedde zijn best naar 't fort; doch eenige Franſchen in een hinderlaag liggende aan den oever der rievier, doodden hem en alle zijne bootsgezellen.

De Franſchen verlieten deze plaats met wederzin, want tien dagen na hunne terugdrijving hoorde men hen nog in de nabuurſchap van 't fort, en één enkel man in 't bijzonder bleef een ganſchen dag op en nederwandelen bij 't fort. De heer FULLARTON die te dien tijde gouverneur te *Albanij* was, ſprak met hem in 't fransch en bood hem kwartier en een vriendelijk onthaal aan, indien hij zulks wilde aannemen. De Franschman gaf er geen antwoord op, maar ſchudde ſlechts het hoofd. De heer FULLARTON zeide hem toen, dat ten ware hij zich zelve krijgsgevangen gave, hij hem overhoop zoude ſchieten; de Franschman kwam daarop nog nader aan 't fort, en de heer FULLARTON ſchoot hem uit zijn ka-

den heer KNIGHT, een man die in den dienst der Maatschappij wel bedreeven veele jaaren gouverneur geweest was in de onderscheidene factorijen in de baai, en 't eerste kantoor aan de *Churchill rivier* had opgericht. In weerwil nogthans van de ervarenis, welke de heer KNIGHT konde hebben van den handel der Maatschappij, en in weerwil zijner kundigheden van die gedeeltens der baai daar hij zich had opgehouden, kan men evenwel niet vermoeden dat hij ondervinding genoeg bezate voor de post welke hij op zich nam, hebbende niets waar naar hij zich konde rigten dan de geringe en onvolkomen verhalen welke de Indianen hem gedaan hadden, die ten dien tijde een weinig bekent volk waren, en van wier taal men nog minder kennis had. (1)

Dit

kamervenster ter neder. Misschien dat de moeilijkheden en ongemakken, welke deze man op deszelfs terugtogt naar *Canada* meende te zullen ontmoeten, hem den dood deeden verkiezen; maar te weigeren zich overtegeven aan een zoo menschelijk en edelmoedig vijand als de Engelschen is verbazende!

(1) Bij alle reizen, welke geschieden om ontdekkingen te doen, moest men zich voornaamentlijk toeleggen om de taal der Inboorlingen te leeren kennen. Eene kleene verzameling van enkele woorden en korte spreekwijzen, in den beginne opgedaan, kunnen met den tijd gevoeglijk vermeerderd en aangevult wor-

Dit nadeelige gevoegt bij zijnen hoogen ouderdom van bijna tagtig jaren, verminderde geenzins den moed dezes flouten ondernemers, die zoo zeker was van wel te zullen flagen en van de groote voordeelen, welke zijne ontdekkingen zouden opleveren, dat hij zich voorzag van eenige groote met ijzer beflagen kisten, welke hij met zich nam om in dezelven het ftof-goud en andere dingen van waarde te bergen, welke hij zich vleide in die oorden te zullen opdoen.

Het eerste artijkel van de bevelen der Maatfchappij aan den heer KNIGHT ter dezer gelegenheid hield het volgende in.

Aan

den, waarvan men zich ten langen laatsten in den gemeenen ommegang en dagelijkfchen handel zou kunnen bedienen om zich te doen verftaan. Vervolgens moest men trachten de zeden, gewoontens, het karakter en de denkwijze van 't volk te leeren kennen; veronachtfaamt men dit, dan kan men zich ligt, onwillens, vijandfchap en haat op den hals halen. Geen reizigor gedroeg zich daar in verftandiger en met meer menfchenkennis dan LE VAILLANT, uit wiens reisbefchrijving alle de genen, die in 't vervolg vreemde of onbekende landen willen bezoeken, veel leeren kunnen. Op hem volgt onze HEARN, die met vreemde volken ook zeer wel wist omtegaan en in dien opzichte aanprijzing verdient. F.

Aan Kapitein JAMES KNIGHT.

Den 4 junij 1719.

„ De ondervinding, welke wij van uwe bekwaam-
„ heid hebben in 't beſtier onzer zaken, deed
„ ons, toen gij u daartoe bij ons aanbood, het
„ fregat de *Albanij*, kapitein GEORGE BARLOW
„ en de ſloep de *Discoverij*, kapitein DAVID
„ VAUGHAN, uitrusten tot eene ontdekking in 't
„ noorden; en ten einde daarin te ſlagen geven
„ wij u de magt en 't gezach om alles te doen
„ en te verrigten wat betrekking kan hebben tot
„ gemelde reis, het zeebeſtuur van gemelde fre-
„ gat en ſloep alleen uitgezondert, ook hebben
„ wij deswegens onze beveelen en onderrigtingen
„ aan voornoemde bevelhebbers gegeven.

„ Met de eerſte goede gelegenheid van wind en
„ weder zult gij van *Graveſend* uwe voorgenome
„ reize aanvangen, om onder GODS toelating de
„ ſtraat van *Anian* te bereiken, ten einde noord-
„ waards op, goud en andere dingen van waarde
„ te ontdekken en optedoen. enz."

De heer KNIGHT verliet al ſpoedig *Graveſend* en zette zijne reis voort; maar het ſchip dat jaar niet in *Engeland* te rug komende, gelijk men verwagt had, meende men dat het zelve in *Hudſons baai* zoude overwinteren, en daar het zelve een goeden voorraad van mondbehoeftens, het vervaar-

digde hout voor een huis en alle noodwendige gereedſchappen benevens eene groote ſorteering van handel-goederen aan boord had, dagt men niets anders of alles was aan boord volkomen wel. Dan, toen noch het fregat noch de ſloep in 't volgende jaar zeventien-honderd en twintig in *Engeland* te rug keerden, maakte de Maatſchappij zich deswegens zeer ongerust, en begon aan het behoud der ſchepen te twijvelen; zij vaardigde derhalven met haar ſchip, 't welk in 't jaar zeventien-honderd een-en-twintig naar *Churchill* uitgezonden werd, bevel af aan JOHN SCROGGS ſchipper van de ſloep, de *Walvisch-baard* genaamt, om gemelde ſchepen optezoeken. Doch dat ſchip eerst laat in 't jaar in *Churchill rivier* aankomende konden deze bevelen niet eerder ter uitvoer gebragt worden dan in den zomer van 't volgende jaar zeventien-honderd twee-en-twintig.

De noord-west kust van *Hudſons baai*, in dien tijd, weinig bekent zijnde en ſchipper SCROGGS zich grootelijks belemmerd vindende door zandbanken en klippen, keerde naar 't *Prins van Wallis fort* te rug, zonder met zekerheid iets van bovengemelde fregat en ſloep ontdekt te hebben, want alle de tekenen welke hij onder de Esquimaux in *Whale coove* zag, beſtonden in zulke geringe dingen welke zij toevallig van elders konden bekomen hebben en welke hij gevolglijk niet konde beſchouwen als blijken van eene volkome ſchipbreuk.

Het

Het voorname gevoelen toen ter tijd in *Europa* heerſchende wegens de waarſchijnlijkheid eenes noordwestelijken doortogts door de *Hudſons baai*, deed veele menſchen giſſen, dat de heeren KNIGHT en BARLOW dien doortogt gevonden hadden en door denzelven gekomen waren in de zuidzee langs *Calefornië*; veele jaren verliepen 'er alvorens men eenig ander overtuigend bewijs van het tegendeel kreeg, dan dat MIDDLETON, ELLIS, CHRISTOPHER en JOHNSTON niet in ſtaat waren geweest zulk eenen doortogt te vinden. En niettegenſtaande 'er jaarlijks een ſloep naar 't noorden op ontdekkingen werd uitgezonden en om handel te drijven met de Esquimaux, was het eerst in der zomer van 1767 dat men ſtellige verzekering ontving, dat de arme heer KNIGHT en kapitein BARLOW in *Hudſons baai* waren omgekomen.

De Maatſchappij hield zich nu bezig met de viſcherij van zwarte walviſchen, en *Marmer eiland* werd tot verſamelplaats beſtemt, niet alleen uit hoofde van deszelfs gemakkelijke haven, maar ook om dat men had opgemerkt dat de walviſchen in den omtrek van dat eiland menigvuldiger waren dan aan eenig ander gedeelte van de kust. Daar dit het geval was, hadden de booten, welke op 't beſpieden van viſchen uitroeiden, dikwijls gelegenheid zeer digt onder den wal van 't eiland te komen, waar door zij een nieuwe haven aan 't oost-einde van het zelve ontdekten,

aan

aan welks hoofd zij geſchut, ankers, kabels, tichelſteenen, een ſmits aambeeld en veele andere artijkelen vonden alle welke door de hand des tijds waren onbeſchadigt gelaten, en van geen gebruik zijnde voor de inboorlingen of te zwaar om door dezelven vervoert te worden, ter plaatze gebleven waren daar men ze het eerst ontſcheept had. De overblijfzels van 't huis, ſchoon het zelve door de Esquimaux om 't hout en ijzerwerk onder den voet gehaalt was, waren nog duidelijk te zien, als mede de bodems of liever de wrakken van 't fregat en de ſloep, welke omtrent vijf vademen diep onder 't water lagen, aar den kant van het hoofd der haven. Het beeld der voorſteven van 't fregat, als mede het geſchut enz., werd aan de Maatſchappij te huis gezonden, en dienden ter zekere bewijze dat de heeren KNIGHT en BARLOW op dit woeste eiland, daar noch ſtruik noch boom te zien was, en 't welk ten naasten bij zestien mijlen van 't hoofdland aflag, waren omgekomen. En waarlijk het hoofdland is weinig beter voorzien, zijnde een rompſlomp van dorre heuvels en rotzen, ontbloot van alles wat naar groentens gelijkt uitgezonderd mosch en ſchraal gras, en aan dat gedeelte zijn de bosſchen verſcheide honderde mijlen ver van 't ſtrand afgelegen.

In den zomer van 't jaar zeventien-honderd negen-en-zestig terwijl wij op de visſcherij uit waren, zagen wij aan deze nieuwe haven verſcheide

Es

Esquimaux, en bemerkende dat 'er een onder was, die vrij oud ſcheen, wekte zulks onze nieuwsgierigheid op om hem eenige vragen te doen aangaande bovengemelde fregat en ſloep, te meer daar wij zulks doen konden door middel van een Esquimaux, die toen als tolk in dienst der Maatſchappij was, en in dat karakter jaarlijks in een harer ſchepen mede voer. Het bericht dat zij hem gaven was duidelijk, volledig, voor de vuist en beſtond in het volgende verſlag.

Toen die ſchepen daar ter plaatze (*Marmer-eiland*) gekomen waren, was het reeds laat in 't jaar, en toen men dezelve in de haven wilde brengen, kreeg het grootſte aanmerkelijke ſchade; doch binnen de haven zijnde, begonnen de Engelſchen, die omtrent vijftig in getal ſcheenen, het huis optezetten. — Zoo haast het ijs zulks toeliet, gaven de Esquimaux in den volgenden zomer van 't jaar zeventien-honderd en twintig, hun andermaal een bezoek, toen het getal der Engelſchen vrij wat verminderd ſcheen, en zij die overgebleven waren, 'er zeer ziekelijk uitzagen. — Volgens het bericht der Esquimaux waren de Engelſchen toen druk bezig, maar waar mede konden zij ons niet duidelijk genoeg zeggen, waarſchijnlijk met het verlengen van de groote boot; want niet ver van 't huis af lag nu nog een menigte van eiken krulſen en ſpaanders, gewisſelijk door de timmerlieden gemaakt.

Ziek-

Ziekte en honger maakten zulk eene slagting onder de Engelschen dat bij het invallen van den tweeden winter, hun getal tot op twintig verminderd was. Gedurende dien winter van 't jaar 1720 namen eenige Esquimaux hunne woning aan den kant der haven tegen over welke de Engelschen hunne huizen (*) gebouwt hadden, en voorzagen hen dikwijls met zoodanigen mondkost als zij zelf hadden en konden missen, en welke meestal bestond in walvisch-spek, zeehonden-vleesch en traanolie. Bij 't aannaderen van de lente begaven de Es-

(*) Ik heb verscheide malen de overblijfzels dier huizen gezien, zij liggen aan de west-zijde van de haven en zullen waarschijnlijk nog veele jaren bemerkbaar zijn. 't Is te verwonderen dat noch MIDDLETON, ELLIS, CHRISTOPHER, JOHNSTON noch GARBET, die alle en sommige zelfs meer dan eene aan *Marmer-eiland* geweest zijn, nooit die haven ontdekten, bijzonderlijk de laatstgenoemde, die werkelijk het eiland rond zeilde, op eenen schoonen zomerschen dag van 't jaar 1766. Doch deze ontdekking bleef bespaart voor kapitein JOSEPH STEPHENS, een man van zoo weinig verdienste als ik 'er ooit een kende, schoon hij toen het bevel voerde over het schip de *Succes*, dat tot de walvisch vangst gebruikt werd; in 't jaar 1769 werd hij kommandeur van de *Charlotte*, een fraai brigantijn-schip van 100 tonnen op 't welk ik stuurman bij hem was.

Esquimaux zich naar het vaste land en toen zij in den zomer van 't jaar zeventien-honderd een-en-twintig *Marmer-eiland* weder kwamen bezoeken, vonden zij 'er ſlegts vijf Engelſchen in leven, en deze hadden zulk een gebrek aan mondbehoeftens dat zij met graagte raauw zeehondenvleesch en walvisch-ſpek aten zoo als zij het van de inboorlingen kogten. Deze ſpijs maakte hen nogthans zoo ongeſteld, dat drie hunner binnen weinige dagen ſtierven, en de twee anderen, ſchoon zeer zwak, hun best deden hen onder de aarde te krijgen. Deze beide laatsten overleefden de anderen nog verſcheide dagen en begaven zich dikwijls naar den top van een nabijgelegen rots, van waar zij geſtadig met veel ernst naar 't zuid-oosten uitzagen, als of zij van daar eenig ſchip verwagtende waren om hen te verloſſen. Dan wanneer zij daar te ſamen een langen tijd met uitkijken hadden doorgebragt, zonder iets te beſpeuren, plaatſten zij zich digt bij elkander en weenden bitterlijk. Ten langen laatsten ſtierf een der twee, en de overblijvende was zodanig verzwakt dat hij ter neder viel en den geest gaf toen hij eene laatste poging wilde doen om een graf voor zijnen makker te delven. De bekkeneelen en andere groote beenderen dezer beide mannen liggen nog boven den grond digt bij 't huis. De langst overgebleven was, volgens het zeggen der Esquimaux, altoos bezig geweest met het maken van ijzer gereed-

reedſchap voor zijne makkers, waarſchijnlijk dat hij de zwaardveger of ſmit geweest zij.

Sommige noord indianen, die in de lente van 1768 naar 't *Prins van Wallis fort* kwamen om handel te drijven, gaven nader berigt van de groote rivier, zoo als zij die noemden, en brag ren verſcheide ſtukjes koper mede, als monsters van 't gene de mijn aan die rivier opleverde. Dit deed dan heer NORTON, die toen gouverneur te *Churchill* was, beſluiten de zaak als van aanbelang aan de Maatſchappij voortedragen, en daar hij zelv in dat jaar zich naar *Engeland* begaf, had hij gelegenheid om alles wat hem was medegedeelt, voor de kamer openteleggen, daar bij voegende zijne bedenkingen en een ontwerp het welk hij vermeende het beste te zijn om voordeel uit de ontdekking dezer mijnen te trekken. In gevolge van den voordragt des heeren NORTON, beſloten commisſarisſen een kundig man over land derwaards te zenden, om optenemen op wat lengte en breedte de mond dier rivier gelegen ware, en een kaart te tekenen van 't land, het welk hij zoude doortrekken, benevens zoodanige aanmerkingen als hij gelegenheid zou hebben op zijnen togt te maken. Men liet het oog vallen op mij, als op iemand dien men het best geſchikt oordeelde om deze zaak te beſturen. De Maatſchappij gaf daar op aan het ſchip, het welk in 't jaar 1769 in den zomer naar *Churchill* vertrok, eenige ſterrekundige inſtrumen-

men-

menten mede, van geenen grooten omslag, en geschikt om daar mede zoodanige waarnemingen te doen als zij van mij verlangde; mij tevens verzoekende de reis te ondernemen, onder belofte mij bij mijne terugkomst zoodanig een geschenk te doen, overeenkomstig de moeite en ongemakken, welke ik op dezen togt zoude ondergaan. (*)

Ik

(*) De voorwaarden, welke mij bij die gelegenheid werden aangeboden, kunnen niet beter uitgedrukt worden, dan in de eigen woorden der maatschappij, welke ik uit haren bijzonderen brief aan mij, gedagtekend 25 Mei 1769, alhier heb overgeschreven.

„ De goede gedagten, welke wij van u hebben, „ en de wijze, op welke de Heer NORTON u bij „ ons heeft aanbevolen, hebben ons doen besluiten, „ uwe wedde te verhoogen tot L . . . 's jaars, voor „ twee jaaren vast, en tevens u zitting te geven in „ onzen raad aan 't *Prins van Wallis fort*, ook zouden „ wij op uw verzoek gereedelijk u tot bevelhebber „ van de *Charlotta* hebben bevorderd, zoo een zaak „ van meerder gewigt zulks niet had verhindert.

„ De Heer NORTON heeft ons den voorslag ge„ daan van eenen binnenlandschen togt, hoog op naar „ 't noorden van *Churchill* ter uitbreidinge van onzen „ handel en tevens ter ontdekkinge van een noord„ westelijke doorvaart, kopermijnen enz. en nademaal „ eene onderneming van dien aart de aanstelling vor„ derd van iemand bekwaam in het doen van waarne„ mingen ter bepalinge van lengte en breedte, als

Ik aarzelde geen oogenblik om aan 't verzoek der maatschappij te voldoen, en November daar aan volgen-

„ mede van den afstand en loop der rivieren en der-
„ zelver dieptens, hebben wij ons oog geslagen op u
„ (te meer daar men ons te kennen heeft gegeven,
„ dat gij zelf daar toe wel genegenheid zoude heb-
„ ben) om u aan 't hoofd dier onderneming te stel-
„ len en u daar toe den benoodigden bijstand te
„ verschaffen.

„ Wij hopen derhalven, dat gij gereedelijk dien
„ post ten onzen dienste aanvaarden en u daadelijk
„ op reis begeven zult: bij uwe te rug komst zullen
„ wij niet nalaten uwe daar in betoonde vlijt en de
„ moeilijkheden, welke gij mogt ondergaan, behoorlijk
„ te erkennen.

„ 't Heeft onze volkomen goedkeuring, dat gij u
„ aan boord hebbe begeven van de *Speedwell*, ten
„ einde de walvischvangst van laatstleden jaar bij te
„ wonen. — Van harten wenschen wij u gezondheid
„ en voorspoed in de tegenwoordige onderneeminge.

„ Wij blijven uwe toegenegen vrienden.

„ BIBIJE LAKE, *gedep. Gouv.* „ JAMES WINTER LAKE.
„ JOHN ANTHONIJ MERLE. „ HERMAN BERENS.
„ ROBERT MERRIJ „ JOSEPH SPURRELL.
„ SAMUEL WEGG. „ JAMES FITZ GERALD."

De maatschappij had niet zoo haast mijn dagverhaal en kaarten nagezien en doorbladerd, of zij crediteerde mij-

gende, toen eenige *Indianen* om handel te drijven overkwamen, nam de Heer NORTON, die toen

we-

mijne rekening met eene fraije som; en in de twee eerſte artijkels van haaren brief aan mij, gedagtekend 18 Maij 1773, drukte zij zich aldus uit:

Aan den heer SAMUEL HEARN.

Mijn Heer!

„ Uw brief van den 18 Augustus gaf ons 't aange-
„ naam bericht van uwe behoude aankomst aan onze
„ *Faktorij*. Uw dagboek en de beide kaarten, aan ons
„ toegezonden, overtuigen ons genoegzaam van uwe
„ oordeelkundige aanmerkingen.

„ Wij hebben rijpelijk overwogen de groote ſtand-
„ vastigheid en vlijt door u betoond in de menigte
„ ontmoetingen gedurende uwe onderſcheide togten.
„ Wij betuigen u bij dezen onzen hartelijken dank,
„ en ten einde u blijken te geeven van onze erkente-
„ nis, zijn wij overeengekomen u voor deze dienſten
„ te ſchenken de ſomma van L. . . ."

Een ander blijk dat de maatſchappij volkomen was voldaan over mijne verrichtingen op dien togt, benoemden Commisſariſſen eenpariglijk mij tot opperhoofd van 't *Prins van Wallis fort* in den zomer van 1775; en de Heer BABIJE LAKE, die toen ter tijd Gouverneur was, benevens verſcheide andere Commisſariſſen verëerden mij zoo lang zij leefden met eene geregelde brieſwisſeling.

weder het bewind had van 't *Prins van Wallis fort*, zoodanige derzelven tot gidzen voor mij aan, als hij meende, dat best geschikt waren tot de bedoelde onderneeming; geen derzelven nogthans had aan die groote rivier geweest. Ik werd uitgerust en voorzien van al het noodwendige; ik kreeg kruit en lood mede voor twee jaaren. Mijne reisgenoten bestonden in twee bedienden van de maatschappij, in twee zuid Indiaansche huis-wachters (*) en een genoegzaam aantal noord Indianen tot het dragen en voortslepen mijner bagaadje, en om mij op den togt van wild te voorzien. Dan, om nog beter denkbeeld van deze schikking te geeven, zal 't niet onvoegzaam zijn, hier een affchrift medededeelen van mijnen lastbrief, welke, met eenige daar bij gevoegde aanmerkingen, veel licht zal verspreiden over het volgende dagverhaal, en doen zien, hoe ver aan de bevelen daar in vervat is voldaan geworden; hoe ik op zommige als onnodig geen acht geslagen, en anderen als onmooglijk niet heb konnen ter uitvoer brengen.

„ BE-

(*) Indiaansche huis-wachters zijn zekere inboorlingen, die onmiddelijk onder de bescherming staan van de bedienden der maatschappije, op de volkplantingen (colonies) hun verblijf houden, en gebruikt worden om voor de faktorij te jagen.

„ BEVELEN *en* VOORSCHRIFTEN *voor*
„ *den heer* SAMUEL HEARN *bij zijn*
„ *vertrek op eenen Landtogt naar 't noor-*
„ *den, ter breedte van 70 graden, met oog-*
„ *merk om de landſtreek der noord-India-*
„ *nen te leeren kennen, ten behoeve van*
„ *de maatſchappij der* Hudſons baai *in*
„ *'t jaar 1769.*

Aan den heer SAMUEL HEARN.

„ Mijn heer!

„ Nademaal de edele Maatſchappij der *Hudſons*
„ *baai* uit het verhaal der Indianen ter kennisſe is
„ gekomen, hoe zij met groote waarſchijnlijkheid
„ aanzienlijke voordeelen moge verwagten indien
„ wij met hunne landſtreeken beter bekend waren,
„ dan wij tot nog toe geweest zijn; en daar de
„ Maatſchappij niets liever verlangt dan die gele-
„ genheden te omhelzen, welke eene ſtrekking heb-
„ ben om aan gemelde Maatſchappij of de Natie
„ nut en voordeel toetebrengen, hebben zij u verzogt
„ deze onderneming te beſturen, en daar gij u be-
„ reidwillig toonde dezen tegenwoordigen landtogt
„ te ondernemen, verzoeken wij u bij dezen, zoo
„ ras mogelijk uwe reis te aanvaarden met WIL-
„ LIAM ISBESTER matroos, en THOMAS MER-
„ RIMAN landman als reisgenoten, die beide ge-
„ reed zijn u te vergezellen, benevens twee der
„ zuid Indiaanſche huiswagters, die wij beſtemd
„ hebben om u op reis hulp en bijſtand te leenen,

„ gelijk kapitein CHAWCHINAHAW, deszelfs
„ luitenant NABIJAH en zes of agt der beste
„ noord Indianen, die wij bekomen kunnen, met
„ een kleen gedeelte hunner huisgezinnen u almede
„ zullen verzellen, ten einde u het noodig onder-
„ houd te verfchaffen, en u en uwe medgezellen
„ te dienen en bijteftaan zoo veel in hun vermogen
„ is, als zijnde daar toe van ons bijzonderlijk gelast.

„ 2. Daar gij en uwe reisgezellen behoorlijk
„ van al het noodige en met monsters van kleene
„ koopwaren voorzien en uitgerust zijt, zult gij
„ deze laatste niet ten handel gebruiken, maar de-
„ zelve fchenken aan zoodanige ver afgelegene In-
„ dianen, als gij op uwen weg zult ontmoeten,
„ met wier opperhoofden gij den calimut des vre-
„ des (*) zult rooken, ten einde u dezelven tot
„ vrienden te maken. Gij zult zoo veel mogelijk,
„ hen afraden elkanderen te beoorlogen, maar hen
„ aanmoedigen zich toeteleggen pelterijen en andere
„ artijkels te bekomen, waar mede handel te drij-
„ ven, en voor welke gij hun eene goede betaling
„ zult beloven van de faktorij der Maatfchappij.

„ Wij

(*) De *Calimut* is eene opgefierde lange pijp, zeer in gebruik bij alle de Indianen, die gewoon zijn tabak te rooken. Dezelve word bijzonderlijk gebruikt bij alle plechtigheden, 't zij bij 't maken van vrede of bij 't verklaren van oorlog, als mede bij alle feesten, redevoeringen enz.

„ Wij bevelen u zeer ernstig, vriendelijk te ver-
„ keeren met de inboorlingen, en hun geen reden
„ tot klagten of afkeerigheid te geven. Ook hebben
„ wij aan de anderen, die u verzellen, volstrekt
„ verboden u de minste belediging aantedoen, maar
„ u alle hulp en bijstand te bieden in alles wat
„ gij van hen mogt komen te vorderen ten nutte
„ en voordeele van de onderneming.

„ Indien gij onderweg eenige Indianen mogt aan-
„ treffen, die, naar het fort reizende, geneigd
„ zijn mogten om eenig voedzel of kleeding aan
„ u te vertrouwen, maak als dan een beding voor
„ die goederen, en geef hen een brief mede, in
„ welken gij elk artijkel zult aantekenen, het welk
„ gij van hun zult hebben overgenomen, en voor
„ 't welk zij vervolgens den bedongen prijs zullen
„ betaalt worden. Ook zult gij, volgens de beve-
„ len der Maatschappij, met mij of met den bewind-
„ voerder van 't *Prins van Wallis fort*, bijwijlen, wan-
„ neer de gelegenheid zich daar toe opdoet, briefwis-
„ seling houden; en daar gij voorzien zijt van mathe-
„ matische werktuigen, zult gij aan mij of aan het be-
„ windvoerende opperhoofd verslag doen op welke breed-
„ te en lengte gij u aan deze of gene zijde bevonden
„ hebt, als mede over het voornaamste uwer versich-
„ tingen, welk verslag vervolgens zal gezonden worden
„ aan de Maatschappij bij de te huis varende schepen.(*)

„ De

(*) Daar 'er buiten den 22 Maar van 't jaar 1771,

„ De Indianen, aangesteld om u den weg te „ wijzen, zijn gelast u te geleiden naar de „ oevers van het land der Athapuscow-Indianen, „ alwaar het opperhoofd MATONABBEE u staat „ te ontmoeten (*) in de lente van het jaar 1770, „ om u te geleiden naar eene rivier bij welke de „ Indianen voorgeven overvloed te zijn van koper- „ erts,

zich op mijnen togt geene bekwaame gelegenheid aanbood, en niets van aanbelang geduurende dien tijd van mijne reis voorviel, vond ik het niet nodig een uittrekzel van mijn dagverhaal aftezenden; ik zond dernalven slechts een brief aan den Gouverneur, in welken ik hem kennis gaf, op welke breedte en lengte ik mij bevond, en eenig berigt op wat wijze ik van de boorlingen was bejegend geworden.

(*) Dit zou slechts toevallig hebben kunnen zijn, daar toen ter tijd MATONABBEE niet wist, dat deze reis beraamt wierd, ook had hij geen bevel gekregen zich bij mij te voegen op gemelde plaats, en zoo wij elkanderen toevallig hadden aangetroffen, zou hij geenzins de reis met mij ondernomen hebben alvorens zich naar de faktorij te begeven, en daar een verdrag te maaken met den Gouveneur: want geen Indiaan verkiest aan de Engelschen eenigen dienst te bewijzen, zonder te weten wat loon hij er voor zal ontvangen. Even zoo, indien ik bij mijne uitreis dien koers genomen had, zou dezelve mij eenige mijlen uit mijn weg gevoerd hebben. Zie mijnen weg op de kaart in den winter van 't jaar 1770, en in de lente van 't jaar 1771.

„ erts, en eene menigte dieren van de bont-zoort,
„ en welke rivier zij zeggen zoo hoog in 't noor-
„ den gelegen te zijn, dat 'er in 't midden van
„ den zomer de zon niet ondergaat; ook meenen
„ de Indianen dat die rivier zich ontlast in eenen
„ oceaan. Deze rivier, welke door de noord India-
„ nen *Neetka-ſan-ſan-dazey* of de verafgelegen *me-*
„ *taal-rivier* genaamt word, zult gij tot aan hare
„ uitwatering naſporen, zoo na mooglijk de breed-
„ te en lengte daar van bepalen, en met te meer
„ naauwkeurigheid indien gij dezelve bevaarbaar
„ mogt vinden en de plaats geſchikt om 'er met
„ eenige veiligheid en tot voordeel van de Maat-
„ ſchappij een zetel te vestigen.

„ Geef wel acht welke mijnen 'er om en nabij
„ de rivier zijn? hoe diep het water aan den mond
„ der rivier is, hoe ver de boſſchen van de zee-
„ kust afliggen? let op den loop der rivier, op
„ den aart van den landgrond en wat 'er groeit
„ of welke voortbrengzels men 'er vind, en laat
„ uw' aandacht gaan over alles wat 'er van eenig
„ aangelegenheid zou kunnen zijn. Zoo de ri-
„ vier u voorkomt van eenige nut te kunnen we-
„ zen, neem 'er 'an bezit van ten behoeve
„ van de Maatſchappij der *Hudſons baai*, door
„ uwen naam te beitelen op zommige rotzen, als
„ mede den dag van 't jaar, maand, enz. (*).

„ Wan-

(*) Ik was met geen gereedſchap voorzien om mijn

„ Wanneer gij deze of eenige andere rivier zoekt
„ nateſporen, draag dan zorg dat de Indianen
„ voorzien zijn van de behoorlijke kanoos ter pei-
„ linge van de diepte des waters en de kracht van
„ den ſtroom enz. Indien gij door eenig onvoorzien
„ toeval of ramp niet in ſtaat mogt zijn de boven-
„ gemelde rivier te bereiken, bevelen wij u erns-
„ tig kennis te nemen van de *Wager-ſtraat* (*)
„ Want

naam in de rotzen te beitelen; maar uit welſtaans-halven, ſneed ik mijn naam en 't jaar getal enz. in een ſtuk plank, het welk tot een ſchild aan een der *Indianen* had gedient. Deze plank plaatſte ik tusſchen een hoop ſteenen op eene kleine hoogte digt bij den ingang der rivier, aan de zuidzijde.

(*) Het kan voorzeker geen kwaad uitvoerige ſchriftelijke beveelen mede te geven, nogthans moet men erkennen, dat deze beide artijkels zeer wel hadden kunnen achterwegen blijven; want daar MIDDLETON, ELLIS noch CHRISTOPHER in ſtaat waren geweest deze ingangen ver genoeg op te varen om er eenige zoort van kruiden, buiten mosch en gras, veel minder om er boſchen te ontdekken, was het niet waarſchijnlijk, dat die ſtreeken, ſedert het bezoek dier reizigers merkelijk ten besten zouden veranderd zijn om ze de moeite waardig te achten er ondernemingen tot verdere ontdekkingen te doen, en vooral daar ik op mijne tweede reis gelegenheid had te bewijzen, dat de boſchen op geene honderde mijlen de zeekust op de hoogte van *Chesterfields* ingang naderen. En daar de uithoek der

„ want dezelve word bij de laatste ontdekking ge-
„ ſteld, te eindigen in kleene rivieren en meiren.
„ Zie hoe ver de bosſchen van de bevaarbare plaat-
„ zen dier rivieren zijn afgelegen, en onderzoek
„ of 'er met eenige geſchiktheid een zetel zou kun-
„ nen gevestigt worden. Zoo gij dezelve daar toe
„ ongelegen oordeeld, onderzoek dan op dezelfde
„ wijze *Bakers-meir*, welk meir het hoofd is van
„ *Bowdens* of *Chesterfields* opening, en doe insgelijks
„ met alle andere rivieren welke gij zult aantreffen,
„ en zoo dezelven van nut kunnen zijn neem 'er be-
„ zit van, als bovengemeld, ten behoeve van de
„ edele Maatſchappij van *Hudſons baai*. Ik zend
„ u de aftekening van *Baydens* ingang en van *Wa-*
„ *gers ſtraat*, om u des te beter denkbeeld te
„ geven van die plaatzen ingevalle gij daar heen
„ kome.

„ 4°. Eene andere zaak van aanbelang, welke u
„ word aanbevoolen is, te ontdekken zoo gij kundt,
„ 't zij door uwe eige reistogten, 't zij door 't
„ be-

der noordelijke bosſchen altoos naar 't westen ſtrekt moet de affland van de breedte van *Wagersſtraat* merkelijk toeneemen. Deze ſtreken zijn al lang bezogt geweest van de bediendens der maatſchappij en liggen binnen de bekende palen van derzelver handvest; bijgevolg vorderden zij geen anderen vorm van bezitneming.

„ bericht of verſlag van de Indianen, of 'er een „ doortocht zij, door dat vaste land. (*)

„ De-

(*) Het vaste land van *Amerika* is veel breeder dan verſcheide menſchen zich verbeelden, zoo als in 't bijzonder ROBSON, die meende dat de ſtille zee ſlechts eenige weinige dagen reizens van de west-kust van *Hudſons baai* af was. Ondertusſchen verſchilt dit zoo veel, dat toen ik op mijnen grootſten westelijken afſtand was, meer dan vijf honderd mijlen van 't *Prins van Wallis fort*, de Inboorlingen, die mij tot wegwijzers dienden, zeer wel wisten dat verſcheide ſtammen van Indianen ten westen van ons lagen en zij kenden geen einde aan het land in die rigting; ook heb ik geene Indianen, 't zij noordelijke of zuidelijke aangetroffen, die ooit de zee naar 't westen gezien hadden. 't Is indedaad wel bekend aan zulke bedienden van de Maatſchappij die bedreven en kundig zijn, dat een uitgebreide en talrijke ſtam Indianen, *Earch-e-ſhinnews* genaamt, wier landſtreek verre ten westen van eenige der zetels van de Maatſchappij of van die van *Canada* ligt, handel moeten drijven met de Spanjaarden aan de westzijde van het vaste land, en dat zommige Indianen die voorheen op *York fort* handelden, toen zij met dat volk in oorlog waren, menigmalen zadels, teugels, musketten en veele andere artijkels bij het zelve vonden, welke onbetwistbaar van Spaansch maakzel waren. Ik heb verſcheide Indianen ontmoet, die zoo verre westwaards geweest hadden, dat zij den top diens wijd uitgeſtrekten keten van ber-

„ Deze zaak zoo veel mogelijk optehelderen kan
„ van het grootſte nut zijn, ten einde in 't ver-
„ volg alle verdere twijfelingen voortekomen met
„ betrekking tot een doortogt door de *Hudſons*
„ *baai* (*) in den westelijken oceaan, zoo als on-
„ langs aangeduid is geworden door den Amerikaan-
„ ſchen reiziger. De bijzondere aanmerkingen, welke
„ gij deswegens zult maken, zult gij plaatzen in
„ uw

bergen waren overgetrokken, welke zich van 't noorden naar 't zuiden van 't vaste land van *Amerika* uitſtrekt. Aan geene zijde dier bergen loopen alle de rivieren naar 't westen. Ik moet hier nog bijvoegen, dat alle de Indianen, die ik ooit van hunne tochten in dit land heb hooren ſpreken, beſtendig zoo ver naar 't zuiden gekomen waren, dat zij 'er geen winter meer gewaar wierden, noch de minſte blijk van vorst of ſneeuw, ſchoon zij zomtijds agttien maanden, ja zelfs twee jaren op reis waren.

(*) Wat aanbelangt den doortogt op het vaste land langs de *Hudſons baai*, deze is zoo menigmalen gezogt en nageſpeurt, in weerwil van al het gunstige, het welk de heer ELLIS daar voor opgeeft, en in weerwil van de plaats welke dezelve heeft gevonden in de harsſenſchimmige kaart van den Amerikaanſchen reiziger, dat het geheel onnodig is daar op eenige aanmerkingen te maken. De breedte, op welke ik geweest ben, moet tot een genoegzaam bewijs ſtrekken dat 'er zulk een doortogt niet in wezen is.

„ uw dagverhaal het welk aan de Maatſchappij ſtaat
„ gezonden te worden.

„ Indien gij eenig toevoer van kruit, lood, ſchiet-
„ geweer of van eenig ander artijkel mogt benodigt
„ hebben, zult gij enkel eenige vertrouwde India-
„ nen gelieven aftezenden naar het fort, met een
„ brief, meldende de hoeveelheid van elk artijkel,
„ en aan die zelfde Indianen een plaats beſtemmen-
„ de, waar u weder aantetreffen.

„ Wanneer gij op uwen terugtogt, indien dezel-
„ ve plaats heeft in een goed jaargetijde, nabij eeni-
„ ge haven zijn mogt, welke gemeenlijk van de
„ brigantijn *Charlotta* of van de ſloep *Churchill* op
„ derzelver togt naar 't noorden, bezogt word, en
„ gij verkiezen mogt in een dier ſchepen te rug te
„ keeren, verzoeken wij u bij 't naderen dier ha-
„ vens daaglijks rook te doen opgaan, welken rook
„ zij met hunnen rook zullen beantwoorden en daar
„ bij trachten u aan boord te krijgen; en daar gij
„ in het jaar 1771 ſtaat wedertekeeren, zullen de
„ ſchippers dier ſchepen op dien tijd deswegens bij-
„ zondere bevelen gegeven worden.

„ Het zal ſteeds aangenaam zijn bij de eerste
„ gelegenheid te vernemen, op welke breedte en
„ lengte gij den leidsman MATONABBEE hebt
„ aangetroffen en op welken afſtand hij die plaats van
„ de *Koper-mijn rivier* rekendt, als mede den tijd
„ welke 'er waarſchijnlijk vereischt word alvorens gij
„ te rug kundt keeren. Dan in gevalle gemelde

„ leids-

„ leidsman belet wierd u aantetreffen tegens ver-
„ wagting, moet gij de beste Indianen, die gij
„ krijgen kundt, tot uwe leidslieden aannemen en
„ van tijd tot tijd hun getal vermeerderen of ver-
„ minderen, naar dat gij zulks nodig zult achten
„ ten voordeele der Maatschapp'j.

„ Ik eindig dezen met den wensch, dat gij en
„ uwe reisgezellen bestendige gezondheid genieten
„ en na eene voorspoedige reize gelukkig en be-
„ houden mogen te rug keeren! Amen.

MOSES NORTON, gouverneur.

„ Gedagtekend aan 't *Prins van Wallis fort*,
„ *Churchill rivier*, *Hudsons baai* in *Noord*
„ *Amerika*, November 1769."

ISBESTER en MERRIMAN, die in mijnen lastbrief vermeld worden, verzelden mij inderdaad op mijnen eersten korten togt; maar de Indianen wetende dat zij slechts gemeene lieden waren, handelden hen zoo onverschillig, bijzonder in tijden van schaarsheid, dat ik eenigzins vreesde hen van gebrek te zullen zien sterven; ik achtte derhalven mij ten uitterſten gelukkig toen ik hen behouden aan de faktorij te rug bragt. Dit buitengemeene gedrag der Indianen deed mij besluiten op mijne twee laatste togten geene Europanen met mij te nemen.

Wat aangaat dat gedeelte van mijnen lastbrief waar bij mij aangemaant word op den aart des gronds

en

en deszelfs voordbrengzels enz. te letten, moet ik zeggen dat ik overal op mijnen togt, fints mijn vertrek van 't fort, den ganfchen zomer door niet dan fteenachtige heuvels en dorre vlakten ontmoette alvorens wij aan de bosfchen kwamen; in 't najaar was de grond doorgaans met fneeuw bedekt, zoo dat ik nooit gelegenheid had 'er eenige kleene planten, ftruiken of heesters te zien, naar 't westen. Maar uit het voorkomen van den tragen en dwergachtigen wasdom der bosfchen enz., (uitgezonderd in de landftreek der Atapuscows) is 'er ongetwijfeld een grooter fchaarsheid van gewasfen en planten dan aan den noordelijken zetel van de Maatfchappij; en naar den oostkant van de bosfchen op de kale vlaktens, op de heuvels en in de dalen ontbreekt de groente geheel, uitgezondert het mosch van 't welk de herten beftaan; eenige weinige kreupel-wilgen kruipen tusfchen het mosch door; hier en daar ziet men eenige wish-a-capucca (a) en een weinig fchraal gras, maar het laatste is 'er naauwlijks genoeg om ten voedzel te ftrekken

(a) Waarfchijnlijk de *arbutus uva urfi*, of de beeren-bezie, welke in noordelijke, moerachtige en vogtige oorden in menigte groeijen. Een half once van de bladen dier ftruik van tien tot veertien dagen aan den anderen met hoender foep ingenomen, heeft men dikwijls bevonden een uitmuntend middel te zijn tegen het graveel. F.

ken aan de ganzen en andere trekvogels, gedurende derzelver kort verblijf in deze ſtreeken, ſchoon zij altoos een zwervend leven leiden, uitgezonderd als zij broeden of ruijen.

Ingevolge mijne bereidvaardigheid om aan 't verzoek der Maatſchappij te voldoen, door 't ondernemen dezer reize, kan men natuurlijk veronderſtellen dat alle nodige ſchikkingen gemaakt werden, om mij te bekwamen alles op eene gemakkelijke wijze aan te tekenen en te boeken, in weerwil der menigvuldige moeilijkheden welke mij onvermijdelijk op dezen togt ſtonden te bejegenen. Ik maakte een kaart op een groot vel parkement, welke kaart twaalf graden noorder breedte en dertig graden wester lengte inhield, van *Churchill fort* af gerekend, en ik ſchetste op dezelve de geheele west-kust van de baai maar liet de binnenſte deelen in blanco, om op mijnen togt, dagelijks ingevuld te worden. Ik maakte insgelijks losſe bladen op een veel grooter ſchaal voor elken graad breedte en lengte van de groote kaart. Op deze bijzondere bladen ſtipte ik dagelijks mijnen afgelegden weg en de afſtanden, en bragt 'er alle de meiren en rivieren enz. op, welke ik ontmoette, pogende, door de Indianen naauwkeurig te ondervragen, onderrigt te worden van de gemeenſchap welke de eene rivier met de andere had, als mede derzelver betrekkingen met de veelvuldige meiren, welke in deze ſtreken gevonden worden, en na dezelve,

als 'er gelegenheid toe was, door waarnemingen juister bepaald te hebben, bragt ik ze over op de groote kaart. Deze en verſcheide andere voorbereidingen, om te gemaklijker, ſpoediger en volkomener mijn dagverhaal en kaart te maken, werden goedgekeurd. Voor mijn eigen perſoon had ik weinig gereed te maken, want de aart van lange dagreizen in deze landen te doen, laat niet toe veel voorraad van kleederen met zich te voeren, zoo dat de reiziger verplicht is zich omtrent dat artijkel en de mondbehoeftens te verlaten op de landen door welke hij trekt. —— Kruit en lood, ijzer gereedſchap, een weinig taback, eenige meſſen en andere onontbeerlijke artijkels maken zwaarte genoeg uit, om gedragen te worden door iemand, die op een togt uit gaat, welke waarſchijnlijk twintig maanden of twee jaren moet duren. Daar dit mijn geval was, nam ik eeniglijk, buiten het gene ik aan dijf had, een hembd, een rok, een broek en laken voor drie paar Indiaanſche kouſen mede, al het welk benevens een bedlaken den ganſchen voorraad mijner reiskleederen uitmaakte.

LAND-

LANDREIS

NAAR DEN

NOORDER-OCEAAN.

EERSTE HOOFDSTUK.

Verrichtingen ſedert mijn vertrek van 't Prins van Wallis *fort op mijnen eersten togt tot onze terugkomst aldaar.*

Vertrek van 't fort. — Aankomst aan de rivier Poco-ree-kis-co. — Een der noord Indianen loopt weg. — Trekken over de zeekalven rivier, en bewandelen kale gronden. — Worden verkeerd onderricht wegens den affland der bosſchen. — 't Weder begint zeer koud te worden; alle mondbehoeftens verbruikt, en niets te bekomen. — Slaan westwaards af, komen aan de bosſchen en dooden drie herten. — Trekken voord naar 't noord-westen, zien de ſpooren van het muskus-rund en van herten, maar dooden 'er geene. — Onze mondbehoeftens worden ſchaars. — Chawchinahaw wil dat wij te rug keeren. — Noch hij, noch zijn volk brengen iets toe tot ons onderhoud. — Hij beweegt verſcheide Indianen om weg te loopen. — Hij en al zijn volk verlaten ons. — Wij beginnen onzen terugtogt naar de fak-

torij; dooden eenige weinige patrijzen, met welke wij voor 't eerst in verscheide dagen ons maal doen. — Schelmerij van een der Indiaansche huiswachters en diens wijf, eene noord Indiaansche vrouw. — Komen aan de zeekalven rivier, dooden twee herten; overvloed van patrijzen. — Ontmoeten een vreemden noord Indiaan, vertellen hem naar zijn tent. — De wijze op welke wij daar ontvangen worden; mijne Indianen helpen eenige beversdooden. — Vervorderen onze reis naar 't fort en komen aldaar te rug.

Na alle noodige schikkingen gemaakt te hebben tot mijn vertrek, nam ik op den zesden november van 't jaar zeventien-honderd negen-en-zestig afscheid van den gouverneur en van mijne andere vrienden aan 't *Prins van Wallis fort*, en begon mijnen landtogt, wordende met zeven kanonschoten begroet.

Het weder was op dien tijd zeer zacht, waar door 't moeilijk viel de sleden over de sneeuw voortetrekken, en daar alle mijne lieden zwaar beladen waren, konden wij daaglijks maar weinig weg afleggen; evenwel trokken wij den 8 over den noordelijken arm van de *Pocoreekisko rivier*, en bragten dien nacht door in een kleen bosch tusschen die rivier en die der zeekalveren. Des nachts ontliep ons een der noord Indianen, en daar de overige mijner lieden zwaar beladen waren, was ik genoodzaakt de slede te trekken, welke hij had achtergelaten, doch welke evenwel niet zeer zwaar

en

LIS,

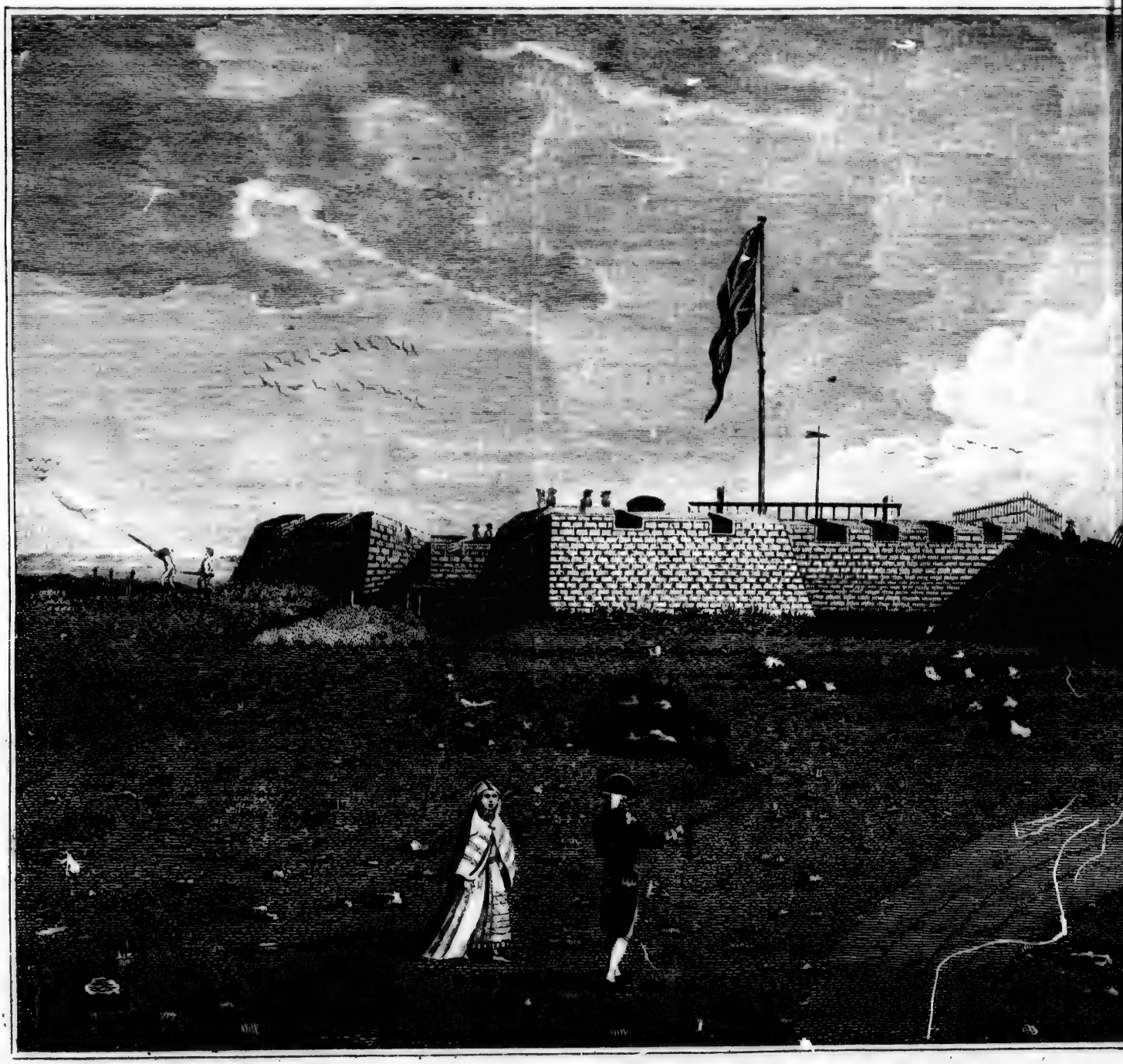

NOORDWESTLYK GEZICHT VAN 'T FORT PRINS VAN WAL

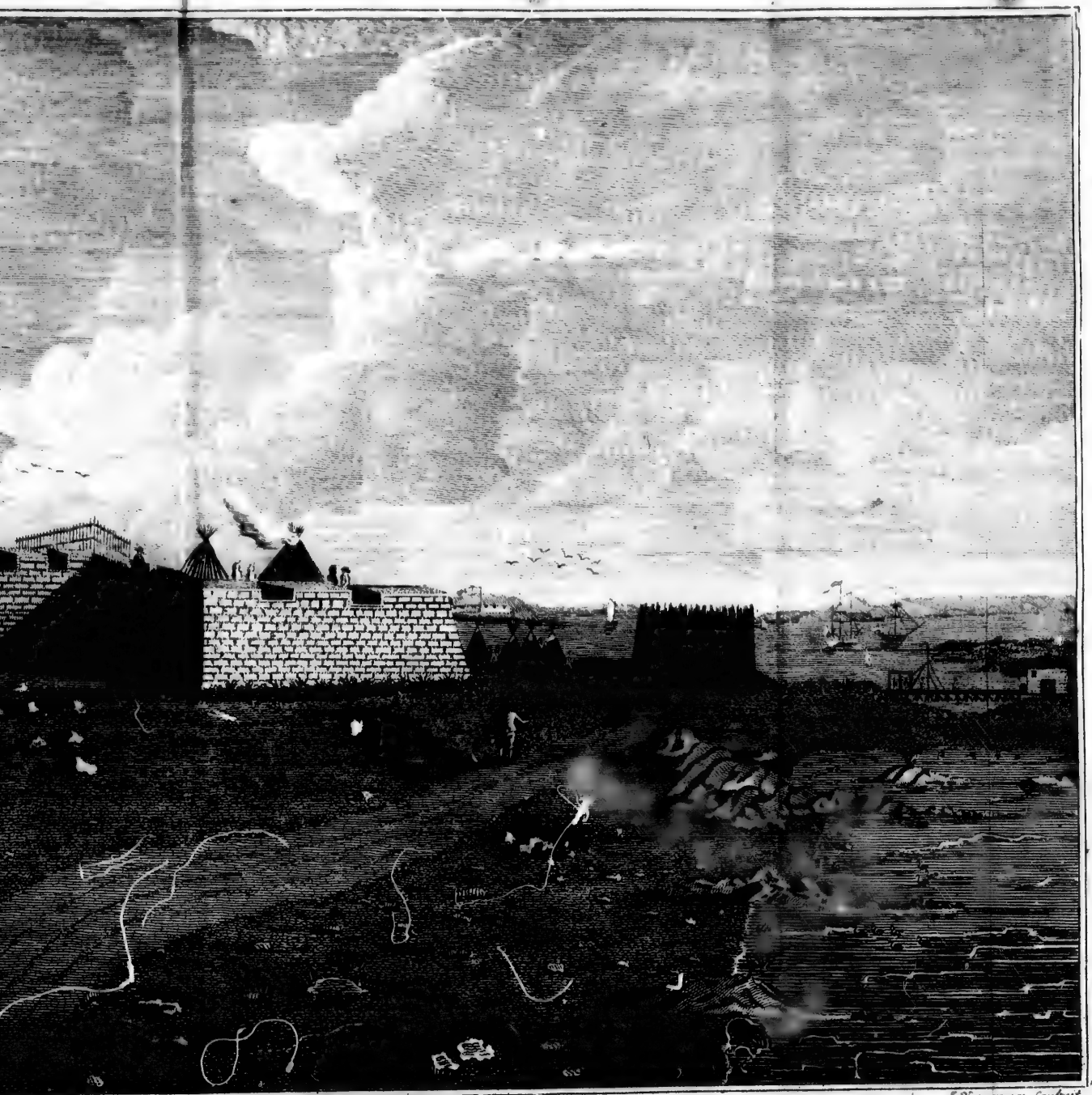

J. Vinkeles fecit.

VAN WALLIS, IN DE HUDSON'S BAAI, IN NOORD AMERIKA.

en ſlechts met een gewigt van omtrent zestig ponden beladen was.

Het weer bleef geſtadig goed en aangenaam; wij namen onzen weg naar 't west-noord-westen, en trokken des morgens al vroeg over de *Zeekalven rivier*. Op dien dag ontmoetten wij verſcheide noord Indianen, die naar de faktorij reisden met bont en wildbraad; dewijl wij nu ſedert onze afreis van 't fort niet een eenig hert gedoodt hadden, voorzag ik mij met verſcheiden ſtukken hertenvleesch van die vreemden, en gaf hun daar voor in betaling een briefje op den gouverneur, waar mede zij wel te vrede waren.

Toen wij ons aan de noord-westzijde van de *Zeekalveren rivier* bevonden, vroeg ik aan den kapitein of 't opperhoofd CHAWCHINAHAW hoe verre hij rekende dat wij nog van de groote bosſchen af waren, en hoe veel tijd wij waarſchijnlijk zouden nodig hebben om daar te komen? Hij verzekerde mij, dat wij in vijf dagen tijd daar konden heen reizen. Dit wakkerde den moed op van mij en mijne reisgezellen, en wij richteden onzen koers west ten noorden en noord-west, daaglijks verwagtende de bosſchen te zullen bereiken, daar men ons gezegt had, alles te konnen bekomen wat het land opleverd; doch alles, wat hij ons deswegens verhaalt had was zoo ver van de waarheid, dat, wij na nog eens zoo veele dagen voordgereist te hebben, in die rigting niet iets dat naar een bosch geleek konden bemerken; dikwijls evenwel hadden wi naar 't zuid-westen iets gezien dat van verre zich als een bosch vertoonde.

De koude begon nu te nijpen, onze geringe voorraad van Engelſche mondbehoeftens was op en op de kale heuvels, welke wij ſedert eenige dagen bewandeldt hadden, was niets hoe genaamd te bekomen; dit noodzaakte ons onzen koers meer naar 't westen te richten, en den 19 kwamen wij des avonds aan eenige plekken van laag kreupelhout, daar wij het ſpoor van verſcheide herten zagen en eenige weinige patrijzen doodden. De weg, welken wij ſedert eenige dagen bereisd hadden, was zoo ruw en ſteenachtig, dat onze ſleden dagelijks braken, en tot overmaat van ramp was het land dor en kaal, zoo dat het niets opleverde om het gebrokene te herſtellen; doch de kleene bosſchen, welke wij thans hier vonden, leverden ons het noodige om alles weder in orde te brengen; ook waren wij nu weder in ſtaat om 's nachts onze tenten optezetten, waar door wij aangenamer gelegerd waren, dan op de kale vlaktens, waar wij te voren verſcheide nachten hadden doorgebragt, en waar wij ons zeer gelukkig rekenden dun hout genoeg te konnen ſamenrapen om een vuur te maken, terwijl het meestal buiten ons vermogen was, ons tegen het ruwe weder te beſchutten anders dan met holen in de ſneeuw te graven, welke diep tot op het mosch doorgingen, daar wij ons, in onze mantels gerold, nederlagen, en om welke holen wij aan de windzijde onzé ſleden plaatſten ten einde beter gedekt te zijn tegen de ſnerpende winden.

Den 21 verreisden wij niet; de Indianen gingen toen op de jagt uit, en derzelver vrouwen hakten bijten in 't ijs en vingen een weinig visch, in een meir

meir, aan welks kant wij onze tenten hadden opgericht. Tegen den avond kwamen de mans te rug met eenig wildbraad van herten die zij geſchoten hadden; dit kwam ons zeer wel te pas, doch wij waren zoo ſterk in getal, en de Indianen hebben zulke verbazende magen (3), dat, na een goed maal twee drie, 'er weinig van overbleef. Toen wij de drie herten genuttigd en het noodige aan onze ſleden en ſneeuw-ſchoenen herſteld hadden, waar aan wij ſiechts een dag beſteedden, gingen wij weder op reis, en zetten onzen togt verder voord naar 't noord westen en west-noord westen, door kreupelhout van dennen en dwergachtige lorkenboomen, welke men aan de *Hudſons baai* gemeenlijk jeneverbeijen-boomen noemt. Op onzen weg bemerkten wij gedurig het ſpoor van herten en van verſcheide muskus-runderen; (4) mijne gelei-

(3) Alle Wilde, Nomadiſche of zwervende volken houden, wanneer zij op de jagt of bij 't viſſchen gelukkig geweest zijn, niet op met eten alvorens het laatste ſtuk genuttigt is. Door dit ſterk eten, het welk aan een beſchaafden Europaan ongeloofelijk voorkomt, zet zich de maag dier menſchen ongemeen ſterk uit; zij kunnen ook daar en tegen, wanneer het hen aan ſpijze mangelt, verbazend lang zonder eten blijven, en dan nog verre togten doen. F.

(4) Muskus-rund, *Bos-moſchatus*, L. zoo noemt men een zoort van runderen, welke men alleen maar in de hooge noorder breedtens van *Amerika* en *Groenland* aantreft. Deze dieren zijn zoo hoog op de beenen

leiders konden evenwel niet een eenigen 'er van dooden, wij moesten derhalven ons met eenige weinige patrijzen behelpen, welke hier zoo schaars waren, dat wij naauwlijks een halve vogel daags voor iederen man konden bekomen, het welk, aangezien wij in vier-en-twintig uuren niets anders te nuttigen hadden, een sober maal uitmaakte.

Omtrent dien tijd bespeurde ik dat kapitein CHAW-CHINAHAW het welgelukken der onderneming niet zeer behartigde; hij schilderde dikwijls de moeilijkheden, welke wij stonden te ondergaan, in de zwartste kleuren af, liet geene gelegenheid voorbij gaan om mij en mijne Europaansche medgezellen te ontmoedigen, en gaf verscheide malen te kennen, hoe zeer hij verlangde dat wij van de reis afzagen en naar de faktorij te rug keerden; doch toen hij vond dat ik besloten had de reis voortte zetten, bediende hij zich van allerlei middelen welke hij meende 't best geschikt te zijn om zijn oog-

als een damhert en van den kop tot de staart omtrent zes voeten lang. Zij zijn zwart van kleur en hebben een witte vlek op den rug. Hun haair is lang en bereikt bijna den grond. Hun vleesch riekt en smaakt sterk naar den muskus, zoo dat de Europanen het niet dan bij groot gebrek aan andere spijze eten kunnen; en evenwel is het een gezonde kost. DRAGERS matroozen, die aan 't scorbut ziek waren, werden in korten tijd, door 't eten van dat vleesch, hersteld. Men ziet deze runders in kleene kudde van tien tot vijftien stuks, de kale, klippige bergen met eene bewonderenswaardige vlugheid beklauteren. E.

oogmerk te bereiken; onder anderen bragt hij niets toe tot ons onderhoud, zoo dat wij een geruimen tijd niets hadden om van te leven dan 't gene twee onzer huiswachters of zuid Indianen konden oploopen, en het weinige dat ik en de beide Europanen konden dooden, het welke te samen op verre na niet toereikende was aan onze behoeftens, dewijl wij daarenboven nog moesten zorgen voor verscheidene vrouwen en kinderen die met ons reisden.

Toen CHAWCHINAHAW vond dat hij door zulk een handelwijze zijn oogmerk niet kon bereiken, en dat wij ons door den honger niet van ons voornemen lieten afbrengen, wist hij ten langen laatsten verscheiden der beste noord Indianen over te halen om ons bij nacht te verlaten; deze namen verscheide zakken met kruit en lood, eenige stukken ijzerwerk, als bijlen, ijsbeitels, vijlen enz., benevens verscheide andere nuttige artijkels mede. (5)

Deze fielterij mij ter ooren gekomen zijnde, vroeg ik aan CHAWCHINAHAW de reden van zulk een han-

(5) Ik heb reeds aangemerkt dat de Wilden in *Noord Amerika* door de lange verkeering met Europanen zeer bedorven zijn geworden. De bedriegerijen en wreedheden der kooplieden, hebben de Wilden eindelijk gedwongen den Europanen, zoo dikwijls zij konnen, met gelijke munt te betalen. De Wilden (om hen zoo eens te noemen) zijn van aart goed en oprecht, bereidwillig en gedienstig. Ik zelf heb op mijne reis rondom de wereld, zulks in *Nieuw Zeeland*, zeer tot mijn genoegen ondervonden. F.

handelwijze; waarop hij antwoordde, niets daar van te weten; maar, zeide hij, daar het dus met de zaak gelegen is, meen ik het onvoorzichtig te zijn verder voord te reizen, en, voegde hij 'er bij, ik benevens alle de overige mijner landslieden gaan een anderen weg inslaan om ons bij de overige vrouwen en huisgezinnen te voegen. Na dus met weinige woorden ons te kennen hebbende gegeven, welken koers wij moesten houden om langs den kortsten weg de *Zeekalven rivier* te bereiken, welke weg hij zeide onze beste te zijn om naar huis te komen, stelde hij en zijn volk mij de meeste dingen weder ter hand, welke hun toevertrouwd waren, pakten hunne eige goederen op en trokken af naar 't zuid-westen, doende de bosschen weergalmen van hun schaterend lagchen, latende ons over onzen rampspoedigen toestand nadenken, en bijna twee honderd mijlen verwijderd van 't *Prins van Wallis fort*, alle zwaar beladen en onze krachten en moed meest al uitgeput door honger en vermoeijing.

Hoe ontrustende onze toestand thans ook ware, de omstandigheden beletteden ons nogthans daar aan veel tijd met bedenkingen te spillen; wij belaadden onze sleden zoo goed wij konden, doch waren genoodzaakt eenige zakken met kruit en lood achtertelaten, en begaven ons toen dadelijk op reis naar huis. Wij hadden op dien dag het geluk eenige patrijzen te schieten, welke ons zeer wel te stade kwamen, dewijl wij sedert verscheide dagen niets genuttigt hadden, en in de daad de laatste vijf dagen hadden wij slechts zoo veel patrijs geschoten, dat elk naauwlijks, een half hoen voor zich had, vee-

veele dagen zelfs hadden wij niets. Terwijl wij aldus gebrek leden, hadden de noord Indianen overvloed; want daar zij altoos vooruit togen, hadden zij tienmaal meer gelegenheid dan wij, om patrijzen, konijnen (6) of eenig ander wild optedoen. Behalven dit voordeel, hadden zij nog veel weite- en hayermeel en andere engelsche mondkost, welke zij mij in 't begin van de reis hadden weten te ontfutzelen, waar aan een mijner huiswachters of zuidlijke Indianen, MACKACHIJ genaamd, deel had, benevens zijne vrouw, die tot de noord Indianen behoorde, en zich daaglijks in de tenten der noord Indianen ophielden, daar zij rijkelijk met mondkost voor zien werden, terwijl ik, noch iemand van de mijne een enkelen brok hadden, ten minsten hield ik hem grootelijks verdagt, te meer daar in de daad man en vrouw beide in staat waren tot allerlei misdaden hoe affchuwelijk ook.

Den 1 December hadden wij goed aangenaam weder voor den tijd van 't jaar. Wij braken derhalven in den morgen vroeg tijdig op, en kwamen dienzelfden dag nog aan de *Zeekalveren rivier*, langs welke wij verscheide dagen aan den anderen bleeven voordtrekken. Onderweg schoten wij eene menigte patrijzen, ook zagen wij verscheide herten; maar 't we-

(6) Deze hier genaamde konijnen zijn eigentlijk hazen (*Lepus Americanus* L.) zij hebben naar evenredigheid de achterloopers langer dan onze hazen, ook zijn de punten van hunne lepels graauw. In den winter worden zij geheel grijs, zij woonen hoofdzakelijk in holle boomen, en men vind ze maar alleen in *Noo. d. Amerika.* F.

weder was zoo ongemeen ſtil, dat de Indianen ſlechts twee van deze laatſten konden ſchieten. Dit wild was thans zoo menigvuldig geworden, dat alle vrees voor gebrek geheel verdween, en alhoewel wij zwaar beladen waren en dangelijks veel weg afleiden, kregen wij, daar wij zoo goeds moeds waren, allengskens onze krachten weder.

Op onze t'huis reis langs de *Zeekalven rivier*, ontmoetten wij een vreemden noord Indiaan, die op de jagt uit was; en ſchoon hij dien dag niets had opgedaan, nodigde hij ons evenwel vriendelijk naar zijne tent te komen, daar hij, zoo hij voorgaf, overvloed van wildbraad ten mijnen dienſte had; aan de zuidlijke Indianen gaf hij te kennen, dat 'er in de nabuurſchap zijner tent twee of drie bever-woningen waren, om welke innenemen hij hunne hulp verzogt, alzoo hij ſlechts een man en drie vrouwen bij zich in zijne tent had. Alhoewel wij op dien tijd geen gebrek aan mondbehoeftens hadden, namen wij echter zijne uitnodiging aan, en begaven ons met onzen nieuwen leidsman naar de tent, welke hij meende niet meer dan vijf mijlen af te zijn van de plaats, waar wij hem ontmoetten, ſchoon bij bevinding dezelve ten naasten bij vijftien mijlen van daar was; eerst om middernacht kwamen wij 'er aan. Toen wij niet verre meer van de tent waren, gaven wij, als naar gewoonte, door twee ſnaphaan ſchoten onze aannadering te kennen. Bij onze komst aan de deur, kwam de goede man van 't huis naar buiten, reikte ons de hand en verwelkoomde ons in zijne tent, welke nogthans te kleen was om ons alle te ontvangen; hij gaf daarom zijne vrouwen bevel de hand te leenen aan 't opſlaan van onze tent, inmid-

middels verzogt hij mij en zoo veel van mijn volk als zijne woning bergen kon, binnen te treden, daar hi ons op het beste van 't gene hij had, onthaalde. De pijp ging druk rond, en het gesprek viel natuurlijk over het gedrag van CHAWCHINAHAW en deszelfs volk jegens ons; onze gastheer zeide op dit alles: „ Ach! zoo ik daar geweest ware, zou het anders toegegaan hebben." Daar hij nogthans in weerwil van zijne tegenwoordige gastvrijheid, gewis dezelfde rol zou gespeeld hebben als de anderen, indien hij van de partij geweest hadde.

Ons zelven door een goed avondmaal zeer wel verkwikt hebbende, namen wij voor d'en nacht afscheid van onzen hospes en begaven ons naar onze tent ter ruste, na alvorens duidelijk bemerkt te hebben, dat men ons dit maal niet om niet had gegeven, maar dat men eene rijkelijke vergoeding daar voor van mij verwagtte alvorens onze reis te vervorderen.

Vroeg in den morgen van den 6 December hielpen mijne Indianen de hier bovengemelde bevet-woningen veroveren; doch daar dezelve kleen waren en sommige bevers ontkwamen, werden 'er slechts zes van die dieren gedoodt, welke alle nog dienzelfden avond gekookt, en onder de benaming van een feestmaal gretiglijk verslonden werden. Ik kreeg daarenboven nog eenig stukken gedroogd hertevleesch, welke ten minsten de waarde van twee herten uitmaakten; dan, niettegenstaande ik begreep, alles te zullen moeten betalen, zag ik klaar, dat MACKACHIJ en deszelfs wijf de beste stukken uit den hoop kreegen, en toen ik liet blijken, dat ik zulks bemerkt had, vond ik de vooringenomenheid voor hunne landslieden zoo groot, dat zij liever verko-

kozen een geſchenk daar van te maken aan MACKACHIJ, dan hetzelve aan mij te verkoopen, zelfs tot hooger prijs dan men gemeenlijk in die ſtreken voor het hertenvleesch betaald. Een duidelijk bewijs hoe een inlander, die gebrek aan mondbehoeftens heeft, word voorgetrokken aan eenig Engelschman, die zich op zulk een wijden afſtand van de faktorijen der maatſchappij mogt bevinden.

Meenende hier tijd genoeg doorgebragt te hebben, gaf ik bevel alles tot mijne verdere afreize gereed te maken; ſchoon wij aan deze plaats ons rijkelijk van mondbehoeftens tot dagelijks gebruik voorzien hadden, ſchafte ik mij evenwel nog zoo veel meerdere mondkost aan als genoegzaam was, om ons tot aan het *fort* ten onderhoud te dienen.

Vroeg in den morgen van den 8 December namen wij het laatſte afſcheid van onzen hospes en vervolgden onzen reis naar huis. Een der vreemde Indianen verzelde ons, zonder dat ik de rede daar voor kon bedenken; maar kort na onze aankomst aan de faktorij vond ik, dat het oogmerk van zijn medereizen was, betaling te erlangen voor 't vleesch, het welk men, zoo 't ſcheen, om niet had gegeven aan MACKACHIJ, toen wij aan de tent der Indianen waren. — Het weder bleef een geruimen tijd nog zeer goed, doch het was ongemeen koud; wij kwamen zonder verder iet merkwaardigs te ontmoeten, behouden aan 't *Prins van Wallis fort* op den 11 December, met groot leedwezen over onze mislukte onderneming en tot niet weinig verwondering van den gouverneur, die zich zeer veel goeds beloofd en het grootſte vertrouwen geſteld had in de bekwaamheid en gedrag van CHAWCHINAHAW.

TWEE-

TWEEDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen ſedert onze aankomst aan de Faktorij, *tot aan mijne tweede afreize van daar, en geduurende het eerſte gedeelte van mijnen tweeden togt, tot dat ik het ongeluk had de quadrant te breken.*

Verrichtingen aan de faktorij. — Aanvang van mijnen tweeden togt. — Aankomst aan de zeekalven rivier. — Menigvuldige herten voor een wijl tijd. — Wijze van viſchen onder het ijs. — Zetten onzen viſchnetten uit. — Wijze op welke de netten onder 't ijs uitgezet worden. — Voorſtel van mijn gids om daar te blijven tot dat de ganzen begonnen te vliegen; zijne reden daar voor aangenomen. — Slaan onze tent op de beſte wijze op. — De manier om een winter tent opteſlaan. — Overvloed van viſch voor eenigen tijd; de viſch word ſchaarſcher; hebben groot gebrek aan mondbehoeftens. — De wijze op welke ik mijnen tijd beſteedde. — Mijn gids ſchiet twee herten. — Wij begeven ons naar de plaats daar zij zich ophouden; dooden daar nog meer herten en drie bevers. — Hebben ſchielijk wederom gebrek aan mond voorraad. Veele Indianen van 't wes-

westen voegen zich bij ons. — Wij beginnen te verhuizen naar de kale gronden. — Aankomst te She-tan-nee, daar wij veel lijden door gebrek aan levensmiddelen. — De Indianen dooden twee zwanen en drie ganzen. — Overvloed van ganzen en andere trekvogels. — Verlaten She-tan-nee en komen te Beralzone. — Het roer van een mijner medgezellen barst, waar door zijn linkerhand aerlijk gekwetst wordt. — Wij verlaten Beralzone en komen op de kale gronden, buiten het gezicht van alle bosschen. — Werpen onze sleden en sneeuw schoenen weg. — Elk neemt een pak op zijn rug. — Mijn aandeel daar van. — Ondergaan veele ongemakken. — Zijn verscheide dagen zonder spijze. — De Indianen dooden oude muskus runders, maar zijn door gebrek aan vuur verplicht het vleesch raauw te eeten. — Wederkomst van goed weer; wij maken vuur; uitwerkzels van lang vasten; vertoeven een dag of twee om eenig vleesch in de zon te droogen. — Trekken noordwaards en komen aan Cathawhachaga daar wij eenige tenten van Indianen vinden. — Een noord opperhoofd Keelchies genaamd ontmoet ons; ik zend een brief bij hem af aan den gouverneur. — Verrichtingen te Cathawhachaga; verlaten die plaats en blijven noordwaards voordtrekken. — Ontmoeten verscheide Indianen. — Mijn gids niet geneigd verder voordtetrekken; zijn reden daar voor. — Nog veele andere Indianen voegen zich bij ons. — Wij komen aan Doobaunt whoie rivier — Wijze op welke men over de rivier gezet word in de kanoos der noord-Indianen. — Men vind in deze streeken geene rivieren, wier strekking van nut kan zijn aan de inboorlingen. — De quadrant en al het bus-

buskruit bijna verloren. — Vinden de quadrant en een gedeelte van 't buskruit weder. — De breedte waargenomen. — De quadrant breekt. — Ik beſluit naar de faktorij terug te keeren.

Geduurende mijnen eerſten togt en afwezenheid van 't *Prins van Wallis fort*, waren verſcheide noord Indianen in grooten nood daar aan gekomen. Men zond hen op de patrijzen jagt uit, ten nutte van ons volk aan 't *fort*. Een dier Indianen, CONNE-EQUESE geheten, gaf voor, digt bij de beruchte rivier geweest te hebben, om welke te vinden ik mijnen tweeden togt ſtond te onderneemen. De heer NORTON maakte derhalven met hem en nog twee andere noord Indianen een verdrag om mij derwaards te vergezellen; dan, om alle belemmeringen zoo veel mogelijk voortekomen, vond men raadzaam geene vrouwen mede te neemen (*), ten einde de Indianen voor minder mouden zouden te zorgen hebben. Ik wilde geene Europanen maar ſlechts twee huiswagt Indianen met mij nemen, dewijl de noord en zuid Indianen zich maar weinig ſtoorden aan de bevelen van FORESTER en MERRIMAN op mijne eerſte reize, voor al in tijden van ſchaarsheid, waarom ik toen vast voornam, mij in 't vervolg door geen

(*) Dit was een voorſtel vrij den gouverneur, ſchoon hij zeer wel wist, dat wij de hulp der vrouwen niet konden ontbeeren, want deze trekken gemeenlijk de vrachtſleden, bereiden de vellen, welke tot kleederen moeten dienen, zetten de tenten op, maaken vuur enz.

geen hunner te laten verzellen, ſchoon ISBESTER zeer gaag dezen togt ſcheen te willen mede doen, voor welken hi zeer geſchikt was, als gehard zijnde tegen alle vermoeienisten en ongemakken. MERRIMAN had zoodanigen afkeer van deze reizen, dat hij, in ſtede van mij zijnen dienst voor dezen tweeden togt aanrebieden, GOD dankte behouden onder zijne vrienden te rug te zijn gekomen, want voor zijne wederkomst aan de faktorij had hij eene zware verkoudheid opgedaan.

Mijn beſluit deswegens genomen zijnde en eindelijk het getal bepaald hebbende der India en, die ons zouden verzellen, werden wij op nieuw uitgerust met eenen goeden voorraad van ſchietgeweer, buskruit, lood en zoo veele andere nuttige artikels als wij gevoeglijk konden mede voeren, benevens eenige weinige monsters van ligte koopwaren ten geſchenke, als voren, aan de Indianen.

Mijn lastbrief behelsde thans niet anders dan een bevel, om zoo ſpoedig mogelijk mij op reis te begeven, en ten opzichte van den togt gedroeg men zich aan de onderrichtingen, welke men mij den 6 November 1769 had mede gegeven.

Alles nu gereed zijnde tot ons vertrek, ving ik mijnen tweeden togt aan op den 23 Februarij, vergezeld van drie noord-Indianen en twee huiswagters of zuid-Indianen. MACKACHIJ belette ik evenwel mede te gaan, ſchoon hij een voortreflijk jager was, maar hij had op mijne vorige reis te duidelijke blijken gegeven van een looze guit te zijn, om hem andermaal met mij te neemen.

De ſneeuw lag bij mijne afreize zoo hoog op de wallen van 't *fort*, dat het kanon zelfs daar door bedekt

dekt was; anderzins zou de gouverneur niet hebben nagelaten mij bij mijn afreizen te begroeten, gelijk te voren; dan daar die eerbewijzingen met geen mooglijkheid eenig nut aan mijne onderneming konden toebrengen, kon ik dezelve zeer wel ontbeeren, te meer, daar de gouverneur, de officiers en 't volk te ſamen mij verëerden met drie hoezee's!

Toen wij de faktorij verlieten, rigtten wij onzen koers ten naasten bij als op onze vorige reis, tot dat wij de *zeekalven rivier* bereikten; doch in ſtede van die over te trekken en ons op de kale gronden te begeven, gelijk te voren, volgden wij den loop der rivier, uitgezonderd aan twee onderſcheide plaatzen, daar de bogt te zuidelijk liep, zoo dat wij bij 't overtrekken van twee uitſtekende hoeken lands, welke elk ſlechts eene breedte van vijf of zes mijlen gaans hadden, wij ten minſten een omweg van twintig mijlen telkens vermijdden en evenwel aan dezelfde rivier wederkwamen.

Het weer was in den beginne zoo ruw en ongeſtadig, dat wij dikwijls genoodzaakt waren, twee of drie nachten op een zelfde plaats te blijven. Daar en tegen waren de herten in de eerſte agt of tien dagen zoo menigvuldig, dat de Indianen 'er zoo veele ſchoten als wij tot ons onderhoud nodig hadden; doch wij waren te zwaar beladen om met mooglijkheid veel van derzelver vleesch mede te voeren, het welk nogthans ſlecht voor ons uitviel; want dezen voorraad miſſende, leden wij ſchielijk gebrek, wanneer wij 't ongeluk hadden in drie of vier dagen geen wild te dooden; wij begaven ons evenwel zelden met een lege maag ter ruste, tot op den agtſten maart, toen wij des morgens

agt mijlen voordtrokken en het overige van den dag met jagen doorbragten, zonder iets op te doen of een eenigen patrijs te ſchieten, zelfs ontdekten wij geen ſpoor van eenig hert; 'er bleef ons derhalven niet eens de hoop over om den volgenden dag gelukkiger te zullen zijn. In dien toeſtand maakten wij ons vischgerei gereed om te hengelen, dewijl onze tent geplaatst was aan den kant van een meir, het welk tot de *Zeekalven rivier* behoorde, en door deszelfs ligging ons eenen goeden vangst ſcheen te beloven.

Vroeg in den morgen van den 9 namen wij onze tent af en begaven ons omtrent vijf mijlen verder westwaards op naar eene plaats op het meir, welke ons toeſcheen beter geſchikt te zijn tot de visſcherij, dan die aan welke wij ons den avond te voren hadden nedergezet. Zoo haast wij daar gekomen waren, hielden zommige zich bezig met bijten in 't ijs te hakken, terwijl andere de tent opzetteden en brandhout verzamelden enz, waar na, want het was nog vroeg in den morgen, zommige ter jagt uitgingen en tegen den avond te rug kwamen met een ſtekelvarken, terwijl zij, die zich aan 't visſchen gezet hadden, verſcheide forellen vingen, welke ons een goed avondmaal verſchaften en ook iets tot een ontbijt voor den volgenden morgen overlieten.

Het visſchen tusſchen het ijs in den winter vereischt geene andere moeite dan eenige ronde bijten van een tot twee voeten middellijns te hakken, een lijn en hoek, met aas daar aan, in die gaten te werpen en 't water geſtadig in beweging te houden, niet alleen om 't ſchielijk toevriezen

te

te beletten, maar om te gens den visch te lokken, dewijl men heeft waargenomen dat de visch in deze oorden spoediger het aas zal vatten waar 't water in beweging is, dan waar het aas stil in 't water blijft hangen.

Des anderen daags morgens vroeg begaven wij ons wederom aan 't visschen, doch den ganschen voormiddag doorgebragt hebbende zonder iets op te doen van aanbelang, namen wij onze tent af en zetteden dezelve omtrent agt mijlen verder naar 't westen weder op het zelfde meir op, daar wij op nieuw ijsbijten maakten om te visschen. en nog dien avond vingen wij verscheide schoone snoeken. Den volgenden dag trokken wij omtrent vijf mijlen westelijker op langs eene kleene rivier, daar wij onze tent opzetteden, en toen wij onze netten hadden geplaatst, vingen wij dien dag verscheide schoone visschen, bijzonderlijk snoek, forellen, wit-visch en een groover soort van visch, in *Hudsons baai* bekent bij den naam van *Mathij* (7). deze laatste word met den hoek gevangen, en de beste tijd daar toe is de nacht, voor al als die zeer duister is.

Om een net onder 't ijs uittezetten, dient men voor al het zelve eerst op het ijs uitteleggen, ten einde de lengte te bepalen welke het onder 't ijs zal beslaan; dit gedaan zijnde worden verscheide ronde bijten in 't ijs gehakt op tien of twaalf voeten afstand van den anderen, en zoo veele in ge-

(7) Deze is onze kwabbe of puit-aal, (de *gadus lota*, L.) F.

getal als genoegzaam zijn om het net in deszelfs lengte uittezetten. Vervolgens word 'er een touw onder het ijs doorgebragt door middel van een langen stok, welke door twee gevorkte stokjes gemakkelijk bestuurd, of van 't eene gat naar 't andere getschoven word onder het ijs tot aan de laatste bijt. De lange stok word als dan van onder het ijs gehaalt en de beide einden van de lijn wel verzekerd. Het net, aan 't eene einde van de lijn vast gemaakt zijnde, word onder het ijs doorgehaalt, men bind een zwaren steen aan elk der beneden hoeken van 't net, om daar door het zelve uitgestrekt te houden en te beletten dat het door den stroom van onder den grond niet opgedreven worde. De Europanen, in *Hudsons baai* gevestigd, volgen meest al deze wijze van visschen, schoon met meerder moeite en omslag; de Indianen daarentegen houden de bovengemelde wijze voor genoegzaam.

Om een net, aldus uitgezet, optehalen, worden de eind-bijten slechts open gelaten; men viert de lijn aan het eene einde en haalt deszelve in aan het andere; de visch word uit het net genomen en het net vervolgens geplaatst als voren.

Daar deze plaats bij aanhoudenheid een goeden voorraad van visch scheen te leveren, deed mijn leidsman mij het voorstel hier te verwijlen, tot dat de ganzen zouden beginnen te vliegen, het welk in deze noordelijke streken zelden voor half meij is. — De reden, welke hij 'er voor gaf, scheen gegrond. „ Het weder, zeide hij, is „ thans te bar om de kale vlaktens overtetrekken, „ en de bosschen strekken zoo zeer naar 't westen, „ dat wij, om in derzelver luwte te blijven, te

„ ver

„ ver naar 't west-zuid-westen zouden komen, 't welk
„ geheel buiten onzen weg is; maar blijven wij
„ hier tot dat de koude ons toelaat over de kale
„ vlaktens noordwaards op te trekken, als dan kun-
„ nen wij in eene maand meer weg afleggen, dan
„ zoo wij den ganschen winter langs den zoom der
„ bosschen bleeven voord reizen."

Deze reden kwam mij zeer juist voor, en dewijl het niet veel moeite kon kosten om ons voor een tijd hier nedertezetten, gaf ik mijne volkome toestemming. Wij gingen derhalven aan 't werk en deden ons best de tent zoo stevig en gemaklijk te maken en tegen de felle koude te beschutten, als de omstandigheden en de middelen, welke wij daar toe konden bekomen, gehengden.

Om eene Indiaansche tent wel te plaatzen in den winter, moet men voor al omzien naar eene vlakke en drooge plek gronds; ten dien einde peilt men met een langen, stevigen en met ijzer beslagen stok den grond door de sneeuw heen, zoo wijd als men tot het plaatzen van de tent nodig heeft, als dan word de sneeuw kringswijze tot op het mosch weggeruimd, en wanneer men langer dan een nacht of twee op zulk een plaats meend te verblijven, word het mosch afgeplagt, dewijl het droog zijnde ligt in den brand geraakt, 't welk dikwijls vrij wat zorg en belemmering veroorzaakt aan de inboorlingen; vervolgens brengt men zoo veele staken bij één als tot de grootte of ruimte van het tentdoek nodig zijn; deze staken worden kringswijze in den grond gestoken, zoo dat derzelver toppen te samen komen, slechts een rond gat in den top openlatende om den rook van 't vuur te lozen. Het tentdoek word

als dan om die ſtaken geſpannen aan de weer-zijde, zoo dat de beide einden, welke altoos onder den wind uitkomen, over elkanderen ſlaan en tot deur van de tent ſtrekken. Deze wijze van een tent opterigten heeft enkel plaats wanneer de Indianen dagelijks van woonplaats veranderen; want zoo zij voornemens zijn ergens een wijl tijds te blijven, maken zij de deur altoos tegen 't zuiden.

Het tent-doek beſtaat gemeenlijk uit dunne elandshuiden door de Indianen bereid, en gelijkt in gedaante naar een omgekeerden waijer, zoo dat wanneer de grootſte omtrek het benedenſte gedeelte der ſtaken omvangt, het ſmalſte altoos wijd genoeg is om den top te dekken, buiten het gat, 't welk om den rook uit en het licht door te laten, voorbedagtlijk word opengehouden.

Het vuur word altoos midden op den vloer geſtookt, en de overige grond, of het binnenſte van de tent met kleene denne takken beſtrooit, dient tot zit en ligplaats; om den buiten kant van de tent plaatst men eene menigte toppen en takken van dennen, tegen welken men de ſneeuw ophoopt, het welk veel tot de warmte van de tent toebrengt.

De ſtandplaats van onze tent was regt aangenaam, vooral gedurende een lente-verblijf; de grond daar van was eenigzins verheven en leverde een ruim uitzigt over een groot meir, welks oevers omringd waren met een aantal verſchillende boomen, als popelieren, dennen, lorken en berken, welke op ſommige plaatzen heerlijk afſtaken bij verſcheide heuvels, welker beſneeuwde toppen boven de hoogſte boomen uitkwamen. Omtrent twee honderd ſchreeden van de tent was een waterval, welke bij de koud-

koudſte winters nooit bevroor. Aan den voet van dezen waterval, welke zich in het gemelde meir ontlast, was een uitgeſtrekte open waterplas ten naasten bij een mijl lang, aan welks rand wij onze vischnetten uitzetten, zoo dat wij dezelven uit onze tent konden gadeſlaan.

Het overige van deze maand verliep zonder dat 'er iets van aanbelang voorviel, bekwaam om onze rust te ſtooren; met onze vischnetten vingen wij dagelijks visch genoeg tot ons onderhoud, en de Indianen bezaten te veel wijsbegeerte om zich buiten dit veel moeite te geven; want in al dien tijd was 'er niet één die naar een patrijs of ander wild uitzag om eens verandering van ſpijs te bekomen. (8)

Daar men misſchien zal denken dat ik mij hier ijslijk moest verveelen, vind ik gevoeglijk ter dezer plaatze te melden, welke mijne bezigheden waren. Eerstelijk verzuimde ik geene gunstige gelegenheid om waartenemen op welke breedte wij ons bevonden, en ik berekende dat deze plaats gelegen was op 58°, 46′, 30″ noorder-breedte en op 5°, 57′ wester-lengte van 't *Prins van Wallis fort*; vervolgens verbeterde ik mijne laatste berekeningen, ſchreef mijn dagboek bij en vulde mijne kaart aan tot aan de plaats daar wij gelegerd waren. Ik vervaardigde verſcheide vallen en ving eenige marters, ook maakte

(8) Werkeloosheid of traagheid is een karakter-trek van alle woeste volken. Zoo lang zij overvloed van mondkost, onteven welke, hebben, denken zij 'er niet aan zich verandering van ſpijze te verſchaffen. F.

te ik, om kruit en lood te ſparen, veele ſtrikken voor patrijzen. De vallen voor de marters waren zeer eenvoudig zamengeſteld en beſtonden enkel uit eenige houtblokken, welke, op 't minſte aanraken van 't lokaas, gemakkelijk nedervielen; wierd het dier 'er niet door gedood, het bleef 'er toch gevangen onderliggen, tot dat het bevroor of door den jager, die de ronde deed, werd opgenomen (9). De wijze, op welke de patrijzen verſtrikt worden, was even eenvoudig; eenige kleene heggen langs een kreek geplaatst, of eenige lage heggen, welke in een regthoek uitliepen naar de zijde eens eilands, waar wilgen groeiden, bij welke deze dieren zich gaarne ophouden, maakten al het werk uit; men had ſlechts eenige openingen in die heggen te laten, om tot een' doorgang aan de patrijzen te ſtrekken, in elk dezer openingen wierd een ſtrik geſteld, waar in zij zich ſchielijk verwarden, wanneer zij hun voedzel tusſchen de wilgen wilden zoeken, gelijk zij gewoon zijn; in deze ſtrikken blijven zij gevangen tot dat men hen ophaalt, en op deze eenvoudige wijze heb ik menigmalen in eenen dag van drie tot tien patrijzen gevangen, welke mij geene andere moeite kost-

(9) Juist op dezelfde wijze vangen de Ruſſen en Siberiſche volken de marters en ſabels. Zulke vallen zijn zoo ligt gereed en eenvoudig, dat men dezelven in meer dan één land heeft aangetroffen. Kleene dieren, die kostbaar bont leveren, te ſchieten, zou de vellen te veel beſchadeelen door de bloedige vlakken, en de gaten welke de hagel 'er in zou maken. F.

kostten, dan 's morgens en 's avonds de ronde om de heggen te doen (10).

Ik heb hier boven gezegt, dat onze rust door niets van aanbelang gestoord werd. Maar den eersten April was voor ons een dag van ongeluk, dewijl wij geen een eenigen visch met onze netten konden vangen. Enige dagen te voren hadden wij, 't is waar, menigen goeden trek gedaan en overvloed van visch bekomen, dan, onze geleiders, als ware Indianen, begaven zich zeldsaam ter ruste, zonder alle mondkost, welke zich in de tent bevond, verörberd te hebben. Daar ons derhalven niets was overgebleven en in de netten niets gevangen wierd, moesten wij onze toe-

(10) De knoppen of toekomstige bloezem-bladen van verscheide soorten van wilgen in *Noord Amerika*, zijn bijzonder in de landstreeken om de *Hudsons baai*, gedurende den winter, het geliefd voedzel der patrijzen. Bij groote koude, vliegen zij niet gaarne, maar loopen liever, bijzonderlijk wanneer de sneeuw eenigzins hard is geworden en een korst heeft, zoo dat zij 'er niet doorzakken kunnen. Om dan aan een andere plaats van een digt bewassen wilgenbosch te komen, loopen zij den buiten kant langs. De jagers steeken takken van wilgen diep in de sneeuw en maken van die takken een soort van digte en ondoorkomelijke heggen, waar door de patrijzen genoodzaakt zijn een omweg te nemen. Hier en daar worden in die heggen openingen gelaten, en in die openingen strikken geplaatst, gemaakt van de lange haaren van het muskusrund. F.

toevlugt nemen tot lijn en hoek; maar daar mede waren wij even ongelukkig, wij konden den ganſchen dag niet een eenigen viſch beet krijgen. Deze ſmadelijke verandering van toeſtand maakte indruk op een mijner reisgezellen, hij begon om zijn roer te denken, 't welk hij ten naasten bij een maand lang niet had aangeraakt, en maakte het thans gereed, om 'er mede uittegaan.

Des anderen daags morgens was alles reeds vroeg in beweging. Mijn wegwijzer CONNE-E-QUESE, begaf zich op de jagt, de overige bleven bij huis om te viſſchen, doch konden met hun allen nog zoo veel niet vangen als twee mannen tot een avondmaal zouden nodig hebben gehad. In ſtede dat zulks de Indianen vlijtiger zoude gemaakt hebben, maakte het hen loomer; want naauwlijks gaven zij zich de moeite naar de netten om te zien, hoewel dezelve ſlechts twee of drie honderd roeden ver van de tent af waren.

Mijn wegwijzer, een vast, ſterk man, en een uitmuntend jager, die ſints verſcheide jaren gewoon was voor een groot huisgezin te zorgen, ſcheen de wakkerſte van al mijn volk te zijn; hij trok verſcheide dagen achter den anderen vlijtig ter jagt en keerde zelden naar de tent te rug dan bij den duister, terwijl zij, die bij de tent bleven, hunnen meesten tijd doorbragten met rooken en ſlapen.

Er verliepen verſcheide dagen, zonder dat onze behoeftige toeſtand verbeterde, tot op den 10 April, toen mijn wegwijzer langer dan naar gewoonte uitbleef, 't geen ons deed giſſen, dat hij eenige vreemden moest ontmoet of eenig hert of ander wild gezien hebben, door 't welk hij was opgehouden. Wij be-

begaven ons derhalven ter ruste, hebbende de vorige drie dagen weinig anders genuttigd, dan een pijp tabak en een dronk waters; de patrijzen waren zelfs zoo ſchaars geworden, dat 'er niet een meer te bekomen was; de ſterke dooi had dezelve alle naar de kale gronden gedreven. — Tot onze groote vreugde nogthans keerde onze jager om middernacht weder, met zich brengende, het bloed en eenige ſtukken van twee herten, welke hij gedood had. Deze onverwagtte voorſpoed deed onze ſlapers ſchielijk ontwaken; in een oogenblik was elk bezig, de een met een grooten ketel op 't vuur te plaatzen in denwelken men ſoep kookte van 't bloed, vet en van aan reepen geſneden ſtukjes hertenvleesch. Deze kost, welke zij altoos voor wat lekkers houden, was zulks in onzen toeſtand toen ter tijd meer dan ooit.

Na dit verkwikkend maal, begaf ieder zich weder ter ruste, en men ſtond vroeg in den morgen weder op, om geſamentlijk naar de plaats te gaan, waar de herten lagen. Daar wij meenden niet lang uitteblijven, lieten wij de tent met al onze bagaadje gerust ſtaan. Ter plaatze gekomen zijnde, waar wij wezen moesten, togen zommige terſtond aan 't oprichten van een hut van jonge pijnboomen; andere vilden de herten, togen ter jagt, en keerden in den namiddag te rug met twee herten, welken zij gedood hadden.

Veele achtereenvolgende dagen werden nu enkel doorgebragt met ſmullen en vreten; de indianen ſchoten nog vijf herten en doodden drie ſchoone bevers; doch toen wij eindelijk hier geen herten noch bevers meer te zien kregen, beſloten wij naar onze tent te rug te keeren met de ſtukken en brok-

ken-

ken, welke van 't geſchoten wild nog over bleven.

Het vleesch van de herten, ſchoon deze niet van de grootſte ſoort waren, zou met mate gebruikt, ons klein getal, het welk ſlechts in zes menſchen beſtond, geduurende eenigen tijd tot een genoegzaam voedzel hebben kunnen verſtrekken; maar mijne reismakkers, even als de andere Indianen, hielden nacht en dag niet op met vreten en ſmullen, zoo lang 'er een ſtuk van overig was; en zij waren al dien tijd zoo onbedagt, dat zij zich in 't geheel niet meer aan de netten lieten gelegen zijn, zoo dat menige ſchoone viſch, in 't want verward, bedierf, en wij twaalf of veertien dagen daar na, ten naasten bij even zeer gebrek aan mondkost hadden als te voren.

Terwijl wij zoo lang hier werkeloos bleven verwijlen, had SAW-SOP-O-KISHAC, gemeenlijk SOSSOP geheten, de voornaamſte mijner zuid Indianen, het ongeluk zich, bij 't vellen van een berken boom, van welks ſhout hij lepels, tafelborden en ander huisraad maakte, zodanig aan het been te kwetzen, dat hij geheel buiten ſtaat was te gaan, en de andere zuid Indiaan, ſchoon veel jonger, was zoo loom, dat ik geen anderen dienst van hem had, dan het ſlepen van een gedeelte mijner bagaadje en het opëten van een gedeelte der mondkost, welke mij bezorgt was door den vlijtigſten van mijne reismakkers.

Op den 22 April, vroeg in den morgen, zagen wij eene groote bende Indianen naar den kant van 't zuidwesten op het groote meir, aan welks oever onze tent ſtond. Bij hunne aankomst aldaar, bevonden wij, dat zij de vrouwen en huisgezinnen uitmaakten

van

van de noord Indiaanſche ganzen jagers, die zich naar 't *Prins van Wallis fort* ter jagt begeven hadden; deze vrouwen waren beſtemt naar de kale gronden, waar zij hare mannen en bloedverwanten moesten afwagten, die na 't eindigen van dien jagttijd, van 't *fort* ſtonden wedertekeeren.

Mijn gids of wegwijzer had reeds eenige dagen te voren beſloten om op te breken naar de kale gronden; wij namen derhalven onze tent af, pakten onze goederen bij een en trokken oostwaards langs denzelfden weg, dien wij gekomen waren; doch SOSSOP was zoo kreupel, dat men hem op eene ſlede moest zetten; ik had evenwel niet veel moeite twee Indianen, die zich den 24 bij ons gevoegd hadden, overtehalen hem te trekken, deze ſloegen nu denzelfden weg met ons in om hem dienst te bewijzen.

Na twee dagen reizens kwamen wij aan dat gedeelte van de *Zeekalven rivier*, het welk *She-tan-noe* genaamd wordt, hier zetten wij onze tent op en onze netten uit, voornemens daar te blijven tot dat de ganzen zouden beginnen te vliegen. Alhoewel wij reeds verſcheide zwanen en eenige ganzen gezien hadden, welke naar 't noorden trokken, duurde het tot den 13 Meij, alvorens wij 'er eenige van konden ſchieten. Op dien dag evenwel ſchoten de Indianen twee zwanen en drie ganzen. Deze kwamen ons wel te ſtade in onzen nood, welke toen ter tijd groot was, alzoo wij ſints vijf of zes dagen enkel van veen-bezien (11) geleefd hadden, welke wij plukten aan de hooge droge kanten, daar de ſneeuw reeds geſmolten was; want alhoewel wij onze

(11) *Vaccinium*, thans *Schellera oxycoccos. Linn. Gmel.*

onze vischnetten uitzetten aan die plaats, welke ons daar toe 't geschiktst voorkwam, en hoek en lijn gebruikten, daar wij een goeden vangst verwagtten, vingen wij in eene ganschе week niet boven drie kleene visschen. Veele Indianen, die zich op den 24 April bij ons gevoegdt hadden, bleven eenigen tijd bij ons, en schoon ik wel wist, dat zij overvloed van winter voorraad en veel gedroogd vleesch bij zich hadden en 't hun bekend was, dat wij honger leden, deelden zij evenwel niets daar van mede aan mij noch aan mijne zuid-Indianen, maar in 't heimelijke staken zij onzen noordschen wegwijzer veel mondkost toe.

Den 19 Meij waren de zwanen, ganzen, eendvogels, meeuwen en andere trekvogels zoo menigvuldig, dat wij alle dagen 'er zoo veele van doodden als wij tot ons onderhoud behoefden; om onze krachten te herstellen en ons zelven na een zoo lang vasten een weinig te verkwikken, bleven wij de reis naar de kale gronden voordzetten. Sossop was thans ook volkomen genezen van zijne wonde, en alles begon eene gunstige gedaante aantenemen; ons gezelschap was thans tot twaalf personen aangegroeit door de bijkomst van eene vrouw van een mijner wegwijzers, en door vijf anderen, die ik had aangenomen, om onze bagaadje te sleped of te dragen, dewijl ik zeer wel wist, dat het jaargetijde schielijk een einde zoude maken aan het gebruik der sleden.

Het dooide thans zoo sterk, dat de wegen in of langs de bosschen niet bruikbaar waren; wij bleven onzen weg houden aan de noordzijde van de *Zeekaives rivier*, en zestien mijlen verder voordgetrokken zijnde, kwamen wij aan eene kleene rivier, en

en aan een keten van rivieren, welke daar mede gemeenſchap had, en welke rivieren meest alle naar 't noorden ſtrekken.

Het weder was voor eenigen tijd aanmerkelijk fraai en aangenaam. Wild gevogelte van allerlei ſoort was 'er in eene ongelooflijke menigte; wij bleven onze ſtreek houden noordwaards op, langs de gemelde rivier en de meiren, welke 'er gemeenſchap mede hebben, tot den 1 Junij, wanneer wij aan eene plaats kwamen, *Beralzone* geheten. Op onzen togt daar heen ſchoten wij twee herten en vier ganzen, welke wij volſtrekt nodig hadden. Een mijner reismakkers had hier het ongeluk zijn hand deerlijk te kwetzen door 't barsten van zijn ſnaphaan, maar dewijl 'er geen gebeente gebroken was, verbond ik de wond, en met behulp van eenige druppels geele *baſilicum* (12) enz., welke ik bij mij had, kreeg hij ſchielijk het gebruik zijner hand weder, en bevond zich zelven in weinig tijd buiten gevaar.

Te *Beralzone* hielden wij ons eenige dagen op, om hertenvleesch en eenige ganzen te droogen, en vervorderden vervolgens over de kale gronden onzen weg naar 't noorden; want toen wij deze plaats verlieten, verloren wij de bosſchen uit het gezicht.

De ſneeuw was toen zoo week, dat wij moeite hadden met onze ſneeuw ſchoenen te gaan, en ſchoon op zommige plaatzen de grond ontbloot was van ſneeuw, waren 'er weder andere plekken daar de ſneeuw zoo hoog op een gejaagt was, dat wij met gee-

(12) Een zalf, welke ook *Tetrapharmakon* genaam word. F.

geene mogelijkheid de ſneeuw-ſchoenen konden ontbeeren. Op den 6 Junij was de dooi zoo algemeen en de ſneeuw zoo ſterk geſmolten, dat onze ſneeuw-ſchoenen ons meer tot last dan tot dienst waren, wij wierpen derhalven eenparig dezelve weg. Tot den 10 waren de ſleden ons van nut, voor al als wij meiren en poelen op het ijs moesten overtrekken, doch die manier van reizen begon thans gevaarlijk te worden, uit hoofde van den ſterken dooi; wij beſloten daarom de ſleden te laten varen, en ieder zijn pak op zijn rug te neemen.

Dit vond ik vrij lastiger dan het voortduwen of trekken van eene ſlede in den winter, vooral daar mijn aandeel, in het gene ik te dragen had, beſtond in de volgende artijkels, te weten, de quadrant met deszelfs voetſtuk, een doos met boeken en papieren enz., een landkompas, een groote zak, waar in mijn plunje; bij dit alles, een bijl, meſſen, beitels en allerlei kleene artijkels tot geſchenken voor de inboorlingen. Het wanſchikkelijke van mijnen last, gevoegt bij deszelfs zwaarte van over de zestig ponden, en de buitengewoone warmte van het weder maakte mij het gaan zoo moeilijk, dat ik nooit iet dergelijks ondervonden had; en 't gene den last daar van nog merkelijk vermeerderde, was de ſlegte weg en de woeste plaatzen, daar wij 's nagts moesten blijven liggen, blootgeſtelt bij gebrek aan behoorlijke tenten, aan de uiterſte geſtrengheid van 't weder (13). De tent, welke wij bij ons hadden, was niet

(13) Men kan zich ligt een begrip van 't weder, in de landen aan de *Hudſons Baai* gelegen, maken, wanneer men bedenkt, dat 'er nog op den 10 Junij, ſlechts elf be-

niet alleen te groot en ongeſchikt tot onzen dienst op kale gronden, daar wij geene ſtaken konden bekomen, maar wij waren gedwongen geweest 'er lappen uit te ſnijden tot ſchoenen, ook droeg ieder zijn eigen pak. Mijn leidsman gedroeg zich bij die gelegenheid niet heusch en vriendelijk jegens mij, daar hij mij noch mijne zuid Indianen voor af waarſchuwde te zorgen voor tenten op de kale gronden, wij zouden anderzins ons zelven voorzien hebben van de benodigde ſtaken, alvorens de bosſchen te verlaten. Hij zelf had die wel mede genomen voor zich en zijne vrouw, zelfs had hij, bij het verdeelen van het kleed der groote tent, zorg gedragen, een lap daar van voor zich te verkrijgen, groot genoeg, om hem tot eene volkome kleene tent te dienen, tot welke hij mij noch mijne zuid Indianen ooit verzogt het hoofd in te ſteken.

Behalven het ongemak van dag en nacht in de open lucht bloot geſteld te zijn aan allerlei weder, leden wij nog gebrek aan mondbehoeften, en als wij al eens een ſtuk wild opdeden, gebeurde het dikwijls, dat wij geen hout hadden, om vuur te maken, zoo dat wij gedwongen waren, het vleesch raauw te eeten, en 't gene in den beginne, vooral

als

dagen voor den aanvang van den zomer, alle de rivieren zoodanig met ijs bezet waren, dat het zelve menſchen en kleene ſleden met een last van zestig ponden kon dragen. En evenwel wonen in deze barre landſtreeken nog menſchen, zelfs houden 'er zich Europanen vrijwillig op, enkel om winſt, of om 'er eenen voordeeligen handel te drijven! F.

als wij niet dan visch hadden, mij en mijne zuid Indianen maar weinig smaakte (14).

In weerwil dezer menigvuldige en samenlopende moeilijkheden en ongemakken bleven wij gezond en lieten den moed niet zakken; terwijl mijn wegwijzer, die niet ligt iets van zijnen mondkost mededeelde, vooral als 'er schaarsheid heerschte, ons telkens de sterkste verzekeringen deedt, dat wij wel haast in eenen oord zouden komen, welke niet alleen ons overvloed van levensmiddelen zou verschaffen, maar waar wij ook andere Indianen zouden aantreffen, die bereidwillig onze pakken zouden dragen. Deze verzekering strekte natuurlijk ons eenigzins ten troost; want op dien tijd was 't gewigt van onze pakken zoo zwaar geworden, dat, wanneer de voorzienigheid het een of ander wild onder ons bereik bragt, wij niet boven twee dagen levensvoorraad daarvan konden mededragen, het welk ook wel de voornaamste

(14) Eenige kleene visch soorten niet ongelijk den spiering, smelt, anjovis enz. worden op *Taheiti* en op andere zuid Eilanden rauw geëten, en zijn, zoo als ik bij bevinding weet, in zout of in zeewater gedoopt niet onsmakelijk, ook niet ongezond; maar veele dagen achter een van zulke spijzen te moeten leven, nog maar schaars 'er van voorzien te zijn, en 'er allerlei vermoeijenissen bij te moeten uitstaan, is indedaad geene geringe zwarigheid. Evenwel laat de mensch het zich welgevallen, als hij slechts hopen mag op betere tijden. Waarlijk dit is een raadzel, door den schrandersten PSIJCOLOGIST, (zielkundige) nimmer optelossen. F.

ſte reden was, dat wij zoo dikwijls gebrek hadden.

Van den 20 tot den 23 lagen wij dagelijks bij de twintig mijlen af, zonder eenig ander levens onderhoud dan een pijp tabak en een dronk water, indien wij daar trek toe hadden. Patrijzen en meeuwen, welke eenigen tijd te voren, zich in zulk eene menigte hadden laten zien en gemaklijk door ons geſchoten wierden, waren thans zoo ſchaars en ſchuw geworden, dat wij zelden 'er een eenige van konden opdoen; en wat de zwanen, ganzen enz. betreft, deze waren naar 't noorden vertrokken om te broeden en te ruijen.

Den 23 begaven wij ons des morgens vroeg, als naar gewoonte, weder op reis; maar naauwlijks hadden wij zeven of agt mijlen afgelegt, of wij zagen drie muskus-runderen, welke aan den kant van een kleen meir ſtonden te grazen. De Indianen gingen terſtond 'er op af, en dewijl zommige hunner ervaren jagers waren, werden die dieren ſchielijk gedood. Dit was ongetwijveld een groot geluk; maar tot ons groot leedwezen, alvorens een 'er van te kunnen villen, werden wij overvallen van zulk eenen verſchrikkelijken regen, welke ons niet toeliet vuur te maken, ſchoon dit anders zeer gemakkelijk is te doen bij goed weêr; ook ontbrak het ons aan hout, zijnde wij ten naasten bij honderd mijlen van de bosſchen af. Dit was niet zeer troostelijk voor een volk, het welk gedurende vier of vijf dagen gevast had. Nood nogthans kent geen wet, en daar wij te voren reeds raauw vleesch hadden leeren eten, waren wij thans zoo afkeerig niet van zulk een onthaal, ſchoon ik, noch mijne Indianen 'er

zoo veel ſmaak in konden krijgen, als wij gehad hadden in 't raauwe hertenvleesch en in den raauwen visch; want het vleesch van het muskus-rund is niet alleen grof en taai, maar heeft een ſterken ſmaak van muskus, waarom het raauw zeer onaangenaam is, ſchoon het zich anders, wanneer men het wel gekookt heeft, tamelijk goed laat eten (15). Het weêr bleef zoo aanmerkelijk ſlecht, verzeld van regen, ſneeuw en hagel, en onze behoeften waren zoo groot, dat wij, toen het weder eenigzins toeliet vuur te maken, ten naasten bij een geheelen buffel raauw genuttigt hadden.

Alhoewel ik alle mijne wijsbegeerte voor den dag haalde, moet ik bekennen, dat de moed mij begon te ontzinken. Indedaad onze andere onheilen werden grootelijks verzwaart door 't ſlechte weder, 't welk niet alleen koud, maar geduurende drie dagen zoo bar en nat was, dat ik geen droogen draad aan mijn lijf had. Toen het weder ten goede veranderde, maakten wij vuur, zoo als ik reeds zeide, en na het droogen mijner kleederen ſcheen alles als voren we-

(15) Honger! wat leert die niet eten! Zelfs raauw vleesch van het muskus-rund, het welk ſchoon wel toebereid, niets minder dan ſmakelijk is. De meeste menſchen, die in beſchaafde landen, onder het bewind van verſtandige overheden wonen, hebben nog nooit regt ondervonden wat waren honger is; want het gene wij in *Europa* honger noemen, is ſlechts een levendiger en ſcherper graagte of appetijt, welke niet eens een begrip geeft van het onbeſchrijvelijk lijden door gebrek aan ſpijze veroorzaakt. F.

weder zijn gang te gaan, ſchoon niet te bestig voor ons, doch ik poogde, gelijk een zeeman, na den ſtorm, al het voorleden leed te vergeten.

Geen onzer natuurlijke behoeftens, dorst uitgezondert, zijn zoo prangende en moeilijk uitteſtaan dan honger; en in een zwervend leven gelijk ik leidde, word het lijden nog verzwaart, door de onzekerheid van deszelfs during, en door de twijfelachtigheid der middelen tot welke men zijn toevlucht zal nemen om zich te redden, zoo wel als door de beweging en moeite, welke men ten dien einde moet ondergaan, en door de te keurſtellingen op welke maar al te dikwijls onze best beraamde ontwerpen en krachtdadigſte of ſtoutſte pogingen uitloopen. De honger verzwakt niet alleen het lichaam maar beneemt ons den moed, hoe gaarne wij ook ons zelven zouden opbeuren. De maag, daar en boven, verliest door eene langdurige onthouding een gedeelte van hare verduwingskracht, welke zij niet dan met eene ſmertelijke gewaarwording herneemt. — Ik heb op dezen togt dikwijls de vreeslijke uitwerkzels van dit onheil ondervonden, en ben meer dan eens door honger en vermoeidheid tot zulk eenen zwakken ſtaat gebragt geweest, dat wanneer de Voorzienigheid ons weder eenige ſpijs bezorgde, mijne maag naauwlijks in ſtaat was om zonder pijn meer dan twee of drie onces voedzel te kunnen verdragen. Bij zulke gelegenheden zijn de natuurlijke ontlastingen voor de eerste maal niet minder ſmertelijk, en zij, die nooit in het geval geweest zijn, kunnen zich geen denkbeeld maken van de hevige en verſchrikkelijke pijnen welke dezelve verzellen.

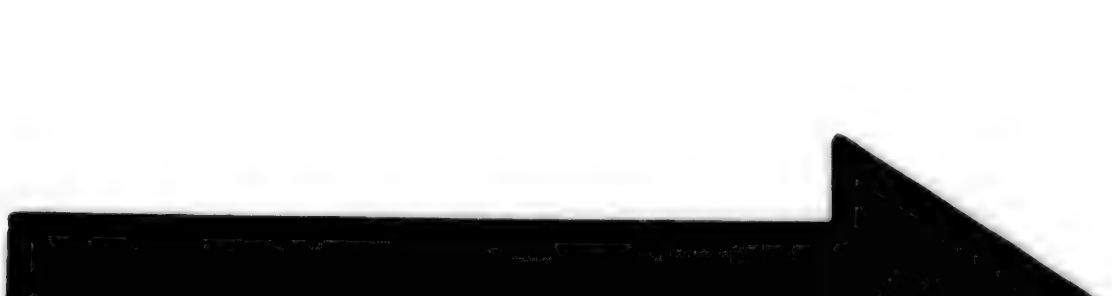

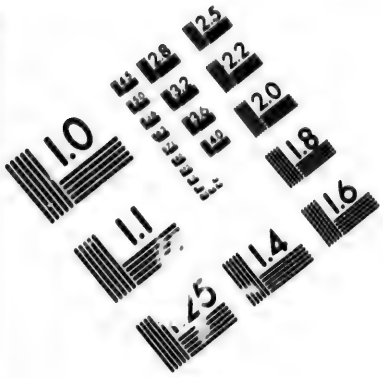

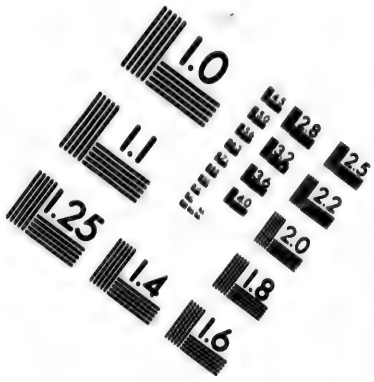

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

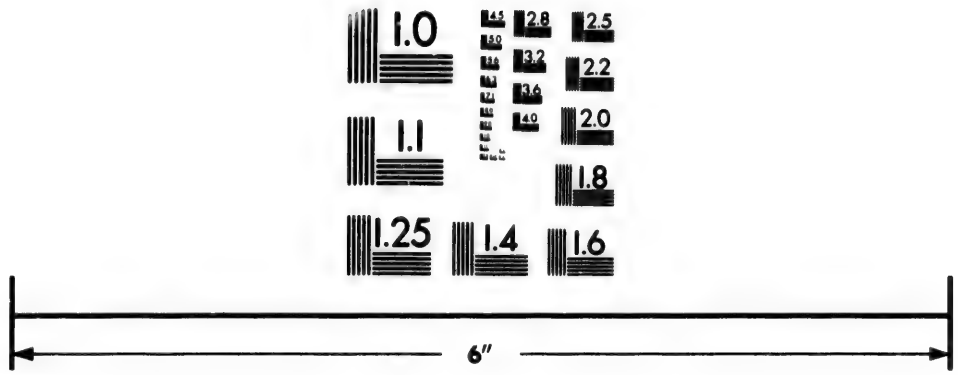

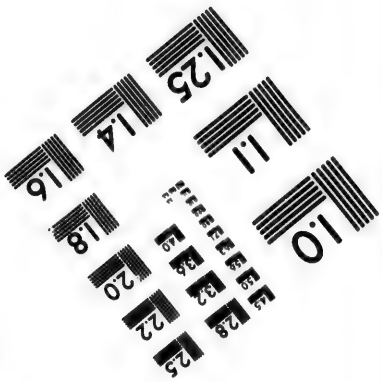

Photographic Sciences Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

Om breedvoerig alles te melden wat ons van 't begin onzer reize iederen dag bejegende, zou eene vervèelende herhaling zijn van bijna dezelfde ontmoetingen en bedrijven. In weinige woorden zal ik 'er een genoegzaam denkbeeld van geven, met aantemerken, dat wij of overvloed hadden en fmulden, of gebrek en honger leden. Zomtijds hadden wij te veel, zelden genoeg, bijwijlen te weinig en dikwijls niet met al. Ik zal hier nog maar bijvoegen, dat wij verfcheide malen twee geheele dagen en nachten gevast hebben; twee malen meer dan drie dagen, en eens, toen wij te *She-tan-nee* waren, ten naasten bij zeven dagen, gedurende welken tijd wij geen mond vol eeten proefden, buiten eenige weinige veen-beziën, water, fchrapzel van oud leder en geroosterde beenderen. Bij deze dringende gelegenheden heb ik dikwijls de Indianen derzelver kleer-bondel zien doorfhuffelen, welke meestal beftond uit vellen, en bij zich zelven zien overleggen, welke ftukken zij het best konden ontberen. Zomtijds werd 'er een lap van een oud en half verrot herten-vel, en zomtijds een paar oude fchoenen opgeofferd om den woedenden honger te verzachten. Het verhaal van zulk een ongewoon gebrek en het daar uit ontftane ongemak zal misfchien in *Europa* weinig geloof vinden; zij nogthans die met de geschiedenis van *Hudfons baai* bekent zijn, en iets weten van de elenden en 't gebrek het welk de inboorlingen der daar om heen liggende ftreeken dikwijls ondergaan, zullen dezelven befchouwen als iets dat tot het daaglijks leven der Indianen behoort, die zelfs dikwijls door

den

den nood gedwongen worden mall-anderen te eten. (16)

't Is het algemeen gevoelen der zuid Indianen, dat wanneer eenige hunner ſtammen door nood gedwon-

(16) Ik heb voor heen, in mijne waarnemingen over de aardrijkskunde enz. (bladz. 313—418 van de Neder-duitſche vertaling) beweerd, dat woede en eene uiterſte wraak iemand konden aanzetten het vleesch zijns evenmenschs te eten; maar thans moet ik toeſtemmen dat ook de nood hem tot die barbaarsheid kan vervoeren. Dit getuigen de berigten van HEARNE en het voorbeeld van den herder, die eerst uit nood een jong mensch verſloeg en deszelfs vleesch at, daar na ook andere menſchen doodde om dat het menſchen-vleesch hem wel ſmaakte. — Wraakzucht en hongersnood hebben even veel deel aan den oorſprong van menſchen te eten, het welk vervolgens bij verſcheide natien gewoonte werd. De ridder PINTO, thans ſtaats-ſecretaris te *Liſsabon*, heeft, volgens een door hem aan mij medegedeeld bericht, in de provintie van *Matogroſſo* in *Brazilie*, waar hij gouverneur was, eene vrouw geſproken, welke zich nog in haren hoogen ouderdom zeer levendig herinnerde hoe lekker zij, in hare jeugd, van menſchen-vleesch geëeten had. In het afgrijzen, het welk de overige Indianen tegen den armen Indiaan WAPOOS lieten blijken, vind ik tot mijn blijdſchap een ſpoor van den eerbied, welke zelfs de ruwe Wilden voor de menschheid en voor de heilige en onſchendbare rechten van dezelve hebben. F.

dwongen worden menſchen-vleesch te eten, zij dermaten op het zelve verlekkeren, dat een vreemde zijn leven niet veilig onder hen kan rekenen. En ſchoon men zeer wel weet, dat zij zich nooit ſchuldig maken aan zulk eene verſchrikkelijke daad, dan wanneer de uiterste nood hen daar toe dwingt, worden nogthans de genen, die menſchen-vleesch geëten hebben, niet alleen geſchuwt, maar zoo algemeen verfoeit, dat geen Indiaan met hun onder een zelfde tent zal huizen, ja dikwijls zelfs worden zij op eene heimelijke wijze van kant geholpen. — Ik heb verſcheide dier rampzaligen gezien, die ſchoon ze in achting en aanzien waren geweest, voor dat de honger hen tot die daad dreef, daar na zodanig veracht en ontweken wierden, dat zich nooit een lachje in hun gezicht vertoonde: eene diepe neerſlachtigheid heerschte op hun gelaat, terwijl hunne oogen duidelijk te kennen gaven wat 'er in hun hart omging, en ſcheenen te vragen: „waarom veracht gij mij wegens mijn ongeval? misſchien „zal de nood eerlang u tot dezelfde daad drijven!"

In de lente van 't jaar 1775, toen ik *Cumberland-huis* bouwde, kwam een Indiaan, wiens naam was WAPOOS, aan dien zetel, op een tijd dat 'er vijftien tenten aan die plaats waren. Zij beſchouwden hem zeer naauwkeurig en bevonden dat hij alleen van zoo ver heen kwam zonder roer of ſchietgerei. — Hier uit maakten zij op, dat hij onder weg iemand moest ontmoet en gedood hebben, en hun vermoeden werd des te ſterker, dewijl hij een zak met mondkost, welke hij met zich had gebragt, zorgvuldig voor hen in den top van een hoogen denneboom had verborgen.

De-

Dewijl hij een vreemdeling was, noodigde ik hem binnen, alhoewel ik zag dat hij niets bij zich te koop had; inmiddels ik met hem ſprak, vonden eenige Indiaanſche vrouwen zijn zak uit, dien zij doorſnuffelden, en zij meenden 'er een ſtuk menſchenvleesch in te ontdekken; het was des enkel door de tusſchenkomst van eenige, voorname Indianen, die minder bekrompen dagten dan de anderen, dat dit arme ſchepzel zijn leven bleef behouden; want verſcheide mans hadden hunne geweeren reeds gereed en geladen, andere hunne bogen en pijlen bij de hand, zelfs de vrouwen hadden zich meester gemaakt van de bijlen om dit arme ſchepzel te vermoorden, om geene andere reden dan dat hij omtrent twee honderd mijlen ver, alleen was komen reizen zonder wapenen om zich met dezelven onderweg van het noodige te voorzien.

Daar wij wegens den last, welke wij bij aanhoudenheid te torſchen hadden, niet in ſtaat waren veel leeftocht met ons te voeren, beſloten wij hier een dag of twee te blijven om ons te verkwikken en eenige weinige ſtukken vleesch in de zon te droogen, waar door het zich gemaklijk laat dragen en altoos voor 't gebruik gereed is. Op den 26, toen al het vleesch, 't welk van het muskusrund was overgebleven, behoorlijk gedroogt en geſchikt was om mede genomen te worden, zetteden wij onze reis voord naar 't noorden en kwamen op den 30 junij aan eene kleene rivier, *Cathawhachaga* geheten, welke zich ontlast in een groot meir het welk den naam draagt van *Tath-kyed-whoie*, of *wit-ſneeuw-meir*. Hier vonden wij verſcheide tenten van noord Indianen, die zich aldaar eenigen

tijd

tijd hadden bezig gehouden met herten te lansen in hunne kanoos, bij 't overtrekken van gemelde rivier. Ook troffen wij alhier een noord Indiaansch opperhoofd of kapitein aan, KEELSHIES geheten, met eenige zijner lieden, die naar 't *Prins van Wallis fort* reisden met allerlei bont en andere koopwaren. Toen KEELSHIES het oogmerk mijner reize vernam, bood hij mij gereedlijk zijn dienst aan om alles van de faktorij te gaan halen wat ik benodigt mogte hebben; en alhoewel wij toen ter tijd op de noorderbreedte van 63° 4', en op 7° 12' westerlengte van *Churchill* waren, beloofde hij, tegen 't begin van den winter bij ons te zullen weder zijn. Op dit aanbod zag ik de artijkels eens na welke mij nog overig bleven, en ik bevond dat een weinig buskruit, hagel, tabac en eenige weinige messen ons waarschijnlijk te stade zouden komen, alvorens onze reis te voleinden. Ik besloot derhalven hem een brief mede te geven aan den gouverneur van 't *Prins van Wallis fort*, dien ik bericht gaf van mijne omstandigheden en verzogt mij met brenger te laten toekomen, eene zekere hoeveelheid van bovengemelde artijkels; waarop KEELSHIES met zijne lieden zich nog dien zelfden dag op reis begaf naar de faktorij.

Cathawhachaga was de eenige rivier, welke wij, sedert het ontdoijen van 't ijs, gezien hadden, en welke wij niet konden doorwaaden. Wij hadden geene kanoos bij ons en moesten ons derhalven door de vreemde Indianen laten overzetten. Toen wij aan de noord-zijde van de rivier kwamen, waar de Indianen zich ophielden, sloeg mijn leidsman mij voor, aldaar eenigen tijd te blijven om eenig vleesch,

vleesch, 't welk wij mede wilden nemen, te beuken en te droogen; ik gaf 'er gereedelijk mijne toeſtemming toe. Wij zetteden vervolgens onze viſchnetten uit, en vongen eene meenigte ſchoone viſſchen, zoodanige als tittimeg of zeelt (*ſalmo lavaretus* L.), barbeelen (*cyprinus barbus*) enz.

De herten, welke gedurende ons verblijf aldaar, de *Cathawhachaga* overtrokken, waren op lange na zoo menigvuldig niet als wij verwagt hadden, en konden maar even aan onze tegenswoordige behoefte voldoen; zoo dat na vruchtloos verſcheide dagen daar vertoeft te hebben, wij ons gereed maakten te verhuizen; wij vertrokken dienvolgens den 6 julij, ſchoon wij op dien tijd zoo veel mondkost van ons eigen niet konden bij een brengen als wij tot een avondmaal nodig hadden. Gedurende ons verblijf aldaar, hadden wij iederen dag zoo veel vleesch en viſch opgedaan als ſtrekken kon tot ons daaglijks onderhoud; dan, daar wij in hope leefden van beter te zullen ſlagen, waren wij 'er niet ſpaarzaam mede geweest.

Alvorens *Cathawhachaga* te verlaten deed ik verſcheide waarnemingen ter berekening der breedte op welke wij waren, en ik bevond dat de plaats gelegen was op 63° 4′ noorderbreedte. Ik ſchreef alhier mijn dagboek bij, en vulde mijne kaart aan tot op dien tijd. Alles was nu gereed tot ons vertrek; mijn leidsman gaf mij te kennen dat wij binnen weinige dagen een kano volſtrekt noodig zouden hebben, om daar mede over zommige onwaadbare rivieren gezet te kunnen worden, welke wij niet konden vermijden. Dit bewoog mij zulk een vaartuig te koopen voor den geringen prijs van een en-

enkel mes, het welk niet boven een ſtuiver waardig was. Doch de reden daar van was, dat de Indiaan, van wien ik het kogt, die kano niet langer nodig had en blijde was zich van dezelve tot dien prijs te konnen ontdoen; want had hij geweten dat wij die volſtrekt niet konden ontberen, zou hij gewis 'er niet minder voor gevraagt hebben dan de waarde van ten minſten tien bever-vellen.

Dewijl deze kano den last vermeerderde van 't gene wij te dragen hadden, vond ik mij genoodzaakt een anderen Indiaan aantenemen, en wij waren toen gelukkig genoeg 'er een' aantetreffen, die blijde was met dezen dienſt, en wiens lot nooit beter was geweest dan dat van een lastdier. Alduſ in 't bezit van eene kano, en meester van den man om dien te toraſchen, verlieten wij *Cathawhachaga* zoo als ik reeds zeide, den 6 julij, vervolgden onzen weg noord ten westen en noord-noord-west, en legerden ons dien avond aan den kant van eene kleene baai van het *witte ſneeuw meir*, daar wij hengelden en verſcheide ſchoone forellen vingen, zommige van welken niet minder dan veertien of zestien ponden weegden. In den nacht begon het ſterk te regenen, waar mede het drie dagen aanhield; maar op den negenden julij klaarde de lucht op, en de zon zich toen in haare kracht vertoonende, droogden wij onze kleederen en vervorderden onzen togt noordwaards. Tegen den avond begon het op nieuw zoo fel te regenen, dat wij moeite hadden ons buskruit en onze boeken droog te houden.

Op den zeventienden zagen wij veele muskusrunders, van welke de Indianen 'er verſcheide doodden

den; wij beſlooten derhalven aldaar een dag of drie te blijven, om eenig vleesch, 't welk wij mede wilden nemen te, ſtampen en te droogen. (*) Het vleesch van eenig dier aldus bereid is niet alleen een hartig voedzel maar altoos gereed tot gebruik en tevens gemakkelijk om te dragen. (17) In de meeste ommeſtreeken van *Hudſons baai* is zulks bekent bij den naam van thew-hagon, maar bij de noord Indianen word het achees geheten.

Zoo veel gedroogd vleesch bereid hebbende als wij geſchikt met ons konden nemen, trokken wij al verder noordwaards en lieten bij onze afreis zeer veel vleesch achter, het welk wij noch nuttigen noch mede voeren konden. Dit was de eerste keer niet dat wij zoo veel vleesch achterlieten, en hoe overdadig zulks moge ſchijnen, is dit een algemeen gebruik onder alle de Indianaanſche ſtammen. Den 25 ontmoetten wij verſcheide vreemden, bij wie wij ons voegden en die wij helpen in 't vervolgen van herten enz., welke thans zoo menigvuldig waren, dat wij 'er daaglijks genoeg van vingen tot ons onderhoud; ook doodden wij te dik-

wijls

(*) Dit geſchied aldus; de magere ſtukken van het vleesch worden in dunne reepen geſneden, in de zon of bij een zacht vuur gedroogd, voorts tuſſchen twee ſteenen gebeukt of vermaald tot een grof poeder.

(17) Lieden die voorheen onder de Wilden in *Noord Amerika* reisden, hebben mij verhaalt dat zulk gedroogd en tot poeder geſtampt vleesch zeer voedzaam en ook zeer ſmakelijk is. F.

wijs 'er velen van, enkel om de tong, het merg en het vet. (18)

Na eenigen tijd ons bij deze Indianen opgehouden te hebben, begon ik te bemerken dat mijn wegwijzer ſcheen te aarzelen verder voortterelzen, en dat hij zijn tent dan eens vooruit, dan eens achterwaards, dan eens ver van ons af, dan weder digt bij ons plaatſte, gelijk de overige Indianen. Toen ik hem de reden daar van vraagde, zeide hij mij; dat het jaar te ver verloopen zijnde om de *Koppermijn rivier* te bereiken, hij het raadſamer vond, den winter bij zommige Indianen, die toen bij ons waren, door te brengen, en dat 'er geen vrees was of wij zouden die rivier vroeg in den zomer van 't jaar 1771 bereiken; daar ik hier niets tegen wist inteбrengen, moest ik met zijn voorſtel genoegen nemen; wij bleven des in gezelſchap van de andere Indianen westwaards voordtrekken; weinige dagen daar na, voegden zich veele andere vreemden van verſcheidene oorden bij ons, zoo dat wij op den 30 julij te ſamen meer dan

(18) Voor deze zoo onbezonne vernieling, door de noord Amerikanen aangeregt, is ſlechts eene reden te geven; 'er heerscht namentlijk bij hen een vooroordeel, dat hoe meer wild zij dooden, te ſterker het zich vermeerderen en te gelukkiger in het toekomende de jagt zijn zal. De ondervinding nogthans moest hun het tegendeel bewezen hebben, en evenwel blijven zij bij dat gevoelen. Misſchien brengt de zucht om van hunne landslieden voor goede jagers gehouden te worden, veel toe tot deze nutteloze vernieling! F.

dan zeventig tenten uitmaakten, tot welke niet minder dan zes-honderd perſonen behoorden. Inderdaad onze legerplaats maakte des nachts de vertooning van eene kleene ſtad; en 's morgens als wij begonnen op te breken, ſcheen de grond in eenen wijden omvang te weemelen van mannen, vrouwen, kinderen en honden. Schoon het land geheel kaal was en niets voortbragt dan wish-a-capucca (*) en mosch, waren 'er de herten nogthans zoo talrijk, dat de Indianen 'er niet alleen zoo veele doodden als onze aanzienlijke bende nodig had, maar dikwijls veel meer, enkel om de huiden, het merg en het vet; het overige lieten zij leggen om te verrotten of om verſlonden te worden van wolven, vosſen en andere roofdieren.

Op onzen weg naar 't westen troffen wij verſcheide rivieren aan, welke ſchoon kleen en van geen aanbelang, nogthans te diep waren om doorwaad te kunnen worden, bijzonderlijk *Doo-baunt rivier.* (**)

Bij

(*) Wish-a-capucca is de naam door de inboorlingen gegeven aan een plant, welke door het geheele land, het welk aan de *Hudſons baai* grenst, gevonden word; een afſtrekzel daar van word door alle de Europanen, in dat land gevestigt, als thé gebruikt. Zie *Forſters aant. No.* 2 *hier boven.*

(**) Deze rivier, zoo wel als de anderen, welke dien naam verdienen, en door mij gedurende dat gedeelte mijnes landtogts overgetrokken wierden, loopt oost en noord-oost, alle hadden volkomen zoet water en hielden visch in, welke nooit in zout water gevonden word.

Bij deze gelegenheid maakten wij gebruik van onze kano, welke flechts van de gemeene grootte, te kleen was om meer dan twee perfoonen te gelijk over te voeren, een van welken altoos plat en geheel uitgeftrekt in dezelve moest liggen, terwijl de andere op zijne hurken zittende met den fchopriem de kano voortftuwde. Deze wijze van zich over de rivieren te laten zetten, hoe vervoelend en langzaam, is de beste welke dit arm volk weet uittedenken; want fomtijds zijn zij genoodzaakt hunne kano's 150 en 200 mijlen ver te dragen, zonder ze al dien tijd nodig te hebben; maar zomtijds kunnen zij zonder dezelven geen mijl voordreizen, en zoo die vaartuigen niet kleen en zeer gemakkelijk te dragen waren, zou geen man met mooglijkheid dezelve kunnen torfchen, het welk zij dikwijls verplicht zijn te doen, niet alleen nog verder dan hier boven gezegt is, maar zelfs den ganfchen zomer door.

De Indiaan, dien ik te *Cathawachaga* had aangenomen om mijne kano te dragen, bleek bij onderfinding daar toe niet ftark genoeg te zijn, ik was derhalven genoodzaakt hem van last te doen verwisfelen met een mijner andere lieden, daar zij beide mede te vrede waren; wij deden thans maar kleine dagreizen; herten waren 'er in menigte en alles ging goed en wel. — Voor den 8 augustus viel 'er niets voor van aanbelang, maar op dien dag waren wij bijna de quadrant en al ons buskruit kwijt geraakt, door de fchuld van den man, dien ik te zwak had gevonden om de kano te dragen; hij had na de verwisfeling niets anders te torfchen dan mijn buskruit en zijne eige kleinigheden, deze laatsten waren zoo gering, dat ze naauwlijks de groot-

grootte hadden van een ſoldaten ranzel. Vermaak ſcheppende om zelf een hert te ſagen, en wetende dat zijn pak minder was dan het mijne, gaf ik hem de quadrant en 't voetſtuk, welke beide ſtukken hij zonder de minſte tegenſtribbeling gewillig aannam. Mij dus ontdaan hebbende van een laſtig en belemmerend pak, begaf ik mij des morgens met eenige mijner Indianen al vroeg op het pad, en na 't afleggen van omtrent agt of negen mijlen, zagen wij van den top eens heuvels een groot aantal herten in een omliggend dal grazen; wij ontkleden ons derhalven van onze pakken, lieten een vlag waijen ten teken voor de anderen om hunne tenten voor dien nacht daar te komen opſlaan; wij vervolgden voorders onze jagt welke zeer voordeelig was. Toen ik 's avonds tot den heuvel wederkeerde, waar wij onze bagaadie gelaten hadden, vond ik 'er ſlechts een gedeelte der Indianen aangekomen, en dat de man, dien ik mijn quadrant had toevertrouwt, een anderen weg was afgegaan, met eene kleene bende Indianen die 's morgens in ons gezelſchap geweest waren. De duister reeds 'gevallen zijnde, moesten wij uitſtellen hem te achtervolgen tot 's anderen daags morgens, dan, daar in den zomer het ſpoor moeilijk te ontdekken valt, waren mijne zuid Indianen zoo wel als ik zelf zeer ongerust, vreezende dat het buskruit verloren mogte zijn, en wij daar door beroofd van het middel om ons van levens onderhoud en kleeding te voorzien voor 't overige van de reis. Daar en boven gaf het onvriendelijk gedrag der noord Indianen, die wij toen bij ons hadden, mij weinig hoop op eenige hulp of bijſtand, zoo haast wij

niets meer zouden hebben, waarmede hunne moeite te beloonen; want zoo lang ik onder hen geweest was, had niemand hunner mij een enkelen brok eten aangeboden, zonder 'er gemeenlijk driemaal zoo veel voor te vragen, dan zij 'er aan de faktorij, naar welke zij verſcheide honderde mijlen hadden moeten afleggen, voor gekregen zouden hebben

Dit volk was zoo onbedagt, dat waar zij mij ontmoetten, zij altoos verwagtten dat ik eene menigte ſoorten van goederen bij mij had, om aan hun 't benodigde daar van uittedeelen, even als hadde ik het magazijn der Maatſchappij medegevoert. Zommige hunner ontbraken ſnaphanen; alle hadden zij gebrek aan kruit en lood, ijzerwerk en tabak; veele vraagden om geneesmiddelen, en andere drongen ſterk bij mij aan om kleeding; maar toen zij bevonden dat ik niets te misſen had, buiten eenige kleenigheden en ſnuisterijen, ontzagen zij zich niet, mij „ eenen armen knecht te noemen die in geen „ vergelijking kwam bij den gouverneur der faktorij, „ dien zij, volgens hun zeggen, nooit ontmoetten „ zonder 't een of ander van h m te krijgen." Men kan zich naauwlijks een volk verbeelden onnoozel genoeg om te meenen dat ik enkel deze moeilijke reis ondernomen had om eene groote ſorteering van nuttige en zware gereedſchappen uittedeelen, aan elk die dezelven mogt benoodigt hebben; veele hunner vraagden mij om 't gene zij ontbraken, even zoo vrijpo tig, en waarſchijnlijk in de hoop van het te zullen bekomen, als hadden zij zich aan eene der faktorijen van de Maatſchappij bevonden; andere, met een edelmoediger voorkomen, boden mij bonten aan tegen dezelfde waarde als zij 'er aan de

fak-

faktorij voor zouden gekregen hebben, zonder te bedenken hoe onwaarſchijnlijk het ware dat ik de zwaarte van 't gene wij noodwendig op onze ſchouders moesten medevoeren, zou vermeerderen met zoodanige artijkels, welke mij in mijnen tegenwoordigen ſtand even zoo min van nut konden zijn als aan hun zelve.

Dit onbegrijpelijk gedrag der Indianen, deed mij ernstige bedenkingen maken, daar het duidelijk aantoonde hoe weinig ik van hun te verwagten hadde, indien eenig toeval of ongeluk mij in de noodzaaklijkheid bragt hun om onderſtand te vragen; dit maakte dat, alhoewel ik mij ter ruste neder lag, de ſlaap, dien nacht, mijne oogleden ontvlood. Ik herhaalde bij die gelegenheid honderd malen de volgende ſchoone regels van den eerwaarden YOUNG.

Balſemende ſlaap! aangename herſteller der vermoeide natuur!
Hij is, gelijk de waereld, waardig met zijn bezoek
Waar de fortuin lacht, maar ſchuwt de ongelukkigen,
Hij ontvlucht gezwind, op wieken van dons, den elendigen,
En ſtrijkt neder op oogleden, die met geene tranen bedauwt zijn.

Den nacht aldus mistroostig doorgebragt hebbende, ſtond ik met het aanbreken van den dag op, om met de beide zuid Indianen onzen weglooper natezetten. Wij bragten verſcheide uren daar mede vruchtloos door, alzoo wij geen het minste ſpoor konden ontdekken langs den weg, welken men zeide door hem ingeſlagen te zijn. De dag bijna geheel verloopen zijnde, zonder den minsten ſchijn van hem te zullen achterhalen, ſtelde ik voor, ons naar de plaats te begeven, waar ik hem de quadrant had ter hand geſteld, nog ſteeds hopende

in het mosch eenig spoor te ontdekken het welk ons op den weg mogt brengen door de Indianen ingeslagen, die zich bij onzen weglooper bevonden. Op onze komst aan die plaats, bespeurden wij dat zij het naar een kleine rivier gewend hadden, welke zij den vorigen morgen moesten zijn overgetrokken, en aldaar vonden wij ook, tot onze groote blijdschap, de quadrant en den zak met buskruit op den top van eenen hoogen steen liggen, zonder eenig menschelijk wezen daar bij aantetreffen. Ik onderzogt het buskruit, en vond dat men de zak had geopend en een gedeelte daar van had uitgenomen; dan, schoon ons verlies niet gering was, keerden wij met vrolijke harten te rug naar de plaats, waar wij den vorigen nacht hadden doorgebragt, en aldaar vonden wij onze bagaadie in veiligheid, doch alle de Indianen waren vertrokken, evenwel hadden zij de oplettenheid gehad van tekens te plaatzen, naar welke wij onzen koers moesten richten. Toen wij onze pakken gereed gemaakt hadden, was de dag verloopen; doch daar wij den rook of liever de vlam zagen opgaan van een vuur naar dien kant, daar wij heen moesten, namen wij onzen weg derwaards en kwamen 's nachts om tien uren aan bij den voornaamsten hoop der Indianen; aldaar verkwikten wij ons met een goed avondmaal, hebbende den ganschen dag geen enkelen brok gegeten; daar na begaven wij ons ter ruste, en ik sliep meer en veel beter dan in den vorigen nacht.

Den elfden augustus vervorderden wij in den morgen onze reis, nemende onzen koers west en west ten zuiden; maar op den 12 bleven wij liggen. Dit gaf mij gelegenheid om, bij 't nemen van der zon-

zonne hoogte, op den middag de breedte te berekenen, welke wij hier bevonden te zijn ten naasten bij 63° 10′ noord: de lucht eenigzins bewolkt en het weder ongemeen ſtil en fraai zijnde, liet ik de quadrant op het voetſtuk ſtaan, ten einde door 't nemen van twee hoogtens naaukeurig de breedte te bepalen; maar tot mijne groote ſmert, wierp, terwijl ik nog aan 't middagmaal zat, een ſchielijk opgekomen windvlaag het inſtrument ter neder, en dewijl de grond op welken het ſtond, meest al ſteen was, wierden verſcheiden ſtukken geheel gebruikeloos. Dit ongeluk had ten gevolge dat ik beſloot naar het fort te rug keeren, alhoewel wij toen op 63° 10′ noorderbreedte en op omtrent 10° 40′ westerlengte van *Churchill rivier* af waren.

DERDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen ſedert het breken van de quadrant tot mijne aankomst aan de faktorij.

Verſcheide vreemde Indianen van 't noorden voegen zich bij ons. — Zij berooven mij van alles wat ik heb, zonder nogthans de zuid Indianen te plunderen. — Mijn wegwijzer word mede geplundert. — Wij nemen de te rug reis naar de faktorij aan. — Ontmoeten andere Indianen, die zich bij ons voegen. — Verzamelen herten-vellen tot kleeding, doch kunnen dezelven niet bereid krijgen. — Lijden veel ongemak bij gebrek aan tenten en warme kleederen. — De meeste Indianen verlaten ons. — Ik ontmoet Matonabbee. — Eenig verſlag wegens hem en wegens zijn gedrag jegens mij en de zuid Indianen. — Wij blijven eenigen tijd in zijn gezelſchap. — Zijne aanmerkingen op mijne kwalijk geſlaagde pogingen. — Wij verlaten hem en trekken naar eene plaats ons door hem aangeduid, om aldaar ons te voorzien van ſneeuw-ſchoenen en ſleden. — Ontmoeten Matonabbee andermaal en reizen met hem naar de faktorij. — Kruit en lood worden ſchaars. — Ik en vier Indianen vertrekken ter post naar de faktorij. — Worden deerlijk door

een

een ſneeuwſtorm geteisterd; mijn hond vriest dood; wij legeren ons in een wilgen bosch. — Vervorderen onze reis. — Moeilijkheden bij 't overtrekken van eenen ijsgeklomp van rotzen. — Aankomst aan 't fort.

Daags na het ongelukkig breken van de quadrant voegden verſcheide Indianen van 't noorden zich bij ons; zommige hunner plunderden mij en mijne reismakkers van bijna alle noodwendige artijkels, welke wij bij ons hadden; onder anderen ontnamen zij mij mijn ſnaphaan, en alhoewel wij nu op 't punt ſtonden om naar de faktorij te rug te keeren, was nogthans het verlies te gewigtiger, alzoo de ſnaphaan van een' mijner reisgenoten gebrekkig was; dan, daar ik het niet in mijn vermogen had, dezelve aan mij te doen weder geven, moest ik mij dat verlies getroosten.

De koelzinnigheid waar mede deze guiten iemand berooven is ongemeen; eenige afgezondenen kwamen in mijne tent, welke enkel beſtond uit drie wandelſtokken in den grond geſtoken en een bed-deken. De opperſte dezer bende plaatste zich aan mijne linkerzijde. — Eerst eischten zij dat ik hun mijn ſkipertogan (*) zou leenen om een pijp met tabak te

(*) Skipertogan is een leder buideltje, waar in gemeenlijk een vuurſteen, een aanslag, een pijp, tabak, als mede zwam enz. om vuur te maken is. Zommige dier buideltjes mogen wezenlijk fraai geheten worden, dezelve zijn rijkelijk opgeſiert met kralen, met pen-

te ſtoppen. Na 't rooken van twee of drie pijpen, eischten zij van mij verſcheide artijkels welke ik niet had, en onder anderen een ſpel kaarten; maar toen ik hen zeide geene dier dingen bij mij te hebben, ſtak een hunner de hand in mijn rezak, en vraagde mij of het de mijne ware? Alvorens ik ja konde zeggen, had hij en de overige zijner medgezellen, die zes in getal waren, mijn ganſchen ſchat reeds op de vloer uitgeſchud. De een nam dit, de andere iets anders, tot dat op 't laatst de ledige zak alleen overbleef, welke zij mij toelieten te houden. Ten langen laatsten begrijpende dat ik, alhoewel naar de faktorij te rug reizende, onder weg een mes zoude noodig hebben waar mede mijne ſpijs te ſnijden, een els om mijne ſchoenen te lappen, en een naalde om mij in 't verſtellen mijner kleederen te dienen, gaven zij mij die gereedelijk weder, evenwel niet zonder te laten blijken dat ik zulks als een gunst moest aanmerken. Toen ik hen zoo edelmoedig vond, waagde ik het mijne ſcheermeſſen van hun te rug te vragen; maar begrijpende dat één mes genoeg was om mij op mijne te huis reis te ſcheeren, maakten zij er geen zaak van het overige te houden, gelukkig dat zij juist het ſlechtſte kozen. Om hunne edelmoedigheid volkomen te maken, veroorloofden zij mij zoo veel zeep te rug te nemen als ik

onnen van ſtekelvarkens enz., ze zijn altoos het werk der vrouwen, en worden met regt om de netheid en keurigheid van 't maakzel bij de Europanen in groote waarde gehouden.

onder weg nodig mogt hebben, tot mijne aankomst aan 't *fort*.

Omzichtiger gingen zij te werk in 't beplunderen van de zuid Indianen, dewijl het gerugt van zulk eene gepleegde gewelddadigheid een oorlog tusschen de beide natien zou hebben kunnen veroorzaaken. Van de Engelschen hadden zij niets dergelijks te duchten. Evenwel bezaten zij loosheid genoeg, om mijne huis-wacht Indianen alles te ontpraten wat zij hadden; zoo dat, eer wij van hun ontslagen werden, zij mijn volkje even schoon uitgeschud hadden als mij, eeniglijk behielden mijne lieden hunne snaphanen, eenig kruit en lood, een ouden bijl, een ijsbeitel, en een vijl, om alles te scherpen.

Waarschijnlijk zal men het vreemd vinden, dat mijn wegwijzer, die een noord-Indiaan was, zijne landslieden toeliet zulke gewelddadigheid te plegen aan lieden, die onder zijne hoede waren; maar daar hij een man van gering aanzien was, bezat hij geen gezach genoeg, om ons te beschermen, zelfs moest hij ten naasten bij denzelfden hoon ondergaan. Bij die gelegenheid gedroeg hij zich kwanswijs zeer edelmoedig, doch dit geschiedde enkel, om dat hij buiten staat was zich zelven en ons te beschermen.

Den 19 Augustus begonnen wij 's morgens vroeg onzen terugtogt in gezelschap van verscheide noord-Indianen, die naar de faktorij bestemt waren met pelterijen en andere koopwaren. Dien morgen kreeg ik mijn snaphaan te rug van den Indiaan, die mij 'er van ontroofd had, doch door gebrek aan buskruit 'er geen gebruik van maken kon. Het weêr bleef eenigen tijd ongemeen fraai, en de herten vertoon-

toonden zich bij menigte, en daar de bovengemelde plunderaars mijn reispak merkelijk ligter gemaakt hadden, door mij alles te ontnemen, behalven de quadrant, mijne boeken enz. viel dit gedeelte mijner reize mij gemakkelijker en aangenamer, dan het vorige, sints ons vertrek van 't *fort*. Op onzen terugtogt ontmoetten wij gedurig andere Indianen, zoo dat 'er naauwlijks een dag voorbij ging, zonder op verscheide plaatzen rook te zien opgaan, door andere vreemden gemaakt, ook voegden verscheide van dezen zich bij ons, en alle hadden bontwerk en andere waaren bij zich om 'er handel mede te drijven.

Het hertenhair thans zijn volkomen lengte hebbende tot kleding, was het volgens gebruik noodzaaklijk, zich in dit jaargetijde zoo veele van die vellen te verschaffen als men tot eene warme winterkleeding behoefde; en dewijl ieder volwassen mensch ten minste van agt tot elf vellen moet hebben, naar mate van zijne lengte en kloekte tot een volkomen stel, kan men ligt denken, dat het gewigt daar van gevoegd bij 't gene ik reeds te dragen had, mijn last niet gering maakte. Mijn pak nogthans, hoe zwaar en belemmerend was met dat alles draagbaar, maar na dat ik het verscheide weken lang getorscht had, kon het mij eindelijk tot geen gebruik strekken; want wij hadden geene vrouwen, die eigentlijk tot onze bende behoorden, en dus geene handen om die vellen te bereiden; de andere Indianen waren tevens zoo onvriendelijk, dat zij onze goede vellen niet wilden inwisselen tegen een slechter soort, welke reeds bereid waren, noch aan hunne vrouwen toestaan dezelve voor ons te bereiden,

toon-

voorgevende altoos genoeg voor zich zelven en voor haare huisgezinnen te doen te hebben, 't welk evenwel zoo niet was; want veele harer hadden tijd over, on. ons den geringen dienst te bewijzen, welken wij van haar vorderden. De wezenlijke reden van hunne weigering was; dat mijn armoedige staat niet toeliet hen rijkelijk te beloonen, en dat ik onvermogend was, de vrouwen voor haare moeite te betalen. Nooit zag ik een volk, dat zoo weinig menschlievenheid bezat, of dat zoo weinig aandoening had over het leed of onheil hunner medeschepzelen; want alhoewel zij hunne vrouwen en kinderen veel genegenheid toedragen, lachgen en spotten zij met de rampen en elende van elk ander mensch, dat niet onmiddelijk aan hun vermaagdschapt is.

Dit gedrag der Indianen maakte onzen toestand onaangenaam; want daar de winter naderde, begon de koude ons sterk te nijpen door 't gebrek, het welk wij aan behoorlijke kleederen hadden. De gestrengheid van 't weder en het gemis van tenten om ons te beschutten, deed ons veel ongemak uitstaan. Mijn wegwijzer ondervond niets van dit alles, hij had zich zelven bijtijds voorzien van een goed warm pak kleederen, en één zijner vrouwen, die zich lang te voren bij ons gevoegd had, had hem een goede tent en al het noodwendige naar hunne levenswijze bereid; maar de oude vent liet zich weinig aan ons gelegen zijn, en had zich reeds voor lange aan ons onttrokken. Alhoewel hij toen nog gestadig het grootste gedeelte van 't geringe overschot onzer ammunitie bleef dragen, bragt hij niet het geringste toe tot onderhoud; doch daar de herten menigvuldig

wa-

waren, leed ik ten dien opzichte weinig bij zijne ongedienstigheid.

Aan mondbehoeftens bleven wij nog al geen gebrek hebben; 't welk bijzonder gelukkig was, als in dien tijd veel toebrengende tot onzen welstand en veiligheid; want niettegenstaande de winter pas begon, was het weder aanmerkelijk slecht en guur, ten minsten kwam het ons zoo voor, waarschijnlijk, om dat wij geene kleederen van vellen hadden. In dezen slechten staat bleven wij onzen togt zuid oost rigten, en onzen toestand werd inmiddels erger, naar dien de meeste noord-Indianen, die in 't begin van den winter ons bij gebleven waren, ons begonnen vooruit te trekken, alzoo wij door gebrek aan sneeuw-schoenen hen niet zoo schielijk konden volgen.

Des avonds van den 20 kreegen wij uit het westen een voornaam opperhoofd bij ons, MOTANABBEE geheten, van wien in mijnen lastbrief melding is gemaakt; hij en zijne lieden of aanhangelingen reisden insgelijks naar 't *Prins van Wallis fort* met pelterijen en andere koopwaren. Dit opperhoofd had in zijn jeugd verscheide jaaren aan het gemelde *fort* verkeerd en sprak niet alleen volmaakt de taal der zuid-Indiaanen, maar door zijnen gestadigen omgang met de bedienden der maatschappij, verstond hij ook iets van het Engelsch. Hij was een der lieden, die de laatste berichten wegens de kopermijn-rivier aan de maatschappij had medegedeelt, en wiens verslag met dat van eenen I-DOT-LE-RIJ, (die sedert overleed) de maatschappij tot deeze onderneeming had aangezet.

Het vriendlijk gedrag van dezen vreemdeling trof mij sterk. Zoo ras hij kennis had van 't gene

ons

ons ontbrak, liet hij de vellen, welke wij bij ons hadden, bereiden voor de zuid-Indianen en bezorgde mij een goed warm pak kleederen van ottervellen; maar daar hij met geene mogelijkheid ons aan ſneeuw-ſchoenen kon helpen, dewijl wij ons op de kale landen bevonden, wees hij ons naar eene kleine rivier, waar hij wist, dat eenig hout ſtondt, het welk ſchoon niet van het beste, echter kon dienen tot het maken van ſneeuw-ſchoenen en ſleden voor een tijd. Wij bragten verſcheide avonden in 't gezelſchap van dit opperhoofd door, ſchoon wij dagelijks tien of twaalf mijlen naar 't *fort* bleven voordtrekken; hij had overvloed van levensmiddelen en onthaalde mij op een groot feest in den ſmaak der zuid-Indianen; de tafel was van alles rijkelijk voorzien, en alles eindigde met zingen en dansſen. Mijne huis-wacht Indianen namen daar rijkelijk deel aan, dewijl zij beiden ten hunnent mannen van eenig aanzien waren, en bekent bij MATO-NABBEE, ſchoon niet zeer in achting bij de noord-Indianen, bij wie niemand in veel aanmerking komt, die geen goed en kundig jager is; daar nu mijne Indianen weinig blijken van hunne bekwaamheden in dit ſtuk hadden gegeven, werden zij van de noord-Indianen niet hoog geſchat (19).

In

(19) De noord-Amerikaanſche Indianen ſchatten den mensch alleen naar deszelfs bekwaamheid en werkzaamheid in zaken die voor hen van aanbelang zijn, en daar in handelen zij verſtandiger dan de meeste Eu-

In een gesprek, het welk ik met dat opperhoofd had, vraagde hij mij zeer ernstig af: of ik eenen anderen togt zou willen ondernemen ter ontdekkinge der kopermijnen? En toen ik hem met ja beantwoordde, mits men mij betere wegwijzers toevoegde, dan men mij tot nog toe had medegegeven, gaf hij mij te verstaan, zelfs genegen te zijn de maatschappij daar in te dienen, indien de gouverneur van 't *fort* hem wilde aanstellen. Ik antwoordde, dat men gaarne hem in dienst zoude nemen, en dat ik, in weêrwil van alle de ongemakken, welke zulk eene onderneming moesten verzellen, evenwel besloten had, die ontdekking tot stand te helpen brengen, zelfs met gevaar van mijn leven. MATONABBEE verzekerde mij, dat volgens de berichten hem zoo door zijne eige landslieden, de zuid-Indianen, en mij zelven aan hem medegedeelt, ik waarschijnlijk op de ganſche reis zoo veele ongemakken niet zou ondergaan, als ik nu reeds beproefd had, schoon ik naauwlijks een derde van den weg had afgelegt.

Hij schreef alle onze worstelingen en ongemakken toe aan het slecht overleg mijner wegwijzers en aan het verkeerd begrip van den gouverneur, die niet goed gevonden had, ons door vrouwen op den togt te laten verzellen. „ Als alle de mans zwaar beladen zijn, zeide hij, kunnen zij noch een grooten weg afleggen, noch op een verren afſtand gaan jagen

Europanen, die aan rijke ledigloopers en dergelijke slegte lieden, ten minſten voor 't uiterlijke, de meeste eer betoonen. F.

gen, en ingevalle zij gelukkig op de jagt zijn, wie zal dan het gedoodde dragen? vrouwen, voegde hij 'er bij, zijn gemaakt om te arbeiden, een harer kan zoo veel torschen en voordslepen als twee mans. Zij zetten onze tenten op, maken en verstellen onze kleederen, houden ons des nachts warm; en zonder hare hulp, zou het in dit land 'er niet opzitten, zoo wijd heen te reizen en zoo lang uitteblijven. De vrouwen, hernam hij, schoon zij alles verrichten, kosten niet veel van onderhoud, want daar zij gemeenlijk het eten gereed maken, vergenoegen zij zich, in schaarsche tijden, met het aflikken harer vingeren." — Hoe vreemd het ook schijne, deze beschrijving, welke hij van de vrouwen van dit land geeft, is nogthans juist (20), ten minsten schijnt zij zoo te wezen; want de vrouwen dragen altijd den mondkost, maar 't is zeer waarschijnlijk, dat zij, bij 't afwezen der mannen, zeer wel voor zich zelve zorgen.

Vroeg

(20) Niet alleen bij de noord-Amerikaansche wilden, maar ook bij alle nog onbeschaafde volken worden de vrouwen als bloote lastdieren beschouwt en behandeld. Bij de toenemende beschaving der natien, verbeterd ook het lot der vrouwen, maar wanneer men haar in 't einde te veel verheft, doen zij gansche rijken daveren, zij wreken zich geweldiger en regeeren met meerder trotsch, dan de mans; de jongste geschiedenissen leveren hier voorbeelden van; de eerbied voor haar behoorde, even als de verfijning van geheele volken, binnen zekere palen te blijven. F.

Vroeg in den morgen van den 20, ging ik met twee mijner reisgenooten en drie noord-Indianen den weg af naar 't oosten, terwijl MATONABBEE met zijne lieden, zijne reis naar de faktorij voortzettede; hij beloofde mij slechts korte dagreizen te zullen doen, ten einde wij hem gemakkelijk zouden kunnen inhalen; twee dagen daar na kwamen wij aan de plaats, welke hij ons had aangewezen. Wij gingen terstond aan 't werk in 't vervaardigen van sneeuw-schoenen en sleden; maar in weêrwil van alle onze vlijt, hielden wij 'er ons vier dagen mede bezig. Op den 1 November gingen wij weder op reis naar de faktorij, en op den 6 haalden wij MATONABBEE en deszelfs reismakkers in. Wij bleven nu verscheide dagen met elkanderen voortreizen, en ik vond bij alle gelegenheid in mijne nieuwe kennis een allergezelligst, vriendlijk en verstandig man. Men kende hem overal, en hij bezat voor een Indiaan eene algemeene kunde, ook werd hij van een ieder geëerbiedigt.

Gedurende eenigen tijd waren de herten tamelijk menigvuldig, maar toen ik MATONABBEE een weinig buskruit en lood tot zijn eigen gebruik wilde geven, vond ik tot mijne grootste verwondering, dat mijn leidsman CONRE-AQUESE, die het alles onder zijne bewaaring had, het zelve zoo weg gestopt of liever verspilt had, dat van den ganschen boedel slechts tien kogels en omtrent drie ponden buskruit voor den dag kwamen. Zoo dat wij, lang voor dat wij het *fort* bereikten, verplicht waren een ijsbeitel aan vierkante stukjes te kappen, om ons van denzelven tot kogels te bedienen. 't Is echter gevaarlijk, dergelijke ruwe stukken ijzer op zulke ligte loo-

loopen te zetten als gemeenlijk naar dat gedeelte der wereld ter markt gezonden worden. Deze ſnaphanen ſchoon ligt en handig en gevolglijk wel geſchikt voor 't gebruik van Engelſchen en Indianen op lange tochten, en tevens ſterk genoeg voor looden kogels, zijn veel te zwak voor ruwer ſchroot. — Zware vogelroeren zouden niet alleen te lastig zijn voor de moeilijke wijze van jagt in dit land, maar de holte van derzelver loopen veel wijder zijnde, zou meer dan eens zoo veel kruit en lood laden dan kleener of ligter geweeren; en dit is ten minsten bij de Indianen een ſtuk van geen gering aanbelang.

Tot den 20 bleef ik met MATONABBEE ſamen reizen, de herten begonnen toen ſchaars te worden en naauwlijks was 'er een versch ſpoor te ontdekken; dewijl wij nu ſlechts weinige dagen gaans van 't fort af waren, raadde hij mij aan, zoo ſnel mooglijk voord te trekken, terwijl hij en zijne reismakkers ons op hun gemak zouden volgen.

Op den 21 begaf ik mij met allen ſpoed op reis, enkel, verzelt van één der huisdienstdoende Indianen en van drie noord Indianen. Dien nacht legerden wij ons aan de zuidzijde van de *Eijer rivier*; maar lang voor des anderen daags de dag aanbrak, was het weêr zoo ſlecht, de wind woei uit het noordwesten met zulke felle rukken en het jagtſneeuwde zoo ſterk, dat wij niet in ſtaat waren een vonk vuur te maken, en dewijl 'er geene bosſchen in den omtrek waren om ons ter beſchutting te dienen, beſloten wij ſlechts voord te reizen, te meer daar wij den wind van achteren hadden; dan, alhoewel het weer beneden zeer ruw

was, de lucht nogthans vertoonde zich zomtijds zeer helder, zoo dat wij nu en dan de maan en ſterren te zien kregen, naar welke wij onzen koers rigtteden. In dat weer bleven wij den ganſchen dag voordwandelen en het was niet voor tien uren des avonds dat wij eenig houtgewas aantroffen waar wij ons even konden legeren; want ſchoon wij wel wisten dat wij verſcheide bulten met kreupelhout moesten voorbij trekken, waar achter wij konden ſchuilen, waaide het zoo fel en de jagtſneeuw werd zoodanig op een gehoopt, dat wij den ganſchen dag geen tien roeden wijd van ons af konden zien. Tusſchen zeven en agt uren 's avonds ſtierf mijn hond, een zeer trouw dier, van de koude, of liever hij vroor dood; nu zag ik mij genoodzaakt ook zijne ſlede te trekken, welke vrij zwaar was. Des avonds tusſchen negen en tien uren kwamen wij aan eene kleene kreek, over welke wij omtrent een kwartier uurs bleven voordgaan, tot wij eindelijk een groot bosch met hooge wilgen bereikten; hier vonden wij drie ſtel oude tent-ſtokken. Vermoeid en afgemat zijnde, beſloten wij dien avond niet verder voord te reizen, wij vervaardigden voor ons eene zoo goede beſchutting tegen het weêr, als de gelegenheid der plaatze wilde gehengen; ons werk was een kuil in de ſneeuw te graven, over welken wij aan de windzijde eenige herten vellen plaatſten; maar niets viel ons moeilijker dan vuur te maken, doch toen wij het eens hadden, leverden de oude tent-ſtokken ons brandhout in overvloed. Toen wij ten naasten bij alles klaar hadden, begon het weder te bedaren en de jagtſneeuw te verminderen, zoo dat de maan en het noorderlicht

licht eene ſchitterende vertooning maakten en alles ſcheen op nieuw goed weêr te voorſpellen. Na ons heerlijk op wildbraad vergaſt te hebben, ſvan 't welk wij een voorraad hadden, welke ons tot aan 't fort kon ſtrekken, lagen wij ons neder om een weinig te ſlapen. Daags daar aan was het fraai en helder weêr, maar vinnig koud; wij vervorderden onze reis en legerden ons tegen den avond aan de zuid oostzijde van de *Zeekalven rivier*; wij zouden dien dag wel meerder wegs hebben afgelegt, waren wij niet bij ons vertrek 's morgens belemmert geworden door een hoop rotzen, welke wij niet vermijden konden, zonder een grooten omweg te nemen. Ik moet hier aanmerken, dat het voor ons een bijzonder geluk was ons aan die kleene kreek den vorigen avond opgehouden te hebben, dewijl de plaats daar wij ons legerden niet boven de twee of drie mijlen af was van dezen gevaarlijken oord, daar wij, waren wij des avonds aangekomen, onvermijdelijk zouden vergaan zijn; dewijl behalven het voordeel van een helderen dag en door 't in acht nemen van alle mogelijke omzichtigheid, het ons de grootſte moeite kostte, 'er over te komen zonder hals en beenen te breken. Trouwens het zou zoo goed als onmooglijk geweest zijn zulks bij den nacht te willen ondernemen.

Den 24 en 25 november werd het helder en ſchoon weêr, en in den namiddag bereikten wij h *Prins van Wallis fort*, na agt maanden en twee-en-twintig dagen uit geweest te zijn op eene onderneming, welke mislukte en kwalijk uitviel.

VIERDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen gedurende ons verblijf aan 't Prins van Wallis fort, *en in het begin van onzen derden togt, tot onze komst te* Cloweij, *daar wij kanoos toeftelden in meij* 1772.

Toebereidzels tot ons vertrek. — Ik weiger huisdienstdoende Indianen met mij te nemen. — De gouverneur is daar over gebelgt. — Ik verlaat het fort voor de derde maal. — Mijn lastbrief bij dezen togt. — Voorraad van allerlei levensmiddelen ſchaars. — Wij komen aan de bosſchen, en dooden 'er eenige herten. — Komen aan 't Eilands meir. — Matonabbee word ziek. — Aanmerking daar over. — Voegen ons bij de overige der Indiaanſche huisgezinnen. — Verlaten Eilands-meir. — Beſchrijving van 't zelve. — De herten menigvuldig. — Ontmoeten een vreemden Indiaan. — Veranderen van koers en nemen dien van west-noord-west tot west ten zuiden. — Trekken over de rivier Cathawhachaga, over Coſſed-meir, Sneeuw-vogel meir en Snoekmeir. — Aankomst aan een' tent van vreemden, die

die bezig zijn herten in een poel te verſtrikken. — Beſchrijving van dien poel, en hoe dat verſtrikken toegaat. — Aanmerkingen daar over. — Zetten onze reis voord. — Ontmoeten verſcheide partijen Indianen; een derzelven neemt een brief van mij mede aan den gouverneur van 't Prins van Wallis fort. — Onze aankomst te Thleweijazaijeth. — Onze bezigheden aldaar. — Vervorderen onze reis noord-noord-west en noord. — Aankomst te Cloweij. — Een der Indianſche vrouwen van barensnood overvallen. — Aanmerkingen daar over. — Gebruiklijkheden bij dergelijke voorvallen door de noord Indianen in acht genomen.

Op mijne aankomst aan 't fort gaf ik den gouverneur kennis dat MATONABBEE niet ver van daar was, ook kwam hij op den agt-en-twintigſte november bij ons aan. Niettegenſtaande de menigte moeilijkheden en ongemakken welke mij op de beide mislukte ondernemingen bejegend waren, wagtte ik niet af dat men mij aanzogt eenen derden togt te ondernemen; ik bood gewillig daar toe mijnen dienst aan, welke ook gereedelijk werd aangenomen, daar men door 't gene ik reeds gedaan en uitgeſtaan had overtuigt was van mijne wakkerheid en bekwaamheden, voor zulk eenen moeilijken taak.

Ik beſloot des MATONABBEE tot mijnen gids of wegwijzer mede te nemen, hij nam ook gereedlijk mijn aanbod aan, en gaf mij met eene onbedwongenheid en duidlijkheid van taal, welke men zelden bij de Indianen aantreft niet alleen de

reden te verſtaan van alle de tegenſpoeden welke ik op mijne twee eerste togten ontmoet had; maar hij lag mij zijn plan voor, naar 't welk hij voornemens was onze reis te rigten; dit plan behaagde mij volkomen en deed tevens eer aan zijne ſchranderheid en vernuft, naar dien het duidelijk in hem deed zien den bekwamen en naauwkeurigen man, die behoorlijk op tijd, ſtond en plaats acht gaf en alles wist wat men moest vermijden en aanwenden, ter bevoordering van eenen landtogt in dezen woesten oord des werelds.

Toen ik tot deze reis met hem een verdrag had aangegaan, begon ik alle toebereidzelen te maken tot ons vertrek. Doch de heer gouverneur NORTON had het zoo druk met eene groote bende Indianen, die aan 't fort gekomen was om handel te drijven, dat ik niet voor den 7 december mijne afvaardigings brieven van hem kon bekomen. 't Zal niet ondienstig zijn hier aantemerken, dat hij op nieuw bij mij aandrong eenige huiswacht Indianen (die meest van zijne familie waren (*),) met mij te

(*) De heer NORTON was een Indiaan, hij werd geboren aan 't *Prins van Wallis fort*, en bragt negen jaren in *Engeland* door, daar hij eenige vorderingen in de letterkunde maakte, ſchoon de ſom niet groot was, welke men aan zijne opvoeding beſteedde. Bij zijne terugkomst aan de *Hudſons baai* gaf hij zich over aan de verfoeilijke ondeugden zijner landslieden. Tot zijn eigen gebruik onderhield hij vijf of zes van de fraaiſte Indiaanſche meisjes die hij kon vinden, en niettegenſtaande zijne drift voor de fraije kunne, ſtelde

te nemen, eeniglijk om door hun gezach de zorg te vermeerderen, welke men gedurende den ganſchen togt

de hij alles wat in zijn vermogen was te werk, om de Europaanen te beletten gemeenſchap met de vrouwen van 't land te hebben, en in dat ſtuk ging hij zoo overdreven te werk, dat hij zich belachlijk maakte. Hij was zoo vooringenomen met zijne eigen vrienden in 't land, dat hij meer waarde hechtte, en meer achting toedroeg aan derzelver begunſtigde houden, dan hij immer aan zijne Officiers betoonde. — Onder zijne ellendige en onkundige landslieden, werd hij gehouden voor een grooten natuurkundigen, en hij had altoos een doos met vergif, om 'er dezulken mede te bedienen, die hem hunne vrouwen of dochters weigerden.

Bij alle deze ſlechte hoedanigheden nam nooit iemand meer moeite om aan anderen deugd, zedekunde en onthouding voor te prediken; altoos den jaloerſchen en wraakzuchtigen aart der Indianen, wanneer 'er een aanſlag op de kuiſchheid hunner vrouwen of dochters gemaakt werd, met de haſtigſte verwen afſchilderende. Zulke leſſen uit den mond van een waar deugdſaam man gekomen, zouden van eenig nut hebben kunnen zijn; maar nu zij kwamen van iemand die bekend ſtond alle godlijke en menſchelijke wetten met voeten te treden, werden dezelve met verontwaardiging aangehoord en beſchouwt als de huichelarij eenes baatzuchtigen onzuchtigen, die alle de vrouwen van 't land graag voor zich zelven zou hebben willen houden.

togt voor mij moest dragen; doch ik had zoo weinig nut van hun gehad in mijne twee vorige reizen,

De kamers in zijn huis waren niet alleen gemakkelijk maar fraai, en altoos opgevuld met begunstigde Indiaansche meisjes. Des avonds sloot hij zelf de deuren, en des nachts hield hij de sleutels onder zijn hoofdkussen. Zoo dat 's morgens zijne eetzaal, bij gebrek aan behoorlijke opruiming, 'er gemeenlijk uit zag als een verkens kot. Naar mate zijne jaren hooger klommen, vermeerderde zijn minnenijd, en hij bragt indedaad twee zijner vrouwen door vergif om 't leven, om dat hij meende dat zij niet onverschillig waren voor anderen, die meer overeenkomst hadden met hare jaren. — Hij was een allerberuchtst smokkelaar; maar schoon hij duizende in de zakken der scheeps kapiteinen joeg, stak hij zelden een schelling in zijnen eigenen.

Eene ontsteking in zijne ingewanden, veroorzaakte zijn dood, den 29 december van 't jaar 1773; en schoon hij in de allerhevigste pijnen stierf, bleef hij tot zijn laatste levensblik even jaloers en opstuivend; want weinige oogenblikken voor zijn dood, bemerkende dat een zijner officieren de hand vatte van eene der vrouwen, die bij den haart stonden, balkte hij zoo luid uit als zijne ziekte hem toeliet: „verd . . . teef — „ als ik herstel, zal ik u den nek breken." Weinige oogenblikken daarna gaf hij in de hevigste folteringen den geest. Zodanig verklaar ik het karakter en de levenswijze te zijn geweest, van den heer NORTON

zen, dat ik hen volstrekt weigerde en afwees. Dit belgde den heer NORTON zoo zeer, dat noch tijd, noch afwezenheid, in 't vervolg immer den weerzin kon uitwisschen, welken hij, om deze weigering, tegen mij opvatte, zoo dat hij bij mijne terugkomst, alle hem mogelijke middelen in 't werk stelde, om mij ondienst te doen en mij 't leven verdrietig te maken; — om evenwel voor de vuist en oprecht te handelen, moet ik tot zijn' eer zeggen, dat welk eenen bijzonderen haat of afkeer hij jegens iemand mogt voeden, hij nogthans niet zoude geduld hebben dat dezelve eenigen invloed hadden op de algemeene zaken; ik werd derhalven uitgerust met zoo veel kruit en lood, schietgeweer en andere artijkels als MATONABBEE oordeelde dat wij benoodigt zouden hebben. Insgelijks gaf men mij, even als op mijne vorige togten, eene kleene forteering van ligte koopwaren mede, als geschenken aan ver afgelegene Indianen.

Eindelijk ontving ik de bevelen en onderrigtingen, naar welke ik mij zou hebben te gedragen, en welke hier in bestonden.

„ BEVELEN en ONDERRIGTINGEN
„ *naar welke de heer* SAMUEL HEARN
„ *zich zal hebben te gedragen, op zijnen*
„ *togt naar 't noorden van* Churchill
„ rivier, *ter opsporinge van eenen noord-*
„ *westelijken doortogt, kopermijnen en*
„ *andere onderwerpen, welke eenig nut*
„ *kunnen toebrengen aan de Britsche*
„ *natie in 't algemeen, of aan de Maat-*
schap-

„ *schappij der* Hudsons baai *in 't bij-*
„ *zonder. In 't jaar* 1770.

Mijnheer SAMUEL HEARN!

„ Daar gij voor de derde keer uwen dienst hebt
„ aangeboden ter opsporinge van de *Kopermijn ri-*
„ *vier* enz., en dewijl MATONABBEE, een In-
„ diaansch opperhoofd, het welk in die oorden ge-
„ weest heeft, zich gewillig toont om uwen leids-
„ man te zijn, hebben wij hem ten dien einde
„ in onzen dienst aangenomen; maar geen ander
„ werktuig hebbende van het zelfde maakzel als de
„ quadrant, welke gij 't ongeluk had te breken,
„ hebben wij u een Eltons quadrant bezorgt, zijn-
„ de het geschiktste werktuig, 't welk wij u thans
„ kunnen medegeven om waarnemingen op het land
„ te doen.

„ Het voornoemde opperhoofd MATONABBEE
„ en eenige weinige zijner beste manschappen, wel-
„ ke hij ten dien einde heeft uitgekozen, zullen
„ voor uw levens onderhoud zorgen, u in alles
„ de behulpzame hand bieden en u geleiden naar
„ de *Kopermijn rivier*, waar gij zorgvuldig de
„ breedte en lengte zult waarnemen, als mede den
„ stroom der rivier, de diepte van 't water, de
„ ligging van de kopermijnen enz.; dan, daar onze
„ voorige bevelen en onderrigtingen van den 6 no-
„ vember van 't jaar 1769 deswegens volledig zijn,
„ gedragen wij ons aan dezelven ter beter regeling
„ van uw gedrag op dezen togt.

„ Wij hebben u en uwe Indiaansche medgezel-
„ len uitgerust, met alles wat wij oordeelden u
„ van dienst te kunnen zijn, (of ten minsten met

„ zul-

„ zulke noodwendige artijkels als den aart van
„ eenen togt in die oorden toelaat mede te neemen)
„ wij verzoeken u derhalven bij dezen, zoo ras mo-
„ gelijk, op reis te gaan; uw tegenwoordige wegwij-
„ zer beloofd hebbende behoorlijk zorge voor u te
„ zullen dragen, en u met allen mogelijken ſpoed uit
„ en thuis te zullen geleiden.

„ Ik beſluit deze met den hartelijkſten wensch voor
„ uwe gezondheid en geluk, hopende, dat deze togt
„ voorſpoedig moge zijn, en gij ſpoedig en behou-
„ den zult mogen terug keeren! Amen.

„ (*was getekend*)

„ MOSES NORTON, *gouverneur.*

„ Gedagtekend aan 't *Prins van Wallis fort*
„ den 7 december 1770."

Op den 7 December begon ik mijnen derden togt. Het weder was op dien dag en eenige volgende dagen ten aanzien van het jaargetijde tamelijk zacht. Een der vrouwen van MATONABBEE onpaſſelijk geworden zijnde, reisden wij zoo langzaam, dat wij niet voor den 13 aan de *Zeekalven rivier* kwamen, aldaar liepen twee mannen met derzelver vrouwen van ons af, wier pakken, gevoegt bij die, waar mede de overigen van mijn volk beladen waren, een gansch bezwaar uitmaakten, vooral daar de ziekte der vrouw van MATONABBEE zoodanig verergerde, dat zij op eene ſlede moest voordgetrokken worden.

Weinig herten en ander wild aantreffende en niet wetende, wanneer wij een plaats zouden bereiken daar het zelve menigvuldiger zoude zijn, gingen de Indianen dagelijks niet verder voord, dan hunne pakken en andere omſtandigheden het toelieten. Op

den

den 16 kwamen wij aan de *Eijer-rivier*, waar MATONABBEE en de overige van mijn volk, toen zij naar 't *fort* reisden, eenigen mondkost en andere noodwendigheden hadden opgelegt. Zij begaven zich nu naar de plaats, waar zij meenden het een en ander wel bezorgd te hebben tegen de woeste roofdieren, maar zij bevonden met leedwezen, dat zommige hunner landslieden, die het eerst met den gouverneur gehandelt hadden, en door hem van 't *fort* weg gezonden waren, niet alleen al dien voorraad van mondkost geroofd, maar zelfs de benodigde gereedschappen medegenomen hadden. Dit verlies was des te onaangenamer, dewijl wij volstrekt geene herten of ander wild vernamen; en de Indianen, die niet verwagt hadden dus te leur gesteld te worden, hadden die spaarzaamheid niet betracht in 't gebruik van 't gruttenmeel en anderen voorraad, welke zij aan 't *fort* hadden opgedaan, als zij zekerlijk zouden in acht genomen hebben, zoo zij niet gesteund hadden op den voorraad van mondkost door hen hier achter gelaten. Zij verdroegen nogthans dit ongeval en verlies met de grootste kloekmoedigheid; niet een eenige hoorde ik wenschen zich te mogen wreken aan den schuldigen, wanneer zij die immer kwamen te ontdekken. Dit verlies zelfs maakte, dat zij te spoediger voordreisden, en zelfs eenige achtervolgende dagen hunnen marsch des morgens vroeg begonnen, en 's avonds laat eindigden; doch de korte dagen, de zwaar beladen sleden en de wegen, welke op zommige plaatzen zeer slecht waren, beletten ons daags meer dan 16 mijlen en zomtijds nog minder afteleggen.

Den 18, toen wij steeds onzen koers naar 't noordwesten bleven houden, over eene kleene kreek, welke

ke zich ontlast in de *Eifer-rivier*, zagen wij het ſpoor van verſcheidene herten, welke daags te voren daar moesten geweest zijn, verſcher ſpoor was 'er niet te ontdekken. Maar eenige Indianen, die onlangs daar heen gekomen waren, hadden 'er meer gedood dan zij behoefden, en verſcheide goede ſtukken vleesch achtergelaten, welke door ons gevonden werden op de plaats daar zij zich met hunne tenten gelegerd hadden. Deze ſtukken, ſchoon enkel toereikende voor een eenig goed maal, waren des te aangenamer, daar wij verſcheide dagen achter een ons ſchraaltjes hadden moeten behelpen.

Op den 19 bleven wij noord-west voordreizen, en na 't verlaten van de bovengemelde kreek, trokken wij met ledige magen, over geheel kale gronden, tot aan den 27, toen wij het geluk hadden eenige herten te zien, van welke de Indianen 'er vier ſchoten, maar zoo wijd af van de plaats daar wij gelegerd waren, dat het vleesch daar van niet voor den 27 aan de tenten werd gebragt. De Indianen deden het voorſtel hier een dag te blijven, onder voorwendzel van hunne ſleden en ſneeuw-ſchoenen te herſtellen; dan, daar zij anders zich niet veel aan dat herſtellen lieten gelegen zijn, begreep ik, dat zij enkel om het geleden gebrek te vergoeden, hier wilden verwijlen; ook deeden zij dien ganſchen dag niet anders dan vreten, waar over men zich niet moet verwonderen, alzoo zij de drie laatſte dagen niets genuttigt hadden, dan een pijp tabak en een dronk ſneeuw-water, en evenwel dagelijks van den morgen tot den avond zwaar beladen hadden blijven voordmarcheeren, waar door onze krachten niet weinig uitgeput waren. Ik moet bekennen nooit zulk

eene

eene treurige kersmis te hebben doorgebragt, en als ik bedagt, hoe vrolijk dezen tijd van 't jaar bij de Christenen in alle landen geviert werd, en welk een overvloed in alles daar bij plaats had, kon ik mij niet weêrhouden te wenschen weder in Europa te zijn, al ware het slechts om mijnen honger te verzadigen met het gene van de tafels mijner vrienden of bekenden overbleef. Mijne Indianen bleven nogthans goeden moed houden, en daar wij weder de hout-oorden naderden en verſche ſporen van herten opdeden, begon men zich te verbeelden, dat het slimste van den weg voor den winter was afgelegt, en zij vleiden mij met de hoop van welhaast meer wild te zullen hebben, dan wij ſedert ons vertrek van 't *fort* ontmoet hadden.

Vroeg in den morgen van den 28 braken wij weder op en rigtten onzen koers naar 't westen, door digt bewaſsen kreupel bosschen, meest beſtaande uit kromme, bogtige pijnboomen en dwergachtige jeneverboomen, hier en daar tusschen beide vermengd, vooral langs den kant der poelen en moeraſsen, met kreupel-wilgen, ook vonden wij tusschen de rotzen en aan de zijden der heuvelen eenige kleene populierboomen.

Op den 30 kwamen wij aan de oostzijde van *Eilands-meir*, daar de Indianen twee herten ſchoten; dan de bronstijd maar even voorbij zijnde, was derzelver vleesch alleen te eten door lieden, die zich geen beter voedzel konden bezorgen. Tegen den avond werd MATONABBEE zeer onpaſselijk, en uit zijne klagten kon ik duidelijk opmaken, dat zijne ongeſteldheid voordkwam uit de verbazende menigte vleesch, het welk hij den 27 had verſlonden; want

ſe-

ledert dien tijd had hij zich niet wel bevonden; niets is gemeener onder deze Indianen, dan zich onpasselijk te vinden, na op eens ieder zoo veel geëten te hebben als zes gezonde lieden met smaak zouden kunnen doen; maar zij kunnen niet dulden, dat men hen verwijte te veel te eten; gemeenlijk verdedigen zij zich met te zeggen, dat het geringste dier weet, wanneer het genoeg heeft en als dan met eten uitscheid. Dan deze reden is valsch, want het is hun zoo wel als aan alle zuid-Indiaanen bekent, dat de zwarte beer, welke om zijn grootte en om het smakelijke van zijn vleesch gansch geen verachtlijk dier is, geenzins weet, wanneer hij genoeg heeft, daar hij in den zomer als de besien rijp zijn zoo veele van dezelve verslint, dat hij dagelijks veele van de nieuwe verslonden vrucht uitspuwt, zonder dat dezelve nog eenige verandering in zijn maag heeft ondergaan, en terstond daar op als voren aan 't eten gaat (21).

Niet

(21) De zwarte Amerikaansche, of zoo als men hem wel eer ook noemde, de virginische beer (*Ursus Americanus* L.) is enkel aan de kaken en onder de strot roestkleurig, maar voor 't overige wezenlijk zwart. Hij heeft langer kop en ooren dan de beeren in 't noorden van *Europa* en *Asia*. Zijn hair is lang en glanzig. Hij bromt niet maar huilt slechts. Hij leeft meest van vruchten, besien, wortelen, eikels en visch. Hij heeft eene lengte van zeven voeten, weegt bij de 400 ponden en is gemeenlijk zoo vet, dat men bijkans negtig ponden smeer van hem trekt. F.

Niettegenſtaande de noord Indianen nu en dan zeer gulzig zijn, konnen zij tevens een graad van honger verduren, welke, zoo als de heer ELLIS wegens de zuid Indianen opmerkt, eerder te bewonderen dan natevolgen is. Ik heb hen, na dat zij drie of vier dagen gerust hadden, even vrolijk en ſpottend zien lachgen om hunnen toeſtand, als hadden zij zich denzelven opgelegt; en elkanderen in vrij duidelijke bewoordingen hooren vragen, of zij geen lust hadden een vreemd meisje te gaan bezoeken? — Zulke voorbeelden, ik kan 't niet ontkennen, waren mij van 't uiterſte nut, alzoo dezelve ſtrekten om mij nieuwen moed inteboezemen en mij te weêrhouden van die neêrſlachtigheid tot welke ik denkelijk vervallen zoude zijn, indien de Indianen door een tegengeſteld gedrag mij hadden doen vreezen van honger te zullen ſterven.

Den 30 gingen wij des morgens vroeg weder op reis en marcheerden omtrent veertien mijlen naar 't westen van *Eilands-meir*, daar wij ons ter nederſloegen. MATONABBEE was toen ter tijd zoo ongeſteld, dat men verplicht was hem den ganſchen dag in eene ſleue voord te trekken. Den volgenden morgen was hij evenwel zoo ver weder herſteld, dat hij gaan kon; wij vervorderden des onze reis, trekkende west en west ten noorden voord, en lagen zestien mijlen op het zelfde meir af, tot dat wij aan twee tenten kwamen, waar in zich de overige vrouwen en huisgezinnen onthielden van mijne wegwijzers, die aldaar hadden blijven wagten op de terugkomst harer mannen van 't *fort*. Hier vonden wij enkel twee mannen, ſchoon 'er meer dan twintig vrouwen en kinderen waren, en deze beide

mans

mans geen ſchiet-geweer, noch kruit, noch lood bij zich hadden, moesten zij zich zelven en de vrouwen onderhouden met visch te vangen en eenige konijnen te verſtrikken; deze laatſte waren 'er ſchaars, maar van de eerſten kan men met netten of met hoek en lijn eene verbazende menigte vangen. De soorten van visch, welke men gemeenlijk in de netten vangt, zijn (tittemeg), een zekere fraije witvisch, ſnoek en barbeelen; met den hoek vangt men forellen, ſnoek, ſtekelvisch en een kleiner visch van de Engelſchen verkeerdelijk zeelt genaamt. De zuid Indianen noemen dien den getandden witvisch, en de noord Indianen de ſaint-eah. Hij is een zeer lekker eten, ten naasten bij zoo hard als een baars, en zeer vet. Zelden zijn ze langer dan een voet en gelijken veel naar den zeehaan, maar de vinnen zijn niet met zulke ſcherpe ſtekels gewapend (22). De ſchubben zijn groot en van een roetachtige bruine koleur. Zij worden voor 't lekkerst gehouden als ze gebakken of gebraden zijn met ſchubben en al; doch welken men benevens het vel 'er bij het eten afhaalt.

Op den 2 januarij bleven wij ſtil liggen, dewijl kapitein MATONABBEE en nog een ander man onpasſelijk waren; maar op den 3 marcheerden wij weder af, en trokken omtrent zeven mijlen noordwest op, meest over het zelfde meir. De Indianen hier twee harten geſchoten hebbende, beſloten wij 'er dien nacht halte te houden.

Ei-

(22) Hoe breedvoerig ook deze beſchrijving zij, doet ze ons evenwel den visch niet regt kennen. F.

Eilands-meir (omtrent in 't midden) ligt op de noorderbreedte van 60° 45' en op de westerlengte van 102° 15' van *Londen*, het is aan dat gedeelte, 't welk wij overtrokken, omtrent 35 mijlen wijd: maar van het noordoosten tot het zuidwesten is het veel breeder en geheel vol van eilanden, zoo nabij elkander, dat het ganſche meir een verzameling van kronkelende rivieren en kreeken gelijkt; het is bij de inboorlingen zeer vermaard om deszelfs menigte goeden visch, gedurende 't begin van den winter. De vrouwen en huisgezinnen dier noord Indianen, die naar 't *fort Prins van Wallis* reizen in october en november, houden gemeenlijk aan onderſcheidene oorden van dat meir haar verblijf, daar zij op de terugkomst harer mannen wagten; en zij verkiezen dien oord, dewijl zij 'er voor geen gebrek aan levensmiddelen behoeven te vreezen, en 'er vooral geen ſchietgeweer noodig hebben, het welk voor haar geen geringe zaak is. Het meir word overvloedig van water voorzien door verſcheidene kleene rivieren en kreeken, welke aan 't zuidwest einde daar in vallen, en het ontlast zich door middel van andere kleene rivieren, welke noord-oost loopen, de voornaamſte van dezelven is de *Nemaca-a-ſeepee-a-ſish* of de kleene visch rivier. — Veele eilanden zoo wel als het hoofdland om dit meir, hebben overvloed van kreupelhout, voornamentlijk pijnboomen, tuſſchen welke op zommige plaatzen de lorkenboom, en de kleene berk gevonden word. Het land, gelijk al het overige ten noorden van de *Zeekalven rivier* gelegen, is heuvelachtig en vol rotzen; weinige dier heuvelen zijn hoog, maar daar ze niet tot boven aan de toppen met hout bewaſſen zijn, ſteken derzelver be-

beſneeuwde kruinen ver boven de boſchen uit, welke in de dalen liggen of langs de zijden verſpreid zijn.

Toen wij het *Eilands-meir* verlieten, bleeven wij tusſchen 't westen en noordwesten voordtrekken en lagen dagelijks agt of negen mijlen af. Levensmiddelen van allerlei ſoort waren ſchaars tot den zestiende, op welken dag de Indianen twaalf herten ſchoten; dit deed ons beſluiten, daar eenige dagen te blijven, en dewijl wij in de nabuurſchap van onze kleene legering een overvloed van herten beſpeurden, maakten wij ons zulks ten nutte, wij ſtampten en droogden eenig vleesch om het gemakkelijker te kunnen medevoeren.

Op den 22 hadden wij ons van eenen genoegzamen voorraad van mondkost voorzien, zodanig bereid, dat wij dien gemakkelijk dragen konden, ook hadden wij onze ſleden en ſneeuw-ſchoenen verſteldt, wij braken derhalven onze legerſtede op, en vervolgden onzen koers, naar 't noordwesten; in den namiddag ſpraken wij eenen vreemden Indiaan, die onder zijne zorge had een der vrouwen van MATONABBEE. Hij bleef niet langer dan een uur bij ons, deed ſlechts eenige halen uit de pijpen van zijne vrienden, en keerde toen naar zijne tent te rug, welke niet wijd af was van de plaats, daar wij dien nacht doorbragten, dewijl de vrouw en hare beide kinderen den volgenden morgen ons kwamen bezoeken, alvorens wij onze tent afgenomen en alles gereed gemaakt hadden tot ons vertrek. Deze lieden waren de eerſte vreemden, die wij, ſedert wij van 't *fort* vertrokken waren, ontmoetten, alhoewel wij reeds verſcheide honderde mijlen hadden afgelegt; een bewijs

wijs, dat dit gedeelte van het land maar ſchraal bewoond word. 't Is eene waarheid aan de inboorlingen wel bekend en ongetwijvelt ſteunende op ondervinding, dat 'er in deze oorden verſcheide uitgeſtrekte ſtreken lands zijn, buiten ſtaat om eenig onderhoud opteleveren aan het menſchelijk geſlacht, zelfs voor den korten tijd, dat zij als zwervers daar doortrekken, veel minder zouden zij 'er op den duur een beſtaan kunnen vinden. 't Is waar, men vind 'er weinige meiren of rivieren geheel zonder visch, maar de onzekerheid van 'er eenen genoegzamen voorraad te bekomen voor eenen langen tijd, weerhoud de inboorlingen zich op dat artijkel te verlaten, daar het maar al te dikwijls de oorzaak geweest is, dat 'er veele honderden van honger omkwamen.

Den 23 waren de herten zoo talrijk, dat de Indianen ſcheenen te denken, ten ware het jaargetijde tegen alle verwagting en algemeene ondervinding ongunſtig mogt worden, wij geen vrees behoefden te hebben voor gebrek aan mondbehoeften, gedurende het overige van den winter, dewijl men altoos bevonden had, dat de herten in groote menigte waren in de ſtreek, welke wij meenden te houden.

Op den 3 februarij bleven wij onzen koers nog ſteeds west ten noorden en west noordwest houden, en wij waren toen zoo nabij den zoom der bosſchen, dat wij ten noorden van ons de kale gronden konden zien. De bosſchen naar 't westen wegkrimpende, waren wij verplicht onzen koers west ten zuiden te nemen, om dezelven even zoo min als de herten uit het oog te verliezen. Op onzen togt van dien dag zagen wij verſcheide vreemde, van welke zommige bij ons bleven, terwijl anderen elk hunnen weg vervolgden.

Op

Op den 6 trokken wij over den voornaamſten arm van *Cathawhachaga rivier*, welke aldaar drie vierde van een mijl breed is, en na drie mijlen voordgegaan te zijn, kwamen wij aan den kant van *Coſedwhoie*, of het *Patrijzen meir*; dan de dag ver verloopen en de koude zeer fel zijnde, hielden wij ons dien nacht aan die plaats op.

Den 7 vroeg 's morgens verreisden wij met ſtil en helder weder van daar, en trokken het gemelde meir over, 't welk aldaar omtrent veertien mijlen breed is; maar van het zuid-zuid-westen tot het noord-noord-oosten, is het veel wijder. De felle koude, welke wij dien dag gewaar wierden, is met geene mogelijkheid te beſchrijven; en den ſpoed, waarmede wij dat meir overtrokken, is bijna ongelooflijk, want zulks werd door het grootſte gedeelte van mijn volk in minder dan twee uuren gedaan, ſchoon zommige vrouwen die zwaar beladen waren 'er meer tijd aan beſteedden. Verſcheide Indianen waren danig bevroren, maar niemand zoo ſterk als een der vrouwen van MATONABBEE, wier dijen en billen met een korst van ijs omtogen waren, en toen dezelve ontdooid waren, kwamen 'er verſcheide bobbels op zoo groot als een ſchapen blaas. De pijn, welke die arme vrouw daar aan uitſtond, werd nog grootelijks vermeerderd door 't geſpot en de boert van hare reisgezellen, die zeiden, dat zij het rijkelijk verdiend had door 't hoog opſchorten harer kleederen. Ik moet bekennen, dat ik al mede weinig medelijden met haar had, alzoo ik meende, dat zij te veel moeite nam om een kleenen voet en een fraai been te vertoonen, want men kon altoos hare kousebanden zien, het welk, ſchoon in deze ſtreken niet

voor onbetaamlijk gehouden wordende, veel's te luchtig was om de felle koude te wederſtaan van een geſtrengen winter zoo hoog in 't noorden. Waarſchijnlijk werd zij van de andere vrouwen om die reden uitgelachen.

Toen wij aan de westzijde van de *Pa[illegible]jzen-rivier* gekomen waren, bleven wij onz[illegible]t veele dagen achter een van west ten zuiden en west zuidwest voordzetten, wij vonden hier zoo veele herten en de Indianen vilden 'er zulk een groot aantal van, dat niettegenſtaande wij zomtijds drie, vier of vijf dagen in een zelfde plaats doorbragten om het wild, dat wij opgedaan hadden, op te eten, wij dikwijls bij ons vertrek nog veel goede ſtukken vleesch overlieten, welke wij niet konden nuttigen noch mede nemen. Dit gedrag is ligt te verſchoonen aan een volk, wiens zwervende levenswijze en bekrompene denkbeelden hen alles doet beſchouwen als louter geval. De groote onzekerheid van immer die ſtreek voor de tweedemaal te zullen bezoeken, doet hen denken, dat het noch kwaad, noch onvoorzichtig is te leven van 's lands beste voordbrengzels, bij hunnen doortogt van de eene plaats naar de andere, en zij ſchijnen niet ongeneigt om aan die genen, die na hen komen, ook dezelfde kans te laten, welke zij zelv gelopen hebben. (23)

Op

(23) Ik gedrage mij aan 't gene ik in mijne aantekening N°. 18. hier boven gezegd hebbe. De zwervende levenswijze der noord Amerikaanſche wilden maakt, dat zij in een ſoort van gevoeloosheid ſlechts voor het tegenwoordige oogenblik leven. De honger zal hen elk-

Op den 27 trokken wij over het *The-whole-hyed-whoie* of *Sneeuwvogelen meir*, hetwelk aan dat gedeelte omtrent twaalf of dertien mijlen breed was; van 't noorden naar 't zuiden is het nog veel breeder. De herten waren hier even zoo overvloedig als in den [illegible] oord, des bragten wij onzen tijd door met dezelve te dooden en te eten. MATONABBEE verzekerde mij, dit de beste wijze te zijn om ons zelve bezig te houden, dewijl het jaargetijde ons geenzins toeliet, regtstreeks naar de *Kopermijn rivier* voordtereizen; maar wanneer de lente aankwam en en de herten zich naar de kale gronden begaven, dan wilde hij de reis zoo aanleggen, dat wij ongetwijvelt ter behoorlijker tijd de *Koper rivier* zouden bereiken.

Op den 2 maart legerden wij ons aan den kant van het *Whool- dyah'd-whoie* of *Snoeken meir*, niet ver van *Doobaunt rivier*. Den volgenden dag begonnen wij het bovengemelde meir overtetrekken, maar na zeven mijlen daar over gemarcheerd te hebben naar 't west zuidwesten, kwamen wij aan eene groote tent van de noord Indianen, die zich aldaar sedert het begin van den winter hadden opgehouden, en een rijkelijk bestaan hadden gevonden met herten te

eindelijk dwingen hunne levenswijze te veranderen en zich toeteleggen op het voordteelen van wortels en misschien wel van granen.

„ Want niets laat zich minder temmen dan de grim„ mige honger, die, met de woede van een dwinge„ land, de menschen aan zich doet denken," zegt vader HOMERUS *Odijss.* VII. 216.

te vangen binnen eene omtuinde plaats, 't welk op de volgende wijze geſchied.

Zij zoeken een pad op, 't welk door veele herten betreden is en nog daaglijks betreden word. Wanneer zulk een pad dwars over een meir loopt of over eene barre vlakte, vind men hetzelve best voor 't oogmerk geſchikt, en indien het pad loopt door eenig geboomt, waar men de ſtoffe aantreft tot het maken van eene omtuining, vermindert zulks aanmerkelijk de moeite. De beſloten plaats word gemaakt door middel van een ſterke heg van rijstakken, zonder de minste regelmatigheid in acht te nemen, en de ruimte word zoo groot genomen als de aanlegger dezelve verlangt te hebben. Ik heb 'er zommige gezien, welke niet minder dan een mijl in den omtrek hadden, en men heeft mij gezegt dat 'er nog grooter waren. De deur of ingang van de omheinde plaats heeft ſlechts de grootte van eene gewoone deur en het binnenſte is zoo digt bezet met in elkanderen gevlochten rijstakken, dat hetzelve een doolhof gelijkt; in elke opening word een ſtrik geſpannen, gemaakt van reepen van bereidde herten-vellen, wel getrenst en verbazend ſterk. Het eene einde van den ſtrik is gemeenlijk vast gemaakt aan een wezenlijken boom; maar indien men geen zulken boom vind aan de plaats waar men den ſtrik wil ſpannen, maakt men gebruik van een paal, welke men diep in den grond drijft, en die gewoonlijk zoo lang en zwaar is, dat een hert dezelve niet ver kan voortſlepen, zonder zich te verwarren tusſchen de overige ſtruiken. — De beſloten plaats aldus voor af gemaakt zijnde, word 'er een rij van rijstakken

ken aan iedere zijde van den ingang in de sneeuw gestoken, en die beide rijen uitgebreid langs het open gedeelte van 't meir, van de rivier of vlakte, waar geen ander hout te zien is, en waar door deze geplaatste staken of takken te sterker in 't oog vallen. Deze takken of staken worden gemeenlijk geplaatst op den afstand van vijftien of twintig roeden van den anderen, en zoodanig geschikt, dat zij twee zijden van een scherpen hoek uitmaken, welke allengskens wijder word, naar mate men dezelve verlengt; deze lengte is somtijds niet minder dan van twee of drie mijlen, terwijl men zorg draagt het spoor der herten in 't midden te laten.

De Indianen, die op deze wijze herten willen vangen, slaan altoos hunne tenten op, nabij of op eene hoogte, welke een goed uitzicht heeft op het pad, 't welk naar de omtuinde plaats leid, en als zij een hert derwaards zien gaan, loopen mannen, vrouwen en kinderen langs het meir of den kant der rivier, onder bedekking van de bosschen, tot dat zij achter het hert zijn; dan vertoonen zij zich openlijk op de vlakte, en trekken half maans gewijze naar de omtuinde plaats heen. Het arm vreesachtig dier zich vervolgt vindende, en de beide rijen met rijsstaken aanziende voor menschen die het beletten willen zijdwaards te ontvluchten, loopen regelregt het pad af naar de omheinde plaats, en binnen dezelve gekomen zijnde, versperren de Indianen, die het vervolgden, den ingang, met takken en ander hout, daar toe te voren bij een gebragt. Het hert des opgesloten zijnde, begeven vrouwen en kinderen zich naar den buiten-

kant

kant der omtuining, ten einde het doorbreken of overſpringen te beletten, terwijl de mans zich bezig houden met hunne ſperen de herten te dooden die in de ſtrikken verward zijn, of met boog en pijlen op de zulken te ſchieten, die in de omtuinde plaats los loopen.

Deze jagt, zoo dezelve dien naam verdient, is ſomwijlen zoo voordeelig dat zij de kost en 't onderhoud geeft aan verſcheide huisgezinnen, zonder dat zij meer dan eens of twee malen gedurende een geheelen winter, met hunne tenten van plaats behoeven te veranderen. Zoo haast de lente aankomt, trekken herten en menſchen oostwaards op, naar de open vlaktens, daar noch boom noch ſtruik maar enkel wat mosch en gras groeijen. Zulk eene gemakkelijke wijze van beſtaan in de wintermaanden en bij gevolg in het ſlechtſte jaargetijde, is zeer geſchikt voor oude en zwakke lieden, maar veroorzaakt tevens bij jonge en ſterke lieden traagheid en werkloosheid; en daar die ſtreken bijkans geheel ontbloot zijn van dieren, die bont leveren, kan men ligt bevroeden dat zij zich aan dat vadzige en werkelooze leven overgeven, buiten ſtaat zijn eenigen handel te drijven; daar in tegendeel zij die meer vlijt moeten aanwenden om aan den kost te komen, gemeenlijk in den winter bont genoeg opdoen, voor 't welk zij zich eene hoeveelheid kruit en lood, benevens ſchietgeweer en andere Europaſche goederen kunnen bezorgen, welke een gansch jaar tot nut kunnen verſtrekken. Aldus ſpreken ten naasten bij de vlijtigſte onder hen, en deze zijn gevolglijk ook die genen, die 't meeste nut en voordeel aan de Maatſchappij van *Hudſons*

ſons baai toebrengen en het meeste bont leveren, waarin de voornaamste handel op de *Churchill* beſtaat. — Naar mijne gedagten is 'er geen ſterker bewijs, dat het menschdom niet geſchapen wierd om in dat werelddeel gelukkig te zijn, dan het gedrag dier rampzalige wezens, welke die oorden bewonen, dewijl niemand dan ouden en zwakken, vrouwen en kinders, benevens eenige luijaards en onverſchilligen verkiezen zich optehouden waar voedzel èn kleeding zoo gemaklijk te bekomen zijn, doch daar men geene dieren aantreft welke eenig bont van waarde leveren; en wat toch [illegible] de vlijtiger en werkſamer lieden bij het zwerven leven 't welk zij leiden moeten om die dieren te vangen, en om het bont van dezelven op een verren afſtand te gaan verkoopen? De natuurlijke behoeftens van dit volk zijn zoo gering en ligt te voldoen, een bijl, een ijsbeitel, een vijl en een mes is al wat zij benodigt hebben, om zich met een weinigje vlijt een gemakkelijk beſtaan te bezorgen, en zij die meerder verlangen, zijn altoos de ongelukkigſte, en mogen indedaad gezegt worden enkel ſlaven te zijn, en pakdragers van hun, wier verlangen zich niet verder uitſtrekt, dan op eene gemakkelijke wijze aan kost en klederen te komen. 't Is waar die pakdragers en zwervers verhoogmoedigen zich zelven grootelijks op de vriendelijkheid waar mede men hen aan de faktorij bejegend, maar om welke te verdienen zij dikwijls groot gevaar loopen van op hunne togten heen en weder van honger omtekomen, terwijl alles wat zij daar met mogelijkheid krijgen konnen voor de pelterijen, welken zij een jaar lang met veel moeite en zwerven

ven op gedaan hebben, zelden meer oplevert dan een ſober beſtaan en een overſchot van bont voor de markt van het volgende jaar; de anderen intuſſchen die zij lui en onverſchillig noemen, leven gemeenlijk in eene ſoort van overvloed zonder moeite en zonder gevaar, en zijn gevolglijk de gelukkigſte en onafhangijkſte; men moet waarlijk bekennen, dat deze zich het wijsgeerigst gedragen, als zich nooit de minſte moeite gevende om dat gene te bekomen, wat zij wel misſen konnen. — De herten welken zij villen, verſchaffen hen voedzel en de verſcheidenheid van dekzel en kleederen, die warm en gemakkelijk, ruig of kaal zijn, naar mate het jaargetijde zulks vordert, en 't moet hen al zeer tegenloopen, zoo zij in twee of drie jaren geen bont genoeg bekomen kunnen om een bijl en ander gereedſchap, als zij in hunnen geringen ſtaat benodigt hebben, daar tegen in te ruilen. Zij die zich in 't geheel op de bont kraam toeleggen, hebben gemeenlijk gelegenheid om, het gene zij voor zich nodig hebben, te bekomen van hunne werkſamer landslieden in ruiling tegen den voorraad van gedroogd vleeesch en bereidde herten-vellen tot kleederen. (24)

't Is

(24) De jagt, de eenige bezigheid der noord Amerikaanſche inboorlingen, verſchaft hen voedzel en kleeding, de beide gewigtigſte behoeftens der menſchen. Eenige ſtammen door de ondervinding geleert, blijven daarom liefst bij de rivieren, waar zij zich die behoeftens kun en verſchaffen, en ruilen van de omzwervende Indianen alleen dat weinige ijzer gereedſchap in, het

't Is voorzeker de plicht van de dienaren der Maatſchappij de inboorlingen aantemoedigen tot een vlijtig en werkſaam leven, en alle middelen aantewender om hen aantefporen tot het leveren van pelterijen en andere koopwaren, men moet hen verzekeren van een daadlijk vertier en goede betaling voor alles wat zij aan de faktorij brengen, dit kan ik met waarheid betuigen altoos betracht te hebben, maar ik moet tevens bekennen dat die bedoeling juist niet ten voordeele ſtrekt van de arme Indianen, nademaal het bekend is, dat zij die 't minst

het welke zij in hunne omſtandigheden nodig hebben, een bijl, een beitel om daarmede bijten in 't ijs te hakken, vijlen en meſſen. De Engelſchen zien deze ſtille levenswijze niet gaarne, maar wenſchen dat de wijd afgelegene Indianen hen de pelterijen zelf aanvoeren: zij weten zeer wel dat onbedreven lieden zich met kleinigheden, met eenige glazen brandewijn laten betalen; de op den handel reizende Indiaan kent de waarde der goederen beter, en laat zich van de Engelſchen niet zoo gemakkelijk meer bedotten. Zelfs voert hij het woord voor anderen, die voor de eerſte maal met pelterijen aan de faktorij komen. Dit en de tuſſchen-handel daarenboven ſtaat de Engelſchen in 't geheel niet aan, nademaal zij daar door het bont duurder moeten betalen. Om het uit de eerſte hand goedkooper te kunnen bekomen, heeft de Maatſchappij der *Hudſons baai* verder naar 't westen kleene faktorijen aangelegt: als *Cumberlands huis*, *Hudſons huis* en *Manchester huis* aan de rivier *Sask-Aſchawan*. F.

't minst met de faktorij te doen hebben, zeer ver weg de gelukkigste zijn. — Hun groot oogmerk zijnde zich een tamelijk goed beſtaan te verzorgen, bedienen zij zich van de voorzichtigſte middelen om daar aan te voldoen en door geſtadig op de hertenjagt te gaan, ſtaan zij zelden bloot aan de nijpende hand des hongers, welke zoo dikwijls gevoelt word van die genen, die men jaarlijkſche handeldrijvers noemt. 't Is waar, 'er zijn maar weinige Indianen, wier levenswijze ik zoo even beſchreven heb, die niet eens in hun leven aan 't *Prins van Wallis fort* geweest zijn, maar de ongemakken en gevaren, welke zij bij die gelegenheid ondervonden, blijven zoo diep in hun geheugen gedrukt, dat niets hen kan overhalen om andermaal daar heen te reizen. 't Is ook het belang niet van de Maatſchappij, dat luije volk, 't welk ſlechts, voor eens, zoo veel ijzerwerk verlangt, als het voor drie of vier bever-vellen kan hoopen, naar de faktorijen uittenodigen, om dat het gene zij afbedelen en ſtelen, in den handel-koers, drie maal zoo veel waarde heeft, dan de bonte vellen welke zij aanbrengen. Om die reden ſtrookt het meer met het belang der Maatſchappij dat de jaarlijkſche handelaars alle die kleenigheden opkoopen en dezelven op hunnen eigen naam ter markt brengen', liever dan een hoop bedelaars aantemoedigen naar de faktorij te komen met naauwlijks zoo veele bonte vellen als de kost waardig is, welken zij gedurende hun verblijf aan de faktorij nuttigen.

Ik heb dikwijls hooren zeggen, dat de Indianen, die hun werk maken herten in omtuiningen te vangen, gedurende een enkelen winter een menigte her-

herten-vellen kunnen verſamelen, welke de aandacht wel zouden verdienen van de pakdragers of handelaars; maar 't is eene waarheid, ſchoon aan die praters onbekend, dat de herten-vellen, in dat jaargetijde niet alleen zoo dun zijn als een blaas, maar met zoo veel kreuken en vouwen bezet, dat zij naauwlijks eenige waarde hebben; en waren dezelve in beter ſtaat dan zij gemeenlijk zijn, dan zou de groote afſtand, op welken die omtuiningen van de faktorijen der Maatſchappij leggen, eene onoverkomelijke hinderpaal zijn voor de Indianen om die ter markt te brengen. Het zelfde kan men zeggen van alle de andere noord Indianen die het ganſche jaar door meest van herten-vleesch leven; dan, gebrek aan ſtevige ſleden in den winter, en groot vaartuig in den zomer, laat niet toe dat 'er veele herten-vellen ter markt gebragt worden, zelfs geene zodanige, welke in het behoorlijke jaargetijde bereid zijn, die goeden aftrek zouden hebben, en welker aanvoer men altoos aangemoedigd heeft.

Wij bleven ons ſlechts eenen nacht ophouden met de Indianen, die wij aan 't *Snoeken meir* ontmoetten, en des morgens op den 4 maart, vervorderden wij onzen verderen overtogt op dat meir; dan, ſchoon het fraai weêr en het meir ſlechts zeven-en-twintig mijlen breed was, daar, waar wij 'er overtrokken, verſpilderde de Indianen zoo veel tijd met ſpelen, dat wij niet voor den zevenden aan den westkant van hetzelve aankwamen. Gedurende onzen overtogt vonden wij tegen den avond telkens uithoeken land of eilanden daar wij ons des nachts legerden.

Op den 8 legerden wij ons een weinig naar 't oost-noord-oosten van den zwarten beer-heuvel, aan welke plaats de Indianen twee herten doodden, de eerste welke wij in tien dagen te zien kregen; doch overvloed van vet en gedroogd vleesch bij ons hebbende, leden wij in al dien tijd geen gebrek. Op den 9 vervorderden wij onzen togt naar 't westen, en ontmoetten al spoedig zulk een groot aantal herten, als wij gedurende onze reis niet op eenmaal gezien hadden; dit maakte alles goed en aangenaam; en daar de lente nu begon te naderen, nam het gestrenge van den winter natuurlijk af, zoo dat wij toentertijd mooi aangenaam weder hadden, schoon de luvte nog geen dool veroorzaakte, dan alleen in die plaatzen, welke voor de middag-zon openlagen en daar wij gemeenlijk tegen alle koude winden beschut waren.

Op den 19, west en west ten zuiden voordreizende, zagen wij het spoor van verscheide vreemde Indianen; het hoofdpad volgende, kwamen wij des avonds aan vijf tenten van noord Indianen, die aldaar een groot gedeelte van den winter hadden doorgebragt, met herten te verstrikken op de hier boven gemeldde wijze. Zoo 't scheen was deze plaats, even als zommige andere oorden, meer dan eens daar toe bezogt geweest, want het gekapte hout tot brand en ander gebruik, het welk wij 'er zagen, was ongelooflijk. Nog voor den morgen werd het weder zoo slecht en stormachtig, dat wij verscheide dagen aan den anderen hier moesten blijven liggen; en daar zommige Indianen, die wij aan deze plaats ontmoeteden, tegens den zomer naar 't *Prins van Wallis fort* stonden te verreizen, nam ik die gele-

gen-

genheid waar, om overeenkomstig mijnen lastbrief hun een brief mede te geven voor het opperhoofd van dat fort. Bij 't berekenen van mijne hoogtens en afstanden, sedert mijne laatste waarneming, want het weder liet thans niet toe hoogte te nemen, schatte ik mij op de noorder-breedte te zijn van 61° 30 en op omtrent 19° 6' ten westen van *Church-ill rivier*. Dit en eenig verslag van de wijze op welke de Indianen mij bejegend hadden, en mijne gedagten over den verderen uitslag van de reis, maakte den inhoud uit van mijnen brief.

Op den 23 kwam het weder tot bedaren, wij vervolgden des onzen weg, en zagen des anderen daags, als mede op den 26, nog verscheide andere tenten van noord Indianen, die even als de vorige, die wij ontmoet hadden, bezig waren niet herten te verstrikken; maar zommige hunner, die daar in niet gelukkig geslaagt hadden, en bloedverwanten of kennissen waren van mijn volk, voegden zich bij ons en togen met ons naar 't westen. Schoon de herten toen geen geregeld spoor hielden, om zich in de omtuiningen door de Indianen te laten verstrikken, ontmoetten wij 'er nogthans eene menigte, meest in verscheide kudden verspreid, mijne reismakkers schoten 'er zoo veele van als zij begeerden.

Wij bleven nog al gestadig west en west ten zuiden voordtrekken, en kwamen op den 8 april aan een kleen meir *Thelewey-aze-yth* geheten; maar waarom het dien naam draagt, kon ik niet ontdekken, want de mening daar van is de kleene vischheuvel; waarschijnlijk naar een hoogen heuvel, welke op een langen uithoek staat, nabij het west-

einde van het meir. Wij plaatſten onze tenten op een eiland van dit meir, en de Indianen aldaar eene menigte van herten beſpeurende, beſloten 'er eenigen tijd te blijven, ten einde 'er vleesch te droogen en tot poeder te maken om met ons te nemen; want het jaargetijde gaf hen te kennen, dat de herten zich naar de kale gronden ſtonden te begeven; daar nu de Indianen voornemens waren bij 't verlaten van dit meir regelregt noordwaards te trekken, was het niet zeker dat wij 'er andere zouden ontmoeten. — Met de Indianen, die zich gedurende den winter op onderſcheide tijden bij ons gevoegd hadden, maakten wij thans zeven tenten uit, welke te ſamen niet minder dan zeventig perſonen inhielden.

Overeenkomstig het voorſtel der Indianen bleven wij tien dagen ons aan den kleenen visch-heuvel ophouden, gedurende welke, als zij niet ter jagt waren, zij zich bezig hielden met ſmalle duigen van berken hout gereed te maken, van omtrent vijf kwart duim breedte en zeven of agt voeten lengte. Deze dienen hun in den zomer tot tent-ſtokken op de kale gronden, maar worden in 't najaar tot op de lengte van ſneeuwſchoenen voor winter gebruik gekort. Ook voorzagen mijne Indianen zich van berken-bast en timmerhout voor kanoos, welke even wel niet voltooid werden voor onze aankomst te *Chowej*. het hout nogthans was op deszelfs behoorlijke lengte gebragt, waar door het gemaklijker konde gedragen worden.

Wat mij aanbelangt, ik had weinig te verrigten, buiten het doen van eenige waarnemingen, het bijſchrijven van mijn dagverhaal, het opvullen van

mijn

mijn kaart tot aan deze plaats, wier noordelijke breedte ik bevond te zijn 61° 30′ en westelijke lengte van 't *Prins van Wallis fort*, naar mijne berekening 19°.

Ons wel voorzien hebbende van gedroogden mondkost, en het noodwendigſte tot het toeſtellen van kanoos gereed zijnde, trokken wij omtrent negen of tien mijlen verder naar 't noord-noord-westen, en kwamen toen bij noord Indianen, die hunne tenten hadden aan de noordzijde van *Thelewheij-aze rivier*. MATONABBEE deed bij deze Indianen eene andere vrouw op; zoo dat wij 'er thans niet minder dan zeven bij ons hadden, de meeſte van grenadiers lengte. Hij verhoogmoedigde zich zeer op de lengte en ſterkte zijner vrouwen, en dikwijls zeide hij, dat weinige vrouwen zwaarder wigt konden dragen en trekken dan de zijne; ſchoon zij nu in 't algemeen een manlijk voorkomen hadden, verkoos hij haar boven die van een tederer maakzel en middelbare geſtalte. In een land als dit, waar men eene gade neemt om eene hulpe te hebben in ongemeen hard werk, en de zachte bekoorlijkheden van een gehuwd leven, enkel beſchouwd worden als iet toevalligs, ſchijnt zulk eene keus niet ongegrond; maar indien alle de mans zoo dagten, wat moest 'er dan worden van de meeſte vrouwen, die over het geheel kleen van geſtalte en veele zeer tenger zijn, doch zonder welgemaakt te wezen noch eenige ſchoonheid te bezitten? Over 't geheel genomen zijn de vrouwen 'er gansch niet fraai, en minder dan bij eenige natie onder welke ik mij ooit heb bevonden, evenwel zijn zommige in hare jeugd draaglijk. De zorg van 't huishou-

den, gevoegd bij den zwaren arbeid, doet ook ſchielijk het weinigje ſchoon, 't welk zij mogen bezitten, verdwijnen, en alvorens zij dertig jaren tellen, zien zij 'er oud en gerimpeld uit; ja veele van de leelijken ſchijnen voor dien tijd zelfs tot voorwerpen te kunnen dienen, om iemand volmaakt afteſchrikken van min en liefde. Met dit alles worden zij van hare bezitters teder bemind en in waarde gehouden, het welk voor de vrouwen gelukkig is, en tot een zeker bewijs ſtrekt, dat 'er geen toets is voor de ſchoonheid. Vraag aan een noord Indiaan wat is ſchoonheid? zijn antwoord zal zijn, een breed plat aangezicht, kleene oogen, hoog uitpuilende kaken, drie of vier breede zwarte ſtreepen over iederen wang, een laag voorhoofd, een groote uitſtekende kin, een lompe hakige neus, een taanachtige huid en borsten, welke tot over den middel hangen. Deze bekoorlijkheden worden aanmerkelijk opgeluisterd of ten minsten hoog gewaardeerd, wanneer zij, die ze bezit, bekwaam is om allerlei ſoort van vellen te bereiden, dezelve tot kleederen te maken, en honderd-tien of honderd-twintig ponden gewigt te dragen in den zomer, of eene flede van veel grooter zwaarte in den winter te trekken of voort te duwen. Deze en dergelijke bekwaamheden worden alleen gezogt of verwagt in eene Indiaanſche vrouw. Wat haar inborst betreft, de mans kreunen zich daar weinig aan, en verſtaan zich de konst om de hardnekkigſte of weerſpannigſte, zoo bereidwillig en gedienſtig te maken als de goedaartigſte en gehoorzaamſte van de ganſche bende; 't eenige onderſcheid is, dat de eene uit vrees gehoorzaamd, en de andere alles goedwillig en vo-

lijk

lijk verrigt, beide bewust dat wat 'er geboden word ook daadlijk moet volbragt worden. De vrouwen worden 'er ook alle op een groten afstand gehouden, en hoe weinig zij geteld worden blijkt uit de wijze op welke zij aan tafel dienen, en die aan eene Europaſche vrouw zeer vernederend moet voorkomen, ſchoon de gewoonte 'er eene behaelijkheid van gemaakt heeft, bij die genen die zulk een lot te beurte viel. 't Is nodig hier aantemerken, dat wanneer de mans eenig zwaar dier dooden, de vrouwen altoos gebruikt worden om het naar de tent te ſlepen, daar zij het moeten villen, afhakken, ſnijden, het vleesch droogen en ſtampen. De vrouwen zijn 'er tevens belast met het koken van de pot, en als de pot gereed is, mogen noch vrouw noch dochter, zelfs van de voornaamſte opperhoofden, van de ſpijs eten, voor dat alles wat mannelijk is, tot de knegts ingeſloten, geëten hebben wat hen luste; zelfs in tijden van ſchaarsheid, is het dikwijls haar lot geen enkelen brok te krijgen. 't Is nogthans zeer natuurlijk te denken dat zij in ſtilte voor zich zelve zorgen; doch zulks moet zeer omzichtig geſchieden; want in tijden van ſchaarsheid zich in ſtilte van den haar toevertrouwden voorraad goed te doen, word als een groot diefſtal beſchouwd en met een dragt ſlagen geſtraft. Indien het geſchied door vrouwlieden wier jeugd en huishoudelijke bekwaamheden niet ten haren voordeele pleiten, blijft haar karakter voor altoos geſchonden, en zij heeft maar weinig kans om immer van een man tot vrouw aangezogt te worden. (25)

Wij

(25) Een volk moet reeds tot eenen aanmerklijken

Wij vonden overvloed van goed berken-hout aan den oever van de *Thelewij-aze rivier*, en bleven daar eenige weinige dagen om ons van het nog ontbreekende timmerhout tot kanoos of tot ander gebruik in den zomer op de kale gronden, waar het ons te pas mogte komen, te voorzien. Op den 20 zond MATONABBEE een zijner broeders en eenige andere leden vooruit met berken-bast en een ſtel timmerhout tot een kanoo, met last om zich naar een kleen meir digt bij de kale gronden, *Cloweij* geheten, te begeven, en aldaar met alle mogelijke haast een kanoo te timmeren, en te maken dat dezelve bij onze aankomst aan die plaats gereed ware.

Het benoodigde hout ſamengebragt, en onzen voorraad van vet en gedroogd vleesch vermeerderd hebbende, wierd den 21 bepaald tot den dag van ons vertrek. Maar een der vrouwen overvallen wordende van barensnood, welke hier buitengewoon zwaar was, wierden wij daar door nog twee dagen

graad van beſchaafdheid gekomen zijn, wanneer de vrouwen eenigen invloed op de mans, op derzelver denk- en handelwijze hebben. Dan eerst wanneer de vrouw niet meer het ondergeſchikte ſchepzel, maar de vriendin en hulpe des mans is, komt de menſchelijke ſamenleving tot een trap van volkomenheid. Veele reeds eenigzins beſchaafde volken hebben van hunne vorige ruwheid nog ten minsten de gewoonte bijven behouden, hunne vrouwen niet met zich te laten eten. Dit heeft, gelijk men weet, ook plaats op de zuidzeeeilanden. F.

gen opgehouden; op het oogenblik nogthans dat de vrouw verloste, 't welk niet dan naar het uitſtaan van de hevigſte weën, welke bij de twee en vijftig uren geduurd hadden, geſchiedde, werd het teken tot den optogt gegeven, waar op het arme ſchepzel haar kind op den rug nam en met de overige op reis ging; en ſchoon een ander vrouwsperſoon menschlievend genoeg was om haare ſlede (ſlegts voor eenen dag) te trekken, was de kraamvrouw evenwel zelve nog genoodzaakt, behalven haar kind een zwaar pak te dragen, en dikwijls gedwongen, tot aan de knien door 't water en de koude ſneeuw te waden. De trekken van haar wezen, behalven haar geſtadig kermen, bewezen genoegzaam wat ſmerten zij uitſtond; en alhoewel zij iemand was, die ik niet wel mogt zetten, was ik zoo aangedaan over haren toeſtand, dat ik in mijn ganſche leven nooit zoo veel medelijden voor iemand harer ſexe gevoelde; indedaad, haar gejammer ſneed mij door de ziel, en deed mij zelf lijden, dewijl het niet in mijn vermogen was haar leed te verzachten. (26)

Wanneer een noord Indiſche vrouw in 't kraambedde komt, ſlaat men eene kleene tent voor haar op,

(26) Dit artijkel doet het hart des ſchrijvers eer aan, en ſtelt tevens de ruwheid der wilde noord Amerikanen in een affchuwelijk licht. Wie kan, wanneer hij zoo iets leest, de waardij der beſchaving ontkennen? Waarlijk, hij die den ſtaat der woeſte volken als den ſtaat van vrijheid en geluk verheft, is een vijand van 't menſchelijk geſlacht. F.

op, zoo wijd af van de andere tenten, dat haar gekerm niet ligt kan gehoord worden; daar word zij geſtadig bezogt van de andere vrouwen en jonge dochters: geen manlijk ſchepzel, uitgezonderd kinderen die op den arm worden gedragen, komen daar immer heen. Beklagenswaardig is het, dat dit volk nooit bij die gelegenheid, zelfs wanneer de arbeid moeilijk is, malkanderen bijſtaat. De reden daar van is gedeeltelijk kieschheid, maar ook waarſchijnlijk 't begrip waar in zij zijn, dat de natuur genoegzaam is om alles alleen te verrigten, zonder eenige hulp van anderen. Toen ik hun verhaalde, welken bijſtand de Europaanſche vrouwen ontvangen van onze vroedwijven, lieten zij deswegens de grootſte verachting blijken, en zeiden boertende: „ dat de veele gebochelde, de menige krom„ beenige en de groote hoop gebrekkige, die zich onder „ de Engelſchen bevonden, ongetwijfeld hunne kwa„ len verſchuldigd waren aan de groote kundigheid „ dier lieden, die hen hadden helpen ter wereld „ brengen, en aan de bijzondere zorg, welke in „ 't vervolg de minnemoers voor de onnoozele wich„ ten gedragen hadden."

Een noord Indiſche vrouw word een maand of vijf weken lang, na de bevalling voor onrein gehouden, al welken tijd zij in eene kleene tent, op een' kleenen afſtand van de andere tenten geplaatst, doorbrengt, in gezelſchap van eene enkele vrouwelijke kennis; de vader mag in al dien tijd het kind niet te zien krijgen; de reden hier van is, dat eerst geboren kinders gemeenlijk eene afzichtelijke vertooning maken, hebbende groote hoofden en weinig hair; daarenboven zijn ze zomtijds

door

door eene moeilijke verlossing bont en blauw, zoo dat indien de vader dezelven in een zoo ongunstigen staat te zien kwame, hij een afkeer van hun zou krijgen konnen, welke naderhand nimmer zou weg te nemen zijn.

De namen worden altoos aan de kinderen gegeven door de ouders of naaste bloedverwanten; die van de jongens zijn verschillende, zij dragen gemeenlijk den naam naar de eene of andere plaats, naar dit of dat jaargetijde of dier. De meisjes worden gemeenlijk genaamd naar het een of ander stuk of brok van een marter; als, de *witte marter*, de *zwarte marter*, *marter-hoofd*, *marter-voet*, *marter-hair*, *marter-staart*, enz. MATONABBEE had agt vrouwen, die alle deze of dergelijke namen hadden. (27)

Op

(27) 't Is indedaad de moeite waardig, wegens den oorsprong der aangenomen namen van verscheide volken nasporingen te doen. De vaders, bij ruwe van de jagt levende volken, geven aan hunne pas geborene zonen, den naam van het dier, het welk zij maar kort te voren gezien of gedood hebben. Misschien tekende de knaap, man geworden zijnde, den wolf, den beer, den leeuw, den vos, naar welken hij genoemd was, op zijn schild af; en 't is zeer natuurlijk, dat alle zijne nakomelingen zich dezelfde namen gaven en daar bij nog eenige andere onderscheidingen voegden. Zoo heet, bij voorbeeld, het opperhoofd der Tscherokezen, den *kleenen timmerman*; wijders voegde men bij den naam, de eigenschappen van 't kind: *groot*, *klein*, *sterk*,

Op den 23, gelijk ik hier boven zeide, gingen wij weder op reis, en namen onzen koers ten naasten bij noord; maar het weêr was algemeen zoo heet, en gevolglijk was de ſneeuw zoo ſterk geſmolten, dat het zwaar viel met ſneeuwſchoenen te gaan, en het trekken van de ſlede viel zoo moeilijk (28) dat wij niet voor den 4 meij te *Cloweij* kwamen, ſchoon die plaats ſlechts 85 mijlen van *Thleweii-aze yeth* was afgelegen; onder weg moesten wij twee of drie ſmalle meiren overtrekken, welke den naam droegen van *Tittameg-* en *ſcarſ ee-meir*, doch geen van beiden waren van eenig aanbelang, ſchoon beide overvloed van visch hadden.

ſterk, enz.; en dan volgden ook wel afgetrokken begrippen: *vrolijk*, *luſtig*, *grimmig*, *goed*, enz. F.

(28) De binnenlandſche ſtreeken langs het *Cloweij-meir*, welke op omtrent 62° 51′ noorderbreedte liggen, en des iet noordelijker dan *Churchill fort*, zijn veel zachter dan die aan de *Hudſons baai*, alwaar het drijfijs veel tot de koude der lucht toebrengt. F.

VIJF-

VIJFDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen te Cloweij *en onder weg, tot aan onze komst aan de* Koper-mijn rivier.

Verſcheide vreemde Indianen voegen zich bij ons. — Indianen aan het timmeren van kanoos gezet. — Nog meer andere Indianen voegen zich bij ons, ten getale van eenige honderden. — Wij verlaten Cloweij. — Ontvangen berichs dat Keelſhies niet ver van ons af is. — Twee jonge lieden worden afgezonden om de brieven en goederen voor mij aftehalen. — Onze aankomst aan Peſhew meir; trekken een gedeelte daar van over, en maaken een grooten rook. — Eene der vrouwen van Matonabbee loopt weg. — Eenige aanmerkingen over de inboorlingen. — Keelſhies voegd zich bij ons, en ſtelt mij de brieven ter hand; maar alle de goederen waren verbruikt. — Een noord Indiaan zoekt eene van Matonabbee's vrouwen voor zich te nemen, de zaak word aan goemannen verbleven, doch had nadeelig kunnen zijn aan mijne onderneming. — Wij trekken over Peſhew meir, maaken verdere ſchikkingen voor 't overige van onzen togt. — Verſcheide Indianen voegen zich bij ons om de Esqui-

quimaux aan de Koper-mijn-rivier te bevorlogen. — Toebereidzelen daar toe te Cloweij gemaakt. — Zetten onze reis naar 't noorden voord. — Aanmerkingen over den weg. — Trekken Cogead meir op het ijs over. — De zon gaat niet onder. — Aankomst te Congecathawhachaga. — Waar wij verscheide koper Indianen aantreffen. — Aanmerkingen gedurende ons verblijf te Congecathawhachaga. — Zetten onze reis voord. — Zeer slecht weder. — Aankomst aan de steen-bergen. — Eenig bericht wegens dezelven. — Trekken een gedeelte van Buffels meir op het ijs over. — Zien verscheide muskus-runders. — Beschrijving van dezelven. — Ik ga met eenige Indianen om den grijzen beer heuvel te bezichtigen. — Komen bij een vreemden noord Indiaan, O'lye genaamd, die eenige andere Indianen bij zich had. — Hun gedrag jegens ons. — Aankomst aan de Koper-mijn rivier.

Het *Cloweij meir* is op het wijdste gedeelte niet breeder dan twaalf mijlen. Eene kleene rivier, welke aan de westzijde in dat meir valt, vereenigd zich, volgens het zeggen der Indianen, met het *Athapuscow meir.* (29)

Bij onze aankomst te *Cloweij*, den 3 meij, vonden wij dat de broeder van 't opperhoofd, benevens de genen, die met hem voor uit gezonden waren van *Theloweij-aza-ivier*, slechts twee dagen voor ons

(29) Op de kaart van ARROW SMITH: het *groote slaven meir.* F.

ons aldaar waren aangekomen, en uit hoofde van het weder nog geen den minsten voordgang gemaakt hadden in het timmeren van de kanoo, van welke zij de aftekening hadden mede genomen. Op denzelfden dag van onze aankomst te *Cloweij* voegden verscheide Indianen van onderscheidene oorden zich bij ons, insgelijks met oogmerk om aldaar kanoos te timmeren. Zommige dier Indianen hadden den ganschen winter zich opgehouden vier of vijf mijlen ten zuidoosten van *Cloweij*, daar zij zich een goed bestaan hadden verschaft, door 't verstrikken van herten op de al reeds beschrevene wijze.

Onmiddelijk na onze aankomst te *Cloweij* begonnen de Indianen aan het timmeren hunner kanoos, zonder de minste gelegenheid daar toe te verzuimen: dan, daar dit werk best verrigt word bij warm en droog weêr, het welk wij te dien tijde niet hadden, werd het 18 meij alvorens de kanoos, welke aan onze benden moesten dienen, voltooid waren. Op den 19 besloten wij onze reis voord te zetten, doch door de schade, welke de kanoo van MATONABBEE kreeg, moesten wij ons een ganschen dag ophouden, zoo dat wij niet voor den 20 vertrokken.

Alhoewel deze vaartuigen van dezelfde stof gemaakt worden als de kanoos van de zuid Indianen, verschillen zij toch van dezelve in gedaante en maaksel, zij zijn ook kleener en ligter, en niettegenstaande zij ranker en eenvoudiger zijn saamgesteld, zijn ze nogthans de beste, welke men zou kunnen uitdenken voor 't gebruik van dit arme volk, 't welk gemeenlijk genoodzaakt is, dezelve honderd en somtijds honderd vijftig mijlen ver te dragen, eer het ge-

gelegenheid heeft dezelve in 't water te brengen. Trouwens het voorname gebruik, het welk men van deze kanoos maakt, is om in dezelve over ondoorwaadbare rivieren te worden gezet. Zomtijds zijn ze op eenige plaatzen van groot nut in 't vellen van herten, dewijl ze de Indianen in ſtaat ſtellen over rivieren en over de naauwſte plaatzen der meiren te trekken, ook gebruiken zij die als zij uitgaan om zwaanen, ganzen en eendvogels te dooden.

Al het gereedſchap, het welk de Indianen bij het timmeren hunner kanoos en bij 't maken hunner ſneeuwſchoenen en allerlei ander ſoort van houtwerk gebruiken, beſtaat in een bijl, een mes, een beitel en priem of els, waar mede zij kundig weten omtegaan, zoo dat geen ervaren ambachtsman, met al zijn onderſcheiden gereedſchap, hen zou overtreffen. (30)

In gedaante gelijkt de noord Indiaanſche kanoo eenigzins naar een ſchietſpoel, zijnde plat van boden, met regt opſtaande boorden, die aan weers einden ſpits toeloopen; de agterſteven is evenwel

de

(30) Schier alle ruwe volken hebben de bekwaamheid, met weinig en ſlecht gereedſchap, zeer ſierlijk en kunſtig werk te vervaardigen. Zij beſteden 'er veel tijd toe, doch deze komt bij hen niet in aanmerking. De gevormde mensch, in het maatſchappelijk leven, moet daar tegen den tijd wel degelijk in acht nemen, zijn werk zoo ſpoedig mogelijk afdoen, ten dien einde bezorgd hij zich allerlei kunſtige werktuigen. F.

de wijdſte, om dat de bagaadje meestal daar geplaatst word, en, bij gelegenheid, een ander perſoon, die altoos in zijne volle lengte op den bodem uitgeſtrekt moet liggen. Op deze wijze zetten zij malkanderen in die kanoos over de rivier en over de naauwſte plaatzen der meiren. Deze vaartuigen zijn ook zelden langer dan twaalf of dertien voeten, en in het wijdſte gedeelte zelden breeder dan twintig duim of twee voeten. De voorſteven is onmatig lang, zeer ſpits, en over 't geheel bedekt met berken-baſt, 't welk het vaartuig veel bezwaart, zonder 'er meerder ruimte voor berging aan te geven. In 't algemeen maken deze Indianen gebruik van den enkelen ſchopriem; men vind 'er nogthans onder die dubbelde hebben gelijk de Esquimaux, de laatste worden evenwel maar zeldſaam gebruikt, en dan ſlechts door hen die op de herten liggen te loeren, wanneer deze de rivier op de naauwſte plaatzen overzwemmen.

Gedurende ons verblijf te *Cloweij* voegden zich meer dan twee honderd Indianen van verſchillende oorden bij ons, de meeste met oogmerk om aan deze plaats kanoos te vervaardigen; maar dewijl ik onder de beſcherming was van een voornaam man, werd ik van niemand hunner gemoeid, ook kan ik niet zeggen dat zij veel van mij vorderden; waarſchijnlijk had ik dit te danken aan MATONABBEE die hen van mijnen waren toeſtand onderrichtte, welke was dat ik zelf, in plaats van iets te kunnen mededeelen, het noodwendige ontbeerde. De weinige goederen, welke ik bij mij had, waren geſchikt om uitgedeelt te worden onder de koper en honds-geribde Indianen, die nooit de faktorijen

der Maatschappij komen bezoeken. Wij deelden evenwel altoos iets van onzen tabak mede, want iemand, die slechts van eenig aanzien was, en zich bij ons voegde, verwagtte altoos onthaalt te zullen worden op eenige pijpen tabak, en bij die gelegenheden was het naaulijks mogelijk van hun afteekomen zonder hen eenige eindjes (*) (**) van eenige duimen lang aantebieden, welke met den gestadigen toevoer, dien ik dagelijks aan mijne lieden moest bezorgen, dat artijkel bij mij zoo deed verminderen, dat alhoewel ik nog niet verre op mijne reis gevorderd ware, meer dan de helft reeds in mijnen toestand verbruikt was. Buskruit en hagel waren gemeenlijk de artijkels om welke de Indianen, die wij ontmoetteden, ons meest vraagden. Ook werden dezelven in 't algemeen met een milde hand uitgedeeld door mijnen wegwijzer MATONABBEE. Ik moet hem evenwel hier het recht doen te erkennen, dat alles, wat hij zoo mildelijk uitdeelde, van zijn eigen was, het welk hij aan de faktorij had opgedaan. Zeker weet ik dat hij honderd vijftig stuks marter-vellen verruilde tegen buskruit alleen; en nog een groot aantal bever en ander bont tegen schroot, kogels, ijzerwerk en tabak, eeniglijk om het uittedeelen aan zijne landslieden; en voorzeker kreeg

(*) Zie de vierde plaat.

(**) De tabak welke men in *Hudsons baai* gebruikt; word geslagen in de gedaante van een touw van ten naasten bij een duim dik, en dan in groote rollen opgebonden, van welke het bij els maten word afgenomen voor de inboorlingen.

kreeg hij daar voor in de plaats zoo veele goederen als hij berekende nodig te hebben voor de uk en t'huis reis.

De kanoo van MATONABBEE herstelt zijnde, verlieten wij den 20 *Cloweij* en trokken noordwaards op. Den morgen voegden zich eenige vreemden bij ons, die aan mijnen wegwijzer berichtten, dat kapitein KEELSHIES omtrent een dag reizes ten zuiden van ons af was. KEELSHIES was de man, bij wien ik van *Cathawachaga*, in 't begin van junij in 't jaar 1770, een brief had afgezonden naar 't *Prins van Wallis fort*; maar niet lang daar na het ongeluk hebbende mijn quadrant te breken, was ik voor de tweede maal verplicht naar 't fort te rug te keeren, en schoon wij op verscheide plaatzen rook zagen opgaan en met verscheide Indianen spraken bij mijne terugkomst in dat jaar, hadden hij en ik malkanderen op de kale gronden niet ontmoet, en sedert dien tijd had ik niets van hem gehoord noch gezien.

MATONABBEE, verlangende dat ik mijne brieven van KEELSHIES zoude bekomen, als mede de goederen om welke ik had geschreven, vaardigde twee van zijne jonge lieden af, om dezelve mij te spoediger te doen geworden. Wij bleven middelerwijl noordwaards voordtrekken, en zagen daags daar aan verschelde rookwolken op eenen wijden afstand op de kale gronden in het oosten opgaan, welke wij meenden te komen van onderscheide troepen Indianen, die naar 't *Prins van Wallis fort* reisden, om aldaar met bonten en andere goederen handel te drijven.

Op den 22 en 23 bleven wij ſteeds noordwaards voordreizen en lagen dagelijks veertien of vijftien mijlen af. Den laatsten avond geraakten wij buiten de boſchen, en legerden ons op den kalen grond. Dien zelfden avond kwamen de beide jonge lieden, die om mijne brieven te halen, uitgezonden waren, te rug, en meldden mij, dat KEELSHIRE belooft had, binnen kort bij ons te zullen zijn, en als dan eigenhandig het een en ander aan mij te zullen overreiken.

Den 24 hadden wij ſlecht en regenachtig weêr, zoo dat wij dien dag ſlechts zeven mijlen voordtrokken, en bij eenige ſtompen van boomen onze tenten oprichteden; dit viel wel voor ons uit, dewijl wij tegen den avond ongemeen ſlecht weêr kregen, vergeld van klaterenden donder, ſterken weêrlicht, zwaren regen en hevige rukwinden uit den zuid-westen; tegen den morgen ſchoot de wind noord-west, met felle koude en vorst. Wij marcheerden dien dag omtrent agt mijlen noord op, toen wij verplicht waren halte te houden, door en door verkleumt zijnde van de koude. — Wij vonden aan deze plaats, even als daags te voren, eenige drooge boomſtompen, welke ons tot brand dienden.

Op alle mijne reizen in die ſtreeken heb ik opgemerkt, dat de ganſche weg ten noorden van de *Zeekalven rivier*, de boſchen aan derzelver zoom bezet zijn met dergelijke verdorde ſtammen, en met boomen door den wind ter nedergeveld. Dezelve zijn meestal van de ſoort, welke men aldaar den jeneverboom heet. Deze verdorde boomen vindt men zomtijds tot op twintig mijlen van de levendige

bos-

boſchen, en eenige enkelde nog veel verder; het welk een bewijs leverd, dat de koude in die ſtreeken ſedert eeni e eeuwen heeft toegenomen. Ook verzekerden eenige oude Indianen mij, van hunne vaders en grootvaders te hebben hooren verhalen, dat het hen geheugden, deze thans verdorde en doode boomen in eenen bloeijenden ſtaat gezien te hebben, en dat de herten 'er zich bij menigte in dien tijd ophielden. (31) 't Is zeer wel bekend dat

(31) Het komt mij onbegrijpelijk voor dat de landſtreeken, ten noorden van de *Robben rivier*, door den tijd nog kouder en ſtormiger zouden worden. Het eenige waar aan men ter verklaring van dat verſchijnſel nog zou kunnen denken, zijn de vermeerderende en ſteeds aanwasſende ijsvelden in den oceaan. Alle de Ruſſen, die den noordlijken oceaan bevaren hebben, als mede den onſterflijken COOK, vonden dien tamelijk ondiep. De ijsſchotzen, van welke negentiende deelen onder water zijn, moeten zich daarom op de gronden vast zetten, en kunnen gevolglijk, gedurende den korten zomer, even zoo min wijd heen [illegible]erds drijven als ontdoijen. 't Is zeer natuurlijk dat de ijsvelden zich jaarlijks meerder uitbreiden, want de in den winter gevallen ſneeuw, welke in den zomer ontdoold, word ſpoedig nieuw ijs. Dit vermeerderd buiten tegenſpraak de koude der naburige ſtreken. Als wij op onze reize rondom de wereld langs een zeer groot en hoog ijs-eiland heen voeren, en de wind van daar op ons aan woei, viel de thermometer van FAHRENHEIT, welke op het dek in de open lucht

dat de herten graag de vlaktens bezoeken, waar veele jenever-boomen langs de kale gronden gevonden worden, voor al bij schoon weêr in den winter; maar bij sterke winden zoeken zij liever een schuilplaats in de bosschen of trekken naar 't open veld. De Indianen, dien het nooit ontbreekt reden van iets te geven, zeggen: dat de herten de afgezonderde of verspreidde kleene bosschen, bij sterke winden schuwen, om dat het bewegen en slingeren der takken, wanneer de boomen op eenigen afstand van elkanderen staan, hen verschrikt, daar in de groote en zware bosschen, het ruisschen der bladeren hen als in slaap zuist, zoo dat zij 'er zich als zeer veilig achten, maar ook ligt ten prooi vallen van kundige jagers.

Het weêr was op den 26 zoo slecht, 'er viel zoo veel sneeuw en hagel, dat wij maar stil bleven liggen, doch den volgenden morgen was het goed weêr en zonneschijn; wij droogden alles wat nat

lucht bing, een en bijna twee graden. Zoo haast wij evenwel dat ijs-eiland achter ons hadden, reés de thermometer weder. Des moeten ook de landen, welke niet ver van die groote ijsbrokken af zijn, door de winden, welke van dezelve afkomen, kouder worden. Ook ontstaan natuurlijker wijze stormen, daar, waar gedurende den zomer in 't westen en zuiden de warmte toeneemt, en de lucht nu weder in evenwigt zoekt te komen. — Met deze verklaring moge de lezer zich vergenoegen, tot men eene andere en betere kan geven, geschikt om het berigt van den heer HEARN begrijpelijker te maken. F.

nat geworden was, en marcheerden omtrent twaalf mijlen verder noordwaards, en wel het meeste van den weg over het ijs eener kleene rivier, welke zich in het *Peſhew meir* ontlast. (*) Wij zagen onder weg rook in 't zuiden opgaan, en meenden dat dezelve voor ons een teken was van KEELSHIRES; wij legerden ons om die reden dien nacht aan den kant van het gemelde meir, waar ik meende dat wij op zijne aankomst zouden wagten; dan tot mijne groote verwondering, begaven wij ons des morgens weder op reis, marcheerden twee-entwintig mijlen ten noorden van *Peſhew meir*, en plaatſten in den achtermiddag onze tenten op een eiland, alwaar op mijn verzoek de Indianen een ſterken rook maakten, en ik voornemens was een dag of twee te verwijlen om kapitein KEELSHIRES in te wagten.

Des nachts liep een der vrouwen van MATONABBEE met nog eene andere vrouw van ons weg; men vermoedde ze oostwaards te zijn getogen, om hare vorige mannen opteſporen, aan wien men haar eenigen tijd te voren met geweld ontroofd had. Dit geval veroorzaakte meer onrust en gewoel dan ik verwagt hadde: MATONABBEE ſcheen zeer neerſlachtig en over 't verlies zijner vrouwe niet te vertroosten: zij was voorzeker een der mooiſte van zijne kudde, namelijk lang, en blank van vel. Zij ſcheen zeer goedaartig te zijn en had een innemend voorkomen. Indedaad zij ſcheen alle de goede hoeda-

(*) Waarſchijnlijk hetzelfde met *Patrijzen meir*; zie de kaart.

danigheden te bezitten, welke men in eene noord Indiaanſche vrouw kan verlangen, en welke haar tot eene aangename gade konden maken van een inboorling dier wereldſtreeken; met dit alles ſcheen zij in haren laatſten ſtand niet gelukkig te zijn geweest, en verkoos liever de eenige vrouw te wezen, van een wakker jong mensch zonder aanzien, maar die in ſtaat was haar te onderhouden, dan, voor een zevende of agtſte, deel te hebben in de genegenheid van den grootſten man van 't land. —— 't Spijt mij dat ik een geval moet verhalen, 't welk voorvel toen wij aan het timmeren van onze kanoos waren, te *Clowaij*; hetzelve ſtrekt niet zeer tot eer van MATONABBEE, dewijl het niet minder was dan een moord, gepleegt aan den man van de bovengemelde vrouw, dien hij drie ſteken in 't lijf gaf, en ware 'er niet ſchielijk hulp toegeſchoten, zou hij hem gewis om hals hebben gebragt; om geene andere reden, dan om dat de arme man met geen eerbied genoeg ſprak van den man, die hem met geweld deszelfs vrouw ontnomen had. De koelzinnigheid, waar mede MATONABBEE deze moord verrigtte, overtuigde mij dat hij denzelven lang te voren moest beraamt hebben; want niet zoo haast hoorde hij van 's mans komst ſpreken, of hij opende eene der bundels van zijne vrouwen, en nam uit denzelven een nieuw zakmes, begaf 'er zich mede naar de andere tent, vatte hem, zonder een woord te ſpreken, bij de keel, en begon zijn verſchrikkelijk voornemen ter uitvoer te brengen. De arme man, het gevaar willende afweeren, viel op zijn aangezicht, en riep om hulp, doch alvorens men hem eenigen bijſtand

kon

kon toebrengen, had hij bereids drie ſteken in den rug; gelukkig dat niet een derzelven doodlijk was; zij waren hem op het ſchouderblad toegebragt, en hij behield 'er het leven bij. Toen MATONABBEE na 't plegen dezer ijslijke daad te rug kwam, zettede hij zich zoo bedaard ter neder als ware 'er niets voorgevallen, riep om water om zijne met bloed bemorschte handen en mes af te waſchen, rookte als naar gewoonte zijn pijp, ſcheen volkomen bedaard, en vraagde mij of ik niet dagt, dat hij wel gedaan hadde?

't Is algemeen het gebruik onder dit volk, dat de mans om de vrouwen, die zij genegen zijn, worstelen; bijgevolg behaalt de ſterkſte altoos de zege. Een zwak man, ten zij hij een goed jager en bemind zij, word zelden toegeſtaan eene vrouw te houden, daar een ander, die ſterker is, behagen in heeft; want wanneer de vrouwen van deze ſterke worstelaars zwaar beladen zijn, met bont of mondkost, maken zij geene zwarigheid een ander mans vrouw hem van den boezem te ſcheuren, en die een gedeelte van den last opteleggen. Deze gewoonte heerscht onder alle hunne ſtammen, en verwekt een geest van naijver onder hunne jeugd, die bij elke gelegenheid van kindsbeen af, zich oeffend in 't worstelen. Dit maakt hen bekwaam om door den tijd hunnen eigendom en voor al hunne vrouwen te verdedigen tegen deze magtige ſchakers, van welke zommige bijna een beſtaan maken, door alles wat hen aanſtaat den zwakken te ontrooven, zonder iets het geringſte daar voor in de plaats te geven; ja 't word zelfs een daad van edelmoedigheid geacht, indien zij zich verne-

deren het getoofde met iets van weinig waarde te vergoeden, gemeenlijk is verachting en hoon het eenigſte 't gene zij den beſtolenen toevoegen.

De wijze, op welke zij elkanders eigendom of vrouwen ontrooven, ſchoon het den ſchijn heeft van de grootſte beestachtigheid, kan naauwlijks vechten genaamd worden. Ik weet niet, dat ik ooit iemand hunner, eenige wond in die ſtrijden heb zien toebrengen. De geheele zaak beſtaat in malkanderen bij de haairen te grijpen, want zeldſaam ſlaan of ſtooten zij malkanderen. 't Is niet ongemeen dat de een zich het haair van 't hoofd ſnijd en de ooren met vet ſmeert, even voor 't aanvangen van den ſtrijd; doch zulks geſchied gemeenlijk afgezonderd. 't Is zomtijds belachlijk een der partijen te zien voortreden met eene ſtoute houding en uitroepen: „ waar is hij nu, waarom komt hij niet voor den dag?" — Vertoont de andere zich, dan vat de kaalkop en beſmeerde zijn tegenſtreever bij de haairen, en ſchoon misſchien zwakker dan de andere, trekt hij hem naar den grond, terwijl de andere niet in ſtaat is vat aan hem te krijgen. Bij die gelegenheid gebeurt het dat zij verſpieders hebben, die op elke beweging van partij acht geven en zeggen wat 'er te doen is, waar door dan partijen op gelijken voet komen. Als zij malkanderen niet bij 't haair kunnen grijpen, vatten zij malkaar om den middel, de beenen wijd van een, en dan ſpannen zij alle krachten in om te zien, wie het eerst zijn tegenpartij kan doen tuimelen.

Bij deze worſtelpartijen nemen de omſtanders nooit deel in den twist; geen broeder zal deszelfs broeder

der bijſtaan dan alleen met raad, welke aan weerszijden openlijk gedurende den ſtrijd gegeven word, en voor den een zoo voordeelig is als voor den anderen. Zomtijds gebeurt het dat een der kampvechteren den anderen in krachten overtreft; is een vrouw het voorwerp van den ſtrijd, als dan is de zwakke gemeenlijk onwillig haar afteſtaan, hoe overmand hij ook zijn moge. Als dit gebeurt, doen de bloedverwanten of vrienden hun best den zwakken te overreden, den ſtrijd optegeven, om niet ten langen lesten gekneust of gewond te worden, zonder kans te hebben, om de gene voor wie hij ſtrijd, te houden. Ik heb opgemerkt, dat weinige van dit volk te onvreden waren, over de vrouwen die hen ten deel vielen; want wanneer zij ooit in groote menigte bij een waren, ging 'er naauwlijks een dag voorbij, zonder dat men aanbood met elkanderen om de eene of andere vrouw te worstelen, en het was veeltijds zeer onaangenaam voor mij, het betwiſtte voorwerp in eene ſtille treurige houding haar lot te zien afwagten, terwijl haar man en diens medeminnaar om den prijs vogten. —— Ik had dan indedaad niet alleen medelijden met die arme ſlagtoffers, maar ik was ook ten uiterſten verontwaardigt, als ik zag dat zij ten deel vielen van iemand dien zij doodlijk haatteden. Bij die gelegenheden heb ik gezien met welk een droefheid en weerzin zij haren nieuwen heer volgden, die dikwijls, om haar mede te krijgen, genoodzaakt was haar met de groeſte beestachtigheid te behandelen, en haar geheel naakt uitteſchudden om ze naar hare nieuwe woning overtebrengen. Op andere tijden was 't niet onaartig een mooi vrouwtje uit het ſtrijd-

perk

perk te zien ontvoeren aan een man, die haar mishaagde, weenende welstaanshalven een geveinsde traan met het eene oog, terwijl uit het andere de vreugde straalde over de verwisseling. De meeste gevechten geschieden om jonge vrouwlieden, die nog geene kinders hebben; want de mans verkiezen niet graag zich te belasten met het onderhoud van eens anders mans kroost, uitgezondert in bijzondere gevallen, van welke ik in 't vervolg zal spreeken. (32)

Zommige oude lieden, die voor duivel-bezweerders bij hen te boek staan, bezitten eenig gezach, waardoor zij het gemeen terughouden van zulke geweldige daden, wanneer ze tegen hunne eige familie geschieden; maar hunne menschlievenheid gaat zelden verder; want zoo haast hunne eige bloedverwanten zich het geweld veroorloven, verzetten zij 'er zich zelden tegen. Deze wenzijdige handelwijs baart zommige geheime en veele openlijke vijanden, doch die gemeenlijk weerhouden worden tot daadlijkheden te komen, uit eene bijgeloovige vrees voor hunne wraak, zoodat zij niet eens onëerbiedig van hun durven spreken,

(32) Daar de veelwijverij bij de *Noord-Amerikaansche* stammen plaats heeft, moeten 'er ten hunnent waarschijnlijk meer meisjens dan knechtkens geboren worden; ten ware men wilde, dat 'er veele mans in den krijg tusschen de verscheiden stammen en ook op hunne lange en gevaarlijke reistogten omkomen. — Wie kan ook voor 't overige denken, dat de staatkunde in deze ver afgelegen hoek des werelds tranen doet storten? F.

ken, ten zij achter den rug, welke achterklap eene algemeene ondeugd van dit volk is.

Niettegenſtaande de noord Indianen zoo baatzuchtig zijn en eens anders bijzonderen eigendom zoo weinig ontzien, dat zij van de minſte overmagt zich bedienen om hunne naburen te berooven, niet alleen van derzelver goederen, maar ook van hunne vrouwen, zijn zij nogthans in een ander opzicht de goedaartigſte ſtam of natie van alle die men aan de oevers van de *Hudſons baai* aantreft. Want laat de ſchade, 't verlies of de hoon, welke men hun toebrengt, zoo groot zijn als 't wil, zij zullen zich nimmer anders trachten te wreken dan met worſtelen. Van moord, welke zoo algemeen is onder alle de ſtammen der zuid Indianen, hoord men hier maar zeldſaam ſpreken. Een moordenaar word geſchuwt en veracht van den geheelen ſtam, en is verplicht als een verbannen ſchepzel zijne bloedverwanten en vorige vrienden te ontwijken. In dat opzicht kan men den moordenaar aldaar wezenlijk vergelijken bij eenen KAÏN na deszelfs broedermoord. De koele wijze, waarop men hem overal bejegend, maakt hem droefgeestig, en nooit ziet men hem of men roept hem overal na: daar gaat de moordenaar! De vrouwen, 't is waar, ontvangen zomtijds om een' geringen misſlag of om een kleen vergrijp eenen ongelukkigen ſlag van hare mannen, waardoor zij zomtijds 't leven verliezen; maar dat word niet geteld, en 't is zoo zeldſaam dat een man of vrouw uit wraak, ijverzucht of om eenige andere reden een ander dood, dat 'er maar weinige bekend zijn, die zich daar aan ſchuldig maakten. Op dit oogenblik ken ik buiten MATONABBEE niet een eenigen die iet van die natuur verrigte, en in alle andere opzich-

zichten is hij een man van zoo veel gezond verſtand, en voor een Indiaan zoo ongemeen menſchlievend, dat ik buiten ſtaat ben reden te geven, hoe hij tot zulk eene ſnoode daad heeft kunnen komen, tenzij dat zijn lang verblijf onder de zuid Indianen hem eenigzins bloeddorſtig en wraakzuchtig maakte. (33)

Op den 29 vroeg in den morgen kwam kaptein KERLSHIES bij ons aan. Hij ſtelde mij een pakje met brieven en een half ankertje franſchen brandewijn terhand; maar hij verzekerde mij, dat al het kruit en lood, benevens de tabak en de meſſen verbruikt waren. Hij zogt zich deswegens eenigzins te verdedigen, met te zeggen: dat eenige zijner bloedverwanten in den winter geſtorven zijnde, hij volgens hun gebruik, alle zijn eige dingen had weggeworpen; waarna hij genoodzaakt was geweest toevlugt te nemen tot mijn kruit en andere goederen, om zich zelven en zijne talrijke familie te onderhouden. De treurige wijze, op welke hij dit vertelde, weenende bij wijlen als een kind, meende hij bij mij te doen doorgaan voor een bewijs van leed, wegens het laten te loor gaan van zoo veele mijner goederen; maar ik ſchreef zijne tranen toe aan de herinnering van het afſterven zijner bloedverwanten. Evenwel, als eene kleene

(33) Ik verblijde mij alsoos, wanneer ik ook bij ruwe volken een ſpoor vinde van menſchelijkheid, gelijk ik hier doe in 't afgrijzen van den moord. — Dat de zuidlijke ſtammen der *Noordamerikaanſche* inboorlingen wraak- en moordzugtig zijn, is gewis alleen toetеſchrijven aan hunnen ſterken omgang met de *Europanen*. F.

kleene vergelding voor mijn verlies, bood hij mij eenige volkomen bereide elands-huiden aan, welke hij zeide, de eenige vergoeding te zijn, die hij mij maken konde. De elands-huiden, fchoon ze het twintigfte gedeelte van de waarde der goederen niet hadden, welke hij mij ontfutzeld had, waren mij inderdaad aangenamer dan het kruit, lood en andere artijkels hem konden geweest zijn, uit hoofde van 't gebruik dier vellen voor fchoenleder, het welk toen tertijd een artijkel was daar men gebrek aan had; integendeel hadden wij overvloed aan kruit en lood.

Op den zelfden dag dat KEELSHIES bij ons aankwam, zogt een Indiaan, die zich eenigen tijd bij ons had opgehouden, eene der vrouwen van MATONABBEE door geweld hem te ontrooven, ten ware MATONABBEE wilde voldoen aan zijnen eisch, welke niet minder was, dan eene zekere hoeveelheid kruit en lood, eenig gemaakt ijzerwerk, een ketel en verfcheide andere artijkels. Alle welke MATONABBEE verplicht was hem afteftaan, zoo hij de vrouw niet aan hem wilde overlaten, want de andere Indiaan was fterker dan hij. MATONABBEE was zeer verftoort, te meer daar dezelfde man hem ruim een maand geleden dezelfde vrouw verkogt had; bijna alles wat hij toen bezat voor haar gegeven hebbende, befloot hij nogmaal eene andere koop voor haar aantegaan, en dewijl zij, zoo als men het hier noemt, eene vrouw van waarde was, namentlijk eene die niet alleen eene tamelijke vertooning maakte, maar die kundig was in het bereiden van allerlei foort van huiden, vellen en bonten, en te gelijk in ftaat om alles te doen wat 'er in een huishouding, in dit gedeelte der wereld, te doen valt, kon MATONABBEE niet van zich

zich verkrijgen haar te laten varen, vooral daar hij onlangs een dergelijk verlies had ondergaan.

Dit geschil, 't welk eindelijk door woorden en geschenken werd bijgelegt, had bijkans mijne ganſche onderneming doen mislukken; want MATONABBEE, die zich in dien tijd de grootste man des werelds achtte, trok zich dezen hoon zoo sterk aan, vooral daar hem dezelve in mijne tegenwoordigheid werd aangedaan, dat hij op 't punt stond van de reis naar de *Kopermijn rivier* aftezien en naar het westen te trekken, met inzicht om zich bij de *Athawpuscow* Indianen te voegen en bij hen te blijven, wier opperhoofden en voornaamste lieden hem zeer wel kenden, en van wien hij te voren, zoo lang hij onder hen leefde, volgens zijn voorgeven, meer heuschheid ontvangen had, dan zijne eige landslieden hem ooit betoonden. Hij scheen bij dit voornemen te willen volharden, en ik had alle reden om te denken dat mijne derde reis even zoo ongelukkig zou afloopen als de beide eersten. Ik was evenwel niet bedücht, voor mijne eige veiligheid, want hij beloofde mij mede te zullen nemen en mij op den weg te brengen naar 't *Prins van Wallis fort*, onder 't geleide van eenige *Athawpuscow* Indianen, die jaarlijks, om te handelen, naar de faktorij heen reisden. Ik wagtte inmiddels af dat zijne drift een weinig bedaarde, en toen gebruikte ik alle beweegredenen, welke ik bedenken kon, om hem overtehalen de reis naar de *Kopermijn rivier* met mij voordtezetten, hem verzekerende niet alleen van de achting, welke hij zich daardoor bij den tegenwoordigen gouverneur van 't *Prins van Wallis fort* zou verwerven, maar van die van alle deszelfs opvolgers, zoo lang hij leefde; ja, dat zelfs

de

de maatschappij van *Hudsons baai* gereed zoude zijn zijne bereidwilligheid en vollurding, in mede te werken tot eene onderneming, welke zoo veel voordeel scheen te beloven, te erkennen. Na lang over en weder spreken en fraaije beloften aan mijn kant, beloofde hij eindelijk met mij de reis te zullen vervolgen, met allen mogelijken spoed. — Schoon het toen reeds laat in den achtermiddag was, gaf hij evenwel bevel om optetrekken; wij marcheerden dien avond nog omtrent zeven mijlen verder en legerden ons op een ander eiland in het meir van *Peshew*. In den vorigen achtermiddag hadden de Indianen eenige weinige herten geschoten, maar wij maakten thans zoo veele monden uit, dat agt of tien herten ons naauwlijks zoo veel spijs verschaften om 'er ieder een mondvol van te bekomen. Deze herten waren de eersten, welke wij sedert ons vertrek van *Theleweyaza-yeen* gezien hadden; in al dien tijd hadden wij geleeft van 't gedroogde vleesch, het welk wij in april, vóór ons vertrek van die plaats, bereid hadden.

Op den 31 was het weer slecht en regenachtig; wij marcheerden evenwel omtrent tien mijlen noord op, en kwamen eindelijk aan de noordzijde van 't *Peshew meir*, daar wij ons legerden. MATONABBEE maakte alhier onmiddelijk de noodige schikkingen ter gemakkelijker volvoering onzer onderneming, en daar hij beloofd had allen spoed te zullen maken, oordeelde hij best, de meeste zijner vrouwen en kinderen aan de zorg overtelaten van eenige Indianen, die toen bij ons waren, en die van hem bevel kregen op hun gemak noordwaards voordtetrekken, en aan eene zekere plaats, welke hij hen aanduidde, op onze terugkomst van de *Koper mijn rivier* te wagten. Dit

geregeld zijnde, koos hij, om ons te verzellen, twee zijner jongste vrouwen, die geene kinderen hadden, en ten einde derzelver last zoo ligt mogelijk te maken, besloten wij slechts zoo veel ammunitie mede te nemen, als wij volstrekt benoodigt hadden om ons de behoorlijke levensmiddelen te verschaffen, tot dat wij ons weder zouden voegen bij de Indianen, vrouwen en kinderen, die wij thans verlieten. Alle de overige Indianen, die tot onze bende behoorden, volgden ons voorbeeld, voornamentlijk zij die verscheide vrouwen en een aantal kinderen hadden.

Om dit alles behoorlijk te regelen, daartoe werd eenigen tijd vereischt, en het was tamelijk laat in den avond van den 31, alvorens wij onze reis konden aanvangen. MATONABBEE had vrij wat moeite zijne arme vrouwen te bewegen ons niet met hare kinderen en anderen omslag te volgen; zelfs was hij bij die gelegenheid genoodzaakt gebruik te maken van zijn gezach, weshalven zij zeer te onvreden en gramstorig van den anderen scheidden; zoo haast evenwel wij onze afreis begonnen, hieven vrouwen en kinderen een jammerkreet aan, welke zoo lang bleef duren als zij ons in het gezicht hadden. Doch dit treurmuziek had weinig vat op het hart van mijne lieden, want elk hunner begaf zich vrolijk en welgemoed op reis. De weinige, die bij 't affcheid eenigzins aangedaan waren, scheenen zulks het meest om hunne kinderen, en vooral om de jongsten; om de moeders werd niet eens gedagt.

Alhoewel het laat in den avond was toen wij de vrouwen verlieten, marcheerden wij dien nacht nog tien mijlen alvorens wij halte hielden. Onderweg zagen wij veele herten, van welke 'er verscheiden door

de

de Indianen geſchoten werden. Te zeggen, dat wij bij den nacht reisden en herten ſchoten, zal gewis in 't eerst vreemd klinken, doch de verwondering zal ſchielijk ophouden, wanneer men overweegt, dat wij ons toen tertijd bevonden op 64° noorderbreedte, alwaar in dat jaargetijde de zon zoo niet den ganſchen nacht boven de kimmen blijft, echter zoo kort ondergaat, dat het bij helder weder licht genoeg bleef om te kunnen marcheeren en allerlei wild te ſchieten.

Ik had reeds behooren aantemerken, dat gedurende ons verblijf te *Cloweij* eene menigte Indianen zich bij ons voegde, om ons naar de *Kopermijn rivier* te vergezellen, met geen ander oogmerk dan om de *Esquimaux* te vermoorden, die, zoo als men van de koper Indianen vernam, dikwijls bij menigte aan die rivier kwamen. Dit ontwerp, in weerwil van de daar aan gehegte zwarigheden en gevaren, had zodanig de algemeene goedkeuring, dat alle de zich voor eenigen tijd bij ons gevoegde Indianen verzogten van de partij te mogen zijn. Ten dien einde had zich ieder voorzien van een ſchild eer wij de bosſchen van *Cloweij* verlieten. Deze ſchilden waren gemaakt van dunne plankjes, drie vierde van een duim dik, twee voeten breed en drie voeten lang, geſchikt om de pijlen der *Esquimaux* afteweeren. Dan, niettegenſtaande deze toebereidzels, waren 'er ſlechts zestig vrijwilligers, die met ons wilden gaan, toen wij afſcheid van de vrouwen namen; de overige, die ten naastenbij even zoo ſterk in getal waren, en zich mede van ſchilden voorzien hadden, overwegende den langen weg, welken zij hadden afteleggen, en het geringe voordeel dat 'er bij te halen was, verkozen liever te huis te blijven, voorwendende niet zoo lang

hunne vrouwen en kinderen te kunnen achterlaten en dezelve blootſtellen aan honger en gebrek, vooral daar zij niet konden bemerken dat iemand der onzen, die wij achter lieten, voor dezelven zoude zorgen. Doch dit waren ſlechts uitvlugten, gedeeltelijk voordkomende uit armoede of uit gierigheid. Hadden zij zoo veele *Europaſche* goederen gehad om uittedeelen onder hunne landslieden, gelijk MATONABBEE en zij die tot mijne bende behoorden, zouden zij waarſchijnlijk blijde zijn geweest ons te mogen verzellen. Toen ik kennis kreeg van het voornemen mijner reisgezellen, en de krijgstoerustingen zag met welke zij zich bezig hielden, poogde ik, zoo veel in mijn vermogen was, hen aftebrengen van hunne ontmenschte oogmerken; maar hoe ſterk ik mij 'er tegen verzettede, ik kon niets op hen verwerven; men merkte alles wat ik 'er tegen inbragt aan als een teken van bloohartigheid; men ſpottede met mij en zeide dat ik bevreest was voor de *Esquimaux*. Daar ik wist dat mijne perſoneele veiligheid grootlijks afhing van de gunſtige gedagten, welke zij in dat opzicht van mij koesterden, was ik verplicht van toon te veranderen, en ik zeide hun, dat het mij weinig verſchilde al vernietigden zij den naam en het ganſche geſlacht der *Esquimaux* voor altoos, ten zelven tijde daar bij voegende, dat, ſchoon ik geen vijand der *Esquimaux* ware, en geen rede kon zien waarom hen aantevallen, ik zulks evenwel doen zoude ter beſcherming van die genen mijner vrienden, die mijne hulp tegen hen zoude nodig hebben, zonder acht te geven op mijne eige veiligheid, en dat ik in ſtede van bevreesd te zijn voor de arme en weerlooze *Esquimaux*, ik dezelven meerder verachtte dan ontzag. Deze betuiging

ging namen zij met veel genoegen aan, en in 't vervolg bemoeide ik mij in 't geheel niet meer met hunne toerustingen of krijgs ontwerpen; bij ernstige overweging begreep ik dat het de grootste dwaasheid voor iemand in mijn geval zijn zoude, een nationaal vooroordeel te willen tegengaan, het welk tusschen deze beide natiën, zoo lang als zij elkanderen gekend hadden, schoen bestaan te hebben. (34)

Ons

(34) 't Valt niet gemaklijk reden te geven waarom bij alle *Noord Amerikaansche* stammen een zoo sterken en onuitwischbaren haat tegen de *Esquimaux* heerscht. Het oudste waarschijnlijke spoor van dien volkstam vind men in de oude verhalen der *Vlanders*, die in 't jaar 1000 of 1002 naar *Groenland* reisden, en aldaar een volkstam in booten, welke met leder overtogen waren, aantroffen. De groote, kloeke *Noormansche* avanturiers noemden deze kleene onaanzienlijke menschen *Skrallingers*, dat is: afknipzels of dwergen. In 't vervolg werd de kolonie der *Noormannen* op *Groenland* geheel vernachtsaamt en waarschijnlijk door haren slegten en kwijnenden toestand ten langen laatsten door de *Skrallingers* aangetast, die toen in 't bezit van 't eiland bleven. De tegenwoordige *Groenlanders* zijn nog kleen van gestalte en varen, gelijk de volkeren van de elfde eeuw, in booten met leder omtogen. Zij behooren tot de volkplanting, welke zich, gelijk men thans weet, van *Groenland* over het ganssche land van *Amerika* tot aan *Churchill rivier* aan de *Hudsons baai* en alle de landen van *Labrador*, en waarschijnlijk ook langs het noordlijk *Ijs meir* tot aan de *Kopermijn*, zoo niet tot aan de

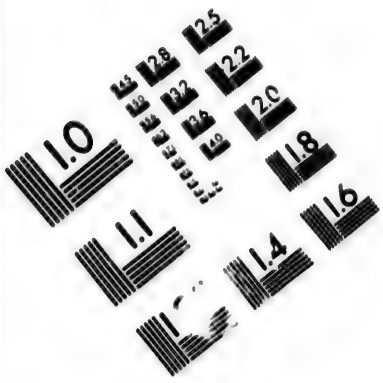

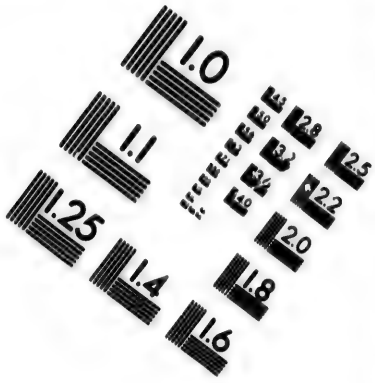

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

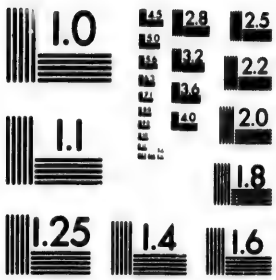

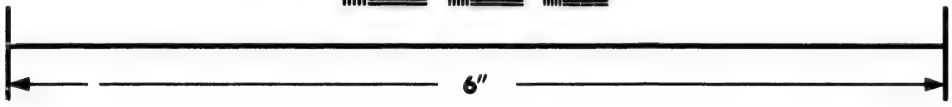

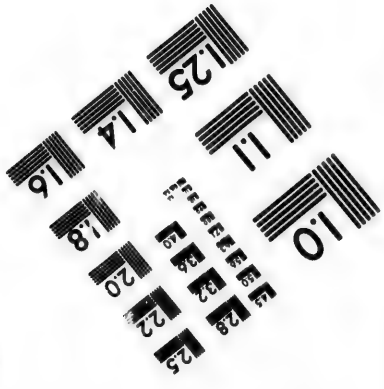

Photographic Sciences Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

Ons ontdaan hebbende van alle de vrouwen, kinderen, honden, zware bagaadje en andere beſlommeringen, vervolgden wij den eerſten junij met veel ſpoed onzen togt naar 't noorden; maar 't weêr was over 't geheel zoo onbeſtendig, en wij hadden zoo dikwijls ſneeuw, jagtſneeuw en regen, dat wij, niettegenſtaande wij van elke gunſtige gelegenheid gebruik maakten, ons eerst op den 16 junij bevonden op de noorderbreedte van 67° 30', waar MATONABBEE beſteld had, dat de vrouwen en kinderen onze terugkomst van de *Kopermijn rivier* zouden afwagten.

Op onzen togt derwaards trokken wij op het ijs over verſcheide meiren, van welke *Thoy-noy-kyed* en *Thoy-coy-lyned* de voornaamſte waren; ook trokken wij mede nog over eenige kleene kreeken en rivieren, welke van geen aanbelang zijn, dan dat ze den inboorlingen eenigen visch leveren. Het weêr, gelijk ik reeds zeide, was onaangenaam door den geſtadigen regen en ſneeuw. Doch, ter vergoeding daarvan, waren 'er zoo veele herten, dat de Indianen 'er niet alleen genoeg ſchoten voor ons dagelijks onderhoud, maar dikwijls een groot aantal van dezelven doodden, eenig-

Mackenzie rivier uitgebreid hebben. De naam van *Esquimaux* of *Esquimaks* houden zij uit de taal der *Abenakis*, in welke *Eskimantſik* raauwe ſpijs, bijzonder raauwe visch of raauw eten betekend. Aldus plegen ook de *Ruſſen* de zoogenaamde *Samojeden* in hunne kanſelarijen *Sirojedsi* te noemen: een woord, het welk raauw eten, bevroren visch en raauw vleesch betekent. Taal, zeden en levenswijs der *Groenlanders* komen volkomen overeen met die der *Esquimaux*. F.

eenigliik om het vet, het merg en de tongen. Ik deed alles wat ik kon om hun het nadeel te doen begrijpen van zulk eene flagting, vooral in een tijd van 't jaar dat de hertevellen niet geſchikt voor kleeding waren, en wij geen tijd over hadden om lang genoeg op een plaats te blijven, waar wij naauwlijks de helft konden nuttigen van 't gene zij gedood hadden. Dan, daar nationale gewoonte niet gemakkelijk te overwinnen is, deeden alle mijne vertogen niets uit, en men antwoordde mij geſtadig, dat men voorzeker wel deed veel te dooden en het lekkerſte daarvan te eten, wanneer en waar zulks kon geſchieden, want dat men het onmooglijk doen konde wanneer 'er ſchaarsheid plaats had, en zij bleven ſterk beweeren dat overvloed van herten en ander wild te dooden in den eenen oord, hetzelve niet ſchaars konde maken in eenen anderen; ook waren zij zoo gewoon alles te dooden wat onder hun bereik kwam, dat weinige hunner een kleen vogelnest konden voorbijgaan zonder de jongen te dooden of de eijeren te vernielen. (35)

Van den 17 tot den 20 marcheerden wij tuſſchen de zeventig en tagtig mijlen naar 't noorden en noord noord-westen, het grootste gedeelte van den weg langs *Cogeod meir*; maar het meir toen nog be-

(35) Ruwe of wilde volken gelijken in veele dingen naar de *Europaſche* kinderen, bijzonder naar onze jonge knapen, die, zoo haast zij aan zich zelven zijn overgelaten, niet ligt een vogelnest zullen voorbijgaan, zonder het zijne eijeren of jongen te ontnemen, de eerſten om die te verbreken en de anderen om ze ellendig te doen omkomen. F.

bevroren zijnde, trokken wij over deszelfs kreeken en baaijen op het ijs.

Op den 21 hadden wij fegt, regenachtig weêr met zulk een dikken nevel, dat wij naauwlijks eenige fchreden ver voor ons uit konden zien: de lucht helderde nogthans des avonds om tien uren op, de zon begon te fchijnen en ging den ganfchen nacht niet onder, 't welk zonder eenige andere waarneming een overtuigend bewijs leverde, dat wij ons toen ver ten noorden van den noordpool cirkel bevonden.

Zoo haast het fraai weder werd, begaven wij ons op weg, en marcheerden omtrent zeven of agt mijlen noord, toen wij aan een tak van *Congè-cà-tha-wha-chaga river* kwamen, aan welker noordzijde wij verfcheide koper Indianen aantroffen, die daar, volgens jaarlijksch gebruik, faamgekomen waren, om bij 't overtrekken der rivier in hunne kleene kanoos herten te dooden.

Het ijs thans los geraakt zijnde, waren wij voor de eerfte maal van dezen zomer genoodzaakt gebruik te maken van onze kanoos, om over de rivier gezet te worden, het welk ons vrij wat zou opgehouden hebben, zoo niet de vriendelijkheid der koper Indianen ons ware te gemoet gekomen; zij zonden alle hunne kanoos om onzen overtogt te helpen befpoedigen. Wij waren niet minder dan honderd vijftig man ferk en hadden van ons eigen flechts drie kanoos van gemeene grootte, welke elk niet meer dan twee perfonen konden bergen, zonder bagaadje. 't Is waar, wanneer het water effen is en drie of vier dier kanoos door ftaken of ribben wel aan elkaar zijn verbonden, kunnen dezelve als dan zwaarer last voeren en loopen minder gevaar van kantelen, ook be-

bediend, het volk van dien oord zich bij 't overtrekken van rivieren van die ſamenkoppeling, wanneer zij meer dan eene kanoo bij zich hebben.

Toen wij de noordzijde der rivier bereikt hadden bemerkten wij, dat MATONABBEE en verſcheide andere Indianen, die met ons reisden, perſoonlijk bekent waren met de meeste koper Indianen die wij hier aantroffen. De laatsten ſchenen zeer verblijd ons te ontmoeten, en poogden door alle middelen, welke in hun vermogen waren, ons gezelſchap te overtuigen van hunne bereidwilligheid om ons in alles te dienen; alvorens onze tenten nog opgezet waren, hadden die vreemden reeds een groot gedeelte gedroogd vleesch en vet gereed, 't welk zij, bij wijze van een feestmaal, opdischten, en tot het welk de meeste der voornaamſte Indianen, die mij verzelden, werden uitgenoodigt, zoo wel als MATONABBEE en ik, dien de beste brokken werden aangeboden.

t Is natuurlijk te vermoeden dat de koper Indianen terſtond na onze aankomst onderrigt wierden van den aart en 't oogmerk onzer reize. Dit was zoo haast niet bekent of zij gaven hunne volkome goedkeuring daar aan, en veele hunner ſcheenen gereed en verlangden om ons alle hulp en bijſtand te geven, bijzonderlijk door ons verſcheiden hunner kanoos te leenen, welken zij verzekerden dat ons wel te paſſe zouden komen op onzen togt, en veel zouden toebrengen tot ons gemak en ſpoediger voortreize. (36)

Doch

(36) De haat tegen de *Esquimaux*, welke men onder alle de *Noord Amerikaanſche* ſtammen bemerkt, is indedaad een waar raadzel. De *Esquimaux* hebben zich

Doch deze kanoos werden niet toevertrouwt aan mijn dienstvolk, maar door de eigenaars, die ons verzelden, zelv' gedragen, alzoo het met geene zekerheid te bepalen ware, waar zij bij onzen terugtogt op ons zouden wagten.

Overeenkomstig mijnen lastbrief rookte ik de *Calumet* of pijp des vredes met de voornaamste koper Indianen, die daarover ten uitersten verheugd waren; en uit een gesprek, het welk zij met elkanderen over onze reis hielden, bemerkte ik, dat het vooruitzicht van eene *Europasche* kolonie in hunne nabuurschap te zullen krijgen, hen niet weinig verheugde; want zij begrepen niet dat eenige hindernissen, zwarigheden of andere belemmeringen het gansche ontwerp in duigen konden doen vallen. Luchtstreek en jaargetijde kwamen bij hen in geene aanmerking, en zij konden niet zien wat ons beletten zou tot hunnent te komen; want schoon zij erkenden nooit de zee aan den mond der

reeds sedert 800 jaren in de noordelijkste streeken van *Amerika* opgehouden, en gevolglijk de andere stammen door hun omzwerven niet verdrongen. Zij zijn voor het overige van aart onbeledigend en gedeeltelijk goedaartig. De gruwzame wijze, op welke hunne naburen hen vervolgen, heeft hen tegen vreemden mistrouwig gemaakt, maar jegens anderen gedragen zij zich zeer vriendelijk en gedienstig. Geen volk geeft voor 't overige een sterker bewijs van vaderlandsliefde, als dit, het welk den allerkoudsten en barsten oord van *Noord Amerika* bewoond, en denzelven tegen geen ander verblijf zou verruilen. F.

der *Koper rivier* vrij van ijs te hebben gezien, konden zij zich niet verbeelden wat een ſchip beletten zou in die rivier te komen, en zij merkten eenvoudig genoeg aan, dat het water altoos zoo effen en ſtil was tusſchen het ijs en den oever, dat zelfs kleene booten met groot gemak daar veilig konden vaaren; maar op welk eene wijze een ſchip tusſchen het ijs en den oever zoude komen, daar dagten zij niet aan.

't Zij eene wezenlijke gastvrijheid of de hoop van groote voordeelen uit mijne ontdekkingen te zullen trekken, hen zoo heusch' jegens mij deden handelen, dit weet ik, dat hunne gedienſtigheid verre overtrof alles wat ik van een zoo onbeſchaafden ſtam had verwagt, en het ſpeet mij geweldig, niets van waarde bij mij te hebben, waarmede ik hunne vriendelijkheid konde erkennen. Zoodanige artijkels evenwel als ik bij mij had, deelde ik onder hen uit, en dezelve werden dankbaarlijk door hen ontvangen. Alhoewel zij eenige *Europaſche* waaren onder zich hadden, welke zij van de noord Indianen koopen, hadden dezelfde artijkels uit de hand van een Engelschman grooter waarde bij hen. Daar ik de eerſte was dien zij ooit gezien hadden, of waarſchijnlijk immer zien zouden, was het grappig te bemerken hoe zij zich allen om mij heen ſchaarden, en even zoo begeerig waren om mij van 't hoofd tot de voeten te beſchouwen, als een natuur-onderzoeker zijn zou in 't beſchouwen van een bij hem vreemd dier. Zij merkten en betuigden evenwel dat ik een volkomen menſchelijk wezen was, uitgezonderd in de kouleur van mijn haair en van mijne oogen; het eerſte, zeiden zij, was gelijk aan't bevlekte haair van een buffels ſtaart, en de andere,

die

die ligt van kouleur waren, vergeleken zij bij de oogen van een meeuw. De blankheid van mijn huid of vel was, naar hunne gedagten, niet fraai, en zij zeiden, dat het geleek naar vleesch dat in water had te weeken gelegen, tot dat al het bloed 'er was uitgetrokken. Over 't geheel beschouwde men mij als iet raars in dit gedeelte der wereld, zoo dat wanneer ik mijne haairen uitkamde, zij mij altoos om de uitgetrokken haairen vraagden, welke zij zorgvuldig te samen bonden, zeggende: „ als ik u wederzie zult gij uw haair ook wederzien!" (37)

Daags na onze aankomst te *Congecathawhachaga*, vaardigde MATONABBEE zijn broeder en verscheide koper Indianen af naar de *Koper mijn rivier*, met bevel, om aan de Indianen, die zij mogten ontmoeten, kennis te geven van het oogmerk, waar mede ik die oorden kwam bezoeken, en insgelijks om dat ze ons aan die rivier zouden afwagten. Bij deze boden zond ik een geschenk van tabak en eenige andere klee-

(37) Ook bij ons is een mensch, die van verre oorden komt, en wiens haairen, kleur, gelaat en oogen van de onze verschillen, een voorwerp van nieuwsgierigheid. Dat de wilde *Noord Amerikanen* de oogen en haairen van den heer HEARN bij voorwerpen vergeleken, die zij 't best kenden, was zeer natuurlijk; gelijk ook dat zij iets van den vreemden man tot gedagtnis begeerden te hebben. Even eens was het met de eilanders in de Zuidzee, die in een glaze kraal, een kleenen spijker, ja zelfs in een stukje wit papier, het welk zij uit de handen eens. *Tahata Bretanni* (een Engelschman) ontvingen, groote waarde stelden. F.

kleenigheden, ten einde de vreemdelingen, die zij mogten ontmoeten, aantemoedigen ons gereedelijk door raad en daad bijteſtaan in 't gene wij van hun mogten vorderen.

MATONABBEE en de andere Indianen het raadzaam oordeelende alle de vrouwen aan deze plaats te laten blijven, en zonder haar onze reis naar de *Kopermijn rivier* voordtezetten, achtten wij het noodig alhier eenige dagen te verwijlen, en zoo veele herten te dooden, als zij tot haar beſtaan gedurende onze afwezenheid zouden behoeven. Dan, niettegenſtaande de herten zoo menigvuldig waren, maakten wij zoo veele monden uit, en 't gene wij dagelijks nuttigden was zoo veel, dat 'er verſcheide dagen verliepen alvorens wij de vrouwen een genoegzamen voorraad van vleesch konden verſchaffen, aan 't welk zij dan ook verders niet te doen hadden, dan het aan lapjes te ſnijden en in de zon te droogen. Het vleesch, aldus bereid, kan niet alleen op reis medegevoert worden, maar is ſmakelijk tevens; al het bloed en alle de zappen 'er in gebleven zijnde, maakt het een goed en gezond voedzel, 't welk met een weinigje oplettenheid een gansch jaar kan goedgehouden worden. Bij warm weder evenwel moet men het dikwijls luchten, dewijl het anders zou uitſlaan en muf worden; maar zoo haast de winter en vorst invallen heeft men 'er voor den volgenden zomer niet naar omtezien.

Wij waren niet veele dagen te *Congecathawhachaga* geweest, of wij hadden reden ons zeer te beklagen over het gedrag van verſcheide mijner onderhoorigen omtrent de koper Indianen. Zij ontnamen hen niet alleen veele hunner jonge vrouwsperſonen, hun bont

en

en bereidde vellen, maar ook verſcheide hunner bogen en pijlen, welke de eenige wapens waren, waarmede zij zich in 't vervolg voedzel en kleeding konden verſchaffen, en hunne vrouwen en kinderen onderhouden. Misſchien zal men denken dat zij zulke eenvoudige wapens, welke zoo gemakkelijk te maken waren, zich met weinig moeite weder konden aanſchaffen, dit zouden zij ook hebben kunnen doen, indien zij daartoe de geſchikte ſtof behoorlijk hadden kunnen bekomen; maar juist het tegendeel had plaats, en dit was ook de reden waarom men hen dezelven ontroofde. In 't midden der bosſchen zou het hout, van 't welk een noord Indiaan zijn boog en pijlen maakt, van weinig waarde zijn geweest; met een weinig moeite had hij die konnen maken, maar op een afſtand van eenige honderd mijlen van de bosſchen, hebben boog en pijlen in een oord, waar men zonder dezelven niet beſtaan kan, meer wezenlijke waarde, dan daar waar men zich dezelven zoo gemakkelijk kan bezorgen. (38)

Om TONABBEE bij deze gelegenheid recht te laten wedervaren, moet ik bekennen, dat hij zijn mogelijke best deed om zijne landslieden te overreden toch geen bont, geene kleederen, geen boog noch pijlen aan de koper Indianen te ontnemen, zonder hen

(38) Al weder een bewijs hoe zeer de *Noord Amerikaanſche* ſtammen, die met de *Europanen* iets te doen hebben, verergeren of ſlegter worden. Zij berooven de goedaartige en niets kwaads vermoedende koper Indianen, en maken ze op die wijze geheel van hun afhanglijk. F.

hen dezelven behoorlijk te vergoeden. Maar omtrent de vrouwen liet hij hen begaan; 't is waar hij zette hen niet aan 'er zoo veele te nemen als hun behaagden, maar hij ging 'er hen ook niet in tegen. Onze noord Indianen ſchenen intusſchen zeer geſteld te zijn op de vrouwlieden der koper Indianen, zonder dat ik daar voor de reden kon bevroeden, daar zij wezenlijk in allen opzichte het zelfde volk uitmaken, en hunne taal zoo veel niet verſchilt als de bijſpraaken van de naastgelegene landſchappen in *Engeland* verſchillen van elkanderen.

't Is geenzins te verwonderen, dat de veelwijverij bij dit volk plaats heeft, daar dezelve zoo wel geſchikt is voor hunnen ſtand en levenswijze. Naar mijne gedagten is 'er geen volk onder de zon dat deswegens meerder toegevenheid verdiend. De plaatzen waar zij zich jaarlijks moesten heen begeven en ophouden, om de bont-dieren te vangen, en zich derzelver bont te bezorgen, zijn zoo ver van de Europaſche zetels afgelegen, dat men hen de grootſte reizigers van de ganſche wereld mag noemen; en daar zij noch paarden noch ſcheeps-voertuig bezitten, is elk jager genoodzaakt, zich van veelen te laten verzellen, om hem het bont te helpen dragen naar het fort der Maatſchappij, en wederom van daar de Europaſche goederen, welke zij tegen het bont inwisſelen. Tot dat werk nu zijn in dat land geene lieden zoo bekwaam als de vrouwen, die van kindsbeen af, gewend worden zware laſten te dragen of voordteſlepen en allerlei ſlobbig werk te verrigten, (39) zoo dat die mannen

(39) Hier boven hebben wij reeds te kennen gegeven

nen, die in ſtaat zijn voor drie, vier, vijf, zes of meer vrouwen te zorgen, in dezelve over 't algemeen gehoorzaame en getrouwe bedienden, liefhebbende vrouwen, en tedere moeders van hare kinders vinden.

Hoe zeer de meeste dier vrouwen zich naar deze gewoone levenswijze ſchijnen te ſchikken, en 'er zich uiterlijk niet tegen verzetten, en over 't geheel hare voornaamste behoeftens beſtaan in voedzel en kleeding, overwint de natuur bij wijlen de gewoonte, terwijl de geest van minnenijd zich onder haar laat zien; dan, daar de man altoos de beſlisſer is, bemiddelt hij zeer ſchielijk de zaak, ſchoon misſchien niet altoos tot volkomen genoegen van partijen.

Het ſtrekt de noord Indiſche vrouwen zeer tot eer, wanneer ik betuige dat zij de zachtaartigſte en deugdzaamſte vrouwelijke wezens zijn, die ik in

ven dat onder de noord Amerikaanſche wilden gewisſelijk de veelwijverij een kwaad is, 't welk zij de Engelſchen hebben dank te wijten, dewijl de Wilden die met de faktorijen handel drijven en daar toe lastdieren behoevende, de vrouwsperſonen de geſchiktſte daar toe vinden. 't Is voor 't overige zeer te verwonderen, dat de noord Amerikane niet gelijk de Kamſcatdalen, Tunguzen en Koriaken in *Aſia*, op de gedagte komen om zich van honden en rendieren te bedienen tot het trekken hunner ſleden. Dagten de meeste Engelſchen aan iet anders dan aan geldwoekeren, dan zoud en zij zelf door het temmen en 't gebruiken dier dieren, den inboorlingen een voorbeeld geven. F.

in eenig gedeelte van *Noord Amerika* ontmoette, ſchoon zommige lieden zulks meer toeſchrijven aan hebbelijkheid, gewoonte en vrees voor hare mannen dan aan wezenlijke neiging. — 't Is zeker buiten allen twijvel, dat niemand beter met eene noord Indiſche vrouw weet omtegaan dan een noord Indiſche man, en dat zommige dier vrouwen, die men toeſtond aan het fort te blijven, uit baatzucht en gewin ligtelijk hare deugd verzaakten; ja, zommige harer wierden allengskens zoo bedorven en ſlecht als de overgegevendſte van de zuid Indiſche vrouwen, die onder alle hare ſtammen de ontugtigſte ſlonſen van de ganſche wereld zijn. Zonder haar dierlijken wellust intetoomen, zoo lang jeugd en drift duren, geven zij zich over aan allerlei ſoorten zelfs van bloedſchandige ontuchtigheden, en zulks op eene zoo beeſtachtige wijze, voor al wanneer zij beſchonken zijn, ('t geen dikwijls gebeurd, daar zij zeer aan den drank zijn overgegeven) dat de dieren geen minder ſchaamte kunnen toonen. Ik weet wel, dat eenige weinige Europanen, die maar nu en dan gelegenheid hadden haar te zien, en hare zeden van nabij te beſchouwen, zeer ruim in haren lof hebben uitgeweid; maar elk die eenigzins met haar bekent is en onder haar heeft verkeerd, en zich heeft toegelegt haare karakters te doorgronden, zal gereedelijk toeſtemmen, dat de bekwaamheden van den volmaakſten man niet in ſtaat zijn hem de liefde te verwerven of de kuiſchheid te behouden van eene zuid Indiſche vrouw. (*) De

(*) Niettegenſtaande dit het algemeen karakter der

De noord Indiſche vrouwen verſchillen over 't geheel zeer van die welke ik hier boven beſchreven

zuid Indiſche vrouwen is, zoo als men ze op de kust van de *Hudſons baai* noemt, en zij een zelfde ſtam uitmaken met de Indiſche Canadanen, acht ik mij gelukkig, het in mijn vermogen te hebben, hier eenige weinige regels bij te voegen, ter gedagtenis van eene derzelven, die ik van hare vroegſte jeugd af gekend hebbe, en van wie ik met waarheid kan zeggen, dat zij juist het omgekeerde was van de ſchilderij hier boven door mij van de Indianen opgehangen.

MARIA, de dochter van MOSES NORTON, die vele jaren bevelhebber was aan 't *Prins van Wallis fort*, aan de *Hudſons baai*; alhoewel geboren en opgebragt in een land van alle overige landen het ongunſtigſte voor deugd en deugdſame beginzels, bezat die en alle andere goede en beminnelijke hoedanigheden in den hoogſten graad.

Zonder hulp van godsdienst, en met geene andere opvoeding dan die, welke zij onder losbandige inboorlingen van haar land ontving, zou zij met eenen voortreflijken luister uitgemunt hebben in eenig ander land; want, indien een innemend voorkomen, bevallige manieren, eene gulle openhartigheid, voordkomende uit een onbezoedeld geweten, eene beminnelijke zedigheid, en eene weergalooze kieschheid van gevoel, bevalligheden en deugden uitmaken, welke eene vrouw beminnlijk doen zijn, had niemand rechtmatiger eisch op algemeene achting en eerbied dan zij, terwijl hare goedhartigheid, menschlievenheid, en naauwgezette

ver-

ven hebbe; 't is iets ongemeens te horen dat zij zich schuldig maken aan ontucht, zelfs dan wanneer

verknogtheid aan deugd en eerbaarheid, de verlichtste en vroomste Christen tot eer zou verstrekt hebben.

Onderdanig, gehoorzaam, en hare ouders hartelijk beminnende, standvastig en getrouw voor hare vrienden, dankbaar en nederig jegens hare weldoeners, vergevende en vergetende allen hoon; zorgvuldig vermijdende iemand te beledigen, beleefd en vriendelijk jegens allen, liet men haar nogthans van honger en strenge koude sterven in 't midden harer bloedverwanten, in een tijd, toen de nijpende hand des hongers zich niet streng deed gevoelen aan hare medegezellinnen; en men mag waarlijk zeggen, dat zij de martelaares was van deugdsame grondbeginzels. Zij stierf in den winter van 't jaar 1782, na dat de Franschen het *Prins van Wallis fort* vernield hadden, zijnde in het twee-en-twintigste jaar hares ouderdoms.

De menschelijke natuur siddert op het bloot verhaal van zoo veel barbaarschheid, en 't verstand staat bij dergelijke gevallen verlegen, reden te geven van 't bestuur der Voorzienigheid; doch zulke gevallen zijn tevens de sterkste verzekering voor een leven hier namaals, zoo oneindig ver boven het tegenwoordige, dat het genot van alle zinnelijke vermaken door de onwaardigste en overgegevendste booswichten, met het lot van de onschuldigste en deugdzaamste vrouw in de folterendste smerten omkomende, niet eens in vergelijking komt. Maar

neer zij met zes, zeven of agt vrouwen in de liefde van haren man deelen.

't Is

Rust zij de asch! en vrede zij de ziel,
Van haar, die met elk een gestaag in vrede leefde!
Wier hart niet anders neigde dan tot deugd,
En zich nooit met het mom van veinzerij bedekte,
Die niet dan waarheid dagt, en in wier oog
De oprechtheid van haar ziel doorstraalde.
Noch nijd, noch trotsheid kwam ooit bij haar op,
't Gezond verstand, steeds aan natuur verbonden,
Was haare gidze, en licht op 's levenspad.
Maar thans bevrijd van alle ramp en kwalen,
Rust hier de steeds standvastige vriendin,
De tederhartigste en altoos getrouwe gade.

Haar vader was ongetwijveld te beschuldigen dat hij haar zoo teder opbragt als hij deed; daar door maakte hij haar onbekwaam, om alle die ongemakken en moeilijkheden uit te staan, welke weinig geacht worden of in geen aanmerking komen, bij de overige harer sexe, welke voor zich zelve weten te zorgen. Dit is maar al te dikwijls het geval onder de Europanen in dat land, die hunne kinderen zoo zacht en teder opbrengen, dat deze, na den dood der ouderen, buiten staat zijn, zich den behoorlijken nooddruft te verschaffen. Wijlen den heer FERDINAND JACOBS, die veele jaren opperhoofd was aan *York fort*, was de eenige man, dien ik ooit kende, die juist anders handelde. Schoon geen mensch zijne kinderen in allen opzichte meerder kon beminnen, liet hij die genen,

wel-

't Is waar, indien ik haar karakter moest opmaken uit het geda ag van die genen, die ik van nabij gekend hebbe, ik zou als dan weinig reden hebben zoo gunstig van haar te ſpreken; maar onpartijdigheid laat mij niet toe eenige weinige van de ſlechtſte karakters tot model te nemen van alle de overige. Waarlijk men heeft reden te vermoeden, dat reizigers en lorrendragers altoos de ſlechtſte waaren worden voorgelegt en de hoogſte prijzen daar voor betalen.

't. Moet vreemd luiden, daar ik met zoo veel lof van de kuiſchheid der noord Indiſche vrouwen gewaagde, tevens te moeten erkennen dat de mans van dat land de gewoonte hebben, voor een nacht of wat hunne vrouwen met elkanderen te verwiſſelen. Dan verre dat zulks onder hen een misdaad gerekend worde, achten zij het als een der ſterkſte banden van vriendſchap, welke tuſſchen de beide familien kan plaats hebben; en in gevalle een der beide mans komt te ſterven, vind de andere zich verplicht voor de kinderen van den overledenen te zorgen. — Dit volk, verre van dit verdrag als eene enkele plechtigheid te beſchouwen, gelijk de meeste onzer Christen doopheffers of doopheffters doen, die niettegenſtaande zij voor GOD en

welke hij niet met zich naar *Engeland* kon overvoeren, geheel en al onder de inboorlingen opbrengen; zoo dat toen hij het land verliet, zij naauwlijks 't verlies gewaar wierden, hoewel zij de afweezenheid betreurden van een zachtzinnig en liefhebbend vader.

en menſchen openlijk beloven te zullen zorgen voor den doopling, naauwlijks ooit daar na zich hunne gelofte herinneren, is 'er geen voorbeeld, dat een noord Indiaan verzuimde de plicht te vervullen, welke men rekent dat hij zich zelve had opgelegt. Welke ſlechte hoedanigheden de zuid Indianen ook hebben, zij zijn met dat alles menschlijk en liefdadig omtrent de weduwen en kinderen hunner overledene vrienden, en daar hun toeſtand en levenswijs hen in ſtaat ſtelt met minder moeite liefdadiger te zijn, dan een noord Indiaan, zijn 'er nogthans weinige weduwen en weezen onder deze laatsten, voor welken niet gezorgt is.

Alhoewel de noord Indiſche mans geene zwarigheid maken twee of drie zusters ten gelijken tijde tot vrouwen te hebben, letten zij evenwel naauwkeurig op den graad van bloedverwantſchap, wanneer zij de gemeenſchap hunner vrouwen aan anderen toeſtaan. De zuid Indianen zijn in dit geval minder naauwgezet; 't is onder hen geheel niet ongemeen, dat de eenen broeder de vrouw of dochter van den anderen broeder beſlape. (*) De noord

(*) De meeste zuid Indianen, zoo wel als de Athapuscow en Neheawaij ſtammen, maken daar in 't geheel niets van. 't Is zeer bekend, dat veele hunner, bij gelegenheid, hunne eige moeders beſlapen, en dikwijls hunne eige zusters en dochters huwen. Ik heb verſcheide hunner gekend, die na langen tijd in dien ſtaat geleeft te hebben met hunne dochters, dezelve overgaven aan hunne zoons, en dat elk wel te vreden was.

In

noord Indianen daarentegen houden zulks voor afschuwelijk. (40)

De

In weerwil van de geſtrenge luchtſtreek, kan de ontucht van derzelver bewooners, niet overtroffen worden door eenige Oosterſche natie, wier wellustige levenswijze en warm klimaat, meer geſchikt zijn om de driften ongemeen aantezetten, dan de geſtrenge koude van de bevroren wereldſtreek.

't Is waar, dat de weinige die onmiddellijk onder de beſcherming der Engelſchen leven, nooit hunne zusters of dochters ten vrouwe nemen, misſchien uit vrees van aan de Engelſchen te mishagen; maar 't is ook wel bekent, dat 'er nu en dan bloedſchande onder hen gepleegt word, ſchoon misſchien niet zoo menigvuldig als onder de vreemde Indianen.

(40) Daar de zuidwaards wonende noord Amerikaanſche ſtammen, zoo als de ſchrijver uitdrukkelijk aanmerkt, een zelfden oorſprong hebben met de Canadaſche: zoo luid het vreemd, dat de bloedſchande onder de eerſten plaats heeft; want bij de ſtammen, die aan de noord Amerikaſche vrijſtaten grenzen, vind men daar zeldſaam voorbeelden van. Dat de mans zich met hunne zusters en dochters vermengen, ontſtaat hoofdzakelijk uit den ondergeſchikten ſtaat, waar in de vrouwen doorgaans gehouden worden. Hoe nu kan eene vrouw, die gewoon is blindeling eenen man te gehoorzamen, zich in iets aan zijnen wil onttrekken? — Dat de Wilde zijne door hem zelven gemisbruikte dochter, daarna aan zijnen zoon ten vrouwe geeft, toont een zedenbederf aan, het welk ſchier nergens bij eenig ander

De Indianen, zoo veele herten gedood hebbende, als zij genoegzaam oordeelden tot onderhoud der vrouwen, gedurende ons afwezen, was het thans den eersten julij geworden; ik had middelerwijl door goede waarnemingen, zoo wel aan de middagzon als anderzins, de noorderbreedte van *Congecathawwachaga* bepaald op 68° 46′ en deszelfs lengte bij gisfing op 24° 2′ ten westen van 't *Prins van Walles fort* of 118° 15′ ten westen van *Londen*.

Den 2 julij was het weêr zeer slecht met veel jachtneeuw en fijnen hagel; evenwel begon het om negen uuren des avonds eenigzins te bedaren en optehelderen; wij marcheerden daar op nog tien mijlen noord ten westen voord, en hielden toen halte om een weinig te slapen. Bij ons vertrek van *Congecathawwhachaga*, verkozen verscheide Indianen, die zich mede op de oorlogs-lijst hadden laten stellen, liever bij de vrouwen te blijven; doch hun gemis werd ons rijkelijk vergoed door de ko-

volk gevonden word. Bij de Nomadiſche ſtammen der Arabieren, heeft de veelwijverij zints langen plaats, evenwel houden zij de bloedſchande voor iet ſlechts, daar zij in hunne taal woorden voor hebben, welken het afſchuwen daar van uitdrukken. De Horiten of Kananiten, een verdreven ſtam aan den Arabiſchen zeeboezem, en in de aangrenzende woestijn, plegen, 't is waar, bloedſchande, maar zij worden ook van alle meer beſchaafde volken deswegens met afgrijzen beſchouwt. *Job* XXX. 1—8. *Diodorus Siculus* L. III. *Strabonis Geograph.* L. XVI. F.

koper Indianen, die ons in de dubbele hoedanigheid van wegwijzers en krijgslieden verzelden.

Op den 3 was het weêr even flecht als daags te voren; wij deden evenwel ons best om nog tien mijlen afteleggen, denzelfden koers houdende als den vorigen dag; eindelijk waren wij verplicht halte te houden, dewijl wij buiten ſtaat waren om door de ſteeke jachtſneeuw het pad voor ons uit te zien. Bij halte houden verſtaan wij hier niet anders, dan dat wij achter groote ſteenen of in de holtens der rotzen de wijk namen, en ons daar onthaalden op den voorraad dien wij mede bragten; hier rookten wij onze pijpen, of lagen ons neder om te ſlapen, tot dat het weder ons toeliet onze reis te vervolgen.

Op den 4 was het weder iets beter, doch nog ſteeds verzeld van fijne jachtſneeuw, waar door het gaan moeilijk werd. Wij marcheerden evenwel zeven-en-twintig mijlen noord-west op, veertien van dezelven over ſteenachtig gebergte, zoo als de Indianen het noemen, en voorzeker verdiend geen oord van de wereld dien naam beter. Op onze eerste nadering tot die hoogtens, kwamen dezelven ons voor als een verwarden ſteenhoop, voor menſchen voeten bijna ontoeganglijk; doch eenige koper Indianen bij ons hebbende, die de beste wegen kenden, deden wij ons best daar over te komen, ſchoon dit niet anders gelukte, dan zomwijlen op handen en voeten te kruipen. Dan, hoe moeilijk ook de weg ware, vond men 'er toch een pad, 't welk dwars over die ſteenrotzen loopt, zelfs op de naakte rots; en op die plaatzen, welke voor geen indruk vatbaar ſchenen, is het pad zoo dui-

delijk en wel betreden als eenig voetpad in *Engelan*. Aan verſcheide plaatzen van dit pad zagen wij veele groote vlakke ſteenen als tafels, die met veele duizende kleene keijen als bedekt waren. Deze zijn, volgens het zeggen der koper Indianen, met 'er tijd tot zulk eene menigte geworden, naardien elk, die langs dezen weg zich naar de mijnen begeeft of van daar komt, 'er een bij werpt; daar het des de gewoonte ſcheen voor elk voorbijganger den hoop met een ſteen te vermeerderen, lieten wij niet na ieder den onzen 'er bij te voegen, om goed geluk te hebben.

Juist als wij aan den voet dier rotzige hoogtens gekomen waren, namen drie der Indianen de terugreis aan, voorgevende: dat uit alles, wat zij zagen, het hun toeſcheen, dat het overige van de reis verzeld zou zijn van meer moeite dan het vermaak, 't welk zij zich zelven in het optrekken ten oorlog tegen de Esquimaux beloofden, kon opwegen.

Op den vijfden was het weder zoo ſlegt, dat wij door de aanhoudende jachtſneeuw, hagel en ſtofregen geen pad konden bekennen, wij bleven derhalven daar wij waren; maar op den zesden dag was het weêr wat bedaard, en tegen den middag mooi geworden zijnde, braken wij in den uchtendſtond op en trokken omtrent elf uren noordwest op; eindelijk begon de lucht weer te betrekken, en daar wij op nieuw het ſlegt weder zagen aankomen, zagen wij naar een ſchuilplaats uit tuſſchen de rotzen, gelijk wij de vier vorige nachten gedaan hadden, want wij hadden noch tenten noch tentſtokken bij ons. Den volgenden morgen liepen 'er nog vijftien Indianen van ons weg; zij waren wars van den weg en het ongemeen ſlegte weêr.

weêr. Indedaad, ſchoon dit volk gehard is tegen alle ongemakken, waren hunne klachten bij deze gelegenheid niet ongegrond; want zinds ons vertrek van *Congecathawhachaga* hadden wij naauwlijks een droogen draad aan 't lijf gehad, of ons kunnen beſchutten tegen de geſtrengheid van 't weder, dan in de ſpelonken, waarvan de beste niet dan dampige, vochtige en ongezonde plaatzen waren. In zommige droop het water geſtadig van 't gewelf, zoo dat onze ſchuilplaats naauwlijks iets beter was dan de open lucht. Ook waren wij, ſedert wij de vrouwen het laatst verlaten hadden, buiten ſtaat geweest eenig ander vuur te maken dan 't gene wij tot het aanſteken van een pijp nodig hadden; 't is waar zommige plaatzen waren bezet met een weinig mosch, maar de aanhoudende jachtſneeuw en regen maakten het zoo door nat, dat het even zoo onmooglijk was het aan 't branden te krijgen als een natte ſpons.

Niet zoo haast waren wij in onze ſchuilplaatzen getreden, of wij onthaalden ons zelven met eenig raauw hertenvleesch, dien morgen door de Indianen gedoodt; zijnde de kleene voorraad van gedroogde mondkost, welke wij, toen wij de vrouwen verlieten, medegenomen hadden, thans verbruikt.

De bui, welke wij voorzien hadden, kwam ook eensklaps uit het noordwesten met eenen ſterken wind, verzeld van zoo veel ſneeuw, dat de oudſte Indianen zich niet konden herinneren in eenig jaargetijde, laat ſtaan in 't midden van den zomer, iets heviger gezien te hebben. De vlaag nogthans duurde niet lang en allengskens werd het geheel ſtil; maar de ſneeuwvlokken waren zoo groot als bijna niet te gelooven is, en de ſneeuw viel zoo digt dat ſchoon

De

de bui ſlechts weinige uren aanhield, wij nogthans gevaar liepen in onze ſpelonken verſmoord te worden.

Op den zevenden woei het een friſſche koelte uit het noordwesten, met eenige losſe buijen van ſtofregen, tuſſchenbeide zonnenſchijn met eene geſtadige warmte, waardoor de pas gevallen ſneeuw ſchielijk verſmolt. Vroeg in den ochtend kroopen wij uit onze holen, welke aan de noordzijde van het rotsgebergte waren, en marcheerden omtrent agttien of twintig mijlen noordwest ten westen op. Onderweg trokken wij op het ijs een gedeelte van een groot meir over, het welk toen nog in 't geheel niet ontdooid was. Dit meir noemde ik het *Buffel-* of *Muskus-rund meir*, uit hoofde van het groot getal dier dieren, welke wij aan de oevers van hetzelven zagen grazen. De Indianen ſchoten 'er eenige van, maar vindende het vleesch dor en mager, namen zij ſlechts eenige ſlierenhuiden mede, om 'er ſchoenzolen van te maken. Tegen den avond keerde het ſlegt weêr terug, met harde rukwinden uit het noordoosten en zeer kouden regen en hagel.

't Was voor de eerſte keer dat wij, ná ons vertrek van de faktorij, muskus-runders zagen. Ik heb in mijn verhaal van mijne eerſte ongelukkige onderneming gezegt: dat wij een groot aantal dezer dieren beſpeurden eer wij honderd mijlen van de faktorij af waren; zelfs zagen wij eens het ſpoor van twee of drie dezer runderen op ſlechts negen mijlen afſtand van 't *Prins van Wallis fort*. Op mijnen tweeden togt naar 't noorden ontmoetten wij 'er insgelijks eene menigte van; van welke mijne reisgezellen 'er verſcheiden doodden, bijzonderlijk den 17 julij van 't jaar 1770. Zomwijlen ziet men deze buffels bij groote me-

menigte langs de zeekusten van *Hudsons baai*, van *Knapp baai* af tot aan *Woga winter*; maar nergens vind men ze in grooter aantal dan binnen den noordpoolcirkel. Op die hooge breedtens heb ik menigmalen 'er verscheide kudden van gezien in een enkelen dag reizens. Zommige dier kudden bestonden uit tagtig tot honderd stuks. In evenredigheid van de koeijen is het getal der stieren zeer gering onder den hoop; want het is zeldsaam meer dan twee of drie stieren te vinden onder de grootste kudde. Uit het getal der mannetjes, welke men vind dood liggen, maken de Indianen op, dat zij elkanderen bij 't vechten om de wijfjes ombrengen. Als zij tochtig zijn, zijn ze zoo jaloersch van de koeijen, dat zij op mensch en dier, die dezelven durven naderen, met woede aanloopen; zelfs heeft men opgemerkt, dat zij als dan tegen ravens en andere groote roofvogels, die te digt bij haar strijken, bulken. Zij schijnen het mee te behagen te scheppen op het rotzigst gedeelte der kale gronden, ook worden zij zelden op een wijden afstand van de bosschen gevonden. Schoon zij groote dieren zijn, en een log en lomp voorkomen hebben, beklimmen zij evenwel de rotzen met groot gemak en zeer vlug; ook zijn ze bijkans zoo vast op de beenen als een geit; even als dezen grazen zij op alles, schoon zij het meest schijnen op te hebben met het gras; doch in den winter, wanneer dat voedzel schraal is, eten zij het mosch of eenig ander kruid, dat zij konnen vinden, als mede de toppen der wilgen en de tedere takjes der pijn-boomen. De koeijen laten zich in augustus rijden en werpen haar kalf in 't laatst van meij of in 't begin van junij, doch nooit meer dan één te gelijk.

Een

Een volwasſen muskus-rund, is zoo groot als gemeenlijk, of ten minſten als het midden ſoort van t Engelsch hoornvee (*); hunne beenen zijn wel zoo dik, maar niet zoo lang, ook is hun ſtaart niet langer dan die van een beer, en hangt, even als die, naar

(*) De heer DRAGOR zegt in zijne reisbeſchrijving, II deel, bl. 260, dat het muskus-rund lager op de pooten ſtaat dan het hert, maar dat het breeder van bulk en lendenen is. Doch hij vergist zich daarin; het muskus-rund is van grootte zoo als ik het hier boven beſchreven heb; en de Indianen rekenen dat het vleesch van een volwasſe koei in wigt gelijk is aan dat van drie herten. 't Spijt mij dat ik mijn vriend, den heer GRAHAM, ingelijks moet tegenſpreken, daar hij zegt: dat 'er drie- of vier-duizend ponden van het vleesch dier buffels jaarlijks op ſleden naar 't *Prins van Wallis fort* gevoert worden; 't kan zijn dat men in bijzondere jaren ten naastenbij duizend ponden van de inboorlingen heeft aangenomen; maar het gebeurt dikwijls, dat 'er in den tijd van vijf jaren niet een enkel lood van dat vleesch word aangebragt. Trouwens het word van de bedienden der maatſchappij niet geacht, en om die reden word de toevoer niet ſterk aangemoedigt. En al hadde het anders geweest, de plaats, daar die dieren zich onthouden, is zoo wijd af gelegen van het comptoir der maatſchappij, dat de Indianen 'er geen voordeel bij hebben zouden hetzelve naar het fort te ſleepen. Zoo dat alles, wat 'er ooit van aan 't *Prins van Wallis fort* ontmoet werd, misſchien op den afſtand van honderd mijlen kwam, het welk de Indianen ſlechts een ſtap noemen.

naar beneden binnenwaards, zoo dat dezelve geheel verborgen is onder het lange haair van de ſtuit en achterdeelen; de bult tuſſchen hunne ſchouders is niet grooter in evenredigheid als die van een hert; zij hebben op zommige plaatzen van hun lichaam zeer lang haair, vooral aan den buik, maar 't langſte haair dat zij hebben, de ſtieren voornamentlijk, is onder aan den hals, van de keel af tot het benedenſte deel van de borst tuſſchen de voorpoten, daar het hangt als de manen van een paard, en ruim zoo lang, waardoor het dier een ſchriklijk voorkomen heeft. Van dat haair maken de Esquimaux hunne vliegen-paruiken, en niet uit het haair der ſtaarten, gelijk de heer ELLIS verzekert (*); hunne ſtaarten en 't haair, dat aan dezelve is, te kort zijnde om daar toe te kunnen dienen. In den winter hebben zij een dikke fijne wol of een ſoort van bont, dat aan den wortel van het lange haair groeit en hen beſchut tegen de felle koude, aan welke zij in dat jaargetijde blootſtaan; maar als de zomer nadert, raakt dat bont los, en daar zij zich dikwijls op den grond wentelen ſchiet het uit naar boven en valt met 'er tijd af, zonder dat 'er veel anders overblijft voor hun zomerdekzel dan het lange haair. De zomer is op die hooge breedtens zoo kort, dat de nieuwe wol bijna zoo ſchielijk begint voor den dag te komen als de oude afvalt, zoo dat tegen den tijd dat de koude zeer ſtreng word, zij op nieuw met eene winterkleeding voorzien zijn.

Het vleesch van het muskus-rund gelijkt in geenen deele naar dat van den westerſchen buffel, maar heeft

(*) Zie ELLIS *voyage*, p. 260.

heeft mee: overeenkomst met het elands-vleesch; ook is het vel van een helder wit, even gekleurd met een licht blaauw. De kalven en jonge hokkelingen maken een goede ſpijs uit; maar 't vleesch van de ſtieren riekt en ſmaakt zoo ſterk naar muskus, dat hetzelve zeer onaangenaam is. Zelfs het mes, waar mede het vleesch van een ouden ſtier geſneden is, riekt zoo ſterk naar de muskus, dat niets, dan het volkomen glad te ſlijpen, de lucht daarvan wegneemt, terwijl het hecht nog lang de lucht blijft behouden. Alhoewel geen gedeelte van dat dier vrij is van die lucht, zijn nogthans de teeldeelen, bijzonderlijk de klieren van den koker 't ſterkst daar van aangedaan, de pis zelf behoudt die lucht tot een hoogen graad; want de ſchede van des buls *penis* is bezet met een bruine gom, welke bijna een zoo ſterke muskus lucht heeft als die van een civetkat, en ſchijnt na verloop van veele jaren nog niets van deszelfs hoedanigheid verloren te hebben. (41)

Op den agtſten was het fraai en bedaard weder, ſchoon bijwijlen afgebroken door kleene regenvlagen. In den vroegen morgen ginger wij weder op reis, en marcheerden agttien mijlen hooger naar 't noorden.

De

(41) De beſchrijving, welke men hier van het *muskus-rund* (*Bos moſchatus* L.) geeft, is, in veele omſtandigheden, nieuw: bij voorbeeld, dit, dat de klieren van den koker (*vagina*) een ſterke *muskus* lucht hebben; voorders de tijd der paring, hoe lang zij dragen, en de geboorte der kalveren, *enz.* Zulke kleene trekken voltooijen de afbeelding, en maken de natuurlijke hiſtorie van 't dier volledig. F.

De Indianen ſchoten eenige herten, en wij hielden halte aan den kant van eene kleine kreek, welke bezet was met eenige wilge boomen, van welker hout wij het eerſte vuur voor ons maakten ſints ons vertrek van *Congecatha vhachaga*; gevolglijk aten wij hier voor het eerst ſedert een week gekookte ſpijs, welke, gelijk men natuurlijk kan bevroeden, ons en alle de Indianen heerlijk ſmaakte. In weerwil van de kleene regenvlagen had op dien dag de zon onze kleederen gedroogt, en wij bevonden ons nu in vrij wat troostelijker omſtandigheden dan eenige dagen te voren, en ſedert wij de vrouwen verlaten hadden. De plaats, waar wij ons dien nacht ophielden, was niet verre van den grijzenbeer-heuvel, welke dit naam voert naar de menigte dier dieren, welke men weet dat hunne jongen komen werpen in een ſpelonk, die hier gevonden wordt. De wonderbare beſchrijving, door de koper Indianen ons van die plaats gegeven, wekte mijne nieuwsgierigheid niet minder dan die mijner reisgezellen, zoo dat wij dezelve gingen bezichtigen; doch bij onze aankomst aldaar vonden wij 'er niets aanmerkelijks, beſtaande dezelve eeniglijk in eene hooge bult aarde van eene leemachtige ſtof, zo als 'er verſcheide anderen in dezelfde nabuurſchap gevonden worden, alle gelegen in 't midden van een groot moeras, 't gene dezelve deed gelijken naar zoo veele eilanden in een meir. De kanten dier heuvelen zijn volkomen regtſtandig of ſteil, en de hoogte van den grijzenbeer-heuvel, welke de grootste is, is omtrent twintig voeten boven den vlakken grond om denzelven. Derzelver kruinen zijn bedekt met eene dikke zoode van mosch en lang gras, 't welk in ſommige plaatzen over den rand uitgroeit, en daar de

kanten geſtadig wegkalven, en bij elke regenvlaag gedurende den korten zomer afſpoelen, moeten zij eindelijk met het moeras, in 't welk zij gelegen zijn, gelijk worden. Thans zijn deze eilanden, zoo als ik ze noem, uitmuntende wijkplaatzen voor 't gevogelte, dat derwaards komt om te broeden, dewijl het 'er zijne jongen volkomen veilig kan voordbrengen, zonder geſtoort te worden door eenig dier buiten de queque-hath, het welk, door zijne ſcherpe klaauwen en de verbazende kracht zijner pooten, in ſtaat is tegen de moeilijkſte ſteiltens opteklimmen.

Aan de zijde van den heuvel, welken ik ging beſchouwen, is een ſpelonk, welke tot diep in den rots loopt en waarſchijnlijk het werk der beeren is, dewijl wij duidelijk konden beſpeuren, dat zommige dier dieren 'er in de vorige lente geweest hadden. Hoe zeldſaam zulks aan zommige mijner reismakkers ſchijnen mogt, het kwam mij evenwel zoo niet voor, dewijl het niets in zich had dat mijne aandacht vestigde, noch mij half zoo veel verwondering baarde als 't gezicht van de menigte heuvels en randen of opwerpzels aan de oostzijde van 't moeras, het welk door die dieren als omgeploegt ſcheen om kleene eekhoorns en muizen optesporen, welke gedeeltelijk hunne geliefdſte kost uitmaken. 't Is verbazend te zien wat zij in 't werk ſtellen om die dieren natesporen, en men ſtaat ten uiterſten verſteld te zien welke groote ſteenen zij, bij die jagt, weten uit den weg te ruimen. Eerst dagt, ik dat deze lange en diepe voren veroorzaakt waren door den blixem, maar de inboorlingen verzekerden mij ſtellig nooit in die ſtreken den blixem zulk een kracht te hebben zien oef-

oeffenen, maar dat alles het werk was van de beeren in het najagen van derzelver prooi.

Op den negenden was 't ſtil weêr met eene bewolkte lucht en kleene regenvlagen. Wij vertrokken vroeg in den morgen, en marcheerden omtrent veertig mijlen noord en noord ten oosten. Onderweg zagen wij overvloed van herten en muskus-runders, van de eerſten werden door de Indianen veele geſchoten; maar zoo als wij meenden halte te houden, werden wij overvallen van eene ſterke regenbui, waardoor het mosch zoo door nat wierd, dat wij met geen mogelijkheid vuur konden maken. Des anderen daags, het weêr goed en helder zijnde, vertrokken wij in den morgen en marcheerden twintig mijlen noord ten westen en noord-noordwest, doch omtrent den middag werd het weêr zoo heet en broeiend, dat het gaan ons lastig viel; wij hielden derhalven halte op den top van een hoogen heuvel, en dewijl het mosch toen droog was, maakten wij vuur, en zouden een tamelijk goed maal hebben gedaan en wel te vreden zijn geweest, zoo niet een onnoemlijk aantal muggen ons bijna onlijdelijk gekweldt en geſtoken had. Denzelfden dag zond MATONABBEE verſcheide Indianen vooruit, met last om met allen ſpoed zich naar de *Koopermijn rivier* te begeven en de Indianen, die zij ontmoeten mogten, van onze aanpadering te verwittigen. Ik gaf aan die voorhoede eenige kleene geſchenken mede, om, door dat middel de vreemden, die zij mogten aantreffen, aantezetten ons met hunnen bijſtand te dienen.

Den elfden was het zeer zoel en heet weêr, even als daags te voren. In den ochtend marcheerden wij tien of elf mijlen noord west, en ontmoeteden

toen een noord Indiaansch opperhoofd, OULE-EGE genaamt; hij had zijn huisgezin bij zich, en was verzeld van verscheiden koper Indianen, die met boog en pijl herten schoten, bij 't overtrekken van eene kleene rivier, aan welker kant wij halte hielden, zoo als de bovengemelde Indiaan mede deedt. Dat riviertje loopt ten naasten bij noord oost, en ontlast zich waarschijnlijk in den noorder oceaan, niet verre van de *Koper rivier*. Dien namiddag rookte ik de vredes kalumet met deze vreemdelingen, die ik een gansch ander soort van volk vond, ten minsten in grondbeginzels zeer verschillende van die Indianen, welke ik te *Congecathawhachaga* gezien had; want schoon zij overvloed van levensvoorraad bij zich hadden, boden zij mij noch mijne reisgezellen 'er een enkele beet van aan, maar zij zouden, zoo wij het hadden toegestaan, ons naakend uitgeschud en mij van alles beroofd hebben wat ik bij mij had; zulk een onbegrijplijk gedrag viel zelfs in 't oog van mijne noordsche reismakkers, en 't was alleen de armoede dier vreemden, die hen beveiligde tegen de woede van mijn volk, 't welk gewisselijk, had het vrouwvolk aanziens waardig geweest, hetzelve gedwongen zou hebben hen te dienen.

Den twaalfden was het zoo uiternaten drukkend en heet dat wij 'dien dag niet verreisden; maar 's morgens vroeg van den dertienden, na dat mijne reisgezellen onze wrekkige vreemdelingen zoo veel mondkost ontnomen hadden als zij goedvonden, vervolgden wij onzen togt, en marcheerden omtrent vijftien of zestien mijlen noord-en noord oost, hopende nog dien zelfden dag aan de *Koper mijn rievier* te zullen komen; maar toen wij den top van een lange

ke-

keten van heuvels bereikt hadden, tusschen welke men ons gezegt had, dat de rivier heen stroomde, bevonden wij dat het niet anders was dan een tak van dezelve, welke zich in de hoofdrivier ontlast omtrent veertig mijlen van derzelver uitwatering in de zee. Juist op dien tijd hadden alle koper Indianen, langs verschillende wegen, zich weggepakt, zoo dat wij niemand van dezelven hadden overgehouden, die den naasten weg naar de hoofdrivier wist. Wij besloten derhalven onzen weg naar 't westen te nemen, waarheen wij eenige bosschen zagen, en wij oordeelden dat, wijl de stroom van het rivieltje derwaards liep, wij de hoofdrivier in die streek, niet verre van daar wij thans waren, zouden aantreffen. Wij rigtten derhalven onzen koers naar dien kant; middelerwijl ontmoetten onze Indianen verscheide schoone herte-bokken, welken zij doodden; deze kwamen ons wel te stade, naardien een gedeelte van den oord, waar wij ons bevonden, overvloed van goed brandhout leverde, en wij zeer gaarne ons wilden vergasten; wij hielden des halte en bereidden ons het aangenaamste maal van gekookt eten, zoo als wij sints eenige maanden niet gesmaakt hadden. Zulke gunstige gelegenheden, om den honger te bevredigen, zeldsaam voorkomende, is het eene vaste gewoonte bij de Indianen, en welke wij ook niet verzuimden in acht te nemen, alles aantewenden, wat in hun vermogen is, om de kost wel te bereiden, en die te koken of te braden, ieder naar zijn beste konst; maar van alle schotels, door dit volk toegemaakt, is de lekkerste, buiten tegenspraak, welke men van hertenvleesch alleen kan bereiden, ten minste voor eene verandering, die,

welke zij in hunne taal *beeatee* heten, een soort van *hachè*, gemaakt van 't bloed, een goed deel kleen gesneden vet, het malschste vleesch van 't dier, met het hart en de long in snippers gesneden, al het welk in een penszak voor het vuur om te braden word gehangen, wel zorg dragende het vuur in den beginne niet te sterk aantestoken, op dat de penszak niet verbrande en 'er alles uitvalle. Als het tamelijk gaar is komt 'er een stoom uit als van een gebraden eendvogel, welke zoo veel als zeggen wil: kom, zit aan en eet met mij; en indien het van passe geëten word, alvorens het bloed en al het overige te gaar is, maakt het voorzeker eene allerlekkerste knap, zelfs zonder peper, zout of eenige andere kruiderijen.

Na ons zelven op deze wijze heerlijk onthaalt en vervolgens een weinig rust te hebben genoten (want het was bijna niet mogelijk te slapen, zoo kwelden ons de muggen) vervorderden wij nogmaals onze reis, nemende koers naar 't west noordwesten, en, na omtrent negen of tien mijlen gegaan te hebben, kwamen wij eindelijk aan de lang gewenschte plaats, de *Kopermijn rivier*.

ZESDE HOOFDSTUK.

Verrichtingen aan de Koper-mijn rivier, *tot den tijd dat wij terug kwamen bij alle de vrouwen ten zuiden van 't* Cogead meir.

Eenige koper Indianen voegen zich bij ons. — De Indianen zenden drie verſpieders de rivier af. — Ik begin eene aftekening van de plaats te maken. — De verſpieders keeren terug en geven bericht van de tenten der Esquimaux. De Indianen overleggen met elkanderen op welke wijze best hen in den nacht te overvallen en in den ſlaap omhals te brengen. — Trekken de rivier over. Gedrag der Indianen bij 't naderen der tenten van de Esquimaux. De Indianen vallen moordadig op de Esquimaux aan, terwijl dezelve gerust lagen te ſlapen, en doodden hen allen. — Mijne ſterke aandoening op het gezicht van een jong vrouwsperſoon, die ſchier aan mijne voeten vermoord wierd. — 't Gedrag der Indianen bij die gelegenheid. — Beestachtige wijze op welke zij de doode lighamen behandelen. — Zij beſpeuren aan de overzijde der rivier nog zeven andere tenten. — De Indianen ontrusten hen tot zij de vlugt nemen naar eene

zandbank in de rivier, om zich te beveiligen. — Gedrag der Indianen na 't vermoorden dier Esquimaux. — Zij trekken de rivier over en begeven zich naar de tenten aan die zijde. — Plunderen de tenten en vernielen al 't gereedschap dat zij 'er in vinden. — Ik vervolg mijne afteekening tot aan den mond der rivier. — Aanmerkingen daar over. — Verscheide pogingen om de Kopermijn Indianen over te halen derzelver eige goederen ter markt te brengen. — Hindernissen deswegens. — Snoodheid en wreedheid van Keelshies jegens zommige dier arme Indianen. — Verlaten de Kopermijn rivier en leggen een verbazend eind wegs af tot wij weder bij de vrouwen komen aan den oever van Cogead whoiee — Afgemat van 't gaan, en de voeten met bladers bezet. — Ongerustheid deswegens, doch alles loopt wel af. — Zetten onze reis zuidwaards voord, en komen bij de overige vrouwen en kinderen. — Veele andere Indianen komen bij haar aan.

Naauwlijks waren wij aan de *Kopermijn rivier* gekomen of vier koper Indianen voegden zich bij ons, en bragten twee kanoos mede. Zij hadden alle de Indianen ontmoet, die van ons op onderscheiden tijden afgezonden waren, uitgezonderd MATONABBEE's broeder en drie anderen, die wij het eerst van *Conget hawhachaga* hadden afgevaardigt.

Ik stond niet weinig verbaast toen ik op mijne aankomst alhier de rivier gansch anders vond dan mij dezelve door de Indianen aan de faktorij beschreven was; want in stede van door schepen te konnen bevaren worden, zoo als men had voorgegeven, was dezelve aldaar naauwelijks bevaarbaar voor een Indi-

EKENI
van de
MIJN
METEN DOO
EL HE
July 1771.

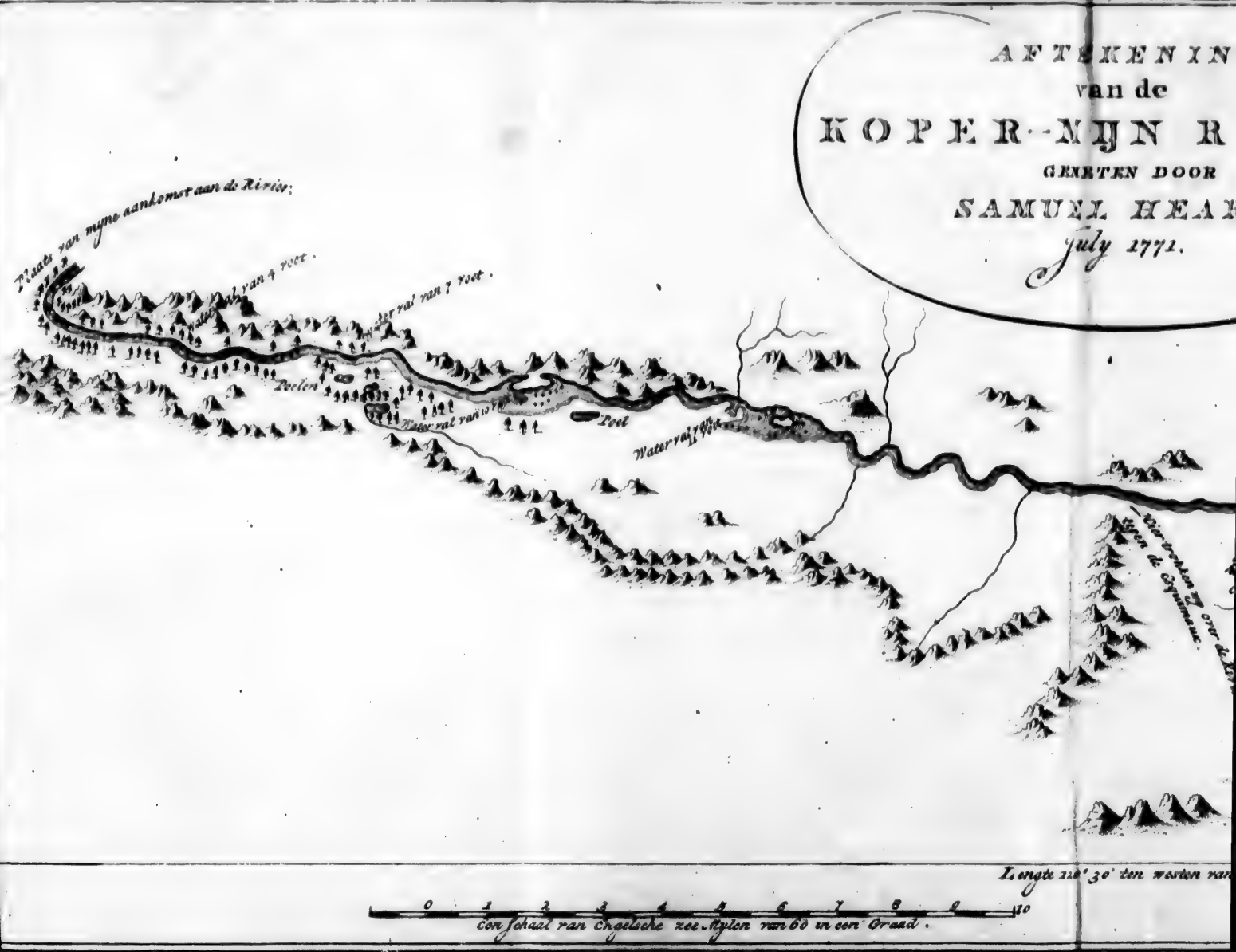
AFTEKENIN
van de
KOPER-MIJN R
GEMETEN DOOR
SAMUEL HEA
July 1771.
Plaats van myne aankomst aan de Rivier.
Water val van 4 voet.
Water val van 7 voet.
Poelen
Water val van 10 V
Poel
Water val 7 V
Rivier breedte 2 over de
Engen de Cayemanne.
Longte 110° 30' ten westen van
0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Een schaal van Engelsche zee Mylen van 60 in een Graad.

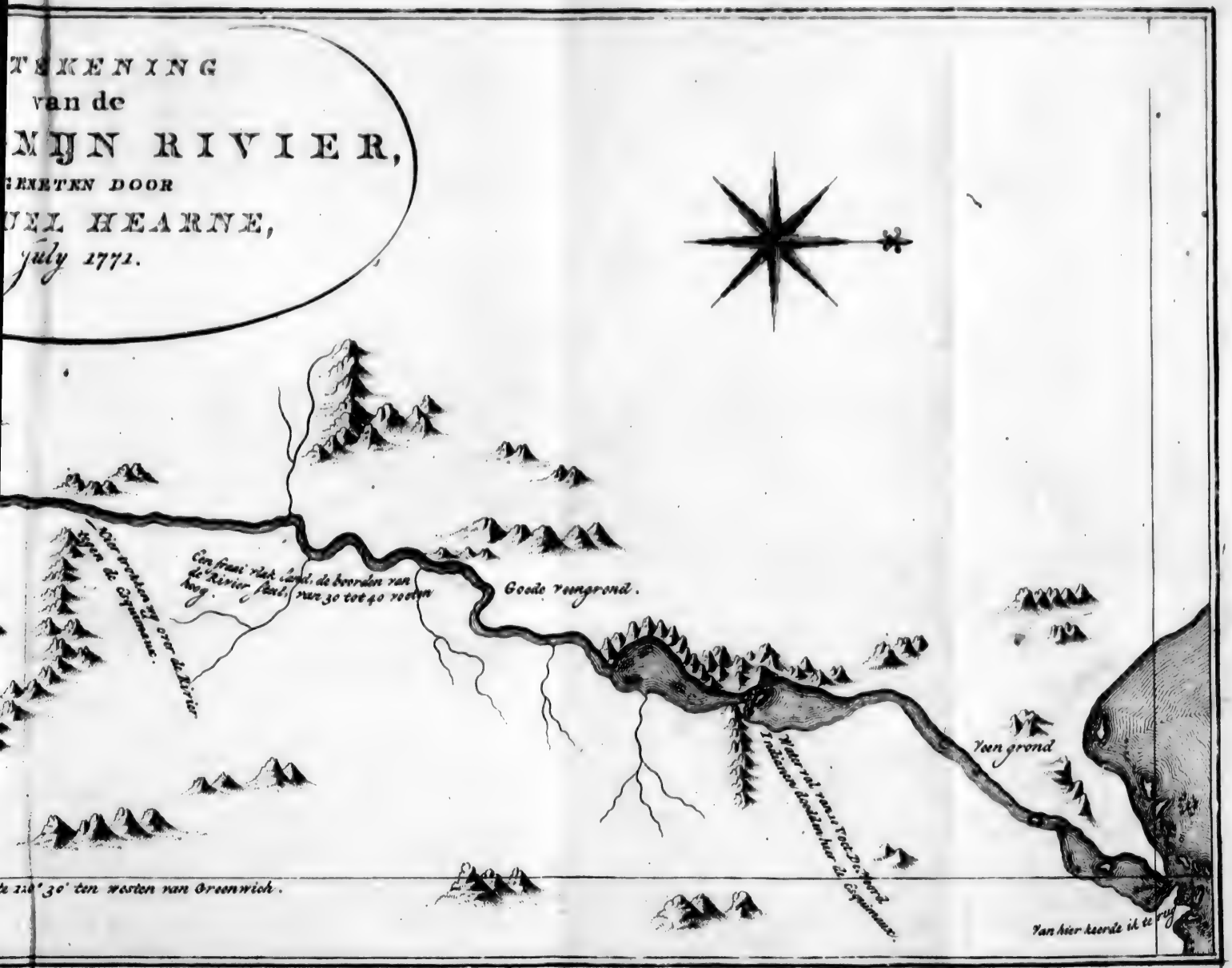
TEKENING
van de
MIJN RIVIER,
GENETEN DOOR
UEL HEARNE,
July 1771.
Goede veengrond.
Veen grond
Van hier keerde ik te rug
120° 30' ten westen van Greenwich.

diſche kanoo, en niet boven de honderd-en-tagtig treden breed; overal vol banken en ondieptens, ook zag ik 'er in eens drie waterſtortingen (42).

Aan den kant der rivier wast eenig hout, maar op of digt bij de heuvels, tusſchen welken de rivier ſtroomt, groeit geen enkelen boom. Voormaals ſchijnt 'er meer hout geweest te zijn dan thans, en de vermindering daarvan is denkelijk veroorzaakt door brand, welke in de bosſchen ontſtaan is; want men vond wel tien dorre ſtammen op den grond leggen tegen eenen boom die leefde, ook is dit hout in deszelfs bloeijendſten ſtaat nooit anders geweest dan verknoppeld en kreupelachtig, en kon tot niets anders dienen dan tot brandhout.

Kort na onze aankomst aldaar, werden drie Indianen als beſpieders uitgezonden, om te zien, of 'er aan den oever der rivier, tusſchen ons en de zee, eenige Esquimaux zich onthielden; na omtrent drie vierde van een mijl de rivier langs getrokken te zijn, begaven de overige onzer Indianen zich ter jagt, en doodden verſcheide muskusrunders en eenige herten; het overige van den dag en den volgenden nacht hielden zij zich enkel bezig met het vleesch aan ſchijven te ſnijden, en bij het vuur te droogen. Daar wij nu geen gebrek aan levensmiddelen hadden, en herten en andere dieren hier zoo menigvuldig waren,

(42) Dit leverd een duidelijk voorbeeld, hoe weinig ſtaat men kan maken op topographiſche en andere berichten, welke onbeſchaafde volken van hunne landen geven. De *Koper rivier* kon bevaren worden door ſchepen en had nogthans ondieptens en watervallen. F.

ren, dat elken dag ons de kost kon leveren, kon ik niet begrijpen, waartoe dat vooruitzigt, en die voorzorg mijner reisgezellen dienden? doch al spoedig vernam ik, dat deze toebereidzels enkel gemaakt werden, om ons tot onderhoud te strekken op onzen togt naar den mond der rivier, zonder verplicht te zijn, onder weg eenig wild te schieten, dewijl het gerucht der snaphaanen en de rook van 't vuur in staat zouden zijn, de inboorlingen te verschrikken en aantezetten naar elders de wijk te nemen.

Des morgens vroeg van den 15 gingen wij verder op, en ik maakte toen een begin met het aftekenen der rivier tot tien mijlen naar beneden, toen een sterke regen ons noodzaakte halte te houden; de plaats, waar wij dien nacht ons verblijf hielden, was aan het uiterste eind der bosschen; tusschen welke en den zeeoever niet dan barre heuvels en uitgestrekte moerasige gronden waren. Ik vond, gedurende het werk van dien dag, de rivier even zo vol van zandbanken en ondieptens, als daags te voren, en op veele plaatzen was zij zoo naauw, dat wij 'er weder twee groote watervallen aantroffen.

Den 16 zette ik al vroeg in den morgen bij schoon, en aangenaam weêr mijn werk voort, de rivier naar beneden nog tien mijlen verder opnemende, ik vond dezelve over al vol droogtens en watervallen, — omtrent den middag keerden de drie uitgezonden verspieders bij ons te rug, en berichtten aan mijne Indianen, dat zij aan de westzijde der rivier vijf tenten van de Esquimaux ontdekt hadden, en wel aan eene plaats, waar men dezelven gemakkelijk kon overvallen. Uit hunne kondschap merkte ik op, dat die tenten omtrent twaalf mijlen ver van de plaats moesten zijn, daar wij ons bevonden. Zoo haast mijne In-

Indianen dit nieuws hoorden, bekommerden zij zich weinig meer met mijne werkzaamheden en afmetingen van de rivier, zij hielden zich flechts bezig met het ontwerp, hoe hunnen aanval te beſturen, en den volgenden nacht in ſtilte de arme Esquimaux in derzelver ſlaap te overrompelen en afteмaken. Om dit bloedig ontwerp te zekerer te volvoeren, vonden zij het raadſaam, zoo ſpoedig mogelijk de rivier overtetrekken, en wel aan de plaats, waar wij ons toen bevonden, als volgens 't bericht der verſpieders de geſchiktſte ter uitvoering hunnes oogmerks, zijnde de ſtroom hier minder driftig, en de plaats op eenen grooten afſtand van eenen anderen waterval. Hier op bragt men alles in orde; hunne ſnaphanen, ſpeeren, ſchilden enz. alles werd gereed gemaakt, en wij trokken de rivier over, 't welk niet gemakkelijk ging, en waartoe veel tijd beſteed werd.

Zoo haast wij aan de west of linkerzijde van de rivier gekomen waren, beſchilderde ieder zijn ſchild met het eene of andere figuur, deze met het beeld der zonne, gene met dat der mane, anderen met verſcheide ſoorten van roofdieren of ſtoot-vogels. Veele met afbeeldingen van hersenſchimmige wezens, zoodanige als naar hunne zotte begrippen, de verſchillende hoofdſtoffen van aarde, water en lucht bewoonen. Als ik hen naar de reden van dit hun doen vraagde, vernam ik, dat elk hunner zijn ſchild beſchilderde met het beeld van dat wezen, op welks bijſtands hij in zijne onderneeming het meeste vertrouwen ſtelde (43). Zommige vergenoegden zich met

eene

(43) Men zou bijna denken mogen, dat eene dergelijke beweegreden de oorſprong geweest zij van de wapen-

of

eene enkele beeltenis, terwijl anderen (naar mijne gedagten) twijfelende aan de hoedanigheid en het vermogen van een enkel wezen, hun ganſche ſchild beverſden met eene menigte beeldſprakige figuren, welke voor niemand verſtaanbaar waren, dan voor den kladder zelv'; trouwens de haast, waar mede alles geſchiedde, 't gebrek aan kleuren buiten de roode en de zwarte, en de onkunde des kladders in de tekenkonst, maakte dat alles meer geleek naar bonte vlakken, dan naar iets van 't gene op de aarde, in de lucht of in de wateren onder de aarde gevonden word; en alhoewel zommigen hunner een tamelijk denkbeeld ſchenen te hebben van 't gene zij wilden afbeelden, waren hunne afbeeldzels nog vrij ſlegter, dan die, welke men op de uithangborden in de geringſte dorpen van *Engeland* vind.

Zoo haast dit bijgeloovig werk afgedaan was, begonnen wij onzen optogt naar de tenten der Esquimaux, zorgvuldig vermijdende over de heuvels te trekken of overluid te ſpreeken, uit vrees van door de bewoners dier tenten ontdekt te worden. Dit maakte niet alleen dat wij langer weg hadden afteleggen, maar het noodzaakte ons bijwijlen door ſlijkere en taije leemachtige moerasſen tot over de knien heen te ſpartelen. De weg, welken wij nogthans

of ſchild-beelden der ouden. De koningen der Spartanen hadden al ſlangen, vosſen en andere afbeeldingen van dieren en gedrochten op hunne ſchilden. Dit bewijzen de ſteenen ſchilden op de gedenkzuilen, welke men afgebeeld vind in de *Memoires de l'académie des Inſcriptions et des belles lettres*. F.

thans bij deze gelegenheid bewandelden, ſchoon krom en bogtig, liep niet zoo ver van de rivier af, dat ik dezelve geheel uit het oog verloor; in tegendeel, ve ſcheide malen, naar mate van de ligging des gronds, naderden wij zoo digt aan den ſtroom, dat ik gelegenheid vond om mij zelven te overtuigen, dat de rivier even daar ter plaatze zoo onbevaarbaar was als op de vorigen, welke ik reeds had afgeteekend, het gene ook overeenkwam met het bericht, het welk de verſpieders mij wegens deze rivier gegeven hadden.

Het verdiend misſchien eenige opmerking, dat mijne leidslieden, alhoewel een ongeregelden woesten hoop, even zoo min gewoon oorlog te voeren als krijgsbevelen te gehoorzamen, voor 't uiterlijke bij deze verſchrikkelijke gelegenheid, zich met de grootſte eensgezindheid gedroegen; alles was een hart en eene ziel, 'er had geen de minste twist of tweeſpalt plaats, alle vereenigden zij zich voor de groote zaak, en alle toonden zij zich even bereid om MATONABBEE te volgen, als hij bereid ſcheen hen aantevoeren; alles volgens den raad van een ouden koper Indiaan, die op onze eerste aankomst aan de rivier, zich bij ons gevoegd had.

Nooit werd een wederzijds belang, zoo algemeen bij een zeker aantal menſchen beter in acht genomen, want niemand had een oogenblik gebrek aan 'tgene een ander kon miſſen, en zoo ooit een belangloze vriendſchap plaats greep in den boezem van een noord Indiaan, 't was toen. Alle eigendom ſcheen opgehouden te hebben, en zoo iemand nog iets bezat, ſcheen hij 'er hovaardig op hetzelve aan een ander ten gebruike of ter leen te ſchenken.

Mij-

Mijne Indianen waren voorzeker veel ſterker in getal dan de bewoners der vijf tenten; en de krijgstoerusting, in welke zij uitgedoscht waren, overtrof zoo verre het gene men bij de arme Esquimaux kon vermoeden, dat de Voorzienigheid een volkomen wonderwerk zou hebben moeten verrigten indien een eenigen Esquimaux den moorddadigen dood ontſnapt ware.

De ligging van 't land was zodanig, dat wij onder bedekking van rotzen en heuvels voordrukten, tot op twee honderd ſchreden van de tenten der Esquimaux. Aldaar plaatſten wij ons in een hinderlaag, om op de bewegingen dier Wilden acht te geven; mijne Indianen poogden mij te overreden daar te blijven tot het gevecht zoude geëindigt zijn, doch ik wilde volſtrekt daar in niet ſtemmen, want ik begreep, dat indien bij de overrompeling zommige der Esquimaux, mogten ontſnappen, en bij die gelegenheid mij alleen aantreffen, zonder te weten of ik vriend dan vijand ware, zij waarſchijnlijk geweld tegen mij zouden gebruiken, terwijl ik niemand zoude hebben om mij te helpen. Om die reden beſloot ik mijne geleiders te volgen, doch ik gaf hen voor af te kennen, dat ik geen deel aan den moord wilde nemen, dien zij ſtonden te plegen, ten zij men mij noodzaakte mij zelven te verdedigen. De Indianen ſchenen hier mede volkomen te vreden, één hunner ſtelde mij dadelijk een ſpeer ter hand, een ander leende mij een breeden bajonet, maar niemand ſtond mij een ſchild af, ook verkoos ik niet mij zelven met zulk een lomp en nutteloos wapentuig te belemmeren.

Ter-

Terwijl wij hier op de loer lagen, verrigtten de Indianen de laatſte plechtigheden, welke zij tot het welgelukken hunner onderneming nodig achtten; deze beſtonden voornamentlijk in 't beſchilderen hunner troniën, zommige geheel zwart, zommige geheel rood, en andere met beide kleuren; en om te beletten, dat het hair hen niet kon in de oogen waijen, werd het van voren en van achteren en aan wederzijden opgebonden of geheel in 't ronde afgeſneden. Voor 't overige, om zich zoo ligt mogelijk te maken, ten einde ſneller te kunnen loopen, ontdeden zij zich van hunne kousſen, ſneden de mouwen van hunne wambuisſen af of ſtroopten dezelven op tot onder den oxel; en ſchoon de muggen ten dien tijde ongelooflijk veele waren, trokken zommige Indianen hun wambuis geheel uit, en traden het ſtrijdperk in, met geene andere kleeding en ſchoeizel dan broek en ſchoenen. Dewijl ik vreesde mede genoodzaakt te kunnen worden het hazenpad te kiezen, vond ik het raadzaam mij mede te ontdoen van mijne kousſen en bonte muts, en mijne haairen zoo kort mogelijk optebinden.

De Indianen zagen 'er nu verſchrikkelijk uit; het was bijna één uur des nachts van den 17 julij, toen zij, bemerkende dat alles in de tenten der Esquimaux volkomen in rust was, uit hunne hinderlage te voorſchijn kwamen, en naar de arme niets kwaad vermoedende ſchepzels heenijlden, zonder eerder ontdekt te worden, dan bij 't intreden der tenten, toen de bloedige ſlagting moest beginnen en ik onzijdig de achterhoede bleef houden.

Deze moorddadige ſlagting was verſchrikkelijk, en ver boven alle beſchrijving; de arme rampzalige

ſlagt-

ſlagtoffers werden in 't midden van hunnen ſlaap overvallen, en hadden noch tijd noch vermogen om den minſten tegenſtand te bieden. Meer dan twintig mans, vrouwen en kinderen liepen te ſamen de tenten uit om te ontvluchten; maar de Indianen hadden alles van buiten bezet, des kon niemand ontſnappen. Er bleef hun geene andere keus over dan in de rivier te ſpringen, doch niemand hunner dit durvende te ondernemen, werden zij alle ſlagtoffers van Indiaanſche barbaarsheid.

't Gegil en gejammer van de arme ſtervende rampzaligen was wezenlijk verſchrikkelijk, en mijn afgruwen vermeerderde niet weinig op het gezicht van een jong meisje van omtrent agttien jaren, 't welk zoo digt bij mij gedood wierd, dat toen men haar de ſpeer door 't lichaam joeg, zij aan mijne voeten nedervïel. Zij kromde zich om mijne beenen, zoo dat ik niet dan met moeite mij van hare ſtuiptrekkende omarmingen kon ontdoen. Ik ſmeekte de beide Indianen, die dit ongelukkig ſchepzel vervolgden, haar leven te ſparen, doch de moordenaars antwoordden niet, dan toen zij haar de ſpeer door 't ligchaam geſtoken, en haar met dezelve aan den grond gehegt hadden. Als toen zagen zij mij grimmig aan, en vraagden mij ſpottend, of ik ook eene Esquimauxſche vrouw nodig had? Inmiddels gaven zij geen de minſte acht op het gekerm dier ongelukkige, die als een aal zich kromde, om de ſpeer, waar mede men haar doorboord had. Eindelijk, na eenige ſmadelijke bejegeningen van hun ontvangen te hebben, vond ik mij gedrongen hen te verzoeken dit ſlagtoffer niet langer te laten lijden, maar in eens een einde te maken van haar ellendig en ſmertelijk leven.

ven, of dat ik mij genoodzaakt zou zien haar uit medelijden dien dienst te bewijzen; op dit zeggen trok een der Indianen zijn ſpeer haastelijk uit het lighaam der ongelukkige, en ſtak haar dezelve door de borst naar 't harte; doch de gehechtheid aan 't leven, in weerwil van de folterende ſmerten welke zij leed, was zoo ſterk, dat, ſchoon de doodſteek voor haar eene daad van barmhertigheid moest zijn, zij dezelve niettegenſtaande het verlies van bloed, nog poogde afteweeren.

Mijne aandoening bij deze verſchrikkelijke ſlagting kan ik met geene mogelijkheid beſchrijven, ik moest al de ſterkte van mijn geest te hulpe roepen om mijne tranen te wederhouden, ſchoon ik verzekerd ben, dat de trekken van mijn gelaat duidelijk genoeg te kennen gaven, welk een afgrijzen 'er in mijne ziel bij dit barbaarſche tooneel heerschte; ja, op dit oogenblik zelf, kan ik aan de gruweldaden van dien dag niet denken zonder tranen te ſtorten.

De beestachtige wijze op welke deze woeste menſchen met de lighamen handelden, welke zij zoo wreedaartiglijk het leven hadden benomen, was zoo affchuwelijk, dat het onbetaamlijk zou zijn 'er eene beſchrijving van te geven, bijzonderlijk ten aanzien hunner nieuwsgierigheid omtrent het maakzel der vrouwen, en de aanmerkingen welke zij daar bij maakten; wat mij belangt ik moet bekennen, dat hoe gunstig de gelegenheid zich toen voordeed om alles naaukeurig te onderzoeken, mijne ziel te ſterk aangedaan was om 'er de minste acht op te ſlaan, en ik geloof voorzeker dat indien het onderſcheid zoo groot geweest ware als men voorgeeft dat het tusſchen de Hottentotſche en Europaaſche vrouwen

is, (44) het evenwel niet in mijn vermogen zou zijn geweest hetzelve te bemerken. Ik heb ondertusschen alle reden om te gelooven, dat het gene de Indianen deswegens verzekerden, van alle waarheid ontbloot is, en eeniglijk voordkwam uit den onverzoenlijken haat welken zij het ganſche geſlacht der Esquimaux toedragen.

Toen de Indianen niemand dezer arme Esquimaux geſpaart, maar ze alle onbarmhartiglijk vermoord hadden, viel hun oog op zeven andere tenten van dat volk, welke zij aan de oostzijde van de rivier beſpeurden; gelukkig dat onze kanoos met de bagaadie tamelijk ver van de plaats, waar wij ons nu bevonden, waren achtergebleven, zoo dat 'er geen middel was om over de rivier te komen, welke aan dezen oord weinig minder dan tagtig ſchreden breed was, evenwel konden zij zich niet weerhouden op die arme menſchen te ſchieten, die, ſchoon alle gewapend, het niet waagden hunne tenten te verlaten, zij ſchenen zoo onkundig van de kracht der vuurwapenen, dat toen de kogels op den grond nedervielen, zij alle daar heen liepen om te bezichtigen wat men hun had toegeworpen; ook bekeken zij met de grootſte oplettenheid alle de looden ſtukken, welke tegen de rotzen waren plat geſchoten. Eindelijk wierd een der Esquimaux in de kuit van 't been getroffen, dit verbaasde hen allen, en

(44) LE VAILLANT heeft in de beſchrijving zijner eerste reize aan de *Kaap de Goede Hoop*, het vooroordeel wederlegt, waar in men zoo lang wegens het ſchort der Hottentotſche vrouwen geweest is. F.

en bragt hen in verwarring, zij begaven zich terſtond in hunne kleene kanoos en roeiden ver af naar een zandbank in het midden der rivier, welke bank iets meer dan een ſnaphaan-ſchoot van ons af zijnde, hen buiten 't bereik ſtelde van onze barbaren. Deze geen kans ziende om hen eenig verder leed toetebrengen, vielen nu op de tenten der vermoordde Esquimaux aan, plunderden dezelven en maakten zich meester van al het koper gereedſchap, het welk zij 'er in vonden, als bijlen, bajonetten, meſſen enz., waar na zij zich te ſamen naar den top eens naburigen heuvels begaven, zich aldaar in een kring ſchaarden, hunne ſpeeren om hoog hielden en een luid krijgsgeſchrei aanhieven, roepende bij 't ſlaan hunner ſpeeren tegen den anderen, verſcheide malen *tima! tima!* (*) en met de arme Esquimaux, die op de zandbank in 't midden van de rivier tot bijna aan de knien in 't water ſtonden, den ſpot drijvende. Na eenigen tijd aldus op den heuvel geparadeert te hebben, beſloten zij te rug te keeren naar de plaats waar wij de kanoos en de bagaadie hadden achtergelaten, als dan de rivier over te varen, en de zeven tenten aan de oostzijde van de rivier uitteplunderen. Dit voornemen werd terſtond in 't werk geſteld, en dewijl de overvaart met ſlechts drie of vier kanoos (*) langzaam toeging, en veel tijd kostte

(*) Dit woord 't welk in de taal der Esquimaux een vriendelijke betekenis heeft; wil zo veel zeggen als: *hoe gaat het?*

(**) Toen de vijftien Indianen bij 't rotsgebergte ons

te, en wij door het bogtige van de rivier en de krumte van den weg niet meer te zien waren, waren zommige der Esquimaux, die waarſchijnlijk meenden dat wij afgetrokken waren, en dagten dat wij ons niet meer met hen wilden bemoeijen, naar hunne tenten terug gekeerd, zoo dat toen wij hunne tenten naderden, het welk geſchiedde onder bedekking der rotzen, wij hen druk bezig vonden met hunne goederen bij een te pakken. Onze Indianen meenden met hunne gewone woede op hen aantevallen; maar de Esquimaux, die hunne kanoos in 't water gereed hadden, begaven zich terſtond ſcheep, en kwamen behouden aan de vorige zandbank, een oud man uitgezonderd, die zoo diep in gedagten was bij 't ſamenrapen zijner goederen, dat onze Indianen hem inhalende, alvorens hij zijne kanoo kon bereiken, hem het ſlagtoffer maakten van hunne woeste wreedheid: ik geloof waarlijk dat niet minder dan twintig perſonen hunne moorddadige handen aan hem ſloegen, want zijn ganſche lighaam was doorboord als een zeef.

Ik had hier boven reeds moeten zeggen, dat de beſpieders, die te voren uitgezonden waren, deze zeven tenten niet wel hadden kunnen ontdekken, alzoo dezelve zoo digt aan den kant der heuvelen ſtonden, dat deze dezelve als bedekten; ook moest ik reeds insgelijks gezegt hebben, dat toen wij, na de eerſte ſlag-

verlieten, namen zij twee of drie kanoos mede; zommige onzer lieden, die wij als aankondigers van onze komst afgevaardigt hadden, waren nog niet te rug gekeert. Dit maakte dat wij zoo weinig kanoos hadden.

ſlagting aan de westzijde der rivier, terug togen, wij eene oude vrouw aan den waterkant zagen zitten, bezig met zalmen te vangen, welke aan den voet des watervals zoo menigvuldig waren als een ſchool haringen. 't Zij door 't gedruisch van de ſtorting des waters? 't zij door een natuurlijk gebrek aan 't gehoor der vrouwe, 't gene ik niet wel bepalen kan, zeker is het, dat zij niets wist van het treurig tooneel, het welk maar even te voren aan de tenten had plaats gehad, ſchoon zij zich niet verder, dan omtrent twee honderd ſchreden, van daar bevond. Toen wij haar het eerst zagen, ſcheen zij volkomen wel te vreden, en zich te verlustigen met de vruchten hares arbeids. Uit hare wijze van doen, en uit het voorkomen van hare oogen, die zoo rood waren als bloed, was het meer dan waarſchijnlijk dat haar gezicht op verre na niet bestig was; want zij bemerkte niet eerder dat de Indianen vijanden waren, dan toen deze ſlechts op een afſtand van twee maal de lengte hunner ſpeeren bij haar waren. Te vergeefsch zogt zij toen te ontvluchten, mijne wreede Indianen waren haar zoo nabij, dat zij haar in een oogenblik met hunne ſpeeren doorregen, haar over den grond ſleurden, en haar op de beestachtigſte wijze omhals bragten. Naauwlijks was 'er een enkel man onder de Indianen, die niet naar haar ſtak, de meeste om haar te pijnigen, en niet om haar terſtond te dooden; ook ſtaken zij haar niet alleen in de oogen maar in die deelen, in welke eene wonde niet doodlijk is.

Het zal misſchien vreemd ſchijnen, dat eene bijna blinde vrouw zich bezig hield met visch te vangen,

gen, en daarenboven 'er wel in flaagde; maar de verwondering zal rasch ophouden als men de menigte der visschen in aanmerking neemt, welke zich daar ter plaatze bevonden; en deze was 'er zoo overvloedig, dat wanneer men een ligten stok met een krommen haak, en dit was het vischtuig van deze vrouw, in 't water stak en met een ruk ophaalde, het bijna niet mogelijk was of men had 'er een gevangen. Zommige mijner Indianen namen 'er de proef van met den vischstok der oude vrouw, en misten zelden 'er minder dan twee bij iederen ruk optehalen, zomtijds vingen zij 'er drie of vier in eens. Deze visch schoon zeer fraai, en van eene uitmuntende roode kleur, is nogthans kleen van stuk, en weegt, naar ik kon gissen, zelden meer dan zes of zeven ponden, en gemeenlijk minder. Deszelfs menigte aan deze plaats was bijna ongelooflijk, en misschien gelijk aan 't gene men van den zalm in *Kamschatka* of in eenige andere wereldstreek verhaalt. Het schijnt dat de Esquimaux dezen visch op geene andere wijze vangen dan met speeren en pijlen, want in hunne tenten noch aan den oever zagen wij eenige netten. Even eens doen alle de Esquimaux aan de westzijde van *Hudsons baai*; in den zomer vangen zij dien met den speer, en in den winter met lijn en hoek, schoon hun ganfche beftaan of onderhoud van dat artijkel afhangt.

Wanneer de Esquimaux, die niet ver van *Churchill rivier* hun verblijf houden, in den winter reizen, geschied zulks altoos van meir tot meir of van rivier tot rivier, alwaar zij voorraads magazijnen van levensmiddelen en van mosch tot brand aangelegt heb-

hebben. Daar die plaatzen zomtijds zeer ver van den anderen liggen, en zommige meiren zeer groot zijn, plaatzen zij gemeenlijk hunne tenten op het ijs, en in ſtede van een vuur aanteleggen, het welk zij ſchijnen zoo nodig te hebben, uit hoofde van de geſtrenge luchtſtreek, hakken zij binnen hunne tenten gaten in 't ijs, en zitten aan die gaten naar visch te hengelen; wanneer zij iets vangen, word de visch zoo levendig uit het water opgeëten, en als zij dorst hebben, drinken zij hunnen gewonen drank, dat is, water, het welk zij onder hun bereik hebben.

Toen ik eerst in dienst trad bij de Maatſchappij der *Hudſons baai*, was ik ſtuurman op een hunner ſloepen, welke tot den handel met de Esquimaux gebruikt werd. Ik had derhalven dikwijls gelegenheid de levenswijze van dat arme volk te zien. Wij kogten menigmalen zakken van zeehonden of robbenvellen van hun, en meenden dat dezelve opgevult waren met traan; wanneer wij die openden, vonden wij 'er zomtijds een grooten menigte hertenvleesch, pooten van zeehonden en zeepaarden, ook wel zalm in; en daar dit alles ons tot geen nut kon zijn, gaven wij het aan de Indianen te rug, die het greetig verſlonden, ſchoon zommige dier artijkels zomtijds langer dan een jaar in die zakken waren opgeſloten geweest; ook ſcheenen zij zeer voldaan over den handel dien zij met ons gedreven hadden, zich beroemende veeltijds een derde van den koop terug te bekomen.

eze wijze van 't bewaren hunner levensmiddelen, ſchoon ze dezelve wezentlijke behoed tegen de buitenlucht en vliegen, belet evenwel het be-

derf niet, maar wel dat het zelve zoo ſchielijk niet voordloope. Zuivere traan-olie heeft de hoedanigheid van zelfs in de hardſte winters niet te bevriezen, 't geen zeer gelukkig is voor deze menſchen, die gedoemd zijn, om in de ſtrengſte luchtſtreek, den winter zonder vuur doortebrengen. Zoo lang hun voorraad duurt, hebben zij niets anders te doen, wanneer 't hen hongerd, dan een dier zakken te openen, 'er een ſtuk hertenvleesch, eenigen robben of zeepaarden-pooten of een half verrotten zalm uittenemen, en daar mede, zonder die verder toetebereiden, den maaltijd te doen; terwijl het meir of de rivier, bij welke zij hunne tenten opſlaan, hun het benoodigde water verſchaft, het welk gemeenlijk hun drank is. Behalven deze buitengewoone ſpijzen, hebben zij nog verſcheide andere kosten even walglijk voor een Europaas verhemelte; ik zal 'er ſlechts één opnoemen, dewijl dezelve buiten den visch, altoos een voornaam gedeelte van hunne ſpijs uitmaakte. Deze kost was gemaakt van de rauwe lever van een hert, in kleene vierkante ſtukjes geſneden, en vermengt met de bijna verteerde ſpijs welke men in de maag van dat dier vind, naar mate van welke verteering zij dien kost het lekkerst achten. 't Is niet wel mogelijk het vergenoegen te beſchrijven, het welk de Esquimaux bij 't nuttigen van dat wonderlijk voedſel ſmaken; ja ik heb hen dikwijls handen vol maden zien eten, het voordbrengzel van vliegen in 't vleesch der dieren; ook is het bij hen een ſtandvastig gebruik, wanneer zij bij toeval uit de neus bloeden, dat bloed optelikken en te verzwelgen. Indedaad wanneer men de ruwe wereldſtreek in overweging neemt,

neemt, welke zij gedoemd zijn te bewonen, het gebrek, het welk zij dikwijls aan 't noodige hebben, de gevaren en ongemakken aan welke zij bloot ſtaan, als dan zal het ons niet verbazen dat zij ſmaak kunnen hebben in het ſlegtſte en gemeenſte voedzel, maar wij zullen veel eer de wijsheid en goedheid bewonderen der Voorzienigheid, die het verhemelte en de lusten van alle ſchepzels geſchikt heeft naar het voedzel 't welk de grond of het water in de onderſcheiden landen oplevert, daar zij het plaatste.

Toen ik de Esquimaux het eerst leerde kennen, wilden zij volſtrekt niets nuttigen van 't gene wij daaglijksch gebruikten, als brood, ſuiker, rozijnen, vijgen, enz. Zommige namen wel eens iets daar van in den mond, maar ſpogen het ſchielijk wêder uit, en gaven duidelijk te kennen, dat het hen walgde; zij hadden dus even weinig ſmaak in onze ſpijze als wij in de hunne. Thans evenwel eten zij al onzen kost, 't zij versch of gezouten; zommige zelfs zullen een glas bier of water met brandewijn gebruiken, voor 't overige zijn ze thans zoo verre beſchaaft, en aan de Engelſchen gehegt, dat ik verzekert ben, dat de bedienden der Maatſchappij, die zich zouden kunnen gewennen aan hunne ſpijzen en levenswijze, thans even veilig onder hunne beſcherming zouden leven als onder eenige der Indiſche ſtammen langs de kust der *Hudſons baai*.

Zij leven in eene volkomen vrijheid, niemand hunner matigt zich eenige meerderheid over eenen anderen aan, of vorderd de minste ondergeſchiktheid, uitgezonderd die welke de kinderen aan hunne ouders verſchuldigt zijn, of jonge behoeftigen aan die

gene hunner naastbeſtaanden, die voor hen en hunne behoefte zorgen. Met dit alles heb ik reden te gelooven, dat wanneer zij tot manlijke jaren zijn gekomen, zij gehoor geven aan den raad of waarſchuwingen van bejaarde lieden, die zij weten dat ondervinding hebben.

Toen de Indianen de zeven tenten geplunderd, en zich meester gemaakt hadden van al het koperen gereedſchap, 't welk het eenigſte was, 't gene hun ſcheen aanteſtaan, wierpen zij alle de tenten en tent-ſtokken in de rivier, vernielden een grooten voorraad van gedroogden zalm, van buffelsvleesch, en van andere mondbehoeftens, vergruisden alle ſteenene potten, en bragten aan die arme ſchepzels, aan wien zij hun moordlust niet boeten konden, zoo veel ſchade en nadeel toe als eenigzins in hun vermogen was; terwijl deze op de gemelde zandplaat de treurige aanſchouwers waren, van het groote of onherſtelbaar verlies, 't welk zij bij deze baldadige vernieling leden.

Na 't volvoeren van deze daad van geweld, zetten wij ons neder en deden een ſmakelijk maal van verſchen zalm, welke hier even zoo overvloedig was als aan de westzijde der rivier. Na 't eindigen van dit maal, het eerste, 't welk wij in langen deeden, gaven de Indianen mij te kennen, dat zij nu weder gereed waren mij in 't afmeten of opnemen der rivier te helpen. 't Was toen omtrent vijf uren in den morgen van den 17 julij, wij zagen op een afſtand van omtrent agt mijlen, de zee in eene ſtrekking van noord west ten westen en noord-oost. Ik begon terſtond mijnen arbeid, welken ik tot aan den mond der rivier bleef voortzet-

zetten, ik vond tot aan 't einde van die rivier overal droogtens of zandbanken en watervallen, zoo dat ze zelfs voor geen enkele boot bevaarbaar was, ook ontlastte zij zich over een rif of baar. De eb was nu afgeloopen, maar aan tekens, welke ik aan de kanten van 't ijs zag, bemerkte ik dat het tij 'er twaalf of veertien voeten hoog liep, doch maar even binnen den mond der rivier kwam; de eb afgeloopen zijnde, was het water aan den mond der rivier volmaakt versch. Evenwel was ik volkomen overtuigt alhier aan de zee of aan een tak van dezelve te zijn; gedeeltelijk om dat de Esquimaux zoo veel walvisch-baleinen en robben-vellen in hunne tenten hadden, gedeeltelijk om dat wij veele robben op het ijs zagen. Voor zoo ver ik door behulp van een goed zak telescoop zien kon, was de mond der rivier vol eilanden en zandbanken. Het ijs was toen nog niet geheel los, maar tot omtrent drie vierde van een mijl van het vaste land, en op een kleenen afstand van de eilanden en zandbanken weggesmolten.

Het was omtrent 's morgens één uur van den 18, dat ik met mijn werk gedaan kreeg. Op deze hooge breedtens is, in dien tijd van 't jaar, de zon gestadig boven de kimmen, zoo dat wij niet alleen des nachts daglicht maar ook zonneschijn hadden. Daar op volgde een dikken nevel met stofregen; doch toen ik bemerkte dat de zee noch de rivier ons waarschijnlijk eenig voordeel konden aanbrengen, achtte ik het onnodig helder weêr aftewagten, om bij eene naaukeurige waarneming de juiste breedte te bepalen; doch daar ik sedert ons vertrek van *Conge-ca-thaw-ha-cha-ga*, daar ik twee goe-

goede waarnemingen deed, altoos naauwkeurig berekende hoeveel weg wij dagelijks afleidden, en de afſtanden van de eene plaats tot de andere, kan 'er in de berekende breedte van 72 graden ſlechts eene vergiſſing zijn van twintig engelſche mijlen op zijn hoogſt. Om evenwel alle formaliteiten in acht te nemen, rigtte ik, na met de Indianen geraadpleegt te hebben, een gedenkteken op, en nam ten behoeve van de Maatſchappij der *Hudſons baai* bezit van de kust. Toen ik deze plechtigheid verricht had, nam ik de terug reize aan, en wij marcheerden omtrent twaalf mijlen zuid ten oosten; wij hielden toen halte om een weinig te ſlapen; ik had ſedert den 15 geen oog toegedaan, en het was nu zes uren 's morgens van den 18. De Indianen ſchoten hier een muskus-rund; doch het mosch doornat zijnde, konden wij geen vuur maken; zoo dat wij genoodzaakt waren het vleesch daar van rauw te eten, dat, tot ons ongeluk, van een oud beest zijnde, ongemeen taai was.

Alvorens verder mijne terug reis te beſchrijven, zal het niet ondienstig zijn een verſlag te geven van de rivier en de daar aan grenzende landen, derzelver voordbrengzels, en de dieren welke deze verſchrikkelijke ſtreeken bewonen, ook die, welke in den zomer daar heen trekken om ongeſtoord te broeden, en hunne jongen optebrengen. Om zulks geregeld te verrigten, zal het best zijn naar de plaats terug te keeren, waar ik het eerst aan deze rivier kwam, welke omtrent veertig mijlen van de zee was afgelegen.

Behalven de wanſchapen pijn- of ſpar-boomen, van welken ik reeds geſproken heb, vind men eenige klee-

kleene bosschen met kreupel-wilgen, overvloed van *Wishacumpuckey* (45) zoo als de Engelschen het noemen en 't welk zij als thé gebruiken, eenige *Jackashey-puck* (46) door de inboorlingen als tabak gebruikt, en een weinig kraanbeziën en boschbeziën maar geen andere vruchten hoegenaamt.

Naar mate men nader aan zee komt verminderen de bosschen, en het hout word dunner en kleener; het laatste kleenebosch met sparren 't welk ik zag, was omtrent dertig mijlen van den mond der rivier afgelegen, zoo dat wij tusschen die plek gronds en de zee niets anders ontmoetten dan kale heuvels en dras-gronden.

De rivier strekt meestal noord ten oosten, maar loopt op zommige plaatzen zeer krom, en hare breedte verschilt van twintig tot over de vier of vijfhonderd schreden. De oevers bestaan meest uit vaste rots, aan weerskanten zoo volkomen gelijk, dat men geen oogenblik behoeft in twijvel te staan, of derzelver bedding wierd door eene verschrikkelijke aardbeving veroorzaakt; eene menigte kleene rivieren, meest uit gesmolten sneeuw ontstaande, storten zich van tusschen de heuvels in dezen stroom. Volgens het zeggen van zommige Indianen, neemt deze rivier haar oorsprong ten noord-westen van het groote *Witte steen meir*, ten naasten bij drie hon-

(45) Buiten twijvel dezelfde struik welke de schrijver hier boven bladz. 32 wish-a-capucca noemde. *Arbutus uva ursi.* F.

(46) Welke struik onder deze benaming verstaan word, kan ik niet bepalen. F.

honderd mijlen in een regten lijn van hare uitwatering; maar dit kon ik naauwlijks gelooven, ten ware veele tusſchen beiden liggende meiren gemaakt worden door 't water, het welk de uitgeſtrektheid van zulk een heuvel- en berg-achtigen grond moet opleveren, want anders moest, naar mijn begrip, de menigte der kleene rivieren, welke zich in de hoofdrivier ontlasten, een dieper bedding gemaakt en een ſneller ſtroom veroorzaakt hebben, dan ik er ontdekte, en tevens bij 't losbreken en het ſmelten van 't ijs in de lente, jaarlijks eene overſtrooming doen ontſtaan, van welke ik echter geene ſporen kon ontdekken, uitgezondert aan den bloedigen waterval, waar de rivier zich tot op omtrent twintig ſchreden vernaauwt. Het was aan den voet van dien waterval dat mijne Indianen de Esquimaux om hals bragten, om welke reden ik die plaats alduis noemde. Van daar tot aan den zee oever, een afſtand van omtrent agt mijlen, zijn zeer weinige en ſlechts lage heuvels. De grond tusſchen dezelven beſtaat in een ſtijve leem en klei; men vind 'er plekken met zeer goed gras bewaſſen, en op andere plaatzen kreupel-wilgen van de langſte ſoort: aan den voet der heuvels groeit overvloed van uitmuntend lepelblad.

De Esquimaux aan deze rivier, zijn kleen van geſtalte, en niet boven 't middelmatige, breed van ſchoudets, maar noch welgemaakt noch ſterk van ligchaam; hunne huid heeft een vuile koper kleur, zommige hunner vrouwen zijn nogthans blanker en blozender; hunne kleeding gelijkt veel op die der bewoners van *Groenland* en van de *ſtraat Davis*, uitgezondert dat de laarzen der vrouwen niet met ba-

baleinen opgeſtijft, en de panden harer wambuiſen, niet boven een voet lang zijn.

Hunne wapens en hun vischgerei beſtaan in bogen, pijlen, ſpeeren, lanſen, werpſpiesſen, enz. welke volkomen gelijken naar die der Esquimaux van *Hudſons ſtraat*, zoo naauwkeurig beſchreven door CRANTZ; maar door gebrek aan goed gereedſchap veel ſlechter bewerkt. Hunne pijlen zijn geſcherpt met een driekantig ſtuk zwarten ſteen als lei, of met een ſtuk koper, doch gemeenlijk met het eerste.

Hunne kanoos zijn van hetzelfde maakzel als die der andere Esquimaux, maar hebben zulke onnutte ſpitze ſtevens niet; deze vaartuigen even als hunne wapens en ander huisraad, zijn door gebrek aan gereedſchap op verre na zoo net niet bewerkt als die, welke ik aan de *ſtraat* en *baai* van *Hudſon* gezien hebbe. De dubbele ſchopriem is bij alle de ſtammen van dit volk algemeen in gebruik.

Hunne tenten zijn gemaakt van ongelooide hertenvellen, en hebben eene ronde gedaante als die der Esquimaux aan de *Hudſons baai*. Deze tenten dienen hen ongetwijvelt niet anders dan tot zomerwoningen, want ik zag de overblijfzels van twee ellendige veldlootzen, welke uit derzelver plaatzing en maakzel en de menigte beenderen, oude ſchoenen, lappen van vellen en andere todden, welke daar bij lagen, duidelijk aantoonden dat zij tot een winterverblijf gediend hadden. Deze lootzen waren gelegen aan de zuidzijde eens heuvels, half onder den grond, het bovenſte gedeelte omzet met ſtaken, aan den top in eenen kegelachtigen vorm ſamengevoegt, gelijk hunne zomerhuizen of tenten;

als

als deze tenten bewoond zijn, worden zij ongetwijvelt met vellen, en in den winter geheel en al overſneeuwt, het welk veel tot derzelver warmte moet toebrengen. Zij waren voor 't overige zoo kleen, dat ze niet boven zes of agt perſonen konden bergen en dat getal van eenig ander volk zou 'er zich zeer ellendig in bevonden hebben.

Hun huisraad beſtaat hoofdzakelijk in ſteene ketels en houte bakken van allerlei grootte, voorts uit ſchotels, troffels en lepel uit de hoornen van buffels of muskus-runderen gemaakt. Hunne ketels zijn gebeitelt uit eenen geſpikkelden grauwen ſteen, en ſchoon die ſteen grof van korl en zoo poreus ſchijnt te zijn als lekſteen, zijn de ketels nogthans zeer digt en klinken zoo helder als porcelein. 'Zommige dier ketels konnen vijf of zes mingelen vochts in houden, en zijn veel beter bewerkt, dan die, welke ik ergens aan de *Hudſons baai* zag; ſchoon die arme menſchen geen ander gereedſchap bezitten dan harde ſteenen. Alle hadden ze eene aartige rand, en eenige der grootsten waren aan de hoeken uitgegroeft; derzelver vorm was langwerpig vierkant, iets wijder van boven dan van onderen, met ſtevige ooren of handvatten uit den vasten ſteen uitgewerkt.

Hunne bijlen beſtaan uit een lomp ſtuk koper, vijf of zes duimen lang en van een tot twee duimen breed, aan 't eene einde ſcherp uitgehamerd en aan een houten ſtaak, van twaalf tot veertien duimen lengte, vast gemaakt; deze werken als een beitel en worden met een zwaren knuppel, in ſtede van een hamer, ingedreven; maar het werktuig is noch zwaar noch ſcherp genoeg om 'er eenige kracht mede te doen.

De

De baijonetten der mannen en de me[illegible]n der vrouwen zijn insgelijks van koper; de eerſte hebben den vorm van ſchoppen-aas, met een handvat van hertshoorn, een voet lang, en de laatſte gelijken volkomen naar die door CRANTZ beſchreven. Voordezen heb ik 'er ſtalen van gezonden aan JAMES FITZ-GERALD, ſchildknaap, toen één der kommisſarisſen van de *Hudſons baai*.

Onder al den buit vond men in de twaalf tenten, welke door mijne makkers geplunderd werden, ſlechts twee kleene ſtukken ijzer, het eene omtrent anderhalve duim lang en drie agtſte van een duim breed, van maakzel als een vrouwen mes; het andere was enkel een duim lang en een vierde van een duim breed; dit laatſte was in een ſtuk ijvoir vastgehecht als een mans mes, het welk in de *Hudſons baai* bekend is bij den naam van *mokeatoggan*. Dit is het eenigſte gereedſchap, waarmede de inboorlingen al hun houtwerk maken.

De Esquimaux hadden een ſchoon en talrijk ras van honden, met ſteile ooren, ſpitze neuzen, zware ruige ſtaarten enz. volkomen gelijk aan die, welke men onder de Esquimaux in de baai en ſtraat van *Hudſon* ziet; zij waren alle aan ſteenen vast gemaakt, denkelijk om hen te beletten den viſch te eten, welke overal op de rotzen verſpreid te droogen lag. Ik herinner mij niet dat mijne makkers eenige dier dieren doodden of leed deden; maar in 't vervolg hoorde ik dikwijls dat het hen ſpeet, geene dier ſchoone honden medegenomen te hebben.

Alhoewel de kleeding, kanoos, gereedſchap en verſcheide andere artijkels, welke aan dat volk behooren, zeer gelijk zijn aan die, welke aan de

Hudſons baai gevonden worden, heeft dat volk nogthans eene bijzondere gewoonte, waar uit men bemerkt dat het tot eenen anderen ſtam behoord, dan dat, het welk men tot hiertoe aan de kusten van *Labrador*, van *Hudſons baai*, of van *ſtraat Davis* ontmoet heeft; namentlijk, de mansperſonen trekken zich het haair met wortel en al uit het hoofd (47); de vrouwen daarentegen dragen lange hairen en op dezelfde wijze als de vrouwen der Esquimaux, die ik gezien hebbe.

Toen ik mij aan de zeekust bij den mond der *Kopermijn rivier* bevond, zag ik behalven veele robben, die op het ijs lagen, ook veele vlugten van zeevogelen, die langs het ſtrand vlogen, te weten: meeuwen, zwartkoppen of lach-meeuwen (*Larus ridibundus* L.), lommen of duikers (*Colymbus Septentrionalis* L.), oude wijven, ha-ha-wies (48), eiderdons ganzen (*Anas mollisſima* L.), kokmeeuwen (*Larus paraſiticus* L.), ſpotmeeuwen. In de naburige meiren zag ik ook eenige zwanen en ganzen, welke aan 't ruijen waren, en in de moeras-poelen eenige pluvieren

(47) Dit is indedaad eene merkwaardige bijzonderheid. In de groote koude, aan welke de Esquimaux blootgeſteld zijn, moesten de haairen hun hoofd beſchutten; gewoonte zelf overwint het gevoel; bovendien hebben de Esquimaux aan hunne kleederen kappen vastgenaait, welke zij over 't hoofd halen. F.

(48) De Schrijver teld onder de vogels, welke hij hier vond, oude wijven, ha-ha-wies, doch welke ſoort van vogels dit zijn, heb ik, niettegenſtaande alle mijne naſporingen, niet kunnen ontdekken. F.

ren en wulpen, eene menigte gekuifde duikers (*Charadrius pluvialis* L.), eenige bonte geelvoetige ſnippen (*Scolopax totana* L.), als mede nog verſcheide andere vogels, welke dèze hooge noordelijke gewesten in de lente komen bezoeken, om 'er te broeden en te ruijen, maar ongetwijvelt om ook, wanneer de herfst aankomt, naar 't zuiden terug te keeren. Ik vermoede zulks op de zekere bewustheid, dat alle die vogels in de *Hudſons baai* zich op dien tijd laten zien, en met geene mogelijkheid den langen en geſtrengen winter zouden kunnen verduren in een zoo hoog noordelijk gewest als dat waar ik hen zag.

Ontegenſprecklijk nogthans is het, dat de muskusrunderen, herten, beeren, wolven, wolfbeeren (*Urſus luscus* L.), vosſen, alpen-hazen, witte uilen, ravens, patrijzen, eekhoorns (*Sciurus ſtriatus* L.), de gemeene eekhoorn, hermelijnen, muizen *enz.*, de beſtendige bewoners van die gewesten zijn. Op verſcheide plaatzen langs den kant der heuvelen, waar de ſneeuw zeer hoog lag, lag de mest der muskus runderen en herten in zoo veele aaneengeſchakelde hoopen, dat wij duidelijk de plaatzen konden aanwijzen, waar zij zich het meest gedurende den vorigen winter hadden opgehouden. Veele andere dergelijke blijken zagen wij op de heuvels en andere plaatzen, waar de ſneeuw geheel was weggeſmolten, zonder dat wij in het mosch een enkel ſpoor van hun gewaar werden, het welk een zeker bewijs leverd dat deze lange mest-hoopen door hen gemaakt zijn op de ſneeuw, bij 't heen en weder loopen over dezelve in den winter. 't Is insgelijks waarſchijnlijk dat de alpen-haas en de patrijs niet van daar verhuizen, maar 'er het ganſche jaar doorbrengen. Van deze

laatsten vonden wij groote vlugten tusschen de wilgen boschjes, welke aan zee groeijen. (49)

Het verdiend opmerking, daar het misschien niet algemeen, zelfs niet aan den weetgierigen of liefhebber bekend is, dat de mest van het muskus-rund, 't welk een zoo groot dier is, niet grooter is dan die van den alpen-haaze, wiens mest ten naastenbij dezelfde gedaante en kleur heeft. De inboorlingen alleen weten dezelve gemakkelijk te onderscheiden, waartoe de hoeveelheid ook aanleiding geeft.

Ik zag geene bijzondere vogels, welke aan deze plaats eigen zijn, uitgezonderd die, welke van de koper Indianen *alarmvogel* word geheten. In grootte en kleur gelijkt dezelve naar een *ca-ha-di-coon*, en is van het geslacht der uilen (50). De naam, welken hij voerd, duid zeer wel zijne eigenschap aan, want wanneer hij eenig mensch of dier bespeurd, vliegt hij 'er regtstreeks op aan, zweeft 'er een wijl tijds over heen en vliegt dan in 't ronde om hem heen in wijde kringen, of vliegt voor hen uit, altoos met hen dezelfde streek houdende. Zij herhalen dikwijls hunne bezoeken, en wanneer zij eenig

an-

(49) 't Is te verwonderen dat zoo veele soorten van dieren deze streken tot hun bestendig verblijf verkiezen, waar naauwlijks een boom gevonden word, om hen te beschermen tegen het ruuw en bulderend weder. 't Verhaal nogthans des reizigers is niet in twijvel te trekken, daar hij hetzelve met onloochenbare bewijzen staaft. F.

(50) Deze is de kanadasche uil (*strix funerea* L.), *Phil. Transact. vol.* LXII. F.

ander beweegend voorwerp zien, vliegen zij beurtlings van 't een' naar 't andere, zwerven 'er een wijl om heen, en maken een geluid als dat van een ſchreeuwend kind. Men zegt, dat zij op die wijze reizigers den ganſchen dag verzellen. De koper Indianen ſtellen groot vertrouwen in deze vogels en zeggen, dat zij hen dikwijls de aannadering van vreemdelingen aankondigen, en hen ook geleiden naar de kudde herten en muskus-runderen, welke zij, zonder die aankondiging, waarſchijnlijk nooit zouden ontmoet hebben.

De Esquimaux ſchijnen op de eigenſchap dier vogels weinig acht te ſlaan, want, zoo zij 'er eenig vertrouwen in geſteld hadden, zouden zij gewis hebben moeten bemerken dat wij hunne tenten naderden, nademaal den ganſchen tijd dat de Indianen op de loer lagen, alvorens de moorddadige ſlagting aantevangen, eene menigte dier vogels beſtendig heen en weer vloog, makende zoodanig een geſchreeuw dat de vastſlapendſte mensch daardoor moest ontwaken.

Na vijf of zes uren ſlaapens en uitrustens gingen wij weder op weg, en marcheerden agttien of negentien mijlen zuid-zuid oost. Wij kwamen nu aan de *Kopermijn*, welke op een afſtand van negen-en-twintig of dertig mijlen zuid-zuid-oost van den mond der *Kopermijn rivier* gelegen is. Deze mijn, zo dezelve dien naam verdiend, is niet anders dan een baijerd van rots en ſteengruis, denkelijk voor veele jaaren door eene aardbeving veroorzaakt. Door deze puinen ſtroomt eene kleene rivier, welke, terwijl ik daar was, nergens meer dan anderhalf voet water had.

De Indianen, die mij dezen togt hadden doen ondernemen, hadden mij deze mijn voorgeſtelt zoo rijk en van zoo veele waarde te zijn, dat, indien 'er eene faktorij aan deze rivier wierd aangelegt, een ſchip, in ſtede van ballaſt, koper-erts zou kunnen laden, en even zoo gemakkelijk en met zoo veel ſpoed als met ſteenen aan de *Churchill rivier*. Volgens hun verhaal waren 'er de heuvels enkel van kopere ſtaven ſaamgeſtelt, welke daar even als keiſtenen opeengehoopt lagen. Doch dit verhaal was zoo verre bezijden de waarheid, dat ik en meest alle mijne makkers bijna vier uren aanéén te vergeefsch zogten, doch eindelijk ſlechts een eenig ſtuk vonden van omtrent vier-ponden gewigt; dit ſtuk is thans in 't bezit van de maatſchappij der *Hudſons baai*. Ik wil wel gelooven, dat voor heên het koper aldaar waarſchijnlijk in grooter overvloed geweest zij, want op verſcheide plaatzen, zoo wel aan de oppervlakte als in de holligheden en ſpleten der rotzen, waren de ſteenen eenigzins gevefrt met kopergroen. (51)

't Zal

(51) De verwoeste en puinige toeſtand diens bergs ſchijnt aantedniden, dat dezelve een zeepgebergte is, welke het koper uit eenen anderen oord, door groote overſtroomingen, bekomen heeft. 't Is jammer, dat de reiziger geene kundigheden genoeg, in dat vak, bezat, om deswegens naſporingen te doen. Hij hadde ſlechts daar op behoeven acht te geven, welke ſoort van ſteen bij de koper-mijn lag, en of dezelve met dien van 't gebergte van eenerlei ſoorten waren. Voorders, of 'er in de naburige ſtreeken zich nog hooger gebergte bevond, in welke rigting dat liep, en uit wel-

't Zal niet onvoeglijk zijn hier aantemerken, hoe de Indianen zich verbeelden, dat elk ſtukje koper, hetwelk zij vinden, eenig gelijk heeft met het een of ander voorwerp in de natuur; doch welk eene gelijkenis men ook mogt vinden in het groote ſtuk en in zommige kleene ſtukken, welke door mijne makkers gevonden waren, zeker is het, dat men vrij veel verbeelding nodig heeft, om eenige zoodanige overeenkomst te bemerken. Ik beſpeurde ook, dat zij met elkanderen deswegens zeer in denkbeelden verſchilden; want het ganſche grootſte ſtuk koper was nog niet lang geleden gevonden geweest, of het had twin-

welken ſteen het beſtond. Dat de ſteenen in de zoogenaamde koper-mijn, zoo wel tuſſchen de ſpleten als holligheden, met kopergroen ſcheenen geverft te zijn, leverde nog geen bewijs dat 'er koper-erts gevonden word. Maar geſteld, iet diergelijks ware daar in menigte voorhanden, dan kon hetzelve nog van geen nut zijn, dewijl men, door gebrek aan hout, het ontginnen, noch het ſmelten van den erts kon ondernemen. Voor 't overige zou alles nog niets beduid hebben, zoo men hetzelve niet te ſcheep konde afvoeren. [Doch al ware 'er hout genoeg voorhanden, en eene goede ſcheeps gelegenheid geweest, zoude het de moeite niet waardig zijn geweest zulke ver afgelegene koper mijnen te ontginnen. De Engelſchen hebben in 't enkel eiland *Angleſea* een zoo verbazenden voorraad van koper, dat zij gansch *Europa* daar mede voorzien konnen, al wierd hetzelve nergens anders gevonden. F.

twintig namen. De een zeide, het geleek naar dat dier, en een ander zeide, het geleek naar een der leden van dit of dat dier; eindelijk ſtemde men algemeen toe, dat het naar een liggende alpenhaas geleek; wat mij aanbelangt, ik kon 'er niets in vinden van de gelijkenisten, die zij 'er in zagen. Er zou geen einde aan zijn, indien ik alle de verſchillende deelen van een hert en andere dieren wilde opnoemen, naar welke de Indianen zeiden, dat het beste ſtuk koper geleek; het zij derhalven genoeg te zeggen: dat zij tot hun gebruik het meest houden van de grootſte ſtukken, welke het zuiverſte zijn, en de minſte hoeken hebben, dewijl zij dezelven door middel van 't vuur en twee ſteenen met weinig moeite zoodanigen vorm kunnen geven als zij verlangen.

Voor dat de Maatſchappij der *Hudſon bay* eene faktorij aan de *Churchil rivier* aanlag, hetwelk op zijn hoogst ſlechts vijftig jaaren voor mijne onderneming van dezen togt was, hadden de Indianen geen ander metaal, dan koper, uitgezonderd eenig weinig ijzerwerk, hetwelk door een partij, die omtrent het jaar 1713 of 1714 *York fort* bezogt, aldaar was opgedaan, en eenige ſtukken oud ijzer aan *Churchill rivier*, welke ongetwijfelt aldaar achtergelaten waren door kapitein MONK. Dit maakte, dat een aantal hunner uit alle oorden elken zomer zich naar deze heuvels begaf, om koper optezoeken; van 't welk zij hunne beitels, baijonetten, meſſen, priemen en de punten aan hunne pijlen maakten. (52) De menigte pa-

(52) 't Is opmerkelijk, dat ook de oudſte volken veel vroeger koper dan ijzer hebben gehad. In *Griekenland* werd

paden, welke daar heen loopen, en zichtbaar door de Indianen bij die gelegenheden gemaakt zijn, en op ver-

werd het gebruik van ijzer eerst 1450 jaren voor de gemeene Christelijke jaartelling bekend. De aan den *Ida* wonende gebroeders, die men *Dactijli* (vingers) noemde, dewijl zij vijf of tien in getal waren, ontdekten het ijzer, toen de bosschen op dien berg in brand geraakten en aan de ijzersteenen een goed smeedbaar ruw-ijzer gaven. Men leerde daar uit het eerst ijzer te smelten en te smeden. Inmiddels bleef toch het gebruik van koper stand houden. Nog ten tijde des trojaanschen oorlogs waren de speeren, helmen, schilden, harnassen en dergelijken van erts of koper. (Dit was 1217 jaren voor CHRISTUS geboorte of 909 jaren voor dat HOMERUS de zeden zijner eigene tijdgenoten beschreef.) Zeer merkwaardig is het insgelijks, dat de Galliers, een zeer krijghaftig volk, nog 283 jaar voor CHRISTUS geboorte, met koperen zwaarden streden, waarmede zij slechts een enkelen houw deden, en dan terstond naar de achterste gelederen te rug keerden, om hun geheel krom gebogen zwaard op den grond met den voet regt te buigen; men zie (POLYBIUS *Lib. II. cap.* 33.) In het verzonken of door de lava van den brandenden *Vesuvius* overstroomt *Herculanum*, 70 jaaren na CHRISTUS geboorte, heeft men veel huisgereedschap om te stijden en te bakken, als mede verscheide scherpe chirurgicale instrumenten van zeer gehard koper gevonden. De reden, dat alle de volken der aardbodems, die het ijzer smelten, slechts bij toeval leerden, eerst koper tot hunne scherpe werk-

verscheidene plaatzen nog duidelijk derzelver voetstappen vertoonen. vooral aan de droogé kanten en heuvelen, zijn verbazend; maar in de valeijen en laagtens zijn dezelven zoodanig met gras bewassen, dat men ze niet gemakkelijk kan onderscheiden. (*)

De

tuigen, wapens en sieraden gebruikten, is hier in gelegen: de ijzersteenen, okerachtige erts en dezen hebben weinig het voorkomen van metaal en zijn moeilijk vloeibaar te maken. Louter ijzer vond men ongemeen zeldzaam in aanmerkelijke brokken, uitgezonderd in *Siberien*, aan de *Sachage rivier* in *Afrika* en in *Paraguai*, louter koper daarentegen tamelijk veel. Ook in *Peru* was het koper, toen de Spanjaarden dat land ontdekten, algemeen in gebruik; ijzer kende men 'er in 't geheel niet. De bewoners der zuidzee eilanden, hadden, voor de aankomst der Engelschen aldaar, in 't geheel geen metaal; evenwel moeten zij het ijzer reeds vroeger door de Spanjaarden hebben leeren kennen; want zij noemden het *Yuri* naar het Spaansch *Hierro*.

(*) Volgens eene overlevering, welke bij dit volk blijft stand houden, zoude het eene vrouw geweest zijn, die het eerst deze mijn ontdekte en de mans verscheide jaren achter een daar heen leidde; maar zij het eenigste vrouwspersoon onder de bende zijnde, begonden de mans haar zoo vrij aantetasten, dat zij, daar op eene gelofte deed, van zich aan hun te wreken; want men voegt 'er bij, dat zij eene bezweerster was. Dienvolgens toen de mans zich zwaar beladen hadden met koper, en te rug stonden te keeren, weigerde zij hen te vergezellen, en zeide; dat zij op

de

De koper Indianen ſtellen, zelfs heden nog, eene groote waarde op hun inlandsch metaal en achten het boven het ijzer in het gebruik, uitgezonderd daar zij den bijl, het mes of de priem toe nodig hebben, want tot die drie gereedſchappen is het koper ſlechts weinig geſchikt. Wanneer zij koper tegen ijzerwerk verruilen aan onze noord Indiſche handelaren, hetwelk ſlechts zelden geſchied, rekenen zij een ijsbeitel van koper tegen eenen ijzeren beitel, of een koperen ijsbeitel en eenige pijlpunten tegen een halfleeten bijl. Maar wanneer zij bontwerk aan onze Indianen verruilen, is 't een vaſtgeſtelde regel tienmalen meer daar voor te betalen, dan aan de Engelſche faktorij. Een bijl, welke aan de faktorij gekogt word voor een bever- of katte-vel of voor drie gewoonlijke marter-vellen, kost den koper Indiaan tien-

ma-

de mijn wilde blijven zitten, tot dat zij met het koper in de diepte zoude verzinken. Toen de mans in het volgende jaar weer koper gingen halen, vonden zij haar tot aan den middel in den grond gezonken, doch nog in leeven, maar het koper ſterk verminderd. In het volgende jaar wederkomende, was zij geheel verdweenen, en het grootſte gedeelte der mijn met huur, zo dat 'er na dien tijd niets op den vlakken grond overbleef, dan eenige weinige ſtukjes, en dewelke nog wijd en zijd van den anderen verſpreid lagen. Voor dien tijd, zeggen zij, lag het koper op de vlakte in zulke groote hoopen, dat de Indianen niets te doen hadden, dan uit die hoopen zodanige ſtukken te zoeken, welke zij 't meest tot hun gebruik dienſtig oordeelden.

malen zoo veel; messen en ander kleen ijzerwerk betalen zij naar evenredigheid. Voor een kleenen koperen ketel van twee of twee en een half pond gewigt, betalen zij zestig marter of twintig bevervellen in ander bontwerk (*). Zijn de ketels ongebult of geheel onbeschadigt, dan vragen de noord Indianen 'er zomtijds nog vrij meer voor. 't Is tot deze uitsporige prijzen, dat de koper- en hondsribde-Indianen zich van ijzerwerk enz. voorzien.

Van die beide stammen, plegen onze noord Indianen voorheen de meeste bonten te bekomen, welke zij aan de faktorij der Maatschappij bragten; want hun eigen land leverde weinige van die artijkels, en ten dien tijde in oorlog zijnde met de zuid Indianen, werden zij belet diep genoeg landwaards in te dringen, om 'er de dieren, welke het bont leveren aantetreffen, zoo dat de hertenvellen, en zulke bonten als zij den koper- en hondsribde-Indianen konden afpers

(*) Dit moet aldus verstaan worden: om den handel met de Indianen gemakkelijker te maken, en beter rekening te kunnen houden, heeft de Maatschappij der *Hudsons baai*, het vel van een volwassen bever tot maatstaf gesteld, naar welke men de waarde van alle andere bonten rekend. Zoo word namentlijk een stuk bont op vier bevervellen, menig ander stuk op drie of twee, en zelfs t' op een vel geschat. Slechter stukken rekend men van zes tot twintig voor een, en deze gelden te *London* nog geen vierde van dien prijs. Het woord, gemaakte bevers of bevervellen, 't welk in 't vervolg voorkomt moet onder dien maatstaf verstaan worden.

perſen, hunnen geheelen handel uitmaaken, welke veele jaren achter een tot nog maar onlangs zelden meer bedroeg, dan zesduizend gemaakte bevers. Ten gelukke voor hun zelven en tot groot voordeel voor de Maatſchappij, leven zij thans volkomen in vrede en vriendſchap met hunne zuidlijke naburen. Het goede uitwerkzel daar van is bereids zoo zichtbaar, dat binnen weinige jaren de handel in dat gewest jaarlijks tot verſcheide duizende gemaakte bevers is vermeerderd en zelfs tot op elfduizend heeft beloopen (*). Behalven het voordeel, hetwelk de Maatſchap-

(*) Na het ſchrijven van dit dagverhaal, hebben de noord Indianen door 't jaarlijkſch bezoek hunner zuidelijke vrienden de Athapuscouw Indianen, van deze laatſten de kinderpokjens gekregen, waar door negen tienden van hun, en bijzonder, zij die met de faktorij van *Churchill* handelden, weggeſleept zijn. De weinige overgeblevenen volgen het voorbeeld hunner zuider-buuren en drijven handel met de Canadanen, die gevestigt zijn in het harte van 't land der Athapuscowers. Het zoude des voor de Maatſchappij en voor de noordlijke Indianen voordeeliger geweest zijn, zoo deze laatſten nog lang oorlog hadden blijven voeren met de zuid Indianen, en nooit gezogt hadden hunnen toeſtand te verbeteren. Ook is het niet mogelijk te zeggen, welk eenen aanzienlijken handel 'er uit zoude hebben ontſtaan met de onderſcheiden ſtammen der koper- en hondsribbe-Indianen. Doch veele jaren achter een veronachtzaamd zijnde geworden, zijn zij thans weder tot hunne oorſpronglijke barbaarsheid en uiterſte armoede vervallen, en

ſchappij van dezen vermeerderden handel trekt, winnen de arme noord Indianen 'er mede aanmerkelijk bij, zij maken zich een ſchoon en rijk land ten nutte, welks voordbrengzels hun jaarlijks eenen goeden handel verſchaft, zonder de eigen inboorlingen of bewooners het minſte nadeel toetebrengen.

Men heeft dikwijls gepoogt de koper- en hondsribben-Indianen te bewegen, het fort der Maatſchappij aan *Churchil rivier* te komen bezoeken; ten dien einde heeft men hun dikwijls geſchenken gezonden, doch nooit met eenen goeden uitſlag: en alhoewel ver-

en tusſchen de beide ſtammen is een oorlog ontſtaan, enkel om het weinige overſchot van ijzerwerk, dat onder hen gelaten was; in welken oorlog de hondsribben-Indianen zoo talrijk en gelukkig waren, dat zij bijna het ganſche geſlacht der koper Indianen verdelgden.

Terwijl ik bezig was deze aantekening te ſchrijven, werd mij door een noord Indiaan gezegt, dat het geringe overſchot der koper Indianen den weg gevonden heeft naar een der Canadaanſche huizen in het land der athapusców Indianen, waar zij alles voor omtrent de helft van den prijs bekomen, dien zij voorheen verplicht waren te beſteden. Zoo dat de weinige overgebleven noord Indianen, even als de Maatſchappij der *Hudſons baai* allen ſchijn verloren hebben op eenigen toekomſtigen handel met dat land, ten zij de Maatſchappij kon beſluiten, eene faktorij aan te leggen in het land der Athapuscowen, en alles tot mindere prijzen te leveren dan de Canadanen.

verſcheide koper Indianen *Churchill* bezogt hebben als knegts of bedienden van de noord Indianen, en gemeenlijk terug gezonden werden, belaaden met geſchenken voor derzelver landslieden, hebben nogthans de noord Indianen hen, zoo ras zij 't fort verlaten hadden alles weder ontnomen. Deze behandeling, gevoegd bij de menigte ongemakken, welke zulk eene lange reis verzellen, zijn groote hinderpalen, welke hen in den weg zijn; anderzins zou het hun even mogelijk wezen hunne eige goederen ter markt te brengen, als het voor de noord Indianen is zoo ver te reizen, om dezelven voor eigen rekening te koopen. Maar 't is enkel ſtaatkundige loosheid van onze noordelijke handeldvoerders zulk een handel tegen te gaan, dewijl dezelve grootelijks hun aanzien en voordeel zou verminderen. Vooroordeel zal, naar alle waarſchijnlijkheid, beletten, dat dit volk immer eene vaste verſtandhouding hebbe met onze faktorij, alzoo 'er ſlechts weinige verkiezen naar verre van hun afgelegen landen te reizen, onder voorwendzel dat verandering van lucht en ſpijze (ſchoon volmaakt dezelfde aan welke zij gewoon zijn) ten uiterſten nadeelig zijn aan hunne gezondheid, en dat niet één van de drie, die deze reis ondernamen, ooit levend terug zijn gekomen. De eerſte dier reden is enkel bijgeloof, en ſchoon de laatste niet ontkend kan worden, is zulks enkel te wijten aan 't verraad en de wreedheid der noord Indianen, die hen onder hunne beſcherming namen.

Het is maar weinige jaren geleden dat kaptein KEELSHIES, van wien ik meer dan eens in dit dagverhaal gewaagde, twaalf koper Indianen onder zijne hoede nam, alle zwaar beladen met de kostelijk-

lijkste bonten; maar lang voor dat zij aan het fort kwamen, hadden zij aan hem en deszelfs volk bereids al het bont moeten afstaan, in betaling van de levensmiddelen en het onderhoud, door hem aan hun verschaft; daarenboven waren zij nog genoopt, dat zelfde bont, op hunne schouders, naar 't *Prins van Wallis fort* te brengen. — Op hunne aankomst aldaar, prachte KEELSHIRS niet weinig op zijne verdienste, van deze zoo rijk beladen vreemdelingen aan de faktorij gebragt te hebben, en hij verzekerde den gouverneur, in 't vervolg zorg te zullen dragen, dien handel verder uittebreiden. Een dier vreemden werd met den tijtel beschonken van kaptein, en zoo lang hij aan 't fort bleef, overeenkomstig denzelven behandeld, gekleed en uitgedoscht. Bij zijn vertrek werd hij, benevens zijne landslieden, beladen met geschenken, op hoop dat zij niet alleen het bezoek zouden hervatten, maar, door 't ermelden van het edelmoedig onthaal, het w[illegible] zij genoten hadden, verscheide hunner landsheden aansporen met hen naar 't fort te komen.

Het gedrag van den gouverneur, bij die gelegenheid, was zeer richtig; doch, hoe welmeenend ook zijne bedoelingen waren, hij trok 'er de gewenschte vruchten niet van; want KEELSHIRS en de overige verfoeilijke makkers, niet te vreden onder zich het bont gedeeld te hebben, 't welk door dit arme volk naar 't fort was gebragt, besloten zich insgelijks meester te maken van alle de Europasche goederen, welke door den gouverneur aan dat volk geschonken waren; zij hadden evenwel geen moeds genoeg om de koper Indianen te dooden, maar zij namen het besluit hen op dat eiland achter te laten. Toen zij

op

op het bedoelde eiland gekomen waren, beijverden de noord Indianen zich al de bagaadje der koper Indianen naar 't vaste land overtevoeren; ook ontnamen zij hun alle kleederen, welke van eenig nut waren, en verwijderden zich toen plotzelijk, met allen spoed, van daar, zoo dat die ongelukkige koper Indianen op het eiland aan gebrek moesten omkomen. — Op mijne reis naar 't fort in 1772, zag ik de beenders nog van dat arme volk, welks ongeval mij door mijn wegwijzer MATONABBEE verhaald werd; hij voegde 'er bij: dat men verscheide jaren zorgvuldig vermijdde den gouverneur 'er kennis van te geven, uit vreeze dat het KERLSHIRS bij hem mogte benadeelen.

Iet dergelijks zou bijkans een koper Indiaan bejegend hebben, die mij in 't jaar 1773 naar 't fort verzelde: na dat wij alle over de *Zeekalven rivier* gezet waren, en des armen mans pak met bont reeds aan de zuidzijde was overgevoerd, werd hij alléén aan de overzijde gelaten, en niemand was 'er die hem wilde overhalen dan MATONABBEE. De wind woei toen zeer hard, zoo dat MATONABBEE zich naakt uitkleedde, om zich met zwemmen te redden ingevalle de kanoo mogt omslaan, doch hij bragt spoedig en veilig den koper Indiaan bij ons, tot geen geringen spijt van den rampzaligen, die met hem belast was, en niets zoo zeer verlangde dan, ten koste van 's mans leven, zich meester te maken van het pak met bont.

Toen de noord Indianen in dat jaar van de faktorij terug keerden, stelde de bovengemelde koper Indiaan zich onder de bescherming van MATONABBEE, die hem tot op 64° noorderbreedte verzelde;

daar zij eenige koper Indianen aantroffen, onder welken zich des jongmans vader bevond, in wiens handen MATONABBEE hem in goeden welstand, met alle deszelfs goederen, in goede orde overleverde.

Kort na dat wij de koper mijn verlaten hadden, kregen wij dikken nevel, met regen en bij wijlen sterke sneeuwbuijen. Dit weder bleef eenige dagen aanhouden, en nu en dan was de mist zoo zwaar, dat wij genoodzaakt waren verscheide uren achteréen halte te houden, als buiten staat zijnde voor ons uit te zien, ook was de weg verbazend steenachtig en moeilijk.

's Morgens om drie uren werden wij door den broeder van MATONABBEE, en een der koper Indianen, die wij eerst van *Congecathawachaga* vooruitgezonden hadden, achterhaaldt. Zij hadden op hunnen vooruittogt geen Indianen aangetroffen, die eenigen dienst aan mijne onderneming konden toebrengen. Zij hadden nogthans aan de *Koper rivier* geweest, en de aldaar door ons opgerichte en achtergelatene tekenen gevonden, welke hen aanduidden terug te keeren; waarop zij terstond, met allen spoed, vertrokken waren, hebbende geen oog toegedaan sints hun vertrek van daar, tot aan de plaats daar zij ons inhaalden, schoon de afstand niet minder was dan honderd mijlen. Toen zij bij ons aankwamen, vonden zij ons slapen, doch wij werden schielijk wakker, en begaven ons weder op reis. Dien dag lagen wij twee-en-veertig mijlen af, en trokken onderweg voorbij het *Buffels meir*; tegen den avond hielden wij halte, omtrent in 't mid-

midden van het rots gebergte; het weêr was uitermate heet en drukkende. (53)

Op den 23 bleef het weêr nog al het zelfde als daags te voren. Al vroeg in den morgen begaven wij ons op reis, en marcheerden den eersten dag vijf-en-veertig mijlen, onderweg schoten de Indianen verscheide herten-bokken die zeer vet waren.

Den 24 omtrent één uur in den morgen, hielden wij halte, en gebruikten eenige ververschingen zoo als wij daags te voren omtrent den middag gedaan hadden. Maar de Indianen waren zoo lang van hunne vrouwen en huisgezinnen afwezig geweest, dat zij beloofden niet te slapen alvorens haar te zien, vooral daar wij thans in 't gezicht der heuvelen waren van *Con-ge-ca-thaw-ha-cha ga*, alwaar wij haar het laatst hadden achtergelaten. Na een uur rustens vervolgden wij onzen weg, en kwamen 's morgens om zes uren te *Con-ge-ca-thaw-ha-cha-ga* aan, wanneer wij tot onze groote te leurstelling bevonden, dat alle de vrouwen zich over de rivier hadden laten zetten, voor dat de koper Indianen dien oord verlieten; zoo dat wij bij onze aankomst 'er niemand anders vonden dan een oud man en diens huisgezin, die sints ons vertrek daar was aangekomen, en aan de overvaartplaats lag te wagten,

(53) Het kan des ook op 68° noorderbreedte heet en drukkend zijn! Men heeft zomtijds geloof gewelgerd, doch zonder reden, aan de verhalen der noordsche zeelieden en walvischvangers, wanneer zij vertelden, dat de pek en teer op hunne schepen, door de warmte van 't weêr, begon te druipen. F.

ten, met eenig bontwerk, op MATONABBEE, die zijn ſchoonzoon was, en eene zijner dochters ten vrouw had. De oude man had nog eene andere dochter bij zich, die hij insgelijks den grooten man aanbood, maar van hem niet aangenomen werd.

Wij bleven daar ter plaatze niet lang, want bij het zien ſtijgen van een grooten rook in 't zuiden, trokken wij terſtond de rivier over, en namen onzen weg derwaards; wij bevonden toen dat de vrouwen zich eenige dagen te voren aldaar hadden opgehouden, maar ook weder vertrokken waren, en bij haar vertrek het mosch hadden in brand geſtoken, dezen brand aanhoudende, veroorzaakte den rook, dien wij gezien hadden. 't Was nu laat in den achtermiddag geworden, wij bleven nogthans onzen weg vervolgen, in de ſtreek der vrouwen; want 't ſpoor 't welk zij in het mosch achterlieten, was gemakkelijk te ontdekken. Nog geen groot ende wegs hadden wij afgelegt, toen wij eenen anderen rook, op een grooten afſtand van ons af zagen, en terſtond rigtten wij onzen weg daar heen; dan niettegenſtaande wij onze ſchreeden verdubbelden, werd het elf uren in den nacht alvorens wij aan die plaats kwamen, daar wij tot ons bitter leedwezen bevonden, dat de vrouwen 'er den vorigen nacht hadden doorgebragt, en 's morgens bij haar vertrek het mosch in brand hadden geſtoken, van 't welk den rook nog opging. Toen de Indianen bemerkten dat de vrouwen ſlechts een dag gaans van hun af waren, en zelden vergisten zij zich meer dan tien of twaalf mijlen daar in, namen zij voor niet te rusten, voor dat zij haar hadden ingehaalt. Wij bleven derhalven voordreizen, en

kwa-

kwamen omtrent twee uren in den morgen van den 25, bij haar, aan den kant van het *Cogead meir*, daar zij hare tenten hadden opgezet.

Wij hadden ſedert ons vertrek van de *Koppermijn rivier* tot nu toe, zoo ſterk doorgeſtapt, en onder weg zoo weinig rust genomen, dat mijne voeten en beenen daar door verbazend gezwollen, en mijne enkels volkomen verſtijft waren. Ik had daar door zoo weinig kragt in mijne beenen, dat ik telkens ſtruikelde, en zoo ſterk tegen de ſteenen aanſtiet, dat de nagels mijner toonen daar door merkelijk leden, zoo dat verſcheiden van dezelven losraakten en afvielen. Bij dit ongeluk kwam nog dat het vel van mijne voeten en tusſchen de toonen geheel geſchaaft was, en door het zand en de keijen, welke ik niet vermijden kon, de ontvelde deelen zoodanig ontſtoken werden, dat ik daags voor onze aankomst bij de vrouwen, geen treê deed zonder een bloedig teken achter te laten. — Verſcheide Indianen begonnen nu mede van gekwetſte voeten te klagen, maar niemand hunner was het twintigſte gedeelte zoo erg als ik. Daar ik mij voor de eerste maal in zulken toeſtand bevond en nooit iet dergelijks gezien hadde, was ik zeer bedugt voor de gevolgen. Schoon ik niet zeer afgemat of vermoeid was, had evenwel de felle pijn, welke ik bij 't gaan leed, zoo veele uitwerking op mijne levensgeesten, dat zoo de Indianen aangehouden hadden nog twee of drie dagen voordtereizen, ik hen volſtrekt niet zou hebben kunnen volgen; want mijne voeten waren als doorboord van 't zand en gruis, 't welk telkens tusſchen het rauwe vleesch indrong.

Zoo haast wij bij de tenten der vrouwen aangekomen waren, maakte ik het mijn eerste werk, mijn voeten in leuk water te wasschen en te reinigen, vervolgens bettede ik de gezwollen deelen met brandewijn, lag op de rauwe plaatzen Turners wasch, en begaf mij voord ter ruste. Den volgenden dag bleven wij ſtil liggen, en ik bemerkte dat de zwelling verminderd en het rauwe vleesch mijner voeten niet zoo ſterk ontſtoken was. Ik rustte hier uit, en bevond dat rust het beste heelmiddel was voor dit ſmertelijke doch anders weinig beduidend ongemak.

Hoe zeer evenwel de rust tot mijne ſpoedige herſtelling nodig was, kon ik mij dezelve niet verſchaffen; de Indianen verlangden te ſterk om elk bij hunne vrouwen en kinderen te zijn, dan dat zij een enkelen dag halte wilden houden. Wij begaven ons derhalven den 27 weder op reis, en lagen dien dag agt of negen mijlen af, doch het was met de grootſte moeite dat ik hen volgde; 't is waar, wij hadden ongemeen fraai weêr; de weg was over 't geheel tamelijk droog en zonder ſteenen, het welk mij het gaan gemaklijk maakte, en mij in ſtaat ſtelde de inboorlingen bij te blijven.

Op den 31 julij kwamen wij aan de plaats, waar wij de vrouwen en kinderen mijner reisgenoten bevolen hadden onze terugkomst van de *Kopermijn rivier* aftewagten. Hier vonden wij eenige tenten en Indianen, maar die, welke aan MATONABBEE en aan anderen van mijn volk behoorden, waren nog niet aangekomen; doch wij zagen een zwaren rook naar den kant van het oosten, en vermoedden terſtond dat dezelve van hun kwam, dewijl wij

gee-

geene andere Indianen van dien kant verwagtende waren. Dienvolgens zond MATONABBEE den volgenden morgen eenige zijner jonge lieden daar heen, en op den 5, kwamen zij gezamentlijk bij ons. Hun getal was evenwel grooter dan wij verwagtende waren, want veele vreemden hadden zich bij hen gevoegdt; zoo dat zij meer dan veertig tenten uitmaakten. Onder dezen bevond zich de man dien MATONABBEE een wond toebragt toen wij te *Clowerj* waren. Met de grootſte onderwerping bragt hij zijn vrouw tot de tent van MATONABBEE, zette haar aan diens zijde neder, en vertrok zonder een woord te ſpreeken. MATONABBEE gaf geen acht op haar, alhoewel zij in hare tranen zwom, zij leende een wijl op hare elbogen, zeeg vervolgens neder en zeide al ſnikkende, *ſee'd dinne! ſee'd dinne!* 't geen zeggen wil, mijn man! mijn man! waar op MATONABBEE haar zeide, dat indien zij hem als zoodanig geëerbiedigd had, zij niet van hem zou weggeloopen zijn; dat zij nu kon gaan waar heen 't haar beliefde. Met weerzin, ſchoon ongetwijvelt met een luchtig hart, ſcheen zij op te rijzen, en tot de tent van haren vorigen man wedertekeeren.

EINDE VAN 'T EERSTE DEEL.